

SERIA
INSPECTORUL WALLANDER

CÂINII DIN RIGA

ICEBERGFICTION

HENNING MANKELL

CÂINII DIN RIGA
SERIA INSPECTORUL WALLANDER
2
HENNING MANKELL

Henning Mankell

CÂINII DIN RIGA

SERIA INSPECTORUL WALLANDER
vol. 2
Titlu original**:** Hundarna i Riga **– 1992**
Traducere**: Liliana Pelici**

editura rao
- 2015 -

1

Începu să ningă la scurt timp după ora 10.

Omul de la timoneria vasului de pescuit înjură. Auzise prognoza meteo, dar sperase că vor ajunge la coasta suedeză înainte ca furtuna să lovească. Dacă n-ar fi fost reținut la Hiddensee cu o noapte înainte, ar fi văzut Ystadul până acum și ar fi putut schimba cursul la câteva grade spre est. De unde se afla, mai avea șapte mile nautice de mers și, dacă începea să cadă multă zăpadă, ar fi fost forțat să încetinească și să aștepte până s-ar fi îmbunătățit vizibilitatea.

Înjură din nou. „Nu merită să fii zgârcit, se gândi el. Trebuia să fi făcut ce-am vrut să fac toamna trecută și să-mi cumpăr un radar nou. Nu mă mai pot baza pe vechiul meu Decca. Ar fi trebuit să-mi iau unul din modelele acelea noi, americane, dar am fost prea zgârcit. N-am avut încredere nici în est-germani. N-am avut încredere că n-o să mă înșele."

Îi venea greu să înțeleagă că nu mai exista o țară numită Germania de Est, că un întreg stat național încetase să existe. Istoria își schimbase peste noapte vechile granițe. Acum exista doar Germania și nimeni nu știa cu certitudine ce se va întâmpla când cele două națiuni separate mai înainte vor încerca să lucreze împreună. La început, când căzuse Zidul Berlinului, fusese neliniștit. Oare acele enorme schimbări însemnau că îi vor tăia craca de sub picioare? Partenerii lui est-germani l-au asigurat că nu va fi așa. Nimic nu se va schimba în viitorul apropiat. Din contră, răsturnarea de situație putea crea noi oportunități.

Cădea mai multă zăpadă, iar vântul își schimba direcția spre sud-vest. Își aprinse o țigară și își turnă cafea în cana de pe suportul special de lângă busolă. Căldura din timonerie îl făcea să transpire, iar mirosul motorinei ajungea până la el. Aruncă o privire spre camera motoarelor. Îi vedea unul din picioarele lui Jakobson de pe patul îngust de jos, cu degetul lui mare ieșind printr-o gaură din șosetă. „Mai bine-l las să doarmă-n continuare, se gândi el. Dacă trebuie să încetinim, va putea să stea de veghe în timp ce eu mă voi odihni câteva ore." Luă o înghițitură din cafeaua călduță și se gândi din nou la ceea ce se întâmplase cu o noapte înainte. Fusese forțat să aștepte în dărăpănatul port de la vest de Hiddensee timp de mai bine de cinci ore până când apăruse camionul, huruind în întuneric ca să adune mărfurile. Weber insistă că întârzierea era cauzată de faptul că i se stricase camionul și asta putea să fie foarte bine și adevărat. Camionul era un vehicul militar rusesc, foarte vechi și recondiționat, iar omul era uimit că încă mergea. Dar, pe de altă parte, nu avea încredere în Weber. Weber nu-l înșelase niciodată, dar el se hotărâse o dată pentru totdeauna că nu era de încredere. Era o măsură de precauție. Până la urmă, lucrurile pe care le ducea la germanii de est valorau mult. De fiecare dată ducea 20 sau 30 de computere, aproximativ 100 de telefoane mobile și cam tot atâtea

sisteme stereo pentru maşini - bunuri în valoare de milioane de coroane. Dacă ar fi fost prins, nu ar fi reuşit să scape de o lungă condamnare la închisoare. Nici nu va putea să conteze pe o uncie din ajutorul lui Weber. În lumea în care trăia el, toți se gândeau doar la propria persoană.

Verifică cursul busolei și o ajustă cu două grade spre nord. Jurnalul de bord îi arăta că se menținea la viteza constantă de opt noduri. Mai avea 6 ½ mile nautice de mers, până când va vedea coasta și va întoarce spre Brantevik. Valurile albastre-cenușii erau încă vizibile în fața lui, dar zăpada părea să se-nmulțească. "Încă cinci călătorii, se gândi, și gata. Voi face toți banii de care am nevoie și voi fi în stare să-mi fac mișcarea." Își aprinse altă țigară, zâmbind cu gândul la plan. Va lăsa toate astea în urma lui și va porni în călătoria spre Porto Santos, unde-și va deschide un bar. În curând, nu va mai trebui să stea de veghe în timoneria plină de scurgeri și curent, în timp ce Jakobson sforăia pe patul lui din camera motoarelor. Nu putea să ştie sigur ce-i va rezerva noua viață, dar o dorea chiar și-așa.

La fel de brusc precum începuse, se și opri ninsoarea. La început nu îndrăzni să creadă ce noroc avea, dar apoi îi deveni clar că fulgii de nea nu se mai învârteau prin fața ochilor lui. „S-ar putea să reușesc până la urmă, se gândi el. Poate furtuna a trecut și se-ndreaptă spre Danemarca?"

Fluierând, își turnă mai multă cafea. Punga cu bani atârna de perete. Era cu 30 000 de coroane mai aproape de Porto Santos, mica insulă din afara Madeirei. Paradisul , îl aștepta.

Era gata să mai soarbă o dată din cafea, când zări barca de salvare. Dacă vremea rea n-ar fi trecut, n-ar fi observat-o niciodată. Dar era acolo, ridicându-se și coborând pe valuri, la doar 50 de metri de babord. O barcă de salvare roșie din cauciuc. Şterse umezeala de pe geam și privi atent la barca de salvare. „E goală, se gândi. A căzut de pe o navă." Se întoarse la timonă și încetini. Jakobson, trezit de schimbarea vitezei, își arătă fața nebărbierită în timonerie.

— Am ajuns? întrebă el.

— E o barcă de salvare la babord, spuse bărbatul de la timonă, care se numea Holmgren. O s-o luăm. Valorează o mie sau două. Treci la cârmă și eu o să iau cârligul de bărci.

Jakobson trecu la cârmă, în timp ce Holmgren își trase marginile căciulii peste urechi și plecă din timonerie. Vântul îi lovea fața și se agăță de balustradă. Barca de salvare se apropia încet. Începu să desfacă încet cârligul de bărci care era atașat de o parte a timoneriei. Degetele îi înghețară în timp ce se chinuia cu încuietorile, dar, în cele din urmă, îl eliberă și se întoarse la apă.

Încercă. Barca de salvare era la doar câțiva metri distanță de carena vasului și-și dădu seama de greșeala lui. Erau doi oameni în ea. Oameni morți. Jakobson strigă ceva neinteligibil din timonerie: și el văzuse ce era în barca de salvare.

Nu era prima dată când Holmgren vedea cadavre. Când era tânăr și-și făcea stagiul militar, o armă explodase la o manevră și patru dintre prietenii lui săriseră în aer și fuseseră sfâșiați în bucăți. Mai târziu, în timpul multor ani în care lucrase ca pescar profesionist, văzuse cadavre aduse de valuri pe plaje sau plutind pe apă.

Holmgren observă imediat că oamenii erau îmbrăcați ciudat. Cei doi bărbați nu erau pescari sau marinari - purtau costume. Şi se îmbrățișau, de parcă ar fi încercat să se apere unul pe altul de inevitabil. Încercă să-și imagineze ce s-a întâmplat. Cine puteau fi?

Jakobson ieși din timonerie și veni lângă el.

— O, la naiba! spuse el. O, la naiba! Ce ne facem?

Holmgren se gândi pentru o clipă.

— Nimic, spuse el. Dacă-i luăm la bord, ne vom alege doar cu întrebări grele la care va trebui să răspundem. Nu i-am văzut, pur și simplu.

Până la urmă, ningea.

— Ar trebui doar să-i lăsăm să plutească? întrebă Jakobson.

— Da, răspunse Holmgren. Până la urmă, doar sunt morți. Nu mai avem ce să le facem. Pe lângă asta, nu vreau să explic de unde vine barca asta. Vrei tu?

Jakobson dădu din cap plin de îndoieli. Se holbară la cei doi morți în tăcere. Holmgren se gândi că arătau tineri, cu puțin peste 30 de ani. Fețele lor erau țepene și albe. Holmgren începu să tremure.

— Ce ciudat că nu e niciun nume pe barca de salvare, spuse Jakobson. De la ce navă ar putea să provină?

Holmgren luă cârligul de bărci și învârti barca de salvare, uitându-se la toate părțile ei. Jakobson avea dreptate, nu era niciun nume.

— Ce naiba s-a putut întâmpla? mormăi el. Cine sunt ăștia? Cât timp au plutit în derivă, purtând costume și cravate?

— Cât mai e până la Ystad? întrebă Jakobson.

— Puțin peste șase mile nautice. Am putea să-i tragem la edec un pic mai aproape de coastă, ca să poată pluti până la țărm, unde o să fie găsiți.

Holmgren se gândi din nou, cântărind argumentele pro și contra. Ideea de a-i lăsa acolo îi repugna, nu putea să nege asta. În același timp, să tragă la edec barca de salvare era riscant - puteau fi văzuți de un feribot sau de un alt vas.

Se hotărî repede. Desfăcu o barbetă, se aplecă peste balustrade și o legă de barca de salvare. Jakobson schimbă cursul spre Ystad, iar Holmgren înnodă frânghia când barca de salvare ajunse la 10 metri în urma vasului.

Când le apăru coasta suedeză în fața ochilor, Holmgren tăie frânghia și barca de salvare cu cei doi morți în ea dispăru departe în urmă. Jakobson schimbă cursul spre est și, câteva ore mai târziu, acostară în portul Brantevik. Jakobson își luă banii, se urcă în Volvo-ul lui și conduse spre Svarte.

Portul era pustiu. Holmgren încuie timoneria și întinse o prelată peste trapa de marfa. Verifică parâmele încet și metodic. Apoi își luă punga cu bani, merse până la Fordul lui vechi și convinse motorul reticent să revină la viață.

De obicei și-ar fi permis să viseze la Porto Santos, dar astăzi tot ce putea vedea cu ochii minții era barca de salvare roșie. Încercă să-și dea seama unde va ajunge în cele din urmă. Curenții din acea zonă erau haotici, vântul bătea în rafale și își schimba constant direcția. Barca de salvare putea să ajungă oriunde de-a lungul coastei. Chiar și-așa, credea că va ajunge undeva nu departe de Ystad dacă n-ar fi fost deja zărită de cineva de pe unul dintre feriboturile care circulau dinspre sau către Polonia.

Deja începea să se întunece în timp ce conducea prin Ystad. „Doi bărbați purtând costume, se gândi el, în timp ce se opri la semaforul care arăta roșu. Într-o barcă de salvare." Era ceva care nu se potrivea. Ceva ce văzuse fără să-și dea seama. Chiar când lumina semaforului se făcu verde, înțelese ce era. Cei doi bărbați nu erau în barca de salvare ca urmare a faptului că se scufundase o navă. Nu putea s-o dovedească, dar era sigur. Cei doi bărbați erau deja morți când fuseseră puși în barca de salvare.

Dintr-un impuls de moment, viră la dreapta și se opri la una dintre cabinele telefonice care erau vizavi de librăria din piață. Repetă ce avea de gând să spună cu grijă. Apoi sună la 999 și ceru legătura cu poliția. În timp ce aștepta ca să-i răspundă cineva, privi zăpada care începea să cadă din nou prin geamul murdar al cabinei telefonice.

Era 12 februarie 1991.

2

Inspectorul Kurt Wallander stătea la biroul lui din secția de poliție din Ystad și căsca. Deschise gura atât de larg încât unul dintre mușchii de sub bărbia lui se înțepeni. Durerea era sfâșietoare. Wallander se pocni sub falcă cu mâna lui dreaptă ca să-și relaxeze mușchiul. Chiar în timp ce făcea acest lucru, intră Martinsson, unul dintre ofițerii mai tineri. Se opri în pragul ușii, nedumerit. Wallander continuă să-și maseze falca până când îi mai trecu durerea. Martinsson se întoarse ca să plece.

— Intră, îi spuse Wallander. Ai căscat vreodată așa de larg că ți s-au înțepenit mușchii fălcilor?

Martinsson dădu din cap.

— Nu, spuse el. Trebuie să recunosc că m-am întrebat ce făceai.

— Acum știi, îi spuse Wallander. Ce vrei?

Martinsson făcu o față și se așeză. Avea un carnețel în mână.

— Am primit un telefon ciudat acum câteva minute, îi spuse. M-am gândit că mai bine l-aș verifica cu tine.

— Primim telefoane ciudate în fiecare zi, îi spuse Wallander, întrebându-se de ce era consultat.

— Nu știu ce să cred, spuse Martinsson. Un bărbat ne-a sunat dintr-o cabină telefonică. A pretins că o barcă de salvare de cauciuc conținând două cadavre va ajunge pe țărm prin apropiere. A închis fără să-și divulge numele sau să spună cine au fost cei uciși și de ce.

Wallander se uită la el surprins.

— Asta e tot? întrebă el. Cine a preluat apelul?

— Eu, spuse Martinsson. Mi-a spus exact ceea ce tocmai ți-am zis. Intr-un fel sau altul, părea convingător.

— Convingător?

— Iți dai seama după o vreme, îi răspunse Martinsson ezitant. Uneori poți să înțelegi imediat când e o farsă. De data asta, oricine a fost cel care a sunat părea foarte sincer.

— Doi morți într-o barcă de salvare din cauciuc, care va ajunge pe coasta din apropiere?

Martinsson dădu din cap.

Wallander își reprimă un alt căscat și se lăsă pe spate în scaunul lui.

— Am primit rapoarte despre vreo ambarcațiune scufundată sau ceva de genul ăsta? întrebă el.

— Niciunul, răspunse Martinsson.

— Informează toate secțiile de poliție de-a lungul coastei, îi spuse Wallander. Vorbește cu paznicii de coastă. Dar nu putem începe o căutare bazându-ne doar pe un apel telefonic anonim. Va trebui doar să așteptăm și să vedem ce se-ntâmplă.

Martinsson dădu din cap și se ridică în picioare.

— Sunt de acord, spuse el. Va trebui să așteptăm și o să vedem.

— S-ar putea să fie cam de groază noaptea asta, spuse Wallander, făcând un semn cu capul spre fereastră. Zăpada.

— Eu plec acasă acum orice-ar fi, spuse Martinsson, uitându-se la ceasul lui. Cu zăpadă sau fără.

Martinsson plecă, iar Wallander se întinse în scaunul lui. Putea simți cât era de obosit. Fusese nevoit să răspundă apelurilor de urgență două nopți la rând. În prima noapte condusese urmărirea unui suspect de viol care se baricadase într-o reședință de vară goală din Sandskogen.

Bărbatul era drogat până-n vârful urechilor și aveau motive să creadă că putea fi înarmat, așa că au înconjurat locul până la cinci dimineața, când s-a predat. În următoarea noapte, Wallander fusese chemat la o crimă în centrul orașului. O petrecere aniversară scăpase de sub control și bărbatul a cărui zi de naștere era fusese înjunghiat în tâmplă cu un cuțit pentru filetat carne.

Se ridică de pe scaunul lui și-și puse haina de lână. „Trebuie să dorm puțin, se gândi el. Altcineva poate să supravegheze furtuna de zăpadă. “ Când plecă din secție, rafalele de vânt îl forțară să se-aplece. Își descuie Peugeot-ul și intră în el. Zăpada care se așezase pe geamuri îi dădu senzația că era într-o cameră călduroasă și confortabilă. Porni motorul, introduse o casetă și închise ochii.

Imediat, gândurile lui se îndreptară spre Rydberg. Trecuse mai puțin de o lună de când bătrânul lui prieten și coleg murise de cancer. Wallander aflase despre boala lui cu un an înainte, când se străduiau să rezolve împreună cazul uciderii unui cuplu de bătrâni din Lunnarp. În timpul ultimelor luni din viața lui, când era evident pentru toată lumea și nu mai puțin pentru Rydberg însuși că sfârșitul era aproape, Wallander încercase să-și imagineze cum ar fi să meargă la secție știind ca Rydberg nu ar fi acolo. Cum s-ar fi descurcat fără sfatul și judecata bătrânului Rydberg, care avea atât de multă experiență? Era încă prea devreme să răspundă la acea întrebare. Nu mai avusese cazuri dificile de când Rydberg își luase concediu de boală pentru ultima oară, iar apoi murise. Dar sentimentul de durere și de pierdere era încă foarte real.

Porni ștergătoarele de parbriz și conduse încet spre casă. Orașul era pustiu, de parcă oamenii se pregăteau să fie asediați de furtuna de zăpadă care se apropia. Opri la o benzinărie din afara localității Osterleden și-și cumpără jurnalul de seară. Apoi parcă în fața apartamentului lui de pe Mariagatan și urcă scările. Avea să facă o baie și-și va face ceva de mâncare. Înainte să se culce, își va suna tatăl, care trăia într-o căsuță lângă Löderup. De când tatăl lui devenise confuz și începuse să rătăcească noaptea în timpul anului trecut, Wallander își făcuse un obicei din a-l suna zilnic. Ştia că o făcea la fel de mult de dragul lui, cât și de dragul tatălui lui - mereu se simțea vinovat că nu-l vizita mai des. Totuși, după incidentul din urmă cu un an, tatăl lui avea un asistent la domiciliu care-l vizita regulat. Acest lucru îmbunătățise starea de spirit a bătrânului, care era uneori insuportabil. Chiar și-așa, pe Wallander îl mustra conștiința: simțea că nu-i dedica destul timp tatălui.

Wallander făcu baie, își făcu o omletă, își sună, tatăl, apoi merse la culcare. Înainte de a coborî jaluzelele de la fereastra dormitorului, se uită la stradă. Un felinar solitar se legăna în rafalele de vânt. Fulgii de zăpadă dansau înaintea ochilor lui. Termometrul arăta -3°C. „Poate că furtuna a trecut?” Coborî jaluzelele cu un zăngănit și se urcă în pat, adormind aproape imediat.

A doua zi dimineață ajunse la secție la 7.15. În afara câtorva accidente minore de circulație, noaptea fusese surprinzător de liniștită. Furtuna de zăpadă se sfârșise înainte de a începe cum trebuia. Merse până la cantină, își salută câțiva colegi de la trafic care ațipeau lângă cafelele lor și-și luă o cană de plastic pentru el. În clipa în care se trezi, se decise să-și dedice ziua scrierii rapoartelor din documentele adunate pe biroul lui - în special pe cel despre cazul de atac implicând o bandă de polonezi. Inutil de precizat, toată lumea acuza pe toată lumea. Nu existau martori demni de încredere care să furnizeze o versiune obiectivă a ceea ce s-a întâmplat, dar, chiar și-așa, un raport trebuia să fie scris, deși nu-și făcea iluzii că va fi găsit cineva vinovat pentru ruperea fălcii altcuiva.

La zece și jumătate dimineața termină cu ultimele rapoarte și merse să-și ia încă o cană de cafea. Pe drumul de întoarcere spre biroul lui, își auzi telefonul sunând. Era Martinsson.

— Îți amintești de barca aceea de salvare? întrebă el.

Wallander trebui să se gândească o clipă înainte să-i pice fisa.

— Bărbatul care a sunat știa despre ce vorbea. O barcă de salvare de cauciuc cu două cadavre în ea a ajuns pe plaja de la Mossby Strand. A fost descoperită de o femeie care-și plimba câinele; ea a sunat la secție, cât se poate de isterică.

— Când a sunat?

— Chiar acum, spuse Martinsson.

Două minute mai târziu, Wallander era pe drumul de coastă. Peter și Norén erau în fața lui într-o mașină de patrulă, cu sirenele sunând. Wallander se cutremură când văzu talazurile înghețate lovindu-se de țărm. Putea să vadă o ambulanță în oglinda retrovizoare și pe Martinsson într-a doua mașină de poliție.

Mossby Strand era pustie. Când ieși din mașină, vântul îl lovi în față. Magazinul de pe plajă era închis, iar obloanele scârțâiau și gemeau în vânt. Sus pe aleea care cobora spre plajă era o femeie care-și flutura mâinile în jur, agitată, cu câinele de lângă ea smucindu-se din lesă. Wallander merse mai departe, temător ca întotdeauna în legătură cu ce îl aștepta - nu va fi niciodată în stare să se împace cu vederea cadavrelor. Oamenii morți erau precum cei vii. Întotdeauna diferiți.

— Aici, țipă femeia isterică.

Wallander se uită în direcția spre care arăta ea. O barcă de salvare roșie se ridica și cobora la marginea apei, unde se blocase între niște stânci de lângă debarcader.

— Așteptați aici, îi spuse Wallander femeii.

Coborî panta și fugi pe nisip, apoi merse de-a lungul debarcaderului și se uită în barca de cauciuc. Erau doi bărbați, zăcând îmbrățișați și cu fețele palide. Încercă să cuprindă tot ce vedea într-o fotografie mentală. Anii mulți petrecuți ca ofițer de poliție îl învățaseră că prima impresie era întotdeauna importantă. Un cadavru era în general sfârșitul unui lung și complicat șir de evenimente și uneori era posibil să-ți faci o idee despre acel lanț încă de la început.

Martinsson merse prin apă ca să tragă barca de salvare la țărm, purtând cizme de cauciuc. Wallander se așeză pe vine ca să examineze cadavrele. Putea să-l vadă pe Peters încercând să calmeze femeia. Se gândi cât de norocoși erau că barca nu ajunsese pe țărm vara, când ar fi fost sute de copii jucându-se și înotând pe lângă plajă. Ce vedea nu era o priveliște plăcută și se simțea duhoarea inconfundabilă a cărnii putrezinde în ciuda vântului aprig.

Își scoase o pereche de mănuși de cauciuc din haină și căută cu grijă prin buzunarele bărbaților. Nu găsi nimic. Când deschise haina unuia din bărbați, putu să vadă o pată de culoarea ficatului pe pieptul cămășii albe. Se uită la Martinsson.

— Ăsta nu e un accident, spuse el. E o crimă. Bărbatul ăsta a fost împușcat drept în inimă.

Se ridică și se dădu la o parte ca Norén să poată fotografia barca de salvare.

— Ce crezi? îl întrebă pe Martinsson.

Martinsson dădu din cap.

— Nu știu.

Wallander merse încet în jurul bărcii fără să-și ia ochii de la cei doi morți. Amândoi erau blonzi și aveau probabil puțin peste 30 de ani. Judecând după mâini și după haine, nu erau muncitori. Cine erau? De ce n-aveau nimic în buzunare? Continuă să meargă în jurul bărcii, schimbând ocazional câteva cuvinte cu Martinsson. După jumătate de oră se hotărî că nu mai avea nimic de descoperit. Până atunci, echipa de medicină legală deja-și începuse examinarea metodică. Un cort de plastic fusese ridicat peste barca de cauciuc. Norén terminase cu fotografiatul, toată lumea era înghețată de frig și de-abia aștepta să plece. Wallander se întrebă ce-ar fi spus Rydberg. Ce-ar fi văzut Rydberg și el a ratat? Stătu în mașină cu motorul pornit ca să-i țină cald. Marea era cenușie și-și simțea mintea goală. Cine erau acei bărbați?

Trecură câteva ore până când Wallander putu să le dea acordul celor de la ambulanță, iar ei înaintară cu tărgile. Până atunci, Wallander era așa de înfrigurat că nu se mai putea opri din tremurat. N-au avut de ales și au trebuit să rupă câteva oase ca să-i despartă pe bărbați din îmbrățișarea lor. După ce cadavrele fură îndepărtate, Wallander investigă atent barca încă o dată, dar nu găsi nimic, nici măcar o vâslă. Privi marea, de parcă soluția putea fi găsită undeva la orizont.

— Ar fi bine să ai o discuție cu femeia care a descoperit barca de salvare, îi spuse lui Martinsson.

— Deja am făcut asta, îi spuse Martinsson, surprins.

— O discuție serioasă, îi spuse Wallander. Nu poți discuta serios pe vântul ăsta. Du-o la secție. Norén trebuie să se asigure că barca asta va ajunge la secție în aceeași stare în care e acum. Spune-i asta.

Apoi se întoarse la mașina lui.

„Acum aș fi avut nevoie de Rydberg, își spuse. Ce nu pot să văd? La ce s-ar fi gândit el acum?“

Când se întoarse la secția din Ystad, merse direct să-l vadă pe Björk, șeful poliției, ca să-i raporteze pe scurt ce se petrecuse la Mossby Strand. Björk îl ascultă neliniștit. Adeseori lui Wallander i se părea că părea personal ofensat atunci când o crimă se petrecea în districtul lui. Dar, în același timp, Wallander își respecta șeful. Niciodată nu se amesteca în investigațiile conduse de ofițerii lui și era generos cu încurajările când un caz părea că bate pasul pe loc. Uneori putea să fie un pic temperamental, dar Wallander era obișnuit cu asta.

— Vreau să te ocupi tu, îi spuse Björk când Wallander termină. Martinsson și Hansson pot să te-ajute. Cred că putem desemna câțiva oameni pentru acest caz.

— Hansson e ocupat cu violatorul pe care l-am arestat noaptea trecută, observă Wallander. N-ar fi mai bine să-l folosim pe Svedberg?

Björk fu de acord. Wallander obținea ce voia, ca de obicei.

În timp ce plecă din biroul lui Björk, Wallander își dădu seama că-i era foame. Era predispus la îngrășare, așa că sărea peste prânz, dar morții din barcă îl îngrijorau. Conduse prin oraș și parcă în Stickgatan, ca de obicei, apoi își croi drumul printre străzile înguste și întortocheate spre cafeneaua Fridolf's. Comandă niște sendvișuri și bău un pahar cu lapte, având în minte tot ce se întâmplase. În seara precedentă, cu puțin înainte de ora șase un bărbat apelase anonim poliția și-i avertizase în legătură cu ce se va întâmpla. Acum știau că le spusese adevărul. O barcă de salvare roșie din cauciuc ajunge la țărm, conținând doi morți. Cel puțin unul din ei fusese omorât, împușcat direct în inimă. Nu era nimic în buzunarele lor care să indice cine erau.

Asta era tot. Wallander își scoase un stilou și mâzgăli niște notițe pe un șervețel de hârtie. Deja avea o lungă listă de întrebări care aveau nevoie de un răspuns. În tot acest timp, purta o conversație tăcută cu Rydberg. „Sunt pe pistele bune, am trecut cu vederea ceva?“ încerca să-și imagineze răspunsurile și reacțiile lui Rydberg. Uneori reușea, dar de cele mai multe ori tot ce vedea era fața trasă și palidă a lui Rydberg în timp ce zăcea pe patul de moarte.

Pe la trei și jumătate era pe drumul de întoarcere spre secție. Îi chemă pe Martinsson și pe Svedberg în biroul lui, închise ușa și le ceru celor de la centrala telefonică să-i țină apelurile în așteptare.

— Nu o să fie ușor, începu el. Putem doar spera că autopsiile și examinarea bărcii de salvare și a hainelor de către echipa de criminalistică ne vor aduce ceva. Chiar și-așa, sunt câteva întrebări la care mi-ar plăcea să răspundem imediat.

Svedberg se rezema de perete, cu carnețelul în mână. Avea peste patruzeci de ani și un început de chelie, era născut în Ystad, dar se zvonea că începuse să-i fie dor de casă din clipa în care părăsise orașul. Deseori dădea impresia că era lent și dezinteresat, dar era conștiincios, iar asta era ceva ce Wallander aprecia. În multe feluri, Martinsson era opusul lui Svedberg: se apropia de vârsta de treizeci de ani, era născut în Trollhätan și se decisese devreme pentru o carieră în poliție. Era, de asemenea, implicat în politicile Partidului Liberal și, potrivit celor auzite de Wallander, avea șanse mari să fie ales în consiliul local la alegerile din toamnă. Ca ofițer de poliție, Martinsson era impulsiv și uneori neatent, dar adesea avea idei bune și ambiția lui însemna că lucra neobosit când credea că putea găsi soluția unei probleme.

— Vreau să știu de unde vine barca de salvare, spuse Wallander. Când vom ști de câtă vreme sunt morți cei doi bărbați, o

să încercăm să aflăm din ce direcție a venit barca și pe ce distanță a plutit în derivă.

Svedberg se holbă la el surprins.

— Va fi posibil? întrebă el.

— Trebuie să apelăm la biroul de meteorologie, spuse Wallander. Ei știu tot ce e de știut despre vreme și vânt. Ar trebui să ne facem o idee generală despre locul din care a venit barca. Şi vreau să știu tot ce se poate afla despre barca de salvare în sine. Unde a fost făcută, ce tipuri de nave ar putea transporta asemenea bărci. Tot.

Dădu din cap spre Martinsson.

— Asta e treaba ta.

— N-ar trebui să începem cu o căutare computerizată ca să vedem dacă bărbații sunt înregistrați undeva ca dispăruți? întrebă Martinsson.

— Poți începe cu asta, îi spuse Wallander. Ia legătura cu pazele de coastă, contactează toate secțiile lor de-a lungul coastei de sud. Şi vezi imediat ce are Björk de spus despre implicarea Interpolului. E evident că, dacă vrem să aflăm cine sunt, trebuie să ne întindem plasele larg de la bun început.

Martinsson dădu din cap și-și scrise o notiță pe o bucată de hârtie. Svedberg își roase gânditor creionul.

— Echipa de criminaliști va examina atent hainele bărbaților, continuă Wallander. Trebuie să găsească niște indicii.

Se auzi o bătaie în ușă și Norén intră, purtând o hartă maritimă făcută sul.

— M-am gândit că poate ai nevoie de asta, spuse el.

O întinseră peste birou și o studiară, de parcă ar fi plănuit o bătălie navală.

— Cât de repede plutește o barcă de salvare? întrebă Svedberg. Curenții și vânturile o pot încetini la fel de bine cum o pot grăbi.

Contemplară harta în liniște. Apoi Wallander o rulă din nou și stătu în colțul din spatele lui. Nimeni n-avea nimic de zis.

— Acum, hai să trecem la treabă, spuse el. Ne putem întâlni aici din nou diseară la șase și să vedem cât de departe am ajuns.

În timp ce Svedberg și Norén plecau din cameră, Wallander îi ceru lui Martinsson să rămână în urmă.

— Ce-a avut de spus femeia? întrebă el.

Martinsson ridică din umeri.

— Doamna Forsell, zise el. O văduvă. Locuiește în Mossby. E o profesoară pensionată de la gimnaziul din Ängelholm. Locuiește acolo pe toată perioada anului, cu câinele ei, Tegnér. Închipuie-ți să-ți numești câinele după un poet! În fiecare zi ies la aer curat pe plajă. Când s-a plimbat pe lângă stânci seara trecută, nu era niciun semn de barca de salvare; dar era acolo azi-dimineață. A văzut-o pe la zece și-un sfert azi-dimineață și ne-a chemat imediat.

— Zece și-un sfert dimineața, spuse Wallander gânditor. Nu e cam târziu ca să plimbi un câine?

Martinsson dădu din cap.

— Şi eu m-am gândit la fel, dar se pare c-au ieşit şi la şapte, dar s-au plimbat de-a lungul plajei în cealaltă direcţie.

Wallander schimbă subiectul:

— Bărbatul care-a sunat ieri, întrebă el, cum părea?

— Cum ţi-am spus. Convingător.

— Avea vreun accent? Ţi-ai dat seama ce vârstă avea?

— Avea un accent local. Precum cel al lui Svedberg. Vocea lui era răguşită; nu m-ar surprinde să aflăm că e fumător. Avea peste 40 sau 50 de ani, aş putea spune. A vorbit simplu şi clar. Ar putea fi orice, de la un funcţionar de la bancă până la un fermier.

Wallander mai avu încă o întrebare:

— De ce a sunat?

— Şi eu m-am întrebat asta, răspunse Martinsson. Poate că a ştiut că barca va pluti până la ţărm pentru că era amestecat chiar el în treaba asta. Poate că el a fost cel care i-a împuşcat. Poate că a văzut sau a auzit ceva. Sunt câteva posibilităţi.

— Care-i explicaţia logică?

— Ultima, răspunse Martinsson fără să ezite. A văzut sau a auzit ceva. Asta nu pare să fie genul de crimă în care ucigaşul ar alege să pună poliţia pe urmele lui.

Wallander ajunsese la aceeaşi concluzie.

— Hai să mergem cu un pas mai departe, spuse el. A văzut sau a auzit ceva? Doi morţi într-o barcă de salvare? Dacă nu e implicat, nu prea avea cum să vadă crima sau crimele. Asta înseamnă că trebuie să fi văzut barca.

— O barcă de salvare plutind pe mare, spuse Martinsson. Cum vezi aşa ceva? Numai fiind şi tu într-o barcă.

— Exact, spuse Wallander. Întocmai. Dar dacă nu el a făcut crima, de ce vrea să rămână anonim?

— Unii oameni preferă să nu se implice în lucruri, spuse Martinsson. Ştii cum e.

— S-ar putea. Dar ar putea fi şi altă explicaţie. Ar putea avea un motiv diferit pentru care să nu vrea să aibă de-a face cu poliţia.

— Nu e o idee cam prea trasă de păr?

— Doar gândesc cu voce tare, spuse Wallander.

— Într-un fel sau altul, trebuie să dăm de urma acelui om.

— Să facem un apel public pentru el ca să ia din nou legătura cu noi?

— Da, spuse Wallander. Dar nu astăzi. Întâi vreau să aflu mai multe despre oamenii morţi.

Wallander conduse până la spital. Fusese acolo de multe ori, dar tot avea probleme cu găsirea complexului nou construit. Se opri la cantina de la parter şi-şi cumpără o banană, apoi urcă scările până la departamentul de patologie. Patologul, Mörth pe numele său, nu începuse încă examinarea detaliată a cadavrelor. Chiar şi-aşa, putu să răspundă primei întrebări a lui Wallander.

— Ambii bărbaţi au fost împuşcaţi, a declarat. De aproape, în inimă. Cred că asta este cauza morţii.

— Aș vrea să văd raportul tău cât mai repede posibil, spuse Wallander. Poți să-mi spui ceva acum despre momentul morții?

Mörth dădu din cap.

— Nu spuse el. Dar fii atent, ăsta e un răspuns, într-un fel.

— Ce înseamnă?

— Că probabil sunt morți de destul de multă vreme. Asta face mai grea stabilirea momentului precis al morții.

— Două zile? Trei? O săptămână?

— Nu pot răspunde, spuse Mörth, și nu vreau să ghicesc.

Apoi dispăru în laborator. Wallander își dădu jos haina, își puse o pereche de mănuși de cauciuc și începu să caute prin hainele bărbaților care zăceau în ceea ce părea o chiuvetă veche de bucătărie.

Unul din costume era făcut în Anglia, celălalt în Belgia. Pantofii erau italienești și lui Wallander i se păru că erau scumpi. Cămășile, cravatele și lenjeria îi spuneau aceeași poveste: erau de bună calitate, cu siguranță nu ieftine. Când Wallander termină de examinat hainele de două ori, își dădu seama că era prea puțin probabil să ajungă mai departe. Tot ce știa era că, cel mai probabil, cei doi bărbați nu aveau probleme cu banii. Dar unde erau portofelele? Verighetele? Ceasurile? Mai ciudat era că bărbații nu purtau sacourile în momentul în care fuseseră împușcați. Nu aveau găuri sau arsuri de la praful de pușcă pe ele.

Wallander încercă să recreeze scena. Cineva împușcă doi bărbați drept în inimă. Când sunt morți, oricine-ar fi făcut-o îi îmbracă cu sacourile înainte de a le arunca trupurile într-o barcă de salvare. De ce?

Verifică hainele încă o dată. „E ceva ce nu văd, se gândi el. Rydberg, ajută-mă!“

Dar Rydberg n-avea nimic de zis.

Wallander se întoarse la secția de poliție. Ştia că autopsiile vor dura câteva ore și că nu va primi un raport preliminar decât, cel mai devreme, a doua zi. Întors în biroul lui, găsi un bilețel pe masa de scris, de la Björk, în care scria că ar trebui să aștepte încă o zi înainte să anunțe Interpolul. Wallander simți cum se enerva: uneori i se părea greu să agreeze abordarea precaută a lui Björk.

Întâlnirea de la șase fu scurtă. Martinsson raportă că nu exista niciun dosar despre persoane dispărute care ar putea fi bărbații din barca de salvare. Svedberg avusese o lungă discuție cu cineva de la biroul de meteorologie din Norrköping care-i promise că-l va ajuta când va primi o cerere formală din partea poliției din Ystad.

Wallander le spuse că, așa cum se aștepta, patologul îi confirmase că amândoi oamenii fuseseră uciși. Le ceru lui Svedberg și lui Martinsson să reflecteze la motivul pentru care cineva ar împușca doi bărbați și apoi i-ar îmbrăca din nou cu sacourile lor.

— Haideți să mai continuăm câteva ore, spuse Wallander. Dacă sunteți implicați în alte cazuri, luați o pauză de la ele pentru moment sau dați-le altcuiva. Cazul ăsta va fi greu de rezolvat. O să mă ocup eu să primim mai mulți oameni mâine la prima oră.

Când Wallander rămase singur în biroul lui, derulă harta încă o dată pe birou. Cu degetul, urmări coasta până la Mossby Strand. „Barca putea să fi plutit pe o distanță lungă, se gândi el. Sau deloc. Putea să fi plutit înainte și înapoi pe mal.“

Sună telefonul. Pentru o clipă, încercă să se hotărască dacă să răspundă sau nu: era târziu și voia să meargă acasă și să se gândească în pace și liniște la ceea ce se întâmplase. Dar ridică receptorul.

Era Mörth.

— Ai terminat deja? întrebă Wallander surprins.

— Nu, spuse Mörth. Dar e ceva ce cred că e important. Ceva despre care pot să te informez acum.

Wallander își ținu respirația.

— Bărbații nu sunt suedezi, spuse Mörth. Cel puțin, nu s-au născut în Suedia.

— Cum ți-ai dat seama?

— M-am uitat la dinții lor, spuse Mörth. Lucrările dentare nu le-au fost făcute de dentiștii suedezi. Dar puteau fi făcute de cei ruși.

— De ruși?

— Da. De dentiștii ruși. Sau de dentiști din una dintre țările blocului estic. Ei folosesc metode diferite de ale noastre.

— Ești sigur?

— Altfel nu te-aș fi sunat, spuse Mörth și Wallander își dădu seama că era deranjat de întrebare.

— Te cred, îi spuse el repede.

— Mai e ceva, continuă Mörth. Ceva care ar putea fi cel puțin la fel de important. Cei doi bărbați au fost, fără îndoială, foarte ușurați când au fost împușcați, scuză-mi cinismul. Au fost torturați în multe feluri înainte de a muri. Au fost arși, li s-a decojit pielea, degetele de la picioare le-au fost strânse cu menghina, tot tacâmul.

Wallander rămase tăcut.

— Mai ești? întrebă Mörth.

— Da, spuse Wallander. Aici sunt. Doar mă gândeam la ce mi-ai spus.

— Sunt aproape sigur de ce ți-am spus.

— Nu m-am îndoit de asta nici o clipă. Dar e un pic neobișnuit.

— Exact de asta m-am gândit că era important să te sun.

— Ai procedat corect, i-a spus Wallander.

— Mâine vei primi raportul meu complet, spuse Mörth. În afară de rezultatele testelor de laborator, care o să dureze un pic mai mult.

Închise. Wallander se duse la cantină. Camera era goală. Își turnă ultimele picături din filtrul de cafea și se așeză la una dintre mese.

Ruși? Oameni din blocul estic torturați? Chiar și Rydberg ar fi crezut că va fi o anchetă lungă și dificilă. Era șapte și jumătate

seara, când merse până la mașina lui și conduse spre casă. Vântul se potolise și se făcuse brusc mai frig.

3

La puțin timp după ora două noaptea, Wallander se trezi cu dureri îngrozitoare în piept. Era convins că o să moară. Stresul continuu și efortul muncii în poliție își arătau efectele. El plătea prețul. Stătea nemișcat în întuneric, copleșit de disperare și rușine. Amânase lucrurile prea mult; nu va face niciodată ceva cu viața lui. Anxietatea și durerea păreau să crească tot mai mult în intensitate. Apoi n-a mai știut cât timp zăcuse acolo; incapabil să-și controleze teama crescândă, dar, încet-încet, reuși să-și recapete stăpânirea de sine.

Se dădu jos din pat cu grijă, își luă niște haine și coborî până la mașină. Durerea părea să fi scăzut în intensitate; îl cuprindea și îl lăsa în valuri, întinzându-se în brațe, pierzându-și ceva din forța inițială. Intră în mașină, încercă să respire mai calm și apoi conduse pe străzile pustii până la intrarea de urgență a spitalului. Întâlni o asistentă cu ochi prietenoși, care-l ascultă și nu păru să-l creadă un ipohondru gras și isteric. Wallander rămase așezat într-un cărucior cu rotile, ascultând un bețiv care delira într-unul dintre saloanele de tratament, simțind durerea venind și plecând, până când, brusc, se trezi cu un doctor lângă el. Își descrise durerile din piept încă o dată. Fu dus cu căruciorul până într-un salon de tratament și conectat la un EKG. I se luară tensiunea, pulsul și trebui să răspundă mai multor întrebări: nu, nu fuma, nu mai simțise dureri în piept până atunci, din câte știa nu avea un istoric de boli de inimă în familia lui. Doctorul verifică rezultatul EKG-ului.

— Nu-i nimic deosebit aici, spuse el. Totul pare normal. Ce credeți că ar fi putut provoca asta?

— N-am nici cea mai vagă idee.

Doctorul studie fișele lui Wallander.

— Văd că sunteți ofițer de poliție, spuse el. Presupun că lucrurile pot deveni cam agitate la muncă din când în când.

— Așa e aproape tot timpul.

— Cum stați cu consumul de alcool?

— Îmi place să cred că e în limitele normale.

Doctorul se rezemă de marginea unei mese și-și puse jos fișele. Wallander își dădu seama că era foarte obosit.

— Nu cred c-ați avut un infarct, spuse el. Poate corpul dumneavoastră trage un semnal de alarmă, anunțându-vă că nu e în regulă ceva. Numai dumneavoastră puteți ști despre ce e vorba.

— Probabil asta e, spuse Wallander. În fiecare zi mă întreb ce-mi face viața. Şi-mi dau seama că n-am cu cine vorbi.

— Ar trebui să aveți cu cine, spuse doctorul. Toată lumea ar trebui.

Se ridică în clipa în care pagerul începu să-i piuie ca un pui în buzunar.

— O să vă ținem aici peste noapte, spuse el. Încercați să vă odihniți puțin.

Wallander rămase acolo destul de liniștit, ascultând sunetul produs de ventilatorul unui aparat de aer condiționat invizibil. Putea auzi și voci pe coridor.

„Orice durere are o cauză, se gândi el. Dacă nu e de la inimă, atunci de la ce e? De la vinovăția pe care o simt pentru că nu reușesc să-i ofer destul timp și destulă energie tatei? Sau de la îngrijorarea că scrisorile pe care mi le trimite fata mea din Stockholm nu-mi spun totul? Că lucrurile nu sunt deloc așa cum mi le descrie, când spune că-i place acolo și-i merge bine și că, în sfârșit, simte că face ceea ce-și dorește cu adevărat? S-ar putea ca, deși nu sunt conștient de asta, să-mi fie frică tot timpul că va încerca să-și ia din nou viața, așa cum a făcut-o la cincisprezece ani? Sau cauza durerii e gelozia pe care încă o simt pentru că Mona m-a părăsit, chiar dacă asta s-a întâmplat acum mai bine de un an?“

Lumina din salon i se părea prea strălucitoare. Simți că toată viața lui era caracterizată de o senzație de singurătate de care nu putea scăpa. Cum putea să fie durerea aceea pe care tocmai o simțise provocată doar de singurătate? Nu putea găsi un răspuns care să nu-i umple mintea imediat cu îndoieli.

— Nu mai pot continua să trăiesc așa, spuse el cu voce tare. Trebuie să-mi fac ordine-n viață. În curând. Acum.

Se trezi tresărind la șase dimineața. Doctorul stătea lângă patul lui, veghindu-l.

— Nu mai aveți dureri? întrebă el.

— Totul pare OK, spuse Wallander. Ce ar fi putut să fie?

— Tensiunea, spuse doctorul. Stresul. Dumneavoastră știți cel mai bine.

— Da, spuse Wallander. Cred că da.

— Cred că ar trebui să vă faceți niște analize complete, spuse doctorul. Dacă nu e altceva, trebuie să ne asigurăm că nu aveți nicio problemă fizică. Va fi mai ușor pentru dumneavoastră să vă cercetați mintea și să vedeți ce fel de umbre se ascund în ea.

Wallander conduse spre casă, făcu un duș și bău o cană de cafea. Termometrul arăta -3°C. Cerul se înseninase și vântul se oprise. Stătu acolo multă vreme, gândindu-se la noaptea precedentă. Durerile și șederea în spital căpătaseră un aer de irealitate. Dar știa că nu putea să ignore pur și simplu ceea ce i se întâmplase. El singur răspundea de viața lui.

Se făcu opt și-un sfert dimineața până când simți că putea face față muncii.

Imediat ce ajunse la secție, se implică într-o ceartă cu Björk care insista că echipa criminalistică din Stockholm ar fi trebuit să fie adusă imediat ca să facă o investigație amănunțită la locul crimei.

— Nu era niciun loc al crimei, spuse Wallander. Dacă e un lucru de care putem fi siguri, acela e că bărbații nu au fost uciși în acea barcă de salvare.

— Acum, când nu-l mai avem pe Rydberg ca să ne mai bazăm pe el, avem nevoie de ajutor din afară, spuse Björk. Nu avem experiența necesară. De ce n-ai închis plaja când a fost găsită barca de salvare?

— Plaja nu era locul în care s-a comis crima. Barca a plutit pe mare. Vrei să spui că ar fi trebuit să-nconjurăm valurile cu o bandă de plastic?

Wallander începea să se enerveze. Era adevărat, nici el și nici alt ofițer de poliție din Ystad nu avea experiența lui Rydberg, dar asta nu însemna că era incapabil să decidă când trebuia să solicite asistență de la Stockholm.

— Ori mă lași pe mine să iau deciziile, spuse el, ori te ocupi tu de caz.

— Nu e vorba de asta, spuse Björk, dar tot cred că a fost o eroare de judecată să nu ne consultăm cu Stockholmul.

— Ei bine, eu nu cred.

Aici se împotmoliră.

— O să vin să te văd în curând, spuse Wallander. Am nevoie de părerea ta cu privire la câteva chestiuni.

Björk păru surprins.

— Avem ceva care să ne-ajute să mergem mai departe? întrebă el. Credeam că ne-am blocat.

— Nu chiar. Revin la tine în zece minute.

Se întoarse în biroul lui, sună la spital și fu uimit când luă legătura direct cu Mörth.

— Ai noutăți? îl întrebă pe patolog.

— Tocmai îmi scriam raportul, răspunse Mörth. Nu poți să mai aștepți câteva ore?

— Trebuie să-l informez pe Björk. Poți să-mi spui măcar de când sunt morți?

— Nu. Trebuie să așteptăm rezultatele testelor de laborator. Conținutul stomacului, gradul de degradare al țesutului celular. Pot doar să ghicesc.

— Fă-o!

— Nu-mi place să ghicesc, știi asta. Cu ce-o să te ajute?

— Ai experiență. Știi ce faci. Rezultatele testelor doar vor confirma ceea ce deja bănuiești, nu te vor contrazice. Vreau doar să-mi șoptești la ureche. N-o să dau mai departe.

Wallander așteptă.

— O săptămână, spuse Mörth în cele din urmă. Cel puțin o săptămână. Dar să nu spui nimănui că am zis asta.

— Deja am uitat. Mai ești sigur că sunt ruși sau din estul Europei?

— Da.

— Ai găsit ceva la care nu te așteptai?

— Nu știu nimic despre muniție, bineînțeles, dar n-am mai întâlnit până acum tipul ăsta de glonț.

— Altceva?

— Da. Unul din bărbați are un tatuaj pe partea de sus a brațului. E un fel de paloș. Un fel de iatagan turcesc sau cum s-o numi.

— Un ce?

— E o sabie. Doar nu te aștepți ca un patolog să fie expert în arme vechi.

— Spune ceva?

— Ce să spună?

— Tatuajele au de obicei o inscripție. Numele unei femei sau un loc.

— Nu e nicio inscripție.

— Altceva?

— Până acum, nu.

— OK, oricum, mulțumesc pentru tot.

— Pentru puțin.

Wallander închise, își luă o cană de cafea și se duse să-l vadă pe Björk. Ușile de la biroul lui Martinsson și al lui Svedberg erau deschise, dar niciunul din ei nu era acolo. Se așeză și-și bău cafeaua, ascultând absent cum Björk termina o convorbire telefonică, care părea să devină cam tensionată. Tresări când Björk trânti telefonul.

— Ăsta-i cel mai nebunesc lucru pe care l-am auzit vreodată, spuse Björk. Ce rost are să mai continuăm așa?

— Bună întrebare, spuse Wallander, dar nu știu la ce te referi.

Björk tremura de furie. Wallander nu-și aminti să-l fi văzut vreodată în halul acela.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă el.

Björk se uită la el.

— Nu știu dacă am permisiunea să spun ceva despre asta, zise el, dar chiar trebuie s-o fac. Unul dintre nenorociții care a omorât cuplul de bătrâni din Lunnarp, cel căruia-i ziceam Lucia, a fost eliberat pe învoire acum câteva zile. Nu-i nevoie s-o mai spun, dar nu s-a mai întors. Se presupune că a plecat din țară. N-o să-l mai prindem niciodată.

Lui Wallander nu-i venea să creadă.

— Învoire? Nici nu s-a făcut un an de când era închis și asta a fost una din cele mai brutale crime pe care le-am văzut în țara asta. Cum naiba i-au dat învoirea?

— Cică trebuia să meargă la înmormântarea maică-sii.

Wallander rămase cu gura căscată.

— Dar maică-sa e moartă de zece ani! Îmi amintesc asta din raportul pe care ni l-a trimis poliția cehă.

— O femeie care pretindea că e sora lui a apărut la închisoarea Hali și a cerut să fie eliberat ca să participe la funeralii. Se pare că nimeni n-a verificat nimic. Avea un bilet tipărit, în care scria că se va desfășura o înmormântate într-o biserică din Ängelholm -

evident un fals. Se pare că încă mai sunt niște suflete în țara asta care sunt destul de naive încât să creadă că nimeni n-ar falsifica o invitație la o înmormântare. L-au lăsat să plece cu un paznic. Asta a fost alaltăieri. N-a fost nicio înmormântare, nicio mamă moartă, nicio soră. L-au doborât pe paznic, l-au legat și l-au lăsat într-o pădure lângă Jönköping. Chiar au condus mașina comisarului de poliție până la aeroportul Kastrup prin Limhamn. Mașina e tot acolo, dar ei nu mai sunt.

— Nu poate fi adevărat! exclamă Wallander. Cine naiba i-a dat învoirea unui escroc ca ăsta?

— Cum spun reclamele: Suedia e fantastică, zise Björk. Îmi face scârbă.

— Cine-i răspunzător? Cine i-a dat învoirea ar trebui să fie încuiat în celula pe care-a lăsat-o goală. Cum e posibil așa ceva?

— O să cercetez, spuse Björk. Dar asta e situația. Păsărica și-a luat zborul.

Gândurile lui Wallander se întoarseră la crima inimaginabil de brutală a cuplului de bătrâni din Lunnarp. Se uită resemnat la Björk.

— Ce rost are? se întrebă el. De ce ne obosim să prindem criminalii dacă tot ce face personalul din închisori e să le dea drumul din nou?

Björk nu răspunse. Wallander se ridică și merse până la fereastră.

— Cât mai putem continua așa? întrebă el.

— Trebuie să putem, spuse Björk. Îmi spui acum ce știi despre cei doi bărbați din barca de salvare?

Wallander îi spuse tot ce știa. Se simțea deprimat, obosit și dezamăgit. Björk își luă câteva notițe în timp ce vorbea.

— Ruși, spuse el când Wallander terminase.

— Sau dintr-o țară din blocul estic. Mörth era sigur de asta. Mai bine aş contacta ministerul de externe, spuse Björk. E treaba lor să ia legătura cu poliția rusă. Sau poloneză. Blocul estic.

— Ar putea fi niște ruși care trăiesc în Suedia, spuse Wallander. Sau în Germania. Sau, de ce nu, în Danemarca?

— Chiar și-așa, cei mai mulți ruși sunt încă în Uniunea Sovietică, spuse Björk. O să contactez ministerul de externe imediat. Ei știu ce să facă într-o situație ca asta.

— Am putea să punem cadavrele înapoi în barca de salvare și să le cerem celor de la paza de coastă să-i remorcheze până în apele internaționale, îi răspunse Wallander. Apoi ne putem spăla pe mâini de cazul ăsta.

Björk păru să nu-l audă.

— Avem nevoie de ajutor ca să-i identificăm, spuse el. Fotografii, amprente, haine.

— Și un tatuaj. Un iatagan.

— Un iatagan?

— Da, un iatagan.

Björk dădu din cap și se întinse după telefon.

— Doar o clipă, spuse Wallander.

Björk își retrase mâna.

— Mă gândeam la bărbatul care ne-a sunat, spuse Wallander. Potrivit spuselor lui Martinsson, avea un accent local. Ar trebui să încercăm să-i dăm de urmă.

— Avem ceva indicii?

— Niciunul. Tocmai de aceea sugerez să facem un apel public. Îl putem generaliza. Putem apela la oricine ar fi văzut o barcă de salvare roșie plutind prin apropiere și să le cerem să contacteze imediat poliția.

Björk dădu din cap.

— În orice caz, va trebui să vorbesc cu presa. Reporterii au început să sune de ceva vreme. Cum pot să afle așa de repede despre ce se întâmplă pe un petic de plajă părăsit îmi depășește înțelegerea. Le-a luat fix jumătate de oră ieri.

— Știi că noi avem scurgeri, spuse Wallander, amintindu-și încă o dată de crima dublă din Lunnarp.

— La cine te referi când spui „noi“?

— Poliția. Poliția din Ystad.

— Cine provoacă scurgerile?

— De unde să știu asta? Ar trebui să fie treaba ta să reamintești întregului personal să fie discret și să respecte secretul profesional.

Björk dădu cu pumnul în birou, de parcă ar fi lovit pe cineva în urechi. Dar nu-i răspunse direct lui Wallander.

— O să facem un apel, fu tot ce zise. La amiază, înainte de știrile de la radio. Vreau să participi la conferința de presă. Chiar acum trebuie să sun la Stockholm și să primesc niște instrucțiuni.

Wallander se ridică-n picioare.

— Ar fi mai bine dacă n-ar trebui s-o facem noi, spuse el.

— Ce să nu facem?

— Să-l găsim pe cel care a împușcat bărbații din barca de salvare.

— O să aflu ce-are de spus Stockholmul în legătură cu asta, spuse Björk, dând din cap.

Wallander plecă de la Björk. Birourile lui Martinsson și al lui Svedberg erau tot goale. Aruncă o privire la ceasul lui: era aproape nouă și jumătate dimineața. Coborî la subsolul secției de poliție, unde era așezată barca de salvare pe un piedestal de lemn. Folosi o lanternă puternică pentru a o examina minuțios, căutând numele unei firme sau a unei țări de fabricație, dar nu găsi nimic, ceea ce-l surprinse. Nu putu găsi o explicație satisfăcătoare pentru acel lucru. Se mai învârti încă o dată în jurul bărcii de cauciuc, iar de data asta observă o bucată scurtă de frânghie. Era diferită de frânghia care o ținea în loc pe podeaua de lemn. Fusese tăiată cu un cuțit. Încercă să-și imagineze ce concluzii ar fi tras Rydberg, dar mintea îi era golită complet.

Se întoarse în biroul lui pe la zece dimineața. Nici Martinsson și nici Svedberg nu-i răspunseră când sunase la birourile lor. Își luă un carnețel și începu să scrie un rezumat al puținelor lucruri pe care

le știau despre cei doi morți. Oameni din blocul de est, împușcați în inimă de aproape, apoi îmbrăcați cu sacourile lor și aruncați într-o barcă de salvare care încă nu fusese identificată. Pe lângă toate astea, bărbații fuseseră torturați. Își împinse carnețelul deoparte: îi veni brusc o idee. „Oameni care-au fost torturați și uciși, se gândi: ascunzi cadavrele departe, sapi gropi pentru ele sau le arunci în fundul mării cu niște greutăți de fier legate de picioare. Dacă-i pui pe o barcă de salvare, probabilitatea cea mai mare e să fie găsite,“

Putea să fie aceea intenția? Să fie găsiți? Nu sugerează barca de salvare faptul că acea crimă s-a petrecut la bordul unei nave? Făcu cocoloș prima pagină din carnețel și o aruncă la coșul de gunoi. „Nu știu destul, se gândi el. Rydberg mi-ar fi spus să am răbdare."

Sună telefonul. Era unsprezece fără un sfert dimineața, în clipa în care auzi vocea tatălui lui, își aminti că trebuia să meargă să-l vadă. Ar fi trebuit să fie în Löderup până la zece dimineața, ca să meargă cu mașina până la un magazin din Malmö ca să cumpere pânze și vopsele.

— De ce n-ai venit? îl întrebă tatăl lui furios.

Wallander se hotărî să fie complet sincer cu el.

— Îmi pare rău, spuse el. Am uitat complet.

A urmat o pauză lungă.

— Măcar mi-ai răspuns sincer, spuse tatăl lui, în cele din urmă.

— Pot să vin mâine, spuse Wallander.

— Atunci vino mâine, spuse tatăl lui și închise.

Wallander își scrise o notiță pe o bucățică de hârtie și o lipi de telefon. Ar fi fost bine să nu uite și a doua zi.

Îl sună pe Svedberg: tot niciun răspuns. Dar Martinsson îi răspunse - tocmai se întorsese în biroul lui. Wallander ieși pe coridor ca să-l întâlnească.

— Ştii ce-am descoperit azi? îl întrebă Martinsson. Că e aproape imposibil să descrii aspectul unei bărci de salvare. Toate modelele diferite făcute de diferiți producători arată la fel. Numai experții le pot deosebi. Așa că am mers în Malmö și am vizitat diferiți importatori.

Apoi merseră la cantină să-și ia niște cafea. Martinsson își luă niște biscuiți și se întoarseră în biroul lui Wallander.

— Vasăzică, acum știi totul despre bărcile de salvare, îi spuse Wallander.

— Ştiu câte ceva, dar nu știu de unde provine asta.

— E ciudat că nu are niciun logo sau inscripție cu țara producătoare, spuse Wallander. Echipamentele de salvare sunt în general acoperite cu tot felul de semne și instrucțiuni.

— Așa e. Așa mi-au spus și importatorii din Malmö. Dar putem găsi o soluție: paza de coastă. Căpitanul Österdahl, un ofițer pensionat care și-a dedicat întreaga viață muncii pe vasele de la vamă - cincisprezece ani în Arkösund și zece ani în arhipelagul Gryt. După aceea s-a mutat în Simrishamn și a rămas la baza de acolo până când s-a pensionat. De-a lungul anilor și-a făcut propriul

registru cu diferite feluri de vase, inclusiv bărci de cauciuc și bărci de salvare.

— Cine ți-a spus asta?

— Am avut noroc când am sunat la paza de coastă. Bărbatul care mi-a răspuns a lucrat pe unul din vasele de la vamă pe care a fost comandant Österdahl.

— Bine, spuse Wallander. Poate o să ne-ajute.

— Dacă el nu ne poate ajuta, atunci nimeni nu poate, spuse Martinsson filosofic. Locuiește lângă Sandhammaren. M-am gândit să merg cu mașina și să-l aduc aici ca să arunce o privire la barcă. Avem ceva progrese?

Wallander îi spuse concluziile lui Mörth, în timp ce el ascultă cu atenție.

— Prin urmare, va trebui să cooperăm cu poliția rusă, spuse el după ce Wallander termină. Știi rusește?

— Niciun cuvânt. Ai grijă, asta ar putea însemna că trebuie să lăsăm baltă toată treaba.

— Măcar putem spera.

Martinsson deveni brusc gânditor.

— De fapt, așa simt și eu câteodată, spuse el după o vreme. Îmi doresc să renunțăm pur și simplu la unele cazuri cu crime. Pentru că sunt așa de îngrozitoare. Prea sângeroase și ireale. Când am fost la academia de poliție, n-am învățat cum să facem față cadavrelor torturate și abandonate în bărci de salvare. E ca și cum progresele crimelor m-au lăsat în urmă. Și am doar treizeci de ani.

În ultimii ani, Kurt Wallander se simțise deseori la fel ca Martinsson. Devenise tot mai greu să fie ofițer de poliție. Trăiau în niște vremuri caracterizate de un soi de criminalitate cu care nimeni nu mai avusese de-a face înainte. Era un mit că mulți ofițeri își lăsau posturile ca să devină agenți de pază sau să lucreze pentru firme private din motive financiare. Adevărul era că cei mai mulți ofițeri de poliție renunțau la posturile lor din motive de nesiguranță.

— Poate că ar trebui să mergem să-l vedem pe Björk și să-i cerem o instruire avansată pentru cazurile care implică oameni torturați.

Wallander știa că nu era nimic cinic în ceea ce spunea Martinsson, ci doar nesiguranța pe care o simțea și el adesea.

— Fiecare generație de ofițeri de poliție pare să spună același lucru, spuse el. Noi nu facem excepție.

— Nu-mi amintesc să se fi plâns Rydberg vreodată, tu-ți amintești?

— Rydberg a fost o excepție. Dar aș vrea să te întreb ceva înainte să pleci. Bărbatul care te-a sunat. Nu era nimic care să sugereze că ar putea fi un străin, nu-i așa?

Martinsson nu avea nicio îndoială.

— Nimic. Era din apropiere. Atâta tot.

— Te-a mai frapat ceva în legătură cu conversația aceea?

— Nu.

Martinsson se ridică.

— Acum o să plec spre Sandhammaren, să-l caut pe căpitanul Österdahl, spuse el.

— Barca e la subsol, îi spuse Wallander. Mult noroc! Apropo, ai vreo idee unde ar putea fi Svedberg?

— Habar n-am. Nu știu ce face. Poate contactează biroul de meteorologie.

Wallander merse cu mașina până în centrul orașului pentru prânz. Se gândi la incidentul ireal din noaptea trecută și comandă o salată.

Se întoarse la secție cu puțin timp înainte de începerea conferinței de presă. Își scrise câteva notițe pe o foaie de hârtie și merse la Björk.

— Urăsc conferințele de presă, spuse Björk. De asta n-o să ajung niciodată un comisar de poliție națională. Oricum, nici n-aș vrea.

Merseră împreună până la sala unde-i așteptau reporterii. Wallander își aminti de mulțimea de jurnaliști care venise când se ocupa de cazul dublei crime din Lunnarp. Acum erau doar trei oameni stând acolo. Recunoscu doi dintre ei: o doamnă de la *Ystad Recorder* care scria relatări clare și precise și un bărbat de la sediul local al *Labour News* pe care îl mai întâlnise doar o dată sau de două ori. A treia persoană era un bărbat cu o tunsoare foarte scurtă și cu ochelari. Wallander nu-l mai văzuse niciodată.

— Unde-i *South Sweden Daily News?* îi șopti Björk la ureche. Și *Skåne Daily News?* Ca să nu mai spun de radioul local?

— N-am nicio idee, spuse Wallander. Hai să-ncepem.

Björk urcă pe podiumul dintr-un colț al sălii. Stilul lui de a vorbi era mai degrabă distant și ezitant, iar Wallander speră că nu se va lungi mai mult decât era necesar.

Apoi veni rândul lui.

— Doi bărbați decedați au fost descoperiți pe țărmul din Mossby Strand într-o barcă de salvare, spuse el. Nu am putut afla identitatea cadavrelor. Din câte știm, nu a fost niciun accident care să poată fi asociat cu barca de salvare, nici nu avem vreun raport că s-ar fi pierdut cineva pe mare. Asta înseamnă că avem nevoie de sprijin din partea publicului. Și din partea voastră.

Nu menționă apelul anonim.

— Am vrea să cerem oricărei persoane care ar putea avea informații relevante să contacteze poliția. Asta e tot.

Björk se întoarse pe platformă.

— Vom încerca să răspundem tuturor întrebărilor pe care le aveți, spuse el.

Doamna prietenoasă de la *Ystad Recorder* întrebă dacă nu fusese un număr neobișnuit de mare de incidente violente în Skåne în ultimul timp, unde totul părea să fie foarte liniștit.

Wallander pufni în sinea lui la auzul acelei întrebări.

„Liniștit, se gândi el. N-a fost niciodată prea multă liniște pe-aici.“

Björk îi spuse că nu s-a înregistrat o creștere semnificativă a infracțiunilor cu violență raportate, iar doamna de la *Ystad Recorder* păru mulțumită de răspunsul lui. Corespondentul local de la *Labour News* nu avea întrebări, iar Björk era gata să încheie conferința, când tânărul cu ochelari își ridică mâna.

— Am o întrebare, spuse el. De ce n-ați spus că bărbații din barcă au fost uciși?

Wallander se uită rapid la Björk.

— In stadiul acesta nu putem fi siguri cum au murit cei doi bărbați, spuse Björk.

— Haideți, asta nu e adevărat. Toată lumea știe că au fost împușcați în inimă.

— Următoarea întrebare, spuse Björk, iar Wallander putu să vadă că începuse să transpire.

— Următoarea întrebare? spuse reporterul furios. De ce aș pune altă întrebare când nu mi-ați răspuns încă la prima?

— Ați primit singurul răspuns pe care vi-l pot da în acest moment, spuse Björk.

— E absurd, spuse reporterul. Dar vă voi pune altă întrebare. De ce nu spuneți că suspectați că cei doi bărbați uciși ar fi cetățeni ruși? De ce convocați o conferință de presă când nici nu răspundeți întrebărilor și nici nu prezentați faptele?

„Cum naiba a aflat despre toate astea?“, se întrebă Wallander în sinea lui.

Pe de altă parte, nici nu înțelegea de ce Björk nu era sincer. Jurnalistul avea dreptate. De ce ar ascunde faptele când erau cât se poate de evidente?

— Cum tocmai a precizat inspectorul Wallander, nu am putut să-i identificăm pe cei doi bărbați, spuse Björk. Tocmai de aceea apelăm la publicul larg. Sperăm că presa va răspândi acest lucru ca oamenii să știe că suntem în căutare de informații.

Tânărul reporter își îndesă carnețelul în buzunarul hainei într-un mod demonstrativ.

— Vă mulțumesc pentru participare, spuse Björk.

La ieșire, Wallander o încolți pe doamna de la *Ystad Recorder:*

— Cine era reporterul ăla?

— N-am idee. Nu l-am mai văzut niciodată. E-adevărat ce-a spus?

Wallander nu-i răspunse, iar doamna de la *Ystad Recorder* fu destul de politicoasă încât să nu-l preseze.

— De ce nu le-ai spus totul? îl întrebă Wallander pe Björk când îl ajunse din urmă pe coridor.

— Reporterii ăștia blestemați, bombăni Björk. Cum a aflat toate astea? Cine-i răspunzător pentru scurgeri?

— Ar putea fi oricine, spuse Wallander. Aș putea fi chiar eu.

Björk se opri în mijlocul drumului și se holbă la el, dar nu comentă.

— Ministerul de externe ne-a cerut să fim discreți, spune el în loc de altceva.

— De ce? întrebă Wallander.

— Va trebui să-l întrebi tu asta, spuse Björk. Sper să primesc niște instrucțiuni în după-amiaza asta.

Wallander se întoarse în biroul lui. Începea să se sature de toată treaba. Se așeză și deschise unul dintre sertarele biroului. Conținea o fotocopie după un anunț pentru o slujbă. Compania de Cauciucuri Trelleborg căuta un nou șef pentru departamentul de pază. Cu anunțul era și scrisoarea de intenție pe care Wallander o scrisese cu o săptămână în urmă. Încerca să se hotărască dacă s-o trimită. Dacă munca în poliție devenise un fel de joc, cu informații scurse sau ascunse fără un motiv întemeiat, atunci nu mai voia să fie implicat în ea. Munca în poliție însemna mai mult decât atât în ceea ce-l privea pe el. Nu putea lucra într-un mediu în care slujba lui nu era susținută încontinuu de principii raționale și morale care nu puteau fi puse la îndoială.

Șirul gândurilor lui fu întrerupt de Svedberg, care împinse ușa cu piciorul ca s-o deschidă și intră.

— Unde naiba ai fost? îl întrebă Wallander.

Svedberg se holbă mirat la el.

— Ți-am lăsat un bilețel pe birou, spuse el. Nu l-ai văzut?

Bilețelul căzuse pe podea. Wallander îl ridică. Svedberg îi scrisese că putea fi contactat la biroul meteorologic din Sturup.

— M-am gândit că putem s-o luăm pe scurtătură, zise Svedberg. Cunosc un om de la aeroportul Sturup. Studiem păsările împreună la Falsterbo. M-a ajutat să-ncerc și să-mi dau seama de unde-ar fi putut veni barca.

— Am crezut că biroul meteorologic din Norrköping se ocupa de asta.

— M-am gândit că-n felul acesta va merge mai repede.

Scoase niște suluri de hârtie din buzunar și le întinse pe masă. Wallander putu să vadă diagrame și coloane de numere.

— Am făcut calculele presupunând că barca a plutit în derivă timp de cinci zile, spuse Svedberg. Direcțiile vântului au fost destul de stabile în ultimele săptămâni, așa că am putut fi destul de preciși. Dar fii atent, nu ne va ajuta prea mult.

— Ce-nseamnă asta?

— Înseamnă că barca de salvare putea să fi plutit pe o distanță lungă.

— Și asta ce înseamnă?

— Că putea să fi venit din țări îndepărtate ca Danemarca sau Estonia.

Wallander se holbă neîncrezător la Svedberg.

— E posibil așa ceva?

— Da. Poți să-l întrebi chiar tu pe Johnny.

— Bine lucrat, spuse Wallander. Du-te și spune-i lui Björk. El poate transmite informația ministerului de externe. Apoi poate-o să scăpăm de toată treaba asta.

— Să scăpăm?

Wallander îi povesti ce se întâmplase mai devreme în acea zi. Putu să vadă că Svedberg era dezamăgit.

— Nu-mi place să renunț la ce-am început, spuse Svedberg.

— Nimic nu e sigur. Eu doar îți spun cum stau lucrurile.

Svedberg merse să-l vadă pe Björk, iar Wallander se întoarse la cererea lui de angajare. Dar, tot timpul, barca cu bărbații uciși se ridica și cobora în mintea lui.

Raportul autopsiei efectuate de Mörth fu livrat la patru după-amiaza. Încă aștepta rezultatele testelor de laborator, dar estima că oamenii erau morți de aproximativ șapte zile. Probabil fuseseră expuși acțiunii apei sărate cam tot atâta timp. Unul din bărbați avea în jur de douăzeci și opt de ani, celălalt era un pic mai în vârstă. Ambii aveau o stare bună de sănătate. Fuseseră supuși unor torturi extreme. Dentiștii europeni le trataseră dinții. Wallander puse raportul la o parte și se uită pe fereastră. Era deja întuneric, iar lui îi era foame.

Björk sună să-i spună că ministerul de externe îl va contacta din nou în dimineața următoare cu noi instrucțiuni.

— În cazul ăsta, eu am plecat acasă, spuse Wallander.

— Așa să faci, spuse Björk. Mă-ntreb cine-a fost jurnalistul ăla?

Aflară a doua zi. Afișele de la *Express* erau acoperite de senzaționala descoperire a unor cadavre pe coasta scâniană. Articolul de pe prima pagină dezvăluia că bărbații uciși erau aproape cu siguranță cetățeni sovietici, iar ministerul de externe fusese contactat. Poliția din Ystad primise ordin să mușamalizeze tot cazul, iar reprezentanții ziarului doreau să știe de ce.

Dar de-abia la ora trei, în după-amiaza următoare, Wallander văzu afișele. Până în acel moment, apucaseră să se petreacă mai multe lucruri.

4

Când Wallander ajunse la secția de poliție, cu puțin după ora opt dimineața, toate lucrurile părură să se întâmple în același timp.

Temperatura se ridicase din nou peste pragul înghețului, iar orașul era acoperit de o ploaie măruntă. Wallander dormise bine, fără ca problemele din noaptea trecută să se repete. Se simțea odihnit. Singurul lucru care-l îngrijora era starea în care ar fi putut fi tatăl lui când vor pleca împreună spre Malmö mai târziu în acea zi.

Martinsson îl întâlni pe coridor, iar Wallander putu să-și dea seama imediat că avea să-i spună ceva important. Toată lumea știa că, atunci când Martinsson era prea agitat ca să stea în biroul lui, ceva se întâmplase.

— Căpitanul Österdahl a dezlegat misterul bărcii de salvare! strigă el. Ai un minut?

— Întotdeauna am un minut, spuse Wallander. Vino în biroul meu. Vezi dacă a venit și Svedberg.

După câteva minute, erau adunați în biroul lui Wallander.

— Să știți că oamenii precum căpitanul Österdahl ar trebui înscriși într-un registru, spuse Martinsson. Poliția ar trebui să înființeze un departament și o bază națională a căror unică activitate să fie colaborarea cu oamenii cu abilități neobișnuite.

Wallander dădu din cap. Se gândise și el adesea la același lucru. Erau oameni cu abilități foarte dezvoltate în multe domenii puțin cunoscute, răspândiți prin toată țara. Toată lumea știa de bătrânul tăietor de lemne din Härjedalen care a identificat capacul unei sticle de bere asiatice a încurcat nu numai poliția, dar și experții de la Monopolul Vinurilor și al Băuturilor Alcoolice. Proba furnizată de tăietorul de lemne i-a ajutat să condamne un criminal care altfel ar fi reușit să scape basma curată.

— Dați-mi pe cineva cum e căpitanul Österdahl în fiecare zi, mai degrabă decât pe acești consultanți care se învârt afirmând lucruri evidente pentru onorarii uriașe, continuă Martinsson. Şi a fost foarte bucuros să ne-ajute.

— Şi ne-a fost de ajutor?

Martinsson își scoase carnețelul din buzunar și îl azvârli pe birou. Era ca și cum ar fi scos un iepure dintr-o pălărie invizibilă. Wallander simți cum se enervează. Gesturile dramatice ale lui Martinsson puteau fi exagerate - dar poate așa se comportau politicienii Partidului Liberal din provincie.

— Te așteptăm, spuse Wallander după o scurtă tăcere.

— În timp ce voi ați plecat acasă seara trecută, eu și căpitanul Österdahl am petrecut câteva ore examinând barca de salvare de la subsol, spuse Martinsson. N-a putut să vină mai devreme, pentru că joacă bridge în fiecare seară și nu voia să renunțe la tabietul său. Căpitanul Österdahl e un domn în vârstă cu niște concepții foarte ferme. Sper că o să devin ca el când o să ajung la vârsta lui.

— Treci mai departe, spuse Wallander.

Ştia totul despre domnii în vârstă și încăpățânați — tatăl lui era tot timpul în adâncul minții lui.

— S-a târât în jurul bărcii de salvare ca un câine, continuă Martinsson. Chiar a și mirosit-o. În cele din urmă, m-a anunțat că era veche de cel puțin douăzeci de ani și că era fabricată în Iugoslavia.

— Cum a putut să afle toate astea?

— Din felul în care a fost făcută - amestecul de materiale. După ce-a luat în considerare toate probele, n-a ezitat nicio secundă. Toate motivele lui sunt în acest carnețel. Chiar admir oamenii care știu despre ce vorbesc.

— De ce n-avea nicio etichetă pe care să scrie că barca a fost făcută în Iugoslavia?

— Nu barca, spuse Martinsson. Ăsta a fost primul lucru care m-a învățat căpitanul Österdahl. E un fel de plută și nimic altceva. Şi a venit cu o explicație excelentă pentru motivul pentru care nu avea nimic care să indice țara ei de origine. Ei trimit des bărcile de salvare în Grecia sau în Italia, unde firmele de acolo le pun etichete

false. E ceva mai neobișnuit decât ceasurile făcute în Asia cu mărci europene pe ele.

— Ce altceva a mai avut de spus?

— Multe alte lucruri. Cred că acum știu istoria bărcilor de salvare pe de rost. Au existat diferite feluri de bărci de salvare chiar și în preistorie. Cele mai vechi se pare că au fost făcute din trestii. Tipul ăsta e folosit mai mult pe vasele comerciale mici rusești sau din Europa de Est. N-o să le găsești niciodată pe vasele scandinave. Nu sunt aprobate de autoritățile navale.

— De ce nu?

Martinsson ridică din umeri.

— Calitatea proastă. Se pot dezumfla. Cauciucul folosit e de multe ori sub standardele de calitate.

Wallander se gândi pentru un moment.

— Dacă analiza căpitanului Österdahl e corectă, această barcă vine direct din Iugoslavia, fără să treacă prin Italia sau pe cine știe unde ca să primească eticheta vreunui producător. Așa că vorbim despre un vas iugoslav.

— Nu neapărat, spuse Martinsson. O parte din aceste bărci ajung în Rusia. Mă gândesc că e o parte din schimbul obligatoriu de mărfuri dintre Moscova și statele dependente. Mi-a spus că a mai văzut o barcă identică pe un vas de pescuit rusesc care a fost prins la Häradskär.

— Dar e sigur că ne putem concentra căutările pe vasele est-europene, nu-i așa?

— Asta e părerea căpitanului Österdahl.

— Bine, spuse Wallander. Măcar știm asta.

— Dar asta e cam tot ce știm, spuse Svedberg.

— Dacă bărbatul care ne-a sunat nu ia legătura din nou cu noi, nu o să știm destul, spuse Wallander. Chiar și-așa, se pare că bărbații ăștia au plutit până aici de pe cealaltă parte a Balticii.

Fuse întrerupt de un ciocănit în ușă. Un secretar îi înmână un plic conținând concluziile finale ale autopsiei. Wallander le ceru lui Martinsson și lui Svedberg să rămână, în timp ce el arunca o privire peste hârtii. Reacționă aproape imediat.

— Ia te uită, spuse el. Mörth a descoperit niște urme interesante în sângele lor.

— SIDA? întrebă Svedberg.

— Nu, droguri. Doze mari de amfetamine.

— Ruși drogați, spuse Martinsson. Rușii au torturat și au omorât doi drogați. Purtând costume și cravate. Plutind pe o barcă de salvare iugoslavă. Măcar e ceva diferit. E o schimbare față de contrabandiștii șmecheri și atacurile minore.

— Nu știm dacă sunt ruși, spuse Wallander. Ideea de bază e că nu știm nimic.

Formă numărul lui Björk.

— Björk.

— Sunt eu, Wallander. Sunt cu Martinsson și Svedberg. Ne întrebam dacă ai mai primit instrucțiuni de la ministerul de externe.

— Nu încă. Mă aștept să mă contacteze în curând.

— Mă duc la Malmö mai târziu în dimineața asta.

— Du-te. O să te anunț când o să fiu sunat. Apropo, ai fost bătut la cap de vreun jurnalist?

— Nu. De ce?

— Am fost trezit la cinci dimineața de către cineva de la *Express*. Telefonul a sunat încontinuu de atunci. Trebuie să recunosc că sunt un pic îngrijorat.

— Nu merită să te superi din cauza asta. O să scrie ce vor, orice s-ar întâmpla.

— Exact de asta sunt îngrijorat. O să se încurce investigația dacă tot felul de zvonuri o să apară în presă.

— Dacă avem noroc, asta va încuraja pe cineva care are informații folositoare sau a văzut ceva să ne contacteze.

— Mă îndoiesc foarte tare de asta. Și nu-mi place să fiu trezit la cinci dimineața. Cine știe ce poate spune omul când e pe jumătate adormit?

Wallander închise.

— Hai să rămânem calmi, spuse el. Continuați cu propriile investigații pentru moment. Am ceva de rezolvat în Malmö. Hai să ne întâlnim din nou în biroul meu după prânz.

Svedberg și Martinsson plecară. Wallander se simți puțin jenat că le dădu impresia că mergea la Malmö cu treburi profesionale. Știa că ofițerii de poliție, ca toată lumea, își petreceau o parte din timpul lor de lucru ocupându-se de chestiunile lor private ori de câte ori aveau ocazia, dar tot se simțea rușinat de asta. „Sunt de modă veche, se gândi el. Chiar dacă sunt de-abia trecut de patruzeci de ani.“

Anunță la recepție că va ieși și că va putea fi contactat după prânz. Apoi merse cu mașina prin Sandskogen și coti spre Kåseberga. Ploaia măruntă se oprise, dar un vânt rece se pornise.

Opri în Kåseberga pentru a face plinul. Cum ajunsese devreme, conduse până la port, unde parcă mașina și ieși să înfrunte vântul. Nu se vedea nici țipenie de om. Chioșcul și afumătoarele erau închise. „Trăim în vremuri ciudate, se gândi el. Părți din țara asta sunt deschise numai vara. Sate întregi sunt pline cu anunțuri pe care scrie «închis» aproape tot anul.“

Merse până la digul de piatră, în ciuda frigului. Nu se vedea nicio navă. Gândurile i se întoarseră la bărbații din barca de salvare. Cine erau ei? De ce fuseseră torturați și uciși? Cine îi îmbrăcase din nou cu sacourile?

Se uită la ceas, apoi se întoarse la mașină și conduse drept până la casa tatălui lui, care arăta de parcă ar fi fost aruncată în mijlocul câmpului la sud de Löderup. Ca de obicei, tatăl lui picta în atelier. Wallander fu izbit de mirosul de terebentină și de vopsea pe bază de ulei. Era ca și cum s-ar fi întors în copilărie. Una din cele mai vechi amintiri ale lui Wallander era mirosul deosebit care-l înconjura pe tatăl lui când stătea la șevalet. Nimic nu se schimbase

de-a lungul anilor. Tatăl lui pictase întotdeauna aceeași imagine, un apus melancolic. Din când în când, dacă cel care comanda tabloul și-o dorea, adăuga o ieruncă în fundal.

Tatăl lui Wallander era un pictor de salon. Își adusese talentul până la un nivel de perfecțiune în care nu mai era nevoie să-și schimbe modelul. Doar când ajunse la maturitate, Wallander înțelese că asta n-avea nimic de-a face cu lenea sau cu lipsa abilităților și că acea continuitate, îi dădea tatălui său sentimentul de siguranță de care avea nevoie ca să-și trăiască viața.

Bătrânul își lăsă jos pensula și-și șterse mâinile cu o cârpă murdară. Era îmbrăcat ca întotdeauna, în salopetă și cizme de cauciuc tăiate.

— Sunt gata, zise el.

— Nu te schimbi? întrebă Wallander.

Tatăl lui se uită mirat la el.

— De ce să mă schimb? Trebuie să te-mbraci la costum ca să mergi la cumpărături în zilele astea?

Wallander își dădu seama că nu avea niciun rost să discute cu el. Încăpățânarea tatălui lui nu avea limite. Iar bătrânul s-ar fi putut înfuria, făcând călătoria până la Malmö insuportabilă.

— Fă cum vrei, ridică el din umeri.

— Da, îi răspunse tatăl lui. O să fac cum vreau.

Merseră cu mașina spre Malmö. Tatăl lui privea peisajul.

— E urât, spuse el pe neașteptate.

— Ce?

— Skåne e urât iarna. Noroiul e gri, copacii sunt gri, cerul e gri. Cei mai gri sunt oamenii.

— S-ar putea să ai dreptate.

— Bineînțeles că am dreptate. Nu încape nicio îndoială. Skåne e urât în timpul iernii.

Magazinul de artă era în centrul orașului, iar Wallander fu destul de norocos să găsească un loc de parcare chiar în fața lui. Tatăl lui știa exact ce-și dorea: pânze, vopsea, pensule, niște cuțite pentru paletă. Când trebui să plătească, scoase un teanc de bancnote mototolite dintr-un buzunar. Wallander rămase în urmă și nici măcar nu fu lăsat de tatăl lui să-l ajute să-și care achizițiile până la mașină.

— Asta-i tot, spuse tatăl lui. Putem să mergem acasă acum.

Lui Wallander îi trecu prin minte că s-ar putea opri undeva ca să ia masa. Spre uimirea lui, tatăl lui consideră că era o idee minunată. Opriră la motelul Svedala și intrară în restaurantul cu autoservire.

— Zi-i ospătarului-șef că vrem o masă bună, spuse tatăl lui.

— Suntem într-un restaurant cu autoservire, îi spuse Wallander. Nu prea cred că au un ospătar-șef pe-aici.

— În cazul ăsta o să mergem altundeva, spuse brusc tatăl lui. Dacă o să mâncăm în oraș, vreau să mi se servească masa.

Wallander privi cu jenă salopeta murdară a tatălui lui, dar își aminti de o pizzerie cam ponosită din Skurup, merseră cu mașina

până acolo și comandară meniul zilei: cod fiert. Wallander îl privi pe bătrân în timp ce mâncau și-i trecu prin minte că, probabil, nu-și va cunoaște cu adevărat tatăl înainte de a fi prea târziu. În trecut se gândea la ei doi ca la niște oameni foarte diferiți, dar acum nu mai era așa de sigur. Soția lui, Mona, care-l părăsise cu un an înainte, îl acuzase adesea de aceeași încăpățânare și de același egocentrism pedant. „Poate că nu vreau să recunosc asemănările, se gândi el. Poate că mă tem că o să ajung ca el. Îndărătnic și incapabil să vadă ce nu vrea."

În același timp își dădea seama că a fi îndărătnic era un avantaj pentru un ofițer de poliție. Dacă n-ar fi fost ceea ce niște privitori neavizați ar fi categorisit, fără nicio îndoială, exagerat de încăpățânat, foarte multe cazuri de care fusese răspunzător nu ar fi fost rezolvate. Încăpățânarea nu era atât de mult o boală profesională, ci mai degrabă o cerință esențială.

— Ai amuțit? îi întrerupse, supărat, tatăl lui șirul gândurilor.

— Scuză-mă. Mă gândeam.

— Nu vreau să mănânc cu tine dacă n-ai nimic de zis.

— Ce vrei să-ți zic?

— Poți să-mi zici cum îți mai merge. Ce mai face fata ta. Poți chiar să-mi spui dacă ți-ai găsit o nouă femeie.

— O nouă femeie?

— Mai suferi după Mona?

— Nu, nu mai sufăr și nu, nu mi-am găsit o nouă femeie, așa cum zici tu.

— De ce nu?

— Nu-i așa de ușor.

— Ce faci?

— Ce vrei să spui?

— Chiar e o întrebare așa de grea? Te întreb pur și simplu ce faci ca să-ți găsești o nouă femeie.

— Nu merg la serate dansante, dacă la asta te gândești.

— Nu mă gândesc la nimic. Doar întreb. Devii tot mai ciudat odată cu trecerea anilor.

— Mai ciudat?

— Ar fi trebuit să faci cum ți-am spus. Nu ar fi trebuit să intri în poliție.

„Vasăzică, ne-am întors de unde-am plecat, nu-i așa? se gândi Wallander. Nu s-a schimbat nimic..."

Mirosul de terebentină. O zi de primăvară geroasă din 1967. Încă locuiau în fierăria transformată în locuință din afara Limhalmului, dar avea să scape în curând de-acolo. Aștepta scrisoarea; fugi la cutia poștală de îndată ce văzu furgoneta poștașului; rupse plicul și citi ceea ce aștepta. Fusese admis la Academia de Poliție și se putea înscrie în toamnă. Fugi înapoi și deschise trântind ușa micului atelier în care picta tatăl lui.

— Am fost admis la Academia de Poliție! strigă el.

Dar tatăl lui nu-l felicită. Nici măcar nu-și lăsă jos pensula, ci doar continuă să picteze. Wallander încă-și putea aminti că era

ocupat cu colorarea norilor în roșu din cauza soarelui care apunea și cum înțelese atunci că era o dezamăgire ca fiu. Urma să devină ofițer de poliție.

Ospătarul le aduse cafelele.

— N-o să înțeleg niciodată de ce n-ai vrut să devin ofițer de poliție, îi spuse Wallander.

— Ai făcut ce-ai vrut.

— Ăsta nu e un răspuns.

— Nu mi-am imaginat niciodată că un fiu de-al meu va sta la masa de seară cu viermi de la cadavre ieșindu-i de sub mânecile cămășii.

Wallander fu șocat de răspuns. „Viermi de la cadavre ieșindu-i de sub mânecile cămășii”?

— Ce vrei să spui cu asta? îl întrebă el.

Dar tatăl lui nu-i răspunse. Doar își bău ultima picătură din cafeaua călduță.

— Am terminat, spuse el. Putem pleca acum.

Wallander ceru nota și plăti. „Nu voi primi niciodată un răspuns, se gândi el. N-o să știu niciodată de ce s-a împotrivit atât de tare faptului că voi intra în poliție."

Merseră cu mașina înapoi în Löderup. Vântul se intețise. Tatăl lui își duse pânzele și vopselele în atelier.

— Când o să mai jucăm cărți? întrebă el.

— O să mai vin peste câteva zile, îi răspunse Wallander.

Conduse înapoi spre Ystad. Nu înțelegea dacă era supărat sau șocat. „Viermi de la cadavre ieșindu-i de sub mânecile cămășii"? Ce naiba a vrut să spună cu asta?

Era unu fără un sfert după-amiaza când se întoarse la biroul lui. Până atunci se decise să ceară un răspuns serios de la tatăl lui data viitoare când îl va vedea. Se hotărî să uite de conversație între timp, forțându-se să redevină un ofițer de poliție. Primul lucru pe care trebuia să-l facă era să-l contacteze pe Björk, dar, înainte să-i formeze numărul, telefonul sună. Ridică receptorul.

— Wallander.

Se auzi un zgomot de frecare și un scârțâit. Își repetă numele.

— Dumneavoastră vă ocupați de cazul cu barca de salvare?

Wallander nu recunoscu vocea. Era un bărbat care vorbea rapid și sub presiune.

— Cu cine vorbesc?

— Nu contează. În legătură cu barca de salvare.

Wallander se întinse după Carnețel.

— Dumneavoastră ne-ați sunat acum câteva zile?

— Să vă sun?

Bărbatul părea sincer surprins.

— Nu dumneavoastră ne-ați sunat și ne-ați avertizat că o barcă de salvare va ajunge la mal nu departe de Ystad?

Urmă o tăcere lungă. Wallander așteptă.

— Uitați totul, spuse bărbatul și închise.

Wallander își notă detaliile conversației. Știa că făcuse o greșeală. Bărbatul sunase pentru că voia să vorbească despre cadavrele din barca de salvare, dar, când auzise că mai sunase cineva în legătura cu asta, fusese surprins, poate chiar speriat și decise să închidă. Era evident că nu era același bărbat cu care vorbise Martinsson. Însemna că mai multe persoane aveau informații. Martinsson avea dreptate: cel care văzuse ceva trebuie să fi fost la bordul unei nave. Trebuia să fie un echipaj, pentru că nimeni nu pleca singur cu o ambarcațiune pe timpul iernii. Dar ce fel de navă? Putea să fi fost un feribot, un vas de pescuit, poate un vas comercial sau unul dintre petrolierele care traversau Baltica tot timpul.

Martinsson apăru în pragul ușii.

— Ești gata? îl întrebă el.

Wallander se hotărî să nu spună deocamdată nimic despre telefonul pe care tocmai îl primise. Le va spune colegilor despre el când va avea destul timp să se gândească bine la toată situația.

— Încă n-am vorbit cu Björk, fu tot ce spuse. Putem să ne-ntâlnim în jumătate de oră.

Martinsson dispăru, iar el formă numărul lui Björk.

— Björk.

— Wallander. Cum stăm?

— Vino-aici și o să-ți spun.

Wallander fu surprins de ce avea Björk de spus.

— O să avem un musafir, spuse Björk. Ministerul de externe o să ne trimită pe cineva care să ne asiste în investigația noastră.

— Cineva de la ministerul de externe? Ce știu ei despre investigarea unei crime?!

— N-am nicio idee, dar va veni în după-amiaza asta. M-am gândit că va fi mai bine dacă o să-l întâmpini tu. Zborul lui e programat la Sturup la cinci și douăzeci.

— Pentru numele lui Dumnezeu! spuse Wallander. Vine să ne-ajute sau să stea cu ochii pe noi?

— N-am nici cea mai vagă idee, spuse Björk din nou. Pe lângă asta, suntem doar la început. Ghici cine s-a mai implicat.

— Comisarul-șef al poliției naționale?

Björk tresări.

— De unde-ai știut asta?

— Câteodată ghicesc bine. Ce vrea?

— Să fie informat. Și să ne trimită doi ofițeri, unul de la infracțiuni grave și celălalt de la narcotice.

— Și ei trebuie întâmpinați la aeroport?

— Nu. Ei se pot descurca și singuri.

Wallander se gândi o clipă.

— Asta mi se pare ciudat, spuse el. Nici mai mult, nici mai puțin decât un oficial de la ministerul de externe. De ce vine? Au luat legătura cu poliția sovietică? Și blocul estic?

— Totul se face ca la carte sau cel puțin asta-mi spun oamenii de la ministerul de externe - ce-o fi însemnând și asta. Björk își

întinse brațele. Sunt șeful poliției de destul de multă vreme, ca să știu cum se fac lucrurile în țara asta. Uneori, mie mi se ascund niște lucruri. Alteori, ministrului de justiție. Dar, de cele mai multe ori, poporului suedez nu i se spune ce se-ntâmplă cu adevărat.

Wallander era bine informat în legătură cu numeroasele scandaluri care implicau justiția din ultimii ani și expuneau rețeaua de tuneluri care lega subsolurile organizaților de stat. Tuneluri legând ministere și instituții. Ceea ce se considera la început a fi o simplă bănuială sau o acuzație dezmințită ca fantezia unui lunatic acum se confirma. O mare parte din puterea reală se exercita din coridoare slab luminate, departe de controlul considerat esențial într-un stat guvernat de litera legii.

Se auzi un ciocănit în ușă și Björk strigă:

— Intră!

Era Svedberg, cu ziarul de seară în mână.

— M-am gândit că vei dori să vezi asta, zise el.

Wallander tresări când văzu prima pagină. Titluri îngroșate anunțau descoperirea senzațională a cadavrelor de pe coasta scâniană. Björk sări de pe scaun și înșfacă ziarul, apoi citiră toți unul de peste umărul celuilalt. Spre mirarea lui, Wallander își recunoscu propria figură neliniștită într-o fotografie neclară. „Trebuie să fi fost făcută pe vremea crimei din Lunnarp“, se gândi el repede.

— Investigația e condusă de inspectorul specializat în crime, Knut Wallman.

Björk azvârli ziarul pe jos. Avea pata roșie pe frunte care anunța o criză de furie. Svedberg se strecură până la ușă.

— Totul e aici, bombăni Björk. De parcă ar fi fost scris de tine, Wallander, sau de tine, Svedberg. Cei de la ziar știu că ministerul de externe e implicat și comisarul-șef al poliției naționale stă cu ochii pe progresele noastre. Scrie și că barca de salvare a fost fabricată în Iugoslavia, ceea ce e mai mult decât mi s-a spus mie. E adevărat?

— E adevărat, spuse Wallander. Martinsson mi-a spus azi-dimineață.

— Azi-dimineață? Pentru numele lui Dumnezeu! Când a fost tipărit ziarul ăsta blestemat?

Björk se plimba nervos încolo și-ncoace. Wallander și Svedberg se uitau unul la altul. Când Björk își pierdea cumpătul putea s-o țină așa la nesfârșit.

Björk luă din nou ziarul și citi cu voce tare.

— Patrulele sovietice ale morții. Noua Europă a expus Suedia crimei cu implicații politice. Ce vor să spună cu asta? Poate să-mi explice cineva? Wallander?

— N-am nicio idee. Cred că cea mai bună tactică e să nu acordăm nicio atenție celor scrise în presă.

— Cum putem să nu acordăm nicio atenție? Vom fi asediați de mass-media după asta.

De parcă tocmai ar fi rostit o profeție, sună telefonul. Era un reporter de la *Daily News* solicitând un comentariu. Björk își puse

mâna pe receptor.

— Ar fi bine să convocăm altă conferință de presă. Sau să publicăm o declarație? Cum e mai bine? Ce credeți?

— Ambele, răspunse Wallander. Dar așteptați până mâine pentru conferința de presă. Tipul de la ministerul de externe ar putea avea ceva de zis.

Björk îl informă pe jurnalist și închise fără să mai răspundă la alte întrebări. Svedberg plecă din cameră, în timp ce Björk și Wallander încropiră cu greu un scurt comunicat de presă. Când Wallander se ridică să plece, Björk îi ceru să stea.

— Va trebui să facem ceva în legătură cu scurgerile astea, spuse el. E evident că am fost mult prea naiv. Îmi amintesc că mi te-ai plâns de ele anul trecut, când erai ocupat cu crima din Lunnarp, dar te-am ignorat crezând că exagerai. Ce pot să fac în legătură cu ele acum?

— Mă-ntreb dacă se poate face ceva, spuse Wallander. E o lecție pe care-am învățat-o anul trecut. Cred că va trebui să trăim cu astfel de lucruri de-acum încolo.

— Să știi că ar fi o mare ușurare să mă pensionez, spuse Björk după ce se gândi un moment. Uneori, am senzația că rămân în urma lumii.

— Toți simțim asta, spuse Wallander. Mă duc să-l aduc pe tipul ăla de la ministerul de externe. Cum îl cheamă?

— Törn.

— Prenumele?

— Nimeni nu mi l-a spus.

Wallander îi găsi pe Martinsson și pe Svedberg așteptându-l în biroul lui. Svedberg descria criza lui Björk. Wallander se hotărî să scurteze întâlnirea. Le spuse despre telefonul primit și concluzia lui că mai multe persoane văzuseră barca de salvare.

— Era un localnic? întrebă Martinsson.

Wallander dădu din cap.

— Ar trebui să le dăm de urmă în cazul ăsta, spuse Martinsson. Putem elimina petrolierele și vasele comerciale. Cu ce rămânem?

— Vasele de pescuit, spuse Wallander. Câte vase de pescuit își desfășoară activitatea pe coasta de sud de Skåne?

— Foarte multe, spuse Martinsson. Dar ai grijă, e februarie și puține vor fi acostate în port. Vei avea mult de lucru ca să le dai de urmă, dar cred că se poate face.

— Putem să luăm o hotărâre în legătură cu asta mâine, spuse Wallander. Lucrurile se pot schimba radical până atunci.

Le spuse ce auzise de la Björk. Martinsson reacționă aproape ca el, dar Svedberg doar ridică din umeri.

— N-o să ajungem mai departe astăzi, spuse Wallander, punând capăt întâlnirii. Trebuie să scriu un raport despre ce s-a întâmplat până acum. Ar fi bine să faceți la fel. Apoi o să vedem ce facem cu oamenii de la infracțiuni grave și narcotice. Ca să nu mai spun de domnul Törn de la ministerul de externe.

Wallander ajunse devreme la aeroport. Își bău cafeaua cu ofițerii de la controlul imigrației și ascultă plângerile obișnuite despre orele de muncă și salarii. La cinci și-un sfert după-amiaza, ocupă un loc pe o bancă din afara salonului pentru pasageri și se uită fără chef la reclamele de la un televizor suspendat de tavan. Zborul de la Stockholm fu anunțat, iar Wallander își dădu seama că bărbatul de la ministerul de externe s-ar putea aștepta să fie întâmpinat de un ofițer de poliție în uniformă. „Dacă o să stau cu mâinile la spate și o să mă plimb încoace și-ncolo, se gândi el, poate o să-și dea seama. “

Studie pasagerii care treceau pe lângă el: niciunul dintre ei nu părea să caute pe cineva. Când plecară rătăciții și valul de oameni trecu de tot, își dădu seama că și-a pierdut omul. „Cum arată oficialii ministerului de externe? se întrebă el. Ca oamenii obișnuiți sau ca diplomații? Dar apoi, cum arată un diplomat?"

— Kurt Wallander? se auzi o voce în spatele lui.

Se învârti și întâlni privirea unei femei cu aspect tineresc.

— Da, spuse el. Eu sunt Kurt Wallander.

Femeia își scoase mănușa și-i întinse mâna.

— Birgitta Törn, spuse ea. De la ministerul de externe. V-ați așteptat cumva la un bărbat?

— Da, de fapt, da, spuse el.

— Încă nu sunt foarte multe femei diplomat de carieră, spuse Birgitta Törn, dar asta nu împiedică o mare parte din ministerul de externe suedez să fie în mâinile femeilor.

— Ei bine, spuse Wallander. Bine-ați venit în Skåne.

În timp ce așteptau la caruselul de bagaje, o privi discret. Nu era o frumusețe izbitoare, dar era ceva în ochii ei care-i atrase atenția. Când îi ridică geamantanul și se întoarse s-o privească, putu să vadă ce era. Purta lentile de contact. Şi Mona purtase în ultimii ani ai căsniciei lor.

Merseră până la mașină. Wallander o întrebă despre vremea din Stockholm și dacă avusese un zbor plăcut. Ea-i răspunse, dar el simți că era ținut la distanță.

— Am rezervare la un hotel numit The Century, îi spuse ea în timp ce mergeau cu mașina spre Ystad. Aș vrea să verific toate rapoartele investigațiilor de până acum. Vi s-a spus că toate materialele vor trebui să-mi fie puse la dispoziție?

— Nu, spuse Wallander. Nimeni nu mi-a spus nimic despre așa ceva, dar, de vreme ce niciunul nu e secret, puteți să le luați. E un dosar pe scaunul din spate.

— Bine gândit, spuse ea.

— Bine, acum că totul e rezolvat, am doar o întrebare, spuse Wallander. De ce sunteți aici?

— Situația instabilă din est determină ministerul de externe să monitorizeze toate incidentele anormale. Pe lângă asta, vă putem ajuta cu anchetele formale care s-ar putea să trebuiască să fie făcute în țările care nu sunt membre ale Interpolului.

„Vorbește ca un politician, se gândi Wallander. Nu lasă loc de îndoială cu privire la ceea ce zice.“

— „Incidente anormale”, repetă el. E un fel de-a spune. Dacă doriți, vă pot arăta barca de salvare de la secția de poliție.

— Nu, mulțumesc, spuse Törn. Nu vreau să mă amestec în munca poliției, dar ar putea fi util dacă am aranja o ședință mâine-dimineață. Aș aprecia un rezumat al situației.

— Cel mai bun moment ar fi la opt dimineața, spuse Wallander. Ştiați că ni se trimit oameni în plus de la comisariatul de poliție? Cred că vor ajunge aici mâine.

— Am fost informată, îi răspunse Törn.

Hotelul The Century era situat pe o stradă din piața centrală. Wallander parcă în fața lui și se întinse după dosarul cu rapoarte. Apoi îi scoase geamantanul din portbagaj.

— Ați mai fost în Ystad până acum? o întrebă el.

— Nu cred.

— Atunci v-aș sugera să acceptați invitația la cină a poliției din Ystad.

Observă urma vagă a unui zâmbet în timp ce-i răspunse.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, spuse ea, dar am mult de lucru.

Wallander simți cum se enervează. Poate că un ofițer de poliție dintr-un orășel provincial nu era o companie destul de bună pentru ea.

— Hotelul Continental ar fi cel mai bun loc pentru o masă, spuse el. Întoarceți la dreapta după piață. Ați dori să vin să vă iau mâine-dimineață?

— O să mă descurc și singură, spuse ea. Mulțumesc oricum. Şi mulțumesc pentru că m-ați întâmpinat.

Wallander conduse spre casă. Era șase și jumătate seara. Se simțea profund nesatisfăcut de fiecare aspect din viața lui. Nu era doar sentimentul de gol pe care îl avea când se întorcea într-un apartament în care nu-l întâmpina nimeni. Mai era și senzația că îi era din ce în ce mai greu să facă față la locul de muncă. Iar acum și corpul lui începuse să-i joace feste. Obișnuia să se simtă sigur muncind ca detectiv, dar nu mai era cazul. Nesiguranța lui se dezvoltase când se străduise să rezolve brutala dublă omucidere din Lunnarp cu un an înainte. El și Rydberg discutaseră adesea cum Suedia, o țară care se schimba rapid, devenind de nerecunoscut și nesigură, avea nevoie de un nou tip de ofițer de poliție. Se simțea tot mai inadecvat cu fiecare zi ce trecea. Nu era un fel de nesiguranță pe care vreunul dintre cursurile oferite de poliția suedeză putea s-o vindece.

Își scoase o bere din frigider,,deschise televizorul și se trânti pe canapea. Ecranul era ocupat de unul din nesfârșitele șiruri de talk-show-uri care păreau să fie servite în fiecare zi.

Mintea îi rătăci înapoi la slujba de la Compania de Cauciucuri Trelleborg. Putea fi asta ocazia pentru schimbarea de care avea

nevoie atât de mult? Oare oamenii ar trebui să fie polițiști doar pentru un număr limitat de ani, apoi să își dedice viața unui domeniu cu totul diferit?

Nu făcu nicio încercare de a se culca până aproape de miezul nopții.

Doar stinse lumina când sună telefonul. „O, nu, nu și-n noaptea asta, se gândi el. Nu altă crimă." Ridică receptorul și recunoscu imediat vocea bărbatului care-l sunase mai devreme în acea după-amiază.

— S-ar putea să știu ceva despre barca aceea de salvare, spuse bărbatul.

— Suntem interesați de orice informație care ne-ar putea fi de ajutor.

— Pot să vă spun ce știu doar dacă-mi garantați că poliția nu va spune nimănui că eu am sunat.

— Puteți să rămâneți cât de anonim doriți.

— Asta nu e suficient. Trebuie să am o garanție că nimic nu va fi spus despre telefonul acesta.

Wallander se gândi pentru o clipă, apoi îi dădu bărbatului cuvântul său. Dar el tot părea șovăitor.

„Se teme de ceva", se gândi Wallander.

— Aveți cuvântul meu de ofițer de poliție.

— Nu am prea mare încredere în așa ceva.

— Ar trebui să aveți, îi spuse Wallander. Nu există nicio instituție bancară în toată lumea care să poată spune ceva rău despre mine.

Urmă o pauză, iar Wallander putu auzi respirația bărbatului.

— Știți unde e strada Industriei? îl întrebă brusc bărbatul.

Wallander știa. Era pe o proprietate industrială de la marginea estică a orașului.

— Mergeți acum cu mașina până acolo, spuse bărbatul. E un drum cu sens unic, dar nu contează, nu e trafic la ora asta în noapte. Opriți-vă motorul și stingeți-vă luminile.

— Unde vreți să opresc? E o stradă lungă.

— Doar mergeți acolo. O să vă găsesc. Și fiți singur. Altfel, lăsați-o baltă.

Închise.

Wallander se îngrijoră. Știa că trebuia să-i sune pe Martinsson și pe Svedberg și să le ceară întăriri. Dar se forță să-și ignore teama. Până la urmă, ce se putea întâmpla?

Își azvârli plapuma de pe el și se ridică. Temperatura scăzuse sub pragul înghețului și tremură în timp ce intră în mașina de pe strada pustie.

Când coti spre strada Industriei, pe care se înșiruiau saloane de prezentare și vânzare de mașini și sedii de companii mici, nu văzu nicio lumină. Conduse pe jumătate din stradă, apoi își stinse luminile, opri motorul și așteptă în întuneric. Ceasul fluorescent de la bord arăta că tocmai trecuse miezul nopții.

La douăsprezece și jumătate, nu se întâmplase încă nimic. Se hotărî să se întoarcă acasă dacă nu apărea nimeni până la unu.

Nu-l observă pe bărbat până nu ajunse lângă mașină. Coborî repede geamul. Fața bărbatului era în întuneric, iar Wallander nu-i putu distinge trăsăturile. Dar îi recunoscu vocea.

— Conduceți după mine, spuse bărbatul și dispăru.

După câteva minute, o mașină se apropie din direcția opusă și-și arătă luminile. Wallander o urmă și conduseră spre est, în afara orașului.

Brusc, își dădu seama că era speriat.

5

Portul din Brantevik era părăsit. Numai câteva lumini izolate erau reflectate de apele întunecate și nemișcate ale bazinului. Wallander se întrebă dacă becurile erau stricate sau dacă, din cauza economiei, guvernarea locală nu înlocuia becurile arse. „Viitorul societății noastre devine din ce în ce mai întunecat, se gândi el. O imagine simbolică devine tot mai reală.“

Luminile mașinii din fața lui se stinseră. Wallander le stinse și pe ale sale și rămase în întuneric. Ceasul de pe bord arăta ora printr-o serie de sclipiri electronice - 1.25 dimineața. O lanternă lumină brusc în întuneric, dansând în aer ca un licurici. Wallander deschise portiera mașinii și ieși, tremurând când aerul rece al nopții îl atinse. Bărbatul cu lanterna se opri la câțiva metri de el. Wallander tot nu putu să-i distingă trăsăturile.

— Haideți să mergem pe chei, spuse bărbatul.

Vorbea în dialectul scânian principal.

„E imposibil să pari amenințător cu accentul ăsta“, se gândi Wallander. Nu cunoștea un alt dialect cu atât de multă blândețe încorporată în el. Chiar și așa, se arătă șovăitor.

— De ce? întrebă el. De ce trebuie să mergem pe chei?

— Vă e teamă? spuse bărbatul. Mergem pe chei pentru că e o barcă acostată acolo.

Se întoarse și plecă cu Wallander urmându-l. O rafală de vânt îl lovi în față. Se opriră lângă silueta unei bărci de pescuit. Mirosul de mare și de combustibil era foarte puternic. Bărbatul îi înmână o lanternă lui Wallander.

— Îndreptați-o spre frânghiile de acostare, spuse el.

Wallander îl zări pentru prima dată. Era un bărbat la vreo patruzeci de ani, posibil puțin mai în vârstă. Avea fața îmbătrânită și pielea aspră a unui om care lucra în aer liber. Purta o salopetă de culoare albastru-închis, o geacă gri și o căciulă neagră tricotată trasă peste ochi. Bărbatul prinse o frânghie de acostare și se urcă la bord. Dispăru în întuneric în direcția timoneriei, iar Wallander așteptă. O lampă cu gaz fu aprinsă, iar bărbatul se întoarse pe puntea scârțâitoare de la proră.

— Bine-ați venit la bord, spuse el.

Wallander bâjbâi după balustrada înghețată și se urcă la bord. Îl urmă pe bărbat pe puntea înclinată, împiedicându-se de o parâmă încolăcită.

— Să nu cădeți, spuse bărbatul. Apa e rece.

Wallander îl urmă în timoneria înghesuită și apoi jos,

În camera motoarelor. Locul acela duhnea a motorină și a vaselină. Bărbatul agăță lampa de un cârlig din tavan și micșoră lumina.

Wallander își dădu seama că omul murea de frică. Bărbatul era neîndemânatic și grăbit. Wallander se așeză pe patul incomod acoperit cu o pătură murdară.

— Sper că o să vă țineți de promisiuni, spuse bărbatul.

— Întotdeauna-mi țin promisiunile, răspunse Wallander.

— Nimeni nu face asta, spuse bărbatul. Mă gândesc la ce mi se va întâmpla.

— Cum vă numiți?

— Nu contează.

— Dar ați văzut barca de salvare cu cele două cadavre?

— S-ar putea.

— Altfel nu ne-ați fi sunat.

Bărbatul se întinse după o hartă soioasă ce era lângă el, pe pat.

— Aici, spuse el, arătând cu degetul. Aici am văzut-o. Era trecut de două după-amiaza când am observat-o, pe doisprezece. Adică, marțea trecută. Am încercat să ghicesc de unde din lumea largă ar fi putut veni.

Wallander căută prin buzunare după un creion sau ceva de scris, dar, bineînțeles, nu găsi nimic.

— Haideți s-o luăm băbește, spuse Wallander. Să-ncepem cu-nceputul. Unde erați când ați observat barca?

— Mi-am notat, spuse bărbatul. La puțin mai mult de șase mile nautice de Ystad, în linie dreaptă spre sud. Barca plutea spre nord-vest. Mi-am notat poziția exactă.

Ii înmână lui Wallander o bucățică mototolită de hârtie. Wallander avu impresia că poziția era exactă, chiar dacă cifrele nu însemnau nimic pentru el.

— Barca plutea în derivă, spuse el. N-aș fi observat-o dacă ningea.

„N-am fi observat-o, se gândi Wallander, de fiecare dată când vorbește la persoana *I singular,* ezită aproape imperceptibil, de parcă ar trebui să-și reamintească să spună numai o parte din adevăr."

— Plutea spre port, continuă bărbatul. Am tras-o la edec spre coasta suedeză și i-am dat drumul când am văzut pământul.

„Asta explică frânghia tăiată, se gândi Wallander. Se grăbeau și erau nervoși. Nu au șovăit când a fost vorba să renunțe la o bucată de frânghie."

— Sunteți pescar? întrebă el.

— Da.

„Nu, se gândi Wallander. Ai mințit din nou, nu te pricepi să minți și mă-ntreb de ce ți-e frică."

— Mă-ntorceam acasă, spuse bărbatul.

— Trebuie s-aveți o stație radio la bord, spuse Wallander. De ce n-ați anunțat paza de coastă?

— Am motivele mele.

Wallander își dădu seama că va trebui să învingă frica bărbatului, altfel nu va ajunge nicăieri cu el. "Încredere, se gândi el. Trebuie să simtă că poate avea încredere în mine."

— Trebuie să știu mai multe, spuse Wallander. Evident, o să mă folosesc de ce-mi spuneți aici în anchetă, dar nimeni nu va ști că dumneavoastră mi-ați spus ceva.

— Nimeni n-a spus nimic. Nimeni nu v-a sunat.

Wallander își dădu seama că era o explicație foarte simplă pentru hotărârea plină de teamă de a rămâne anonim a bărbatului. Înțelese mai devreme, în timpul conversației cu Martinsson, că bărbatul cu care vorbea nu fusese singur pe barcă; dar acum știa exact câți membri ai echipajului fuseseră. Doi. Nu trei, nu mai mulți, doar doi. Şi el se temea de al doilea bărbat.

— N-a sunat nimeni, spuse Wallander. E barca dumneavoastră?

— Are vreo importanță a cui e?

Wallander o luă de la-nceput. Acum era sigur că bărbatul n-avea nimic de-a face cu moartea acelor oameni, ci doar fusese la bordul vasului care descoperise barca de salvare și o remorcase spre țărm. Asta simplifica lucrurile, deși nu înțelegea de ce martorul era așa de speriat. Cine era celălalt bărbat?

Apoi îi pică fisa. Contrabandiști. Traficanți de refugiați sau de băutură. „Barca asta e folosită pentru contrabandă. De-asta nu miroase-a pește."

— Ați observat și alte vase prin apropiere atunci când ați văzut barca de salvare?

— Nu.

— Sunteți sigur?

— Spun doar ce știu.

— Dar mai înainte ați spus că ghiceați?

Răspunsul pe care Wallander îl primi fu categoric.

— Barca era în apă de mult timp. Nu avea cum să fi fost aruncată curând.

— De ce nu?

— Era deja năpădită de alge.

Wallander nu-și aminti să fi văzut vreo algă când inspectase barca.

— Nu avea nicio urmă de alge pe ea când am găsit-o.

Bărbatul se gândi pentru o clipă.

— Trebuie să fi fost spălată când am remorcat-o spre țărm. Barca se ridica și cobora în valuri.

— De cât timp credeți că era în apă?

— Poate de-o săptămână. E greu de spus.

Wallander rămase pe loc, privindu-l pe bărbat. Era neliniștit și părea că se chinuia să audă fiecare sunet în timp ce vorbeau.

— Mai doriți să-mi spuneți ceva? îl întrebă Wallander. Orice detaliu poate fi important.

— Cred că barca a plutit dinspre una dintre țările baltice.

— De ce credeți asta? De ce nu dinspre Germania?

— Cunosc aceste ape. Cred că barca a venit dintr-un stat baltic.

Wallander încercă să-și imagineze o hartă a regiunii.

— E o cale lungă, spuse el. Pe lângă toată coasta poloneză și drept în apele germane. Nu-mi vine să cred asta.

— În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, minele puteau pluti pe o distanță foarte lungă într-un timp scurt. Vânturile din ultimul timp ar face asta posibil.

Lumina din lampă se stinse brusc.

— Nu mai am nimic de zis, spuse bărbatul, împăturind harta. Vă amintiți ce mi-ați promis?

— Știu exact ce v-am promis. Dar mai am o întrebare. De ce vă e frică? De ce a trebuit să ne-ntâlnim la miezul nopții?

— Nu mi-e frică, spuse bărbatul, în timp ce puse harta deoparte. Și dacă mi-ar fi ar fi treaba mea.

Wallander încercă să se gândească și la alte întrebări pe care să i le pună până nu era prea târziu.

Niciunul din ei nu observă ușoara mișcare a vasului. O înclinare ușoară, așa de ușoară că nu era de mirare că trecuse neobservată, ca un val slab ce de-abia ajungea la mal.

Wallander urcă din camera motoarelor și-și îndreptă repede lanterna deschisă spre pereții timoneriei. Nu putu să vadă nimic care să-l ajute să identifice vasul mai târziu.

— Cum pot să iau legătura cu dumneavoastră dacă mai am nevoie? întrebă el când se întoarseră pe chei.

— N-o să puteți, spuse bărbatul. Și, oricum, n-o s-aveți nevoie. Nu mai am nimic de zis.

Wallander își numără pașii în timp ce merse de-a lungul cheiului. Când puse jos piciorul pentru a șaptezeci și treia oară simți pietrișul pieței portuare. Bărbatul fusese înghițit de umbre; își luase lanterna și dispăruse fără niciun cuvânt. Wallander stătu în mașina lui fără să-i pornească motorul. Pentru o clipă, crezu că vede o umbră mișcându-se în întuneric, dar apoi își spuse că era doar în imaginația lui. Își dădu seama că el trebuia să plece primul. Când ajunse la drumul principal, încetini, dar nu se iviră faruri în oglinda lui retrovizoare.

Era trei fără un sfert când ajunse acasă. Se așeză la masa din bucătărie și-și notă detaliile discuției pe care o avusese la bordul vasului de pescuit. „Statele baltice, se gândi el. Putea să fi plutit barca de-acolo?“ Merse în camera de zi și-și găsi atlasul rupt din timpul școlii într-un dulap, printre teancuri de reviste vechi și programe de operă. Sudul Suediei și marea Baltică. Statele baltice păreau destul de aproape și totuși departe în același timp. „Nu știu

nimic despre mare, se gândi el, despre curenți și vânturi. Se poate ca bărbatul să aibă dreptate? Şi de ce mi-ar fi spus ceva ce știa că nu era adevărat?” Încă o dată, se gândi la frica bărbatului și la celălalt membru al echipajului, necunoscutul de care se temea.

Se făcu ora patru dimineața până se întoarse în pat. Rămase treaz pentru multă vreme până reuși să adoarmă.

Se trezi brusc. Ceasul de pe noptieră arăta 7.46. Înjură, sări din pat și se îmbrăcă. Își îndesă periuța și pasta de dinți în buzunarul hainei și parcă în fața secției chiar înainte de opt. La intrare, Ebba îi făcu semn să vină lângă ea.

— Björk vrea să te vadă, îi spuse ea. Arăți într-un hal! Ai dormit prea mult?

— Şi încă cum, spuse Wallander, repezindu-se la baie ca să se spele pe dinți. În același timp, încercă să-și limpezească gândurile ca să se pregătească pentru ședință. Ce avea de gând să facă în legătură cu incursiunea lui nocturnă într-un vas de pescuit din portul Brantevik?

Când ajunse în biroul lui Björk, nu era nimeni acolo. Își croi drumul spre una din cele mai mari săli de conferințe din secție și bătu la ușă, simțindu-se ca un școlar întârziat la ore.

Erau șase oameni care stăteau în jurul unei mese ovale și toți se holbau la el.

— Mă tem că am întârziat câteva minute, spuse el așezându-se pe cel mai apropiat scaun liber. Björk se uită la el cu asprime, dar Martinsson și Svedberg rânjiră și se uitară la el de parcă s-ar fi întrebat unde fusese. I se păru că Svedberg își bătea joc de el. Birgitta Torn era în stânga lui Björk, la fel de enigmatică. Lângă ea erau doi oameni pe care Wallander nu-i cunoștea. Se ridică și merse să-i salute. Ambii bărbați aveau în jur de cincizeci de ani, erau surprinzători de asemănători, bine făcuți și cu fețe prietenoase. Primul s-a prezentat ca Sture Rönnlund, celălalt era Bertil Lovén.

— Eu sunt de la infracțiuni grave, spuse Lovén. Sture e de la narcotice.

— Kurt e ofițerul nostru cel mai experimentat, spuse Björk. Vă rog să vă serviți cu o cafea.

După ce toți își luară câte o ceașcă, Björk începu ședința.

— Nu mai e nevoie s-o spun, dar suntem recunoscători pentru tot ajutorul de care putem beneficia, începu el. Sunt sigur că niciunul dintre voi nu a putut ignora agitația creată de presă în jurul descoperirii acestor cadavre. De aceea trebuie să conducem această anchetă cu mai multă fermitate și implicare. Birgitta Törn ni s-a alăturat în primul rând ca observator și ca să ne asiste când va trebui să contactăm țări asupra cărora Interpolul nu are nicio influență, dar asta nu ne împiedică să profităm de abilitățile dumneaei.

Apoi veni rândul lui Wallander. Toți aveau copii după documentele cazului, așa că nu se deranjă să intre în detalii, ci doar rezumă simplu ce se întâmplase. Petrecu ceva timp cu rezultatele

autopsiei. Când termină, Lovén ceru clarificări asupra unor chestiuni. Asta fu tot. Björk se uită în jur, prin cameră.

— Ei bine, spuse el, ce urmează?

Wallander simți cum se enervează din cauza felului în care Björk se ploconea în fața femeii de la ministerul de externe și a celor doi detectivi de la Stockholm. Nu putu rezista tentației de a se da mare și îi arătă lui Björk că dorea să vorbească.

— Sunt prea multe lucruri neclare, spuse el, și nu mă refer doar la caz. Nu înțeleg de ce ministerul de externe a considerat necesară trimiterea Birgittei Törn în Ystad. Nu-mi vine să cred că ministerul vrea doar să ne-ajute să contactăm poliția rusă. Mi se pare că ministerul de externe vrea să stea cu ochii pe anchetă și, dacă e așa, aș vrea să știu ce se urmărește. Şi mai ales, bineînțeles, de ce ministerul a luat această decizie. Din motive evidente, nu pot scăpa de senzația că Stockholmul știe ceva ce noi nu știm. Sau poate nu ministerul de externe a luat această decizie - poate a fost altcineva?

Se așternu o tăcere de mormânt după ce Wallander termină. Björk se holbă îngrozit la el.

În cele din urmă, vorbi Birgitta Törn.

— Nu aveți niciun motiv să vă îndoiți de explicația pe care v-am oferit-o pentru venirea noastră în Ystad, spuse ea. Situația instabilă din Europa de Est ne cere să stăm cu ochii pe evoluția evenimentelor de-acolo.

— Nici măcar nu știm sigur că oamenii sunt dintr-o țară a blocului estic, spuse Wallander, întrerupând-o. Sau știți ceva ce noi nu știm? În cazul ăsta, aș dori să fiu informat.

— Cred că ar trebui să ne calmăm un pic, spuse Björk.

— Vreau un răspuns la întrebările mele, spuse Wallander. N-o să mi se vândă gogoși despre situația politică instabilă.

Masca misterioasă de pe fața Birgittei Torn dispăru brusc. Îi aruncă o privire fixă, expresia ei indicând un dispreț crescând și o dorință de a-l ține la distanță.

„Hmmm, sunt un ciudat, se gândi Wallander, unul din acei țărănoi care fac tărăboi tot timpul."

— Situația e așa cum am descris-o, spuse Törn. Dacă ați avea un pic de rațiune, v-ați da seama că nu e nevoie să continuăm așa.

Wallander dădu din cap și se întoarse spre Lovén și Rönnlund.

— Dar instrucțiunile voastre? întrebă el. Stockholmul nu trimite de obicei oameni decât dacă se face o cerere formală de asistență, iar noi n-am făcut o astfel de cerere, din câte știu. Sau am făcut?

Björk dădu din cap.

— Bine, să-nțeleg că Stockholmul a decis asta din proprie inițiativă. Aș vrea să știu de ce, dacă tot o să lucrăm împreună. Sper că abilitatea forțelor noastre de a-și face treaba eficient nu a fost contestată chiar înainte de-a începe.

Lovén se foi neliniștit, dar Rönnlund răspunse. Wallander constată o notă de înțelegere în glasul lui.

— Comisarul s-a gândit că ați putea avea nevoie de puțin ajutor, spuse el. Sarcina noastră e să fim la dispoziția voastră. Atâta tot. Voi conduceți ancheta, iar dacă vă putem fi de ajutor, cu atât mai bine. Nici eu și nici Bertil nu ne îndoim de capacitatea voastră de a vă ocupa singuri de acest caz, iar părerea mea e că ați acționat rapid și decisiv în ultimele zile.

Wallander dădu din cap apreciativ. Martinsson rânji, iar Svedberg se scobi gânditor în dinți cu o așchie pe care o rupsese din masa de conferință.

— Ei bine, putem să ne gândim la ce să facem de-acum încolo, spuse Björk.

— Chiar așa, spuse Wallander. Am câteva teorii pe care aș vrea să vi le expun, dar mai întâi aș vrea să vă povestesc despre o mică aventură pe care am avut-o azi-noapte.

Se simți din nou calm. O înfruntase pe Birgitta Törn și nu fusese înfrânt. Va afla în curând ce căuta ea cu adevărat la ei. Sprijinul lui Rönnlund îl făcu să se simtă mai bine. Le spuse despre apelul telefonic și despre vizita lui pe vasul de pescuit din Brantevik. Accentuă faptul că bărbatul era sigur că putea să fi plutit de la o depărtare așa de mare precum cea a unor țări baltice. Björk fu inspirat să ia inițiative neașteptate și ceru la recepție să se aranjeze ca niște hărți ale întregii regiuni să le fie trimise imediat. Wallander și-o imagină pe Ebba prinzându-l de guler pe următorul ofițer care trecea pe la recepție și instruindu-l să aducă hărțile fără întârziere. Își mai turnă o ceașcă de cafea și începu să-și explice teoriile.

— Probele sugerează că bărbații au fost omorâți la bordul unei nave, spuse el. V-ați aștepta ca trupurile să fie aruncate în ocean, dar cred că ucigașii doreau ca trupurile să fie găsite. Mi-e greu să găsesc o explicație pentru asta și pentru că ar fi fost foarte nesiguri de locul și timpul în care barca ar fi ajuns la țărm. Oricum, bărbații au fost împușcați în inimă, de aproape, după ce au fost torturați. Oamenii sunt torturați ca pedeapsă sau ca să se smulgă informații de la ei. Următorul lucru pe care trebuie să-l avem în minte e că ambii bărbați erau sub influența drogurilor, amfetaminelor, ca să fim mai exacți. Într-un fel sau altul, drogurile sunt implicate în acest caz. Am impresia clară că acești bărbați nu stăteau prost cu banii - hainele lor evidențiază acest lucru. După standardele est-europene, trebuie să fi fost destul de înstăriți ca să-și permită să-și cumpere pantofii și hainele pe care le purtau. Eu n-aș putea să-mi permit niciodată haine ca ale lor.

Lovén izbucni în râs la ultima lui remarcă, dar Birgitta Törn continuă să se holbeze cu încăpățânare în jos la masă.

— Știm destul de multe, chiar dacă nu putem pune toate piesele puzzle-ului laolaltă ca să formăm o imagine care să ne-arate succesiunea evenimentelor și motivul pentru care acești bărbați au fost omorâți. Dar e un lucru pe care trebuie să-l aflăm imediat: cine erau acești oameni? Pe asta trebuie să ne concentrăm. Și trebuie să obținem un raport balistic despre gloanțele care i-au ucis fără

întârziere. Vreau o verificare a tuturor persoanelor dispărute sau căutate din Suedia și Danemarca. Amprentele, pozele și descrierile bărbaților trebuie trimise imediat la Interpol. Poate o să găsim ceva în dosarele noastre cu infracțiuni. Şi trebuie să contactăm poliția din Uniunea Sovietică și din țările baltice, presupunând că asta nu s-a întâmplat deja. Poate Birgitta Törn ne va ajuta cu asta?

— Asta se va întâmpla mai târziu, astăzi, spuse ea. Vom contacta divizia internațională a poliției moscovite.

— Trebuie să fie contactată și poliția din Estonia, Letonia și Lituania.

— Asta se va întâmpla prin Moscova.

Wallander se uită întrebător la ea, apoi se întoarse spre Björk:

— Nu ne-a vizitat poliția lituaniană toamna trecută?

— Ceea ce spune Birgitta Törn e, fără îndoială, corect, spuse Björk. Statele baltice au propriile forțe polițienești naționale, dar tot poliția sovietică ia deciziile formale.

— Mă-ntreb, spuse Wallander. Dar ministerul de externe știe mai multe despre asta decât mine.

— Da, spuse Törn, fără îndoială că știm.

Björk încheie întâlnirea și dispăru imediat cu Birgitta Törn. O conferință de presă fusese aranjată pentru ora două după-amiaza. Wallander rămase în urmă în sala de conferințe și se ocupă de diverse treburi împreună cu ceilalți. Svedberg aduse punga de plastic care conținea gloanțele, iar Lovén se asigură că examinarea balistică se făcu rapid. Ceilalți își împărțiră munca enormă de a căuta printre listele cu persoane dispărute și căutate. Martinsson avea cunoștințe în poliția din Copenhaga și luă legătura cu acestea.

— Nu-i nevoie să vă deranjați cu conferința de presă, le spuse Wallander. Asta va fi o durere de cap pentru Björk și pentru mine.

— Sunt la fel de enervanți aici ca și la Stockholm? întrebă Rönnlund.

— Nu știu cum sunt conferințele de presă la Stockholm, îi spuse Wallander, dar aici nu sunt tocmai distractive.

Restul zilei și-l petrecură trimițând descrieri ale morților la toate secțiile de poliție din Suedia și țările scandinave și încercând să se descurce cu tot felul de dosare și registre, în curând le deveni clar că amprentele bărbaților nu erau în dosarele suedeze și daneze, dar Interpolului i-ar fi luat mai mult timp să răspundă. Wallander și Lovén nu erau siguri dacă dosarele poliției fuseseră încorporate în Interpol. Dosarele lor de infracțiuni fuseseră transferate la o bază de date centrală acoperind întreaga Germanie unificată? Ajungându-se acolo, oare fuseseră cu adevărat dosare despre infracțiuni în fosta RDG? Existase vreo deosebire între vastele arhive ale serviciilor de securitate și dosarele infracțiunilor? Lovén fu de acord să afle răspunsurile la aceste întrebări, în timp ce Wallander se pregăti pentru conferința de presă.

Când se întâlni cu Björk înainte de începerea ședinței, Wallander observă că șeful lui era foarte tăcut. „De ce nu-mi spune

nimic? se întrebă el. Crede că am fost nepoliticos cu doamna aceea elegantă de la ministerul de externe?“

Un mare număr de ziariști și de reporteri de televiziune se adunaseră în sala unde urma să aibă loc conferința de presă. Wallander se uită după tânărul reporter de la *Express,* dar nu-l văzu.

Björk începu evenimentul, ca de obicei, lansând un atac neașteptat asupra „iresponsabilității de neînțeles” a informărilor publicate de presă. Gândurile lui Wallander se întoarseră spre întâlnirea nocturnă cu bărbatul speriat din portul Brantevik. Când veni rândul lui să vorbească, începu prin repetarea apelului către public de a contacta poliția dacă avea orice informație care putea fi relevantă. Un reporter îl întrebă dacă primise vreun răspuns până atunci, iar Wallander îi răspunse că nu. Conferința de presă fu surprinzător de discretă, iar Björk își exprimă mulțumirea în timp ce plecară din sală.

— Ce mai face doamna de la ministerul de externe? întrebă Wallander în timp ce mergeau pe coridor.

— Vorbește la telefon aproape tot timpul, spuse Björk. Nu mă îndoiesc că ai vrea să-i ascultăm telefoanele.

— N-ar fi o idee rea, bombăni Wallander.

Ziua trecu fără incidente semnificative. Trebuiau să fie răbdători, să vadă dacă vreun pește se va prinde în plasa pe care o întinseseră.

Cu puțin înainte de ora șase seara, Martinsson își vârî capul pe ușa lui Wallander și-l întrebă dacă ar vrea să vină la cină la el în seara aceea. Deja-i invitase pe Lovén și pe Rönnlund, care păreau să ducă dorul caselor lor.

— Svedberg e ocupat, spuse el. Birgitta Törn mi-a spus că merge la Malmö diseară. Tu ce faci?

— Îmi pare rău, nu pot, spuse Wallander. Mă tem că am o întâlnire.

Era parțial adevărat. Încă nu se hotărâse dacă să conducă din nou spre Brantevik și să se uite mai îndeaproape la barca de pescuit.

La șase și jumătate seara îl sună pe tatăl lui, ca de obicei, și i se ceru să cumpere un nou pachet de cărți de joc și să le aducă data viitoare când mai venea la el. Imediat după ce închise telefonul, plecă de la secție. Vântul se oprise și cerul era senin. Se opri în drum spre casă pentru a-și cumpăra ceva de mâncare. Pe la opt jumătate seara, când termină de mâncat și aștepta să se fiarbă apa pentru cafea, încă nu era hotărât. Fără îndoială că putea aștepta și până a doua zi. Pe lângă asta, era și foarte obosit din cauza eforturilor din noaptea trecută.

Rămase multă vreme la masa lui din bucătărie, bându-și cafeaua și încercând să și-l imagineze pe Rydberg în fața lui, discutând cu el evenimentele zilei. Reflectă la ceea ce se întâmplase pas cu pas cu musafirul lui invizibil. Trecuseră trei zile de când barca de salvare ajunsese pe plaja de la Mossby Strand. Nu aveau

cum să ajungă mai departe dacă nu aflau cine erau morții, dar, chiar dacă aflau asta, ghicitoarea tot putea rămâne fără răspuns.

Își puse cana în chiuvetă. Observă o plantă ofilită pe pervazul ferestrei și o udă înainte să meargă în camera de zi și să-și aleagă o înregistrare cu Maria Callas cântând *Traviata.* Se hotărî să amâne vizitarea vasului de pescuit.

Mai târziu în seara aceea încercă să-și sune fiica la colegiul ei de lângă Stockholm, dar nu-i răspunse nimeni. La zece și jumătate seara se întinse pe pat și adormi aproape imediat.

În ziua următoare, a patra zi a investigației, chiar înainte de ora două după-amiaza, se întâmplă, în sfârșit, ceea ce așteptau toți. Birgitta Törn intră în biroul lui Wallander cu un telex. Poliția din Riga informase ministerul de externe suedez, prin superiorii ei de la Moscova, că era posibil ca bărbații găsiți morți să fie cetățeni letoni. Ca să ușureze viitoarele investigații, maiorul Litvinov de la poliția din Moscova sugera colegilor suedezi să stabilească o legătură directă cu unitatea de infracțiuni grave din Riga.

— Până la urmă există, spuse Wallander. Poliția letonă, vreau să spun.

— Cine a spus că nu există? răspunse ea. Dar, dacă ați fi contactat direct Riga, ar fi urmat repercusiuni diplomatice. Nu cred că am fi primit vreun răspuns. Cred că știți că situația din Letonia e, mai degrabă, tensionată.

Wallander știa asta. Trecuse doar o lună de când trupele de elită sovietice atacaseră ministerul de interne din centrul Rigăi și omorâseră mulți oameni nevinovați. Wallander văzuse pozele din ziare cu baricade din pietroaie și drugi de fier. În același timp, nu înțelegea prea bine ce se întâmpla. Ca de obicei, simțea că nu știa destul despre ce se întâmpla în jurul lui.

— Și-acum ce facem? întrebă el nesigur.

— Luăm legătura cu poliția din Riga. Scopul principal e să ne asigurăm că avem de-a face cu oamenii indicați în telex.

Wallander citi mesajul din nou. Bărbatul de pe vasul de pescuit avea dreptate: barca de salvare chiar plutise de pe coasta baltică.

— Încă nu știm cine sunt, spuse el.

Dar află trei ore mai târziu. Un telefon din Riga fusese anunțat, iar echipa de investigații se adună în sala de conferințe. Björk era atât de emoționat încât își vărsă cafeaua pe sacou.

— Vorbește cineva de-aici letona? întrebă Wallander. Eu nu.

— Apelul va fi în engleză, spuse Birgitta Törn. Noi am cerut asta.

— Răspunde tu, îi spuse Björk lui Wallander.

— Engleza mea nu e foarte bună.

— Nu mă-ndoiesc că nici a lui nu va fi, spuse Rönnlund. Cum îl cheamă? Maiorul Litvinov? Cred că o să vă înțelegeți.

— Maiorul Litvinov e staționat în Moscova, preciză Birgitta Törn. O să vorbim cu poliția din Riga, în Letonia.

Telefonul sună la 5.19 după-amiaza. Legătura fu surprinzător de bună. Un bărbat se prezentă ca maiorul Liepa de la poliția din Riga. Wallander își luă notițe în timp ce-l ascultă, răspunzând ocazional la câte-o întrebare. Maiorul Liepa vorbea o engleză foarte proastă, iar Wallander nu era deloc sigur că înțelegea tot ce i se spunea. Cu toate astea, după ce convorbirea se încheie, simți că avea cele mai importante informații notate în carnețel.

Două nume, două identități: Janis Leja și Juris Kalns.

— Cei din Riga aveau amprentele lor, spuse Wallander. Conform spuselor maiorului Liepa, nu e nicio îndoială că trupurile găsite de noi sunt ale celor doi.

— Excelent, spuse Björk. Ce fel de oameni erau?

Wallander citi din notițele lui.

— Infractori notorii, spuse el.

— Avea vreo idee de ce au fost uciși? întrebă Björk.

— Nu, dar nu părea deloc surprins. Dacă l-am înțeles bine, a spus că ne va trimite niște documente. De asemenea, ne-a mai întrebat dacă ne interesa să invităm un ofițer de poliție leton ca să ne asiste la anchetă.

— Ar fi o idee grozavă, spuse Björk. Cu cât terminăm mai repede cu cazul ăsta, cu atât mai bine.

— Bineînțeles că ministerul de externe va sprijini o asemenea mișcare, spuse Birgitta Törn.

Așa s-a hotărât. A doua zi, maiorul Liepa trimise un telex prin care anunța că va lua personal zborul spre Arlanda în următoarea după-amiază și prima legătură spre Sturup.

— Un maior, spuse Wallander. Ce înseamnă asta?

— N-am nicio idee, spuse Martinsson. Eu, de obicei, mă simt ca un caporal în meseria asta.

Birgitta Törn se întoarse la Stockholm. Acum că plecase, lui Wallander îi era greu să-și amintească vocea ei și chiar cum arăta. „Asta e ultima dată când o s-o văd și nu cred că voi afla vreodată de ce a venit aici de la-nceput."

Björk luă asupra lui sarcina de a-l întâmpina pe maiorul leton la aeroport, ceea ce însemnă că Wallander putu să-și petreacă seara jucând canastă cu tatăl lui. În timp ce ieșea cu mașina din Löderup, își spuse că, în curând, cazul va fi rezolvat. Poliția letonă va stabili, probabil, un motiv plauzibil și apoi toată investigația va putea fi transferată la Riga. Nu era nicio îndoială asupra locului în care va fi găsit criminalul. Barca de salvare ajunsese pe coasta suedeză, dar originea crimelor era de cealaltă parte a mării. Cadavrele celor doi oameni vor fi trimise la Riga, iar acolo cazul va fi rezolvat.

Judecând astfel, Wallander se înșela în totalitate. Cazul de-abia începuse. Ce începuse cu adevărat în Skåne era iarna.

6

Wallander se așteptase ca maiorul Liepa să fie în uniformă când ajunse la secția de poliție din Ystad, dar bărbatul pe care Björk i-l prezentă în a șasea zi a anchetei purta un costum lălâu de culoare gri și o cravată prost legată. Mai mult decât atât, era scund, cu umerii lăsați care păreau să sugereze că nu avea gât deloc, iar Wallander nu văzu nicio urmă de ținută militară. Prenumele maiorului Liepa era Karlis și era un fumător înrăit: degetele lui erau îngălbenite din cauza petelor de nicotină de la țigările lui foarte tari.

Dimineața era cenușie și cu vânt puternic. Se aștepta o furtună de zăpadă peste Skåne în următoarea seară și, de vreme ce un anumit fel de virus păcătos de gripă se răspândise printre polițiști, Björk simți că trebuia să-l scutească pe Svedberg de caz pentru moment: era o listă de urgență cu alte infracțiuni care necesitau atenție imediată. Lovén și Rönnlund se întorseseră la Stockholm și, cum Björk nu se simțea prea bine, îi lăsă pe Martinsson și pe Wallander să continue ancheta cu maiorul Liepa. Stăteau în sala de conferințe, iar maiorul Liepa fuma ca un turc.

Obiceiurile de fumat ale maiorului reprezentau o problemă serioasă la secție. Activiștii anti-fumat protestară față de Björk din cauză că Liepa fuma tot timpul, mai ales în zonele în care fumatul era interzis în secție. Björk le ceru colegilor săi să arate un grad de toleranță la care se putea aștepta orice musafir, dar îi ceru și lui Wallander să găsească un mod plin de tact în care să-i explice că interdicția privind fumatul trebuia respectată. Când Wallander se folosi de engleza lui slabă ca să-i explice cât de important era ca regulile suedeze referitoare la fumat să fie respectate, Liepa ridică din umeri și-și stinse țigara fără alte comentarii. De atunci încolo încercă să nu mai fumeze decât în biroul lui Wallander și în sala de conferințe, dar chiar și lui Wallander îi era greu să suporte atâta fum, așa că-i ceru lui Björk să-i dea maiorului Liepa un birou propriu. În cele din urmă, Svedberg se mută cu Martinsson, iar Liepa fu instalat în biroul lui Svedberg.

Maiorul Liepa era foarte miop. Ochelarii lui fără ramă păreau mult prea slabi, iar când citea ținea documentele la doar câțiva centimetri înaintea ochilor. Părea să adulmece hârtia în loc s-o cerceteze și oricine l-ar fi văzut s-ar fi abținut cu greu să izbucnească în râs. Wallander auzea câteodată ofițerii făcând afirmații peiorative despre maiorul mic și cocoșat din Letonia, dar nu ezita să descurajeze o asemenea comportare lipsită de respect. Liepa i se păru un ofițer de poliție extrem de perspicace și deschis la minte; nu diferit de Rydberg, nu mai puțin pasionat în entuziasmul lui. Cazurile implicând crime puteau fi aproape întotdeauna supuse procedurilor standard, dar Wallander știa că ăsta nu era un motiv pentru a lăsa gândurile cuiva să urmeze rutina. Maiorul Liepa era un detectiv inspirat, iar aparența lui lipsită de culoare ascundea un om inteligent și un investigator experimentat.

În seara precedentă, Wallander jucase canastă cu tatăl lui, apoi își reglase alarma ceasului la cinci dimineața ca să aibă timp să citească o broșură despre Letonia pe care un librar din localitate o

găsise pentru el. Îi trecuse prin minte că ar fi o idee bună să înceapă prin a se informa reciproc despre cum funcționau forțele polițienești din țările lor. Faptul că poliția letonă folosea ranguri militare indica diferențe majore între cele două forțe. Când își luă cafeaua de dimineață, Wallander încercă să formuleze niște principii generale în engleză privind metodele de lucru ale poliției suedeze, dar își dădu seama că nu prea știa cum funcționau forțele de poliție suedeze. Lucrurile nu deveniseră mai ușoare de când comisarul național de poliție introdusese recent reforme ample, iar Wallander părea să citească la nesfârșit memorii prost scrise în care erau descrise schimbările. Când îl întrebă pe Björk ce însemnau cu adevărat acele schimbări, primise răspunsuri vagi și evazive. Acum, stând în fața maiorului fumător înrăit, se gândi că mai bine ar uita de asemenea chestiuni - dacă apărea vreo neînțelegere ar fi rezolvat-o ei cumva.

Când Björk se scuză, tușind foarte tare, Wallander hotărî că era timpul să spargă gheața. Îl întrebă pe maiorul Liepa unde stătea în Ystad.

— La un hotel, îi răspunse Liepa. Nu știu cum se numește.

Wallander fu șocat. Liepa părea să n-aibă niciun interes în afara cazului de care se ocupa.

„Mai bine las vorbăria politicoasă pe mai târziu, se gândi el. Tot ce avem în comun e o investigație a unei duble omucideri, nimic altceva."

Maiorul Liepa se apucă de o lungă și detaliată relatare despre cum poliția letonă reușise să stabilească identitatea celor doi morți. Engleza lui nu era bună și asta îl irita evident. Într-una din pauze, Wallander își sună prietenul librar și-l întrebă dacă avea un dicționar englez-leton în stoc, dar n-avea. Trebuiau să întreprindă o călătorie lungă împreună cu foarte puțin limbaj comun.

După mai bine de nouă ore de citire intensivă a rapoartelor - Martinsson și Wallander holbându-se la copiile lor după un document în letonă, ininteligibil și scris la mașina de scris, în timp ce maiorul Liepa traducea, făcând pauze tot timpul ca să încerce să găsească cuvântul potrivit înainte de a continua - Wallander crezu că pricepuse mai mult sau mai puțin din ceea ce se întâmplase. În ciuda tinereții lor relative, Leja și Kalns își făcuseră un nume ca o pereche de infractori lacomi și greu de prins. Wallander remarcă disprețul cu care maiorul Liepa îi descria ca fiind membri ai minorității ruse din țara lui. Știuse că mare parte din etnicii ruși care trăiseră în Letonia de când Rusia anexase statele baltice la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial se opuneau campaniei pentru eliberare națională, dar nu-și dăduse seama de gravitatea problemei. Pur și simplu nu avea viziune politică, asta-și spusese. Maiorul Liepa nu încercă să-și ascundă dezgustul față de întreaga situație, arătându-l clar în mai multe ocazii.

— Rușii ăștia erau niște bandiți, spuse el, niște membri ai mafiei noastre din est.

Leja avea douăzeci și opt de ani, iar Kalns de-abia împlinise treizeci, dar fiecare din ei avea crime substanțiale la activ: jaf, atac, contrabandă și tranzacții ilegale cu valută. Poliția din Riga suspecta că pe puțin trei crime puteau fi atribuite perechii, dar nu putuse să-i acuze.

Când Liepa termină de tradus rapoartele și extrasele din dosarele de infracțiuni, Wallander puse o întrebare care i se păru de maximă importanță.

— Oamenii ăștia au comis multe infracțiuni mari (Martinsson interveni, sugerând că un cuvânt mai bun în engleză ar fi „grave“.) Ceea ce mi se pare ciudat e faptul că au stat la închisoare doar pentru perioade foarte scurte. Vreau să spun, erau infractori condamnați și primiseră niște sentințe.

Maiorul Liepa zâmbi larg și păru dornic să răspundă.

„Era o întrebare pe care spera s-o audă“, se gândi Wallander.

Valora mai mult decât toate replicile politicoase pe care le-ar fi putut schimba între ei.

— Trebuie să-ți explic situația din țara mea, spuse maiorul Liepa, aprinzându-și încă o țigară. Nu mai mult de 15 procente din populația Letoniei e reprezentată de ruși, dar, chiar și-așa, rușii au controlat țara noastră în toate felurile posibile de la sfârșitul războiului. Trimiterea de cetățeni ruși e un mod folosit de Moscova de a ne controla - ar putea să fie cea mai eficientă metodă folosită. Mă întrebi de ce Leja și Kalns au petrecut așa de puțin timp în închisoare când ar fi trebuit să rămână acolo pe viață sau chiar să fie executați. Ei bine, nu spun că toți procurorii și judecătorii sunt corupți: asta ar fi o simplificare exagerată, ar fi o afirmație controversată și lipsită de etică. Ceea ce vreau să spun e că Leja și Kalns au avut apărători puternici în spatele lor.

— Mafia rusească, spuse Wallander.

— Da și nu. Și mafia din țara noastră are nevoie de apărători ascunși. Sunt convins că Leja și Kalns și-au petrecut o mare parte din timpul lor servind KGB-ul. Poliției secrete nu-i place să-și vadă oamenii în închisoare, decât dacă sunt trădători sau dezertori. Umbra lui Stalin a planat tot timpul deasupra unor oameni ca ei.

— La fel e și în Suedia, fu reacția imediată a lui Wallander. Nu ne putem referi la un asemenea monstru din istoria noastră recentă, dar o rețea complicată de indivizi interdependenți nu e apanajul exclusiv al unui stat totalitar.

— KGB-ul, spuse maiorul Liepa. Și Mafia. Sunt legate. Totul e conectat prin legături pe care numai inițiații le pot vedea.

— Mafia, îi întrerupse Martinsson, care până atunci fusese tăcut, în afara ocaziilor în care-l ajuta pe Wallander cu engleza lui. E ceva nou pentru noi, în Suedia, conceptul sindicatelor crimei organizate rusești sau est-europene. Acum câțiva ani, poliția suedeză a aflat de existența unor bande de origine rusă, în special în Stockholm, dar știm încă foarte puține despre ele. Au existat

incidente violente izolate care ne-au avertizat că ceva de genul acesta apărea și în Suedia și suntem conștienți de faptul că, în următorii ani, acest tip de infractori vor căuta să se infiltreze în lumea interlopă de la noi și să se stabilească în poziții-cheie.

Wallander fu invidios pe felul fluent în care Martinsson se putea exprima în engleză. Pronunția lui putea fi groaznică, dar vocabularul îi era mult mai bogat decât al lui Wallander. De ce consiliul poliției naționale nu oferea cursuri de engleză, în locul acelor conferințe tâmpite despre dezvoltarea personalului și democrația internă?

— Sunt sigur că ai dreptate, spuse maiorul Liepa. Pe măsură ce statele comuniste se dezintegrează, se comportă ca niște corăbii naufragiate: infractorii simt șobolanii, primii care părăsesc corabia pe cale să se scufunde. Au cunoștințe; au bani; au și posibilitatea de a primi sfaturi. Mulți refugiați din blocul estic sunt doar niște infractori. Nu fug de oprimare, ci caută noi teritorii. E ușor pentru ei să-și falsifice trecutul și identitatea.

— Maior Liepa, spuse Wallander. Spui că asta crezi că e situația. Nu știi sigur?

— Sunt sigur, răspunse maiorul Liepa, dar n-o pot dovedi. Nu încă.

Wallander își dădu seama că în vorbele maiorului Liepa erau referințe și sensuri pe care el nu le putea recunoaște sau înțelege. În țara maiorului Liepa, activitățile infracționale erau legate de o elită politică; aceasta avea autoritatea de a respinge și influența direct condamnarea infractorilor. Cei doi bărbați uciși aveau trecut infracțional. Cine i-ar fi vrut morți? Și de ce?

Wallander înțelese că, în ceea ce-l privea pe maiorul Liepa, fiecare investigare a unei infracțiuni presupunea căutarea unei dovezi de implicare politică: „Poate așa ar trebui să abordăm lucrurile și în Suedia, se gândi el. Poate că trebuie să recunoaștem că nu cercetăm destul activitatea infracțională din jurul nostru.“

— Oamenii, întrebă Martinsson. Cine i-a ucis?

— Nu știu, răspunse maiorul Liepa. Au fost executați, bineînțeles, dar de ce torturați? Ce voiau să știe criminalii înainte să-i reducă la tăcere pe Leja și pe Kalns? Au aflat ce voiau să știe? Și eu am multe întrebări fără răspuns.

— Cu greu vom găsi răspunsurile aici, în Suedia, spuse Wallander.

— Știu, spuse maiorul Liepa. Soluția ar putea fi găsită în Letonia.

Wallander își ciuli urechile. De ce spusese „ar putea"?

— Dacă nu putem găsi răspunsul în Letonia, atunci unde-l putem găsi? întrebă el.

— Mai departe.

— Mai departe spre est? sugeră Martinsson.

— Sau poate mai departe la sud, spuse maiorul Liepa șovăitor, iar Martinsson și Wallander își dădură seama că nu voia să spună la ce se gândea în acel moment.

Hotărâră că făcuseră tot ce se putea în ziua aceea. Ca urmare a șederii îndelungate pe scaun și a discuțiilor laborioase pe care le avusese cu maiorul, Wallander simți cum i se activează lumbago. Martinsson promise să-l ajute pe maiorul Liepa să schimbe niște bani la bancă, iar Wallander îi sugeră să ia legătura cu Lovén de la Stockholm, ca să afle ultimele detalii ale investigației balistice. Sarcina lui Wallander era de a scrie un raport despre ce se întâmplase la ședință. Procurorul, Anette Brolin, îl înștiințase că ar aprecia o actualizare cât mai curând posibil.

„La Brolin, se gândi Wallander, în timp ce plecă din sala de conferințe plină de fum și porni pe coridor. Ăsta e un caz pe care n-o să-l poți înainta Curții. O să-l transferăm la Riga cât de repede o să putem, cu tot cu cele două cadavre și barca de salvare roșie. Apoi ne putem pune ștampila pe investigația noastră și susține că am făcut tot ce puteam și nu avem «niciun motiv de a iniția investigații ulterioare».”

Wallander își scrise raportul după prânz, în timp ce Martinsson îl însoți pe maiorul Liepa care-și exprimase dorința de a cumpăra niște haine pentru soția lui. Wallander tocmai telefonase la biroul procurorului și i se spusese că Anette Brolin era liberă și putea să-l vadă, când Martinsson intră în biroul lui.

— Ce-ai făcut cu maiorul? întrebă Wallander.

— E în biroul lui, fumează, spuse Martinsson. Deja a umplut de scrum covorul de lux al lui Svedberg.

— A mâncat ceva?

— I-am făcut cinste cu meniul zilei la Hornblower. Găluște. Nu cred că i-au plăcut - și-a petrecut aproape tot timpul fumând și bând cafeaua.

— Ai luat legătura cu Lovén?

— E în concediu din cauza gripei.

— Ai vorbit cu altcineva?

— E imposibil să contactezi pe cineva la telefon. Nu răspunde nimeni. Nimeni nu știe când se întoarce. Cineva mi-a promis că o să mă sune din nou, dar nimeni n-o s-o facă.

— N-ar putea să-ți dea Rönnlund o mână de ajutor?

— Am încercat și la el, dar era plecat cu treabă. Nimeni nu știa cu ce treabă, unde era sau când se va întoarce.

— Mai bine încearcă din nou. Trebuie să-l văd pe procuror în legătură cu raportul ăsta. Cred că putem da cazul maiorului Liepa în curând - cadavrele, barca de salvare și documentația. E bine-venit să ia toată treaba asta cu el la Riga.

— Despre asta am venit să-ți vorbesc.

— Despre ce?

— Barca de salvare.

— Ce-i cu ea?

— Maiorul Liepa a vrut s-o cerceteze.

— Bine, tot ce trebuia să facă era să meargă la subsol.

— Nu-i așa de simplu.

Wallander simți cum se enervează. Lui Martinsson îi lua uneori o veșnicie ca să treacă la subiect.

— Ce-i așa de greu la coborâtul pe scări până la subsol?

— Barca nu-i acolo.

Wallander se holbă mirat la Martinsson.

— Ce vrei să spui cu „nu-i acolo“?

— Nu-i acolo.

— Ce naiba vrei să spui? E pe un suport, acolo unde tu și căpitanul Österdahl ați cercetat-o. Apropo, ar trebui să-i scriem și să-i mulțumim pentru ajutorul lui - bine că mi-ai amintit de asta.

— Suportul e tot acolo, spuse Martinsson, dar barca de salvare nu mai e.

Wallander își puse hârtiile pe birou și se grăbi să ajungă la subsol, urmat îndeaproape de Martinsson. Avea dreptate. Cele două suporturi de lemn fuseseră întoarse și zăceau pe podeaua de beton, dar barca de salvare nu se vedea niciunde.

— Ce naiba se-ntâmplă? strigă Wallander.

Martinsson ezită, de parcă nu-i venea să creadă ce spunea.

— S-a dat o spargere. Hansson a fost aici jos noaptea trecută și-atunci barca de salvare era aici. Azi-dimineață, unul dintre polițiștii de la trafic a observat că ușa a fost forțată, așa că trebuie să fi fost furată în timpul nopții.

— E imposibil, spuse Wallander. Cum poate să fie jefuită secția de poliție? Sunt oameni aici non-stop, pentru numele lui Dumnezeu. Lipsește și altceva? De ce n-a spus nimeni nimic despre asta?

— Un ofițer de pază i-a raportat lui Hansson, dar el a uitat să-ți spună. Nu mai era nimic aici în afara bărcii și toate celelalte uși erau încuiate. Niciuna dintre ele n-a fost forțată. Cine a făcut asta a venit după barca de salvare, și nu după altceva.

Wallander se holbă la suporturile întoarse. Undeva, în adâncul minții lui, simți o îngrijorare începând să-l roadă.

— Martinsson, spuse el încet, poți să-ți amintești dacă vreunul dintre ziare a relatat că barca de salvare era în subsolul stației de poliție?

— Da, spuse el. Îmi amintesc c-am citit asta. Mi se pare că-mi amintesc că a fost un fotograf aici jos. Dar cine ar risca să intre prin efracție într-o secție de poliție ca să pună mâna pe o barcă de salvare?

— Ai pus punctul pe i, spuse Wallander. Cine și-ar asuma un asemenea risc?

— M-ai pierdut, spuse Martinsson.

— Poate maiorul Liepa va găsi răspunsul, spuse Wallander. Adu-l aici. Apoi vom face o căutare minuțioasă. Şi spune-i cuiva să-l găsească pe ofițerul de pază. Cine a fost?

— Cred că a fost Peters. Probabil acum e acasă, în pat. Dacă va ninge mâine-noapte, va avea un schimb greu.

— Trebuie să-l trezim, zise Wallander. N-avem de ales.

Când plecă Martinsson, Wallander examină ușa. Era o ușă groasă, de oțel, cu o încuietoare dublă, dar hoții intraseră fără să provoace vreo stricăciune vizibilă ușii. Evident lacătul a fost deschis.

„Oamenii ăștia știau ce făceau, se gândi Wallander. Știu cum să deschidă un lacăt în orice fel.“ Se uită încă o dată la suporturile răsturnate. Chiar el inspectase barca de salvare și fusese sigur că nu ignorase nimic. Martinsson și Österdahl examinaseră și ei barca, la fel și Rönnlund și Lovén.

„Ce n-am observat noi? Trebuie să fie ceva“, se gândi el.

Martinsson reapăru cu maiorul, care era cu țigara în gură. Wallander aprinse toate becurile, iar Martinsson îi explică maiorului ce se întâmplase. Wallander îl privea. Așa cum se aștepta, Liepa nu păru surprins. Doar dădu încet din cap și se întoarse către Wallander.

— Ați examinat barca de salvare, spuse el. Un căpitan pensionar v-a precizat că a fost făcută în Iugoslavia, cred. Asta e, fără nicio îndoială, corect - sunt multe bărci de salvare iugoslave pe vasele letone, inclusiv pe bărcile poliției. Dar ați examinat barca, nu-i așa?

— Da, răspunse Wallander.

Și atunci își dădu seama de greșeala gravă pe care o făcuse. Nimeni nu lăsase aerul să iasă din barca de cauciuc, nimeni nu se uitase înăuntrul ei. Nu-i trecuse prin cap să facă așa ceva. Maiorul Liepa părea să fi înțeles deja, iar Wallander se simți rușinat. Cum de nu a reușit să deschidă barca? S-ar fi gândit la asta mai devreme sau mai târziu, bineînțeles, dar ar fi trebuit s-o facă imediat. Ar fi fost o pierdere de vreme să-i explice maiorului Liepa ceea ce deja înțelesese singur.

— Ce putea să fi fost înăuntru? întrebă el.

Maiorul Liepa ridică din umeri.

— Cred că droguri, spuse el.

Wallander se gândi pentru o clipă.

— Nu se leagă. Două cadavre sunt aruncate într-o barcă de salvare umplută cu droguri? Apoi lăsate să plutească oriunde le va duce vântul?

— Exact, spuse maiorul Liepa. Poate s-a făcut o greșeală. Persoanei care a luat barca de salvare i s-a dat sarcina de a o îndrepta.

Făcură o examinare minuțioasă a întregului subsol. Wallander se grăbi până la recepție și îi ceru Ebbei să inventeze o urgență credibilă care să-l împiedice să-i prezinte raportul Anettei Brolin. Vestea că secția de poliție fusese jefuită se răspândi ca un incendiu, iar Björk coborî furios scările.

— Dacă se află, spuse el, vom ajunge de râsul întregii țări.

— Asta n-o să se scurgă, îi spuse Wallander. E ceva prea dureros.

Wallander îi spuse lui Björk ce credea că se întâmplase, dându-și seama că Björk va avea îndoieli serioase cu privire la competența

lui de a conduce o investigație a unor crime grave. Făcuse o greșeală de neiertat.

„Oare m-am complăcut? se întrebă el. Măcar sunt capabil să fiu paznic la Compania de Cauciucuri Trelleborg? Sau cel mai bun lucru ar fi să mă întorc în Malmö?“

Nu găsiră niciun indiciu. Nicio amprentă, nicio urmă de picior pe podeaua prăfuită. Nisipul din fața ușii forțate fusese adus de mașinile poliției și nu era nimic care să indice că urmele de cauciucuri nu erau de la mașinile poliției. În cele din urmă, se hotărâră că nu mai era nimic de făcut și se întoarseră în sala de conferințe. Peters apăru, încruntat și supărat că fusese chemat. Singura lui contribuție fu ora exactă a descoperirii spargerii. Wallander verifică și personalul pazei de noapte, dar nimeni nu văzuse și nu auzise nimic. Nimic. Chiar nimic. Wallander se simți, brusc, foarte obosit. Avea o durere de cap din cauza țigărilor maiorului Liepa. „Ce-ar trebui să fac acum? se întrebă el. Ce-ar fi făcut Rydberg?"

Două zile mai târziu, barca de salvare dispărută era tot un mister. Maiorul Liepa le spusese că încercarea de a-i da de urmă le-ar risipi resursele. Wallander trebui să fie de acord, deși fără tragere de inimă, dar nu putu să scape de senzația că făcuse o greșeală de neiertat. Era descurajat și se trezea în fiecare dimineață cu o durere de cap.

Skåne era cuprins de o furtună de zăpadă cumplită. Poliția avertiza oamenii prin radio să stea acasă și să nu se aventureze afară decât dacă era absolut necesar. Tatăl lui Wallander era înzăpezit, dar, când îl sună, tatăl lui îi spuse că nici nu observase că drumul era îngropat sub troiene de zăpadă. Haosul provocat de viscol însemna că nu prea se făcea niciun progres cu cazul. Maiorul Liepa se închise în biroul lui Svedberg și studie raportul balistic. Wallander avu o lungă întâlnire cu Anette Brolin. De fiecare dată când o întâlnea era deranjat de amintirea pasiunii pe care o făcuse pentru ea cu un an în urmă; dar amintirea părea ireală, de parcă el și-ar fi imaginat totul. Brolin îl contactă pe directorul urmăririlor penale publice și secțiunea legală a ministerului de externe, ca să primească aprobarea de a închide cazul în Suedia și a-l transfera poliției din Riga. Maiorul Liepa aranjase și el ca sediul poliției la care lucra să trimită o cerere formală ministerului de externe.

Într-o seară, când viscolul era mai aprig, Wallander îl invită pe maiorul Liepa în apartamentul lui. Cumpărase o sticlă de whisky, pe care o goliră în cursul serii. Wallander începu să se simtă beat după câteva pahare, dar maiorul Liepa nu păru deloc afectat. Wallander începu să i se adreseze simplu cu „maiorule“, iar el nu păru să obiecteze. Nu era ușor să poarte o conversație cu ofițerul de poliție leton. Wallander nu știa dacă era din cauza timidității, dacă engleza lui proastă îl făcea să se rușineze sau avea un pic de reticență aristocratică. Wallander îi povesti despre familia lui, în special despre Linda și despre facultatea din Stockholm la care era. La

rândul lui, maiorul Liepa spuse simplu că era însurat cu o femeie pe nume Baiba, dar că nu aveau copii. Pe măsură ce trecea timpul rămâneau tăcuți intervale tot mai lungi ținându-și paharele.

— Suedia și Letonia, spuse Wallander, există niște asemănări? Sau totul e diferit? Încerc să-mi imaginez Letonia, dar nu pot. Şi totuși, suntem vecini.

În clipa în care rosti această întrebare, Wallander își dădu seama că era fără sens. Suedia nu era o țară guvernată ca o colonie de o putere străină. Nu erau baricade pe străzile din Suedia. Oamenii nevinovați nu erau împușcați sau călcați de vehiculele militare. Sigur era totul diferit?

Răspunsul maiorului fu surprinzător.

— Sunt un om religios, spuse el. Nu cred într-un anumit Dumnezeu, dar chiar și-așa un om poate avea o credință, ceva dincolo de limitele rațiunii. Marxismul are o componentă majoră de credință încorporată în el, chiar dacă pretinde că este o știință, și nu doar o ideologie. Asta e prima mea vizită în vest: până acum am putut merge doar în Uniunea Sovietică, Polonia și statele baltice. În țara ta am văzut o abundență de lucruri materiale. Par a fi nelimitate. Dar există o diferență între țările noastre care e, în același timp, și o asemănare. Amândouă sunt sărace. Vezi, sărăcia are diferite fețe. Nouă ne lipsește abundența pe care o aveți și nu avem libertatea de a alege. Dar în țara ta am descoperit un fel de sărăcie care constă în faptul că nu aveți nevoie să luptați pentru supraviețuire. Pentru mine lupta are o dimensiune religioasă și nu aș vrea să renunț la ea în schimbul abundenței voastre.

Wallander știu că maiorul își pregătise acest discurs dinainte: nu făcuse nicio pauză ca să-și caute cuvintele potrivite. Dar ce spusese mai exact? Sărăcia suedeză? Wallander simți nevoia de a protesta.

— Te înșeli, maiorule, spuse el. Se dă o luptă și-n țara asta. Mulți oameni sunt excluși - era ăsta cuvântul potrivit? - de la abundența pe care mi-ai descris-o. E-adevărat, nimeni nu moare de foame, dar greșești dacă crezi că nu trebuie să luptăm.

— Un om poate lupta doar pentru supraviețuire, spuse maiorul. Eu includ și lupta pentru libertate și independență. Ceea ce face un om dincolo de astea e ceva ce alege să facă, nu ceva ce trebuie să facă.

Urmă tăcerea. Wallander ar fi vrut să-i pună foarte multe întrebări, nu în ultimul rând despre evenimentele recente din Riga, dar nu voia să-și arate ignoranța. În schimb, se ridică și puse un disc cu Maria Callas.

— *Turandot,* spuse maiorul. Foarte frumos.

Zăpada și vântul făceau prăpăd afară, în timp ce Wallander îl privea pe maior înaintând spre hotelul lui la puțin timp după miezul nopții. Era cocoșat de vânt și purta un palton greoi.

Furtuna de zăpadă se termină până a doua zi dimineață, iar străzile blocate putură fi redeschise.

Când se trezi, Wallander era mahmur, dar luase o hotărâre. Cât așteptau decizia directorului Parchetului, îl va lua pe maiorul Liepa cu el în Brantevik ca să vadă vasul de pescuit pe care-l vizitase într-o noapte cu o săptămână înainte.

La puțin timp după ora nouă dimineața, erau în mașina lui Wallander, îndreptându-se spre est. Pământul acoperit de zăpadă sclipea în lumina strălucitoare a soarelui, erau -3°C.

Portul era pustiu. Câteva bărci de pescuit erau ancorate pe chei mai departe, dar Wallander nu-și dădu seama imediat pe care fusese. Merseră de-a lungul cheiului, Wallander numărând șaptezeci și trei de pași.

Barca se numea *Byron.* Era făcută din lemn, vopsită în alb și lungă de vreo doisprezece metri. Wallander zări frânghia groasă de acostare și închise ochii: o recunoștea? Nu-și dădea seama. Se urcară la bord. O prelată de culoare roșu-închis era întinsă peste cală. În timp ce se apropiau de timonerie, care era încuiată cu un lacăt mare, Wallander se împiedică de o parâmă încolăcită și-și dădu seama că era pe barca potrivită. Maiorul dezlegă un colț al prelatei și lumină cala cu o lanternă: era goală.

— Nu miroase-a pește, spuse Wallander. Nici urmă de solzi de pește, nicio plasă. Barca asta e folosită pentru contrabandă. Dar cu ce fac contrabandă? Și unde?

— Cu orice, spuse maiorul. E o lipsă acută de orice lucru în statele baltice, contrabandiștii ne pot aduce de toate.

— O să aflu cine-i proprietarul bărcii, spuse Wallander. Chiar dacă am făcut o promisiune, tot pot să aflu a cui e. Maiorule, tu ai fi făcut promisiunea pe care-am făcut-o eu?

— Nu, răspunse maiorul Liepa. N-aș fi făcut niciodată așa ceva.

Nu mai aveau multe de văzut. Când se întoarseră la Ystad, Wallander își petrecu după-amiaza încercând să afle cine deținea vasul de pescuit *Byron.* Nu fu ușor. Își schimbase proprietarii de multe ori în ultimii ani, iar unul dintre numeroșii proprietari fusese o societate comercială din Simrishamn cu ineditul nume *Wanker's Fish.* După aceea barca fusese vândută unui pescar numit Öhrström, care o revânduse după doar câteva luni. Wallander reuși, în cele din urmă, să afle că un anume Sten Holmgren, care trăia în Ystad, deținea barca în prezent. Wallander fu surprins când află că locuiau pe aceeași stradă, Mariagatan. Îl căută pe Sten Holmgren în cartea de telefoane, dar nu-l găsi. Nu existau documente ale vreunei companii deținute de Sten Holmgren în birourile regiunii din Malmö. Ca să fie sigur, Wallander verifică și birourile regiunii din Kristianstad și Karlskrona, dar nici acolo nu era vreo urmă a lui Sten Holmgren. Wallander își azvârli creionul pe jos și merse să-și ia o cană de cafea. Telefonul începu să sune când se întoarse în biroul lui. Era Anette Brolin.

— Ghici ce am să-ți spun, zise ea.

— Că ești iar nemulțumită de vreuna din anchetele tale?

— Bineînțeles că sunt, dar nu asta voiam să-ți spun.

— Atunci n-am nicio idee.
— Cazul va fi închis și toată chestiunea va fi transferată la Riga.
— E o hotărâre definitivă?
— Directorul Parchetului și ministerul de externe sunt total de acord. Amândoi spun că ar trebui să abandonăm cazul. Tocmai am auzit asta. Se pare că formalitățile au fost rezolvate de două ori mai repede ca de obicei. Maiorul tău poate pleca acasă acum și poate lua și cadavrele cu el.
— Se va bucura de asta, îi spuse Wallander. De întoarcerea acasă, vreau să spun.
— Ai regrete?
— Niciunul.
— Spune-i să vină să mă vadă. I-am spus lui Björk. Liepa e prin preajmă?
— E în biroul lui Svedberg, afumându-și capul. N-am întâlnit un fumător mai înrăit.

A doua zi, devreme, maiorul Liepa prinse un zbor spre Stockholm cu o legătură către Riga. Cele două sicrie căptușite cu zinc ajunseră la Stockholm cu un dric și, mai departe, prin transport aerian.

Wallander și maiorul Liepa își luară rămas-bun la checkin-ul de pe aeroportul Sturup. Wallander îi cumpărase o carte ilustrată despre Skåne ca dar de despărțire - era cel mai bun lucru la care se putuse gândi.

— Aș vrea să aflu cum va evolua ancheta, spuse el.
— O să fii informat, îi spuse maiorul.
Își strânseră mâinile și maiorul Liepa își văzu de drum.
„Ce om ciudat, se gândi Wallander în timp ce se întorcea cu mașina de la aeroport. Mă-ntreb ce-o fi crezut el despre mine.“

*

A doua zi era sâmbătă. Wallander stătu mai mult în pat, apoi merse cu mașina până în Löderup ca să-și vadă tatăl. Luă cina la o pizzerie, cu câteva pahare de vin roșu. Tot timpul se întrebă dacă ar trebui să facă o cerere de angajare pentru postul de la Compania de Cauciucuri Trelleborg. Data expirării anunțului de angajare se apropia cu repeziciune. Își petrecu dimineața de duminică întâi în spălătorie, apoi ocupându-se de sarcina neplăcută de a-și face curat în apartament. Seara merse la ultimul cinematograf rămas în Ystad. Rula un thriller polițist american și trebui să admită în sinea lui că era captivant, în ciuda exagerărilor nerealiste.

Luni ajunse la birou la puțin timp după ora opt dimineața și tocmai își scosese haina când intră Björk.
— Am primit un telex de la poliția din Riga, spuse el.
— De la maiorul Liepa? Ce-are să ne spună?
Björk păru încurcat.

— Mă tem că maiorul Liepa nu ne mai poate scrie nimic, spuse Björk neliniștit. ‚A fost ucis. În ziua în care a ajuns acasă. Un colonel de poliție, pe nume Putnis, semnează acest telex. Ne cer ajutorul și cred că asta înseamnă că va trebui să mergi acolo.

Wallander se așeză la birou și citi telexul.

Maiorul era mort? Ucis?

— Îmi pare rău, spuse Björk. E îngrozitor. O să-l sun pe comisar și o să-i cer să răspundă cererii lor.

Wallander se lăsă pe spate în scaunul lui. Maiorul Liepa ucis? Simți un nod în gât. Cine ar fi putut să-l ucidă pe omulețul acela miop și fumător înrăit? Şi de ce? Gândurile lui se întoarseră la Rydberg, care era și el mort. Dintr-odată se simți foarte singur.

Trei zile mai târziu plecă în Letonia. Era cu puțin trecut de ora două după-amiaza, pe 28 februarie. În timp ce avionul Aeroflot își schimbă direcția spre stânga și zbură peste golful Rigăi, Wallander privi în jos spre mare și se întrebă ce-l aștepta.

7

Primul lucru pe care Wallander îl observă fu frigul. Nu simți nicio diferență când stătu la coadă la controlul pașapoartelor față de temperatura aerului de când coborâse din avion și mersese la terminal. Aterizase într-o țară în care era la fel de frig înăuntru ca și afară și regretă că nu își împachetase și o pereche de izmene mai groase.

Pasagerii înfrigurați se mișcau încet prin întunecata zonă de sosiri. Doi danezi ieșiră în evidență plângându-se cu voce tare în legătură cu ce se așteptau să găsească în Letonia. Cel mai în vârstă mai fusese în Riga și își informa colegul mai tânăr despre atmosfera mizerabilă de indiferență și nesiguranță caracteristică acelei țări. Danezii zgomotoși îl enervară pe Wallander. I se părea că și ei ar fi trebuit să aibă mai mult respect față de un ofițer de poliție miop, care fusese omorât cu câteva zile în urmă.

Acum zece zile i-ar fi fost greu să localizeze cele trei state baltice pe hartă. Din câte știa, Tallinn ar fi putut fi capitala Letoniei, iar Riga un mare port estonian. Nu-și amintea mai mult decât niște frânturi din geografia Europei învățată la școală. Înainte de-a părăsi Ystad, petrecuse două zile citind despre Letonia și rămăsese cu impresia că era o țărișoară care fusese oprimată de capriciile istoriei, căzând victimă, în repetate rânduri, certurilor dintre marile puteri. Chiar și Suedia mărșăluise triumfătoare în această țară sângeroasă și nemiloasă. Dar i se păru că momentul decisiv fusese în 1945, când mașina de război germană fusese slăbită, iar armata sovietică mărșăluise în Letonia și o anexase fără a întâlni o opoziție reală. Încercările de a forma un guvern leton independent fuseseră reprimate cu brutalitate și așa-zisa armată de eliberare din est, într-una din cinicele răsturnări de situație pe care istoria adoră să le impună, devenise exact opusul: un regim care distrusese fără milă suveranitatea poporului leton.

Cei doi danezi guralivi, care se aflau la Riga ca să se ocupe cu utilajele agricole, tocmai ajunseseră la ghișeul de control al pașapoartelor, iar Wallander căută în buzunarul lui interior după propriul pașaport, când simți o ușoară bătaie pe umăr. Tresări, de parcă s-ar fi temut că va fi demascat ca un infractor, se întoarse și văzu alături de el un bărbat într-o uniformă gri-albăstruie.

— Sunteți Kurt Wallander? îl întrebă bărbatul. Numele meu e Jazeps Putnis. Am întârziat, îmi pare rău, dar zborul dumneavoastră a sosit mai devreme. Evident, nu trebuie să fiți deranjat de formalități. Urmați-mă.

Potrivit telexului din Riga, Jazeps Putnis avea rangul de colonel. Engleza lui impecabilă îi aminti lui Wallander de efortul continuu al maiorului Liepa de a-și găsi cuvintele potrivite și pronunția corectă. Îl urmă pe Putnis printr-o ușă păzită de un soldat și intrară în altă zonă de recepție, la fel de sărăcăcioasă și de întunecoasă ca și cea de dinainte, de unde bagajele erau descărcate dintr-un cărucior.

— Să sperăm că nu va fi nicio întârziere cu bagajele dumneavoastră, spuse Putnis. Pot îndrăzni să vă urez bine ați venit în Letonia? Și, mai ales, în Riga! Ați mai fost pe-aici până acum?

— Nu, răspunse Wallander. Mă tem că nu am mai fost.

— Nu-i nevoie s-o mai spun, dar mi-ar fi plăcut să ne întâlnim în alte circumstanțe, zise Putnis. Moartea maiorului Liepa a fost foarte tristă.

Wallander se așteptă să dezvolte subiectul, dar colonelul nu o făcu. Putnis se îndreptă spre un bărbat îmbrăcat într-o salopetă albastră decolorată și cu o căciulă de blană pe cap, care stătea rezemat de un zid. Bărbatul se ridică atent când Putnis i se adresă și dispăru printr-o ușă prin care se făcea ieșirea în afara aeroportului.

— Durează foarte mult timp, spuse Putnis, zâmbind. Aveți aceeași problemă în Suedia?

— Uneori, spuse Wallander. Da, din când în când trebuie să așteptăm.

Colonelul Putnis era opusul maiorului Liepa. Era foarte înalt, hotărât și energic în mișcările lui, iar privirea lui directă părea să treacă prin Wallander. Avea trăsături bine conturate și niște ochi cenușii care păreau să recepteze tot ce se întâmpla în jurul lui. Îi aminti lui Wallander de un animal - un râs, poate, sau un leopard, într-o uniformă gri-albăstruie. Încercă să-i ghicească vârsta: să fi avut cincizeci de ani? Poate mai bătrân.

O remorcă de bagaje veni, trasă de un fel de tractor care scotea fum pe țevile de eșapament. Wallander își recunoscu geamantanul imediat și reuși să-l împiedice pe colonelul Putnis din a i-l căra în locul lui. O mașină de poliție neagră, marca Volga, îi aștepta alături de rândul de taxiuri și un șofer îi salută în timp ce le deschise portiera. Wallander fu uimit, dar reuși să răspundă cu un salut ezitant. „Păcat că Björk nu poate să vadă asta, se gândi el. Mă-ntreb ce-o fi crezut maiorul Liepa de polițiștii în blugi, care nu-l salutau

niciunul, când a aterizat în neînsemnatul orășel suedez numit Ystad."

— V-am făcut rezervare la hotelul Latvia, îi spuse colonelul Putnis în timp ce se îndepărtau de aeroport. E cel mai bun hotel din oraș. Are mai mult de douăzeci și cinci de etaje.

— Nu mă îndoiesc că e excelent, spuse Wallander. Aș vrea să vă transmit condoleanțele din partea colegilor mei din Ystad. Maiorul Liepa a fost cu noi doar câteva zile, dar a fost foarte simpatizat.

— Mulțumim, spuse colonelul Putnis. Moartea maiorului a fost o mare pierdere pentru noi toți.

„De ce nu spune mai multe? se întrebă Wallander. De ce nu-mi descrie ce s-a-ntâmplat? De ce a fost ucis maiorul? De către cine? Cum? De ce mi-au cerut să vin aici? E vreo bănuială că moartea maiorului ar fi legată de vizita lui în Suedia?"

Se uită la peisajul rural: câmpuri pustii cu petice neuniforme de zăpadă; ici și colo câte o locuință cenușie izolată, înconjurată de un gard nevopsit; ici și colo câte un porc scormonind o grămadă de bălegar. Avu impresia unei mizerii nesfârșite, ceea ce îl făcu să se gândească la călătoria recentă cu tatăl lui la Malmö. Skåne putea părea urât iarna, dar ceea ce vedea aici sugera o devastare dincolo de orice și-ar fi putut imagina vreodată.

În timp ce privea în jur, Wallander fu copleșit de tristețe. De parcă istoria dureroasă a țării ar fi acoperit câmpurile cu vopsea cenușie. Simți nevoia de a acționa: nu venise în Riga doar ca să fie deprimat de un peisaj sumbru de iarnă.

— Aș vrea să văd un raport cât mai repede posibil, spuse el. Ce s-a-ntâmplat de fapt? Tot ce știu e că maiorul Liepa a fost ucis în ziua în care s-a întors în Riga.

— După ce vă instalați în camera dumneavoastră, o să vin să vă iau, îi spuse colonelul Putnis. Avem planificată o ședință pentru seara asta.

— Tot ce am de făcut e să-mi las valiza, spuse Wallander. Am nevoie de doar câteva minute.

— Ședința e programată la șapte și jumătate, spuse colonelul Putnis.

Îi deveni clar lui Wallander că nerăbdarea lui nu va face nicio diferență. Planul fusese deja stabilit.

Începuse să se-ntunece în timp ce mergeau cu mașina prin suburbiile Rigăi spre centrul orașului. Wallander privi tristele cartiere de locuințe care se întindeau pe ambele părți ale drumului. Nu știa ce simțea în legătură cu ce-l putea aștepta.

Hotelul era în centrul orașului, la capătul unei esplanade largi. Wallander zări o statuie și-și dădu seama că trebuia să fie a lui Lenin. Hotelul Latvia se înălța pe cerul nopții ca o coloană de culoare albastru-închis. Colonelul Putnis îl conduse printr-un hol de intrare gol până la recepție. Wallander se simți de parcă era la parterul unei parcări cu mai multe etaje care fusese transformată în holul de intrare al unui hotel ca o măsură de urgență. Un rând de

lifturi se întindea pe unul dintre pereții înguști, iar deasupra erau scări care duceau în toate direcțiile.

Spre mirarea lui, află că nu trebuia să se înregistreze. Colonelul Putnis îi luă cheia de la cameră de la recepționeră, apoi îl însoți într-unul dintre lifturile înghesuite până la etajul 15. Camera lui Wallander avea numărul 1506 și o vedere peste acoperișurile din oraș. Se întrebă dacă putea să vadă golful Rigăi la lumina zilei.

Colonelul Putnis plecă după ce se asigură că Wallander era mulțumit de camera lui și spunându-i că va veni să-l ia peste două ore și-l va duce la ședința din sediul central al poliției.

Wallander rămase la fereastră, privind peste acoperișuri. Un camion trecu zăngănind pe strada de dedesubt. Aerul rece intra prin ferestre, iar când atinse caloriferul își dădu seama că era de-abia călduț. Undeva, în fundal, un telefon suna fără să răspundă nimeni la el.

„Izmene groase, se gândi el. Ăsta e primul lucru pe care o să-l cumpăr mâine-dimineață.“

Își despachetă lucrurile din geamantan și-și puse articolele de toaletă în baia spațioasă. Își cumpărase o sticlă de whisky la aeroport și, după o ezitare de câteva momente, își turnă o porție zdravănă în cana de spălat pe dinți. Era un radio rusesc pe noptieră și îl porni. Un bărbat vorbea foarte repede, părând agitat, de parcă ar fi comentat un eveniment sportiv în care acțiunea era foarte rapidă și imprevizibilă. Dădu la o parte cuvertura patului și se întinse pe el.

„Ei bine, am ajuns și-n Riga, se gândi el. Tot n-am nicio idee despre ce i s-a-ntâmplat maiorului Liepa. Tot ce știu e că e mort. Și, mai important decât orice, nu știu ce așteaptă de la mine colonelul ăsta, Putnis.“

Era prea frig ca să stea în pat, așa că se hotărî să coboare la recepție și să schimbe niște bani. Poate hotelul avea o cafenea unde putea să bea o ceașcă de cafea.

Când ajunse la recepție, fu surprins să-i vadă pe cei doi oameni de afaceri danezi care îl enervaseră la aeroport. Cel mai în vârstă stătea la birou, fluturând nervos o hartă. Parcă ar fi încercat să-i arate fetei cum să facă un zmeu de hârtie sau poate un planor, iar Wallander nu-și putu stăpâni râsul. Văzu un semn anunțându-l că era bine-venit să schimbe niște bani. O doamnă în vârstă îi făcu un semn prietenos cu capul în timp ce-i înmână peste două sute de dolari și primi un teanc enorm de bancnote letone în schimb. Când se întoarse la recepție, cei doi danezi deja plecaseră. Întrebă recepționera unde ar putea să bea o ceașcă de cafea și i se arătă direcția spre marea sală de mese, unde un ospătar îl însoți până la o masă de lângă o fereastră și îi oferi un meniu. Se hotărî asupra unei omlete și a unei cești de cafea. Tramvaie zăngănind și oameni în haine de blană treceau dincolo de fereastra înaltă, iar perdelele grele se legănau în curentul cauzat de ramele nepotrivite.

Se uită prin sala de mese pustie. La o masă, un cuplu în vârstă lua cina în tăcere totală; la alta, un bărbat într-un costum gri își bea

ceaiul de unul singur. Asta era tot.

Wallander își aminti de seara precedentă, când ajunsese în Stockholm cu un zbor de după-amiază din Sturup. Fiica lui, Linda, îl aștepta când autobuzul aeroportului opri la gara centrală și merseră la Hotelul Central din apropiere. Era cazată la Bromma, aproape de facultate, așa că-i rezervă o cameră în hotelul la care stătea și el. În seara aceea, o scosese la cină, la un restaurant din Orașul Vechi. Nu se mai văzuseră de multă vreme, iar discuția cu ea i se păru nefirească, cu multe schimbări de subiect, începu să se întrebe dacă ce-i povestea Linda în scrisori era adevărul. Îi scrisese că se bucura de viața de studentă, dar când o întrebă despre asta, răspunsurile ei fură foarte scurte. Nu-și putu ascunde supărarea când o întrebă dacă avea planuri de viitor, iar ea răspunse că nu avea nicio idee despre ce urma să facă.

— Dar nu e timpul să ai? întrebă el.

— Ce legătură are asta cu tine? spuse ea.

Apoi se certaseră, dar fără să-și ridice vocile. El insistă că ea nu putea să continue să se plimbe confuză de la o instituție de învățământ la alta, iar ea îi spuse că era destul de mare ca să facă orice voia.

Înțelese că Linda semăna foarte mult cu tatăl ei. Nu putea s-o spună, dar avea senzația că-și auzea propria voce când o asculta. Istoria se repeta: recunoștea ecoul propriei relații complicate cu tatăl lui în conversația cu fiica lui.

Masa continuă și-și băură vinul; încetul cu încetul tensiunea și conflictul se risipiră. Wallander îi spuse despre călătoria pe care era pe cale s-o facă și, pentru un scurt moment, cochetă cu ideea de a o invita să vină cu el. Timpul începu să treacă mai repede și de-abia după miezul nopții achită nota de plată. Afară era frig, dar merseră până la hotel chiar și-așa, apoi stătură de vorbă în camera lui până după trei dimineața. Când, în cele din urmă, ea se duse la culcare, Wallander simți că fusese o seară reușită în ciuda începutului dificil, dar nu putu să scape de grija sâcâitoare provocată de faptul că nu îi era clar cum își ducea fata lui viața.

Când plecă de la hotel, de dimineață, Linda încă dormea, îi plăti camera și îi lăsă un bilet pe care recepționerul îi promise că i-l va înmâna.

Fu trezit din reveriile lui de plecarea cuplului bătrân și tăcut. Nu mai erau alți oameni care să ia masa și singura persoană din sală în afara lui era bărbatul care-și bea ceaiul. Se uită la ceasul lui: mai trebuia să treacă aproape o oră până trebuia să vină să-l ia colonelul Putnis.

Își achită nota de plată, făcu niște calcule rapide și își dădu seama că masa fusese foarte ieftină. Când se întoarse în camera lui, se uită prin documentele pe care și le adusese. Începea să se reîntoarcă încet la caz - cazul pe care crezuse că-l încredințase uitării arhivelor. Putea chiar să simtă din nou în nări mirosul usturător al țigărilor puternice ale maiorului.

Colonelul Putnis ciocăni la ușa lui la șapte seara. Mașina îl aștepta în fața hotelului și îl duse pe niște străzi întunecoase până la sediul central al poliției. Se făcuse mult mai frig în timpul serii, iar orașul era aproape pustiu. Străzile și piețele erau slab luminate, iar Wallander avu impresia că se afla într-un oraș construit din forme și decoruri de teatru. Trecură pe sub o arcadă și se opriră în ceea ce părea o curte înconjurată de ziduri. Colonelul Putnis nu vorbise în timpul călătoriei, iar Wallander încă aștepta să i se spună de ce fusese chemat în Riga. Merseră pe niște coridoare goale, prin care se auzea ecoul, coborâră o scară, apoi înaintară de-a lungul altui coridor și ajunseră, într-un târziu, la o ușă pe care colonelul Putnis o deschise fără să bată în ea.

Wallander intră într-o cameră mare și călduroasă, dar prost luminată, dominată de o masă de conferințe ovală acoperită cu o față de masă din flanelă verde. Erau douăsprezece scaune la masă și un urcior cu apă și niște pahare în mijloc. Un bărbat aștepta în întunericul adânc, dar se întoarse și se apropie când intră Wallander.

— Bine-ați venit în Riga, spuse bărbatul. Numele meu e Juris Murniers.

— Colonelul Murniers și cu mine împărțim responsabilitatea de a rezolva cazul uciderii maiorului Liepa, spuse Putnis.

Wallander simți imediat că era o tensiune între cei doi oameni. Ceva din tonul vocii lui Putnis trădă acest lucru. De asemenea, se mai ascundea ceva în acel scurt schimb de replici.

Colonelul Murniers avea peste cincizeci de ani și părul cărunt tuns foarte scurt. Fața îi era palidă și tumefiată, de parcă ar fi fost diabetic. Era scund, iar Wallander observă că se mișca fără să facă nici cel mai mic zgomot. Altă creatură asemănătoare unei pisici. Doi colonei, două feline, amândoi în uniforme gri.

Wallander și Putnis își agățară paltoanele și se așezară la masă. „Așteptarea s-a sfârșit, se gândi Wallander. Ce s-a-ntâmplat cu maiorul Liepa? Acum o să aflu.“ Murniers vorbi. Wallander observă că se poziționase în așa fel încât să-i fie aproape toată fața în întuneric, iar când vorbea într-o engleză fluentă și bine formulată, vocea lui părea să vină dintr-un întuneric nesfârșit. Colonelul Putnis șezu privind țintă înainte, de parcă nu se deranja să asculte.

— E foarte misterios, spuse Murniers. Chiar în ziua în care maiorul Liepa s-a întors de la Stockholm, ne-a înmânat raportul mie și colonelului Putnis. Am stat în camera asta și am discutat cazul. El urma să continue ancheta aici, în Letonia. Ne-am despărțit cam pe la cinci după-amiaza și am aflat mai târziu că maiorul Liepa s-a dus direct acasă, la soția lui. Locuiesc într-o casă din spatele catedralei. Ea ne-a spus că s-a comportat perfect normal, fiind, bineînțeles, bucuros că s-a întors acasă. Au luat cina, iar el i-a povestit despre experiențele lui din Suedia. Apropo, se pare că i-ați făcut o impresie foarte bună, inspectore Wallander! Cu puțin înainte de ora unsprezece seara a sunat telefonul - maiorul Liepa tocmai se pregătea de culcare. Soția lui nu știa cine a sunat, dar maiorul s-a îmbrăcat imediat și i-a spus că trebuia să se întoarcă de îndată la

sediul central al poliției. Nu era nimic neobișnuit în legătură cu asta, deși poate a fost dezamăgită că l-au chemat în aceeași noapte în care se întorsese de peste hotare. Nu i-a dat niciun motiv pentru care trebuia să meargă la serviciu.

Murniers tăcu și se întinse după cana cu apă. Wallander îi aruncă o privire lui Putnis, care se holba drept înaintea lui.

— După aceea, totul devine foarte confuz, continuă Murniers. A doua zi, dimineața devreme, niște docheri au găsit corpul maiorului Liepa la Daugavgriva - asta e la capătul portului cel mare de-aici, din Riga. Maiorul zăcea pe chei, mort. Am putut constata că avea partea din spate a craniului zdrobită cu un obiect greu, probabil un drug de fier sau o bâtă de lemn. Autopsia ne-a arătat că a fost omorât la o oră sau maximum două după ce a plecat de-acasă. Asta e tot ce știm. Nu avem martori care să-l fi văzut plecând de-acasă sau în port. Totul e foarte misterios. Se întâmplă foarte rar ca un ofițer de poliție să fie ucis în țara asta. Cu atât mai rar unul de rangul maiorului Liepa. Firește, suntem foarte dornici să-l găsim pe criminal cât mai repede posibil.

Atât avu de zis Murniers și se ascunse din nou în întuneric.

— Așa că, de fapt, nimeni de aici nu l-a sunat și nu l-a chemat, spuse Wallander.

— Da, spuse Putnis repede. Am verificat asta. Ofițerul care era de serviciu atunci, căpitanul Kozlov, a confirmat că nimeni nu l-a contactat pe maiorul Liepa în seara aceea.

— Atunci mai rămân doar două posibilități, spuse Wallander.

Putnis dădu din cap.

— Ori și-a mințit soția, ori a fost păcălit.

— În ultimul caz ar fi trebuit să recunoască vocea, spuse Wallander. Ori asta, ori cine l-a sunat s-a exprimat într-un fel care nu i-a trezit nicio suspiciune.

— Şi noi am ajuns la aceleași concluzii, spuse Putnis.

— Bineînțeles, nu putem exclude existența unei legături între munca lui din Suedia și asasinarea lui, spuse Murniers din întuneric. Nu putem exclude nimic și de aceea am cerut ajutorul poliției suedeze. Ajutorul dumneavoastră, inspectore Wallander! Vom fi recunoscători pentru orice gânduri sau idei ați putea avea și ne-ar putea ajuta. Veți primi tot sprijinul de care aveți nevoie.

Murniers se ridică în picioare.

— Propun să ne oprim aici în seara asta, spuse el. Bănuiesc că sunteți obosit după călătorie.

Wallander nu simțea niciun pic de oboseală. Era pregătit să muncească toată noaptea dacă era nevoie, dar, cum și Putnis se ridică, trebui să accepte că ședința se încheiase.

Murniers apăsă pe o sonerie fixată la marginea mesei și, aproape imediat, ușa se deschise și apăru un tânăr ofițer de poliție îmbrăcat în uniformă.

— Acesta e sergentul Zids, spuse Murniers. Vorbește o engleză excelentă și va fi șoferul dumneavoastră cât timp veți sta în Riga.

Zids bătu din pinteni și salută, dar Wallander nu se-ndură decât să dea din cap în loc de răspuns. Cum nici Putnis, nici Murniers nu-l invitaseră la cină, își dădu seama că avea toată seara la dispoziția lui. Îl urmă pe Zids până afară în curte și, după sala de conferințe bine încălzită, aerul rece și uscat îl lovi cu toată puterea. Zids deschise portiera din spate a unei mașini negre pentru el, iar Wallander intră înăuntru.

— E frig, spuse Wallander în timp ce treceau pe sub arcadă.

— Da, domnule colonel, îi spuse sergentul Zids. E foarte frig în Riga acum.

„Colonel, se gândi Wallander. Nu-și poate imagina că ofițerul de poliție suedez ar putea avea un rang mai mic decât Putnis și Murniers.“ Gândul îl amuză, dar, în același timp, își dădu seama că nu era nimic mai ușor decât să se obișnuiască cu privilegiile. Propria mașină, propriul șofer, multă atenție.

Sergentul Zids conduse destul de repede pe străzile pustii. Wallander nu se simțea deloc obosit, iar gândul la camera friguroasă din hotel îl speria.

— Mi-e foame, îi spuse el sergentului. Du-mă la un restaurant bun, dar care să nu fie prea scump.

— Sala de mese de la hotelul Latvia e cea mai bună, îi spuse Zids.

— Dar am fost deja acolo, îi spuse Wallander.

— Nu există alt restaurant în Riga unde mâncarea să fie la fel de bună, îi spuse Zids, frânând brusc pentru că un tramvai apăru zăngănind de după colț.

— Trebuie să fie mai mult de un singur restaurant bun într-un oraș cu un milion de locuitori, îi spuse Wallander.

— Mâncarea nu e bună, spuse sergentul, dar la hotelul Latvia e.

„E evident că acolo trebuie să mă și duc, se gândi Wallander, așezându-se mai bine pe locul lui. Oare i s-a ordonat să nu mă lase liber prin oraș? In anumite împrejurări, să ai propriul tău șofer poate însemna opusul libertății.”

Zids opri la intrarea în hotel și, înainte ca Wallander să reușească să atingă mânerul portierei, sergentul deja o deschisese pentru el.

— Când ați dori să vin să vă iau mâine-dimineață, domnule colonel? întrebă el.

— Pe la opt ar fi bine, îi răspunse Wallander.

Holul de la intrare era și mai pustiu acum. Putea auzi muzica undeva în fundal. Își luă cheile de la recepționer și-l întrebă dacă sala de mese era deschisă. Bărbatul, care avea pleoapele grele și trăsături palide amintindu-i de colonelul Murniers, dădu din cap în semn că da. Wallander îl întrebă de unde venea muzica.

— Avem un club de noapte, îi răspunse recepționerul cu un aer posomorât.

În timp ce Wallander plecă de la recepție, i se păru că-l recunoaște pe bărbatul care băuse ceai în sala de mese mai

devreme: acum stătea pe o canapea uzată din piele, citind un ziar. Wallander fu sigur că era același bărbat.

„Sunt urmărit, se gândi el. Ca în cele mai proaste romane despre Războiul Rece, e un bărbat într-un costum gri care se crede invizibil. Ce naiba cred Putnis și Murniers că o să fac?“

Sala de mese era aproape la fel de goală precum fusese și mai devreme în cursul serii. Câțiva bărbați îmbrăcați în costume negre stăteau în jurul unei mese lungi din celălalt capăt al sălii, vorbind încet. Spre mirarea lui, Wallander fu condus la aceeași masă ca înainte. Alese din meniu o supă de legume și un cotlet care veni tare și ars, dar berea letonă era bună. Se simți agitat, așa că nu se mai deranjă cu cafeaua, în schimb, își achită nota de plată și plecă în căutarea clubului de noapte al hotelului. Bărbatul era tot pe canapea.

Wallander avu impresia că mergea printr-un labirint. Diferite scări care păreau să nu ducă nicăieri îl întoarseră în sala de mese. Încercă să urmeze sunetul muzicii și, în cele din urmă, ajunse la un semn luminat de la capătul unui coridor întunecat. Un bărbat spuse ceva ce Wallander nu putu înțelege, îi deschise ușa și se trezi într-un bar slab luminat. Într-un contrast evident cu sala de mese, barul era plin de lume. În spatele unei cortine care separa barul de ringul de dans, o formație cânta și lui Wallander i se păru că recunoaște un cântec din repertoriul Abba.

Aerul era pestilențial și-i aminti încă o data de țigările maiorului. Observă o masă ce părea liberă și-și făcu loc cu cotul prin mulțime. Tot timpul avea senzația că era urmărit și-și dădu seama că avea toate motivele ca să fie prudent. Cluburile de noapte din țările blocului estic erau adesea frecventate de bandele care-și câștigau existența din jefuirea vizitatorilor din vest.

Reuși să facă o comandă strigând la un chelner prin tot zgomotul acela și, câteva minute mai târziu, un pahar de whisky apăru pe masa din fața lui. Îl costă aproape la fel de mult ca masa pe care-o luase mai devreme. Adulmecă conținutul paharului, imaginându-și un complot care implica băuturi contaminate și-și făcu un toast deprimant în cinstea lui.

O fată, care nu-i spusese niciodată numele ei, ieși din întuneric și se așeză pe scaunul de lângă el. Nu o observă până nu-și înclină capul spre el și-i putu mirosi parfumul care-i amintea de merele de iarnă. Îi vorbi în germană, iar el dădu din cap în semn că nu înțelegea; engleza ei era foarte proastă, mai proastă decât a maiorului, dar se oferi să-i țină companie și comandă o băutură. Wallander se simți încurcat. Își dădea seama că era o prostituată, dar încercă să ignore acest fapt: Riga era tristă și rece, iar el simțea nevoia de a vorbi cu cineva care nu era un colonel. Putea să-i facă cinste cu o băutură, în fond, el era stăpân pe situație. Numai foarte rar, când era extrem de beat, își putea pierde controlul. Ultima dată când se întâmplase asta fusese iarna trecută, când se dăduse la procuroara publică, Anette Brolin, într-un moment de furie și de dorință. Se înfioră când își aminti. „Asta nu trebuie să se repete.

Măcar nu aici, în Riga.“ Cu toate astea, se simți flatat de atenția fetei. „A venit la masa mea prea devreme, se gândi el. De-abia am ajuns și încă nu m-am obișnuit cu țara asta ciudată."

— Poate mâine, îi spuse el. Nu în noaptea asta.

Îl frapă faptul că nu avea mai mult de douăzeci de ani. În spatele acelui machiaj era o față care-i amintea de propria lui fiică. Își goli paharul, se ridică și plecă. „Era cât pe-aci s-o pățesc, se gândi el. Cât pe-aci.“ Bărbatul în costum gri era tot în holul de la intrare, citindu-și ziarul.

„Somn ușor, îi spuse Wallander în gând. Fără-ndoială, o să ne vedem și mâine."

Dormi foarte prost. Plapuma era grea și patul nu era confortabil. Prin somn putu auzi un telefon care suna întruna. Voia să se scoale din pat și să răspundă, dar când se trezi, fu liniște totală.

A doua zi dimineața, fu trezit de o bătaie în ușă. Pe jumătate adormit, strigă „Intră". Când bătaia din ușă se auzi din nou, își aminti că lăsase cheia în broască. Își trase pantalonii pe el și deschise ușa doar ca să găsească o femeie cu un șorț de menajeră și cu o tavă cu micul dejun. Era surprins pentru că nu comandase micul dejun, dar poate asta era o parte din serviciile oferite în mod normal. Sau sergentul Zids aranjase totul?

Camerista îi spuse „bună dimineața" în letonă, iar el încercă să memoreze expresia. Așeză tava pe o masă, îi oferi un mic zâmbet timid și merse spre ușă. El o urmă ca s-o încuie după ea, dar, în loc să plece din cameră, camerista închise ușa și-și duse un deget la gură. Wallander se holbă mirat la ea. Ea scoase încet o foaie de hârtie din buzunarul șorțului, iar Wallander fu gata să vorbească, dar ea își puse mâna peste gura lui. El îi putea simți fiica și-și dădu seama că nu era o cameristă, dar putea să vadă și că nu era o amenințare. Era doar speriată. Luă hârtia și citi ce scria pe ea, în engleză. O citi de două ori, ca s-o memoreze, apoi își ridică privirea spre ea. Ea-și băgă mâna în celălalt buzunar și scoase ceva ce părea a fi un poster mototolit. I-l înmână, iar când îl desfăcu observă că era supracoperta cărții despre Skåne pe care i-o dăruise soțului ei, maiorului Liepa, cu o săptămână înainte. Se uită din nou la ea.

In afară de teamă, fața ei mai trăda și altceva - hotărâre, poate, sau poate încăpățânare. Merse pe podeaua rece și-și luă un creion de pe birou. Pe interiorul supracopertei, care avea o imagine cu catedrala din Lund, scrise: *am înțeles.* Îi dădu supracoperta înapoi și se miră că Baiba Liepa nu arăta deloc cum și-o imaginase. Nu-și putu aminti ce-i spusese maiorul când șezuse pe canapeaua lui din Mariagatan, Ystad, ascultând-o pe Maria Callas și vorbindu-i de soția lui, dar impresia pe care și-o formase era diferită, nu un chip ca al ei.

Își drese glasul în timp ce-i deschise ușa cu grijă și ea dispăru.

Venise la el pentru că voia să vorbească cu el despre soțul ei mort, maiorul. Şi era îngrozită. Când cineva ar fi sunat în camera lui și ar fi întrebat de domnul Eckers, el ar fi trebuit să ia liftul spre holul de la intrare, apoi să coboare pe scările care duceau spre sauna

hotelului și să caute o ușă de oțel, vopsită gri, de lângă zona de aprovizionare a sălii de mese. Ar trebui să fie descuiată, iar când ar fi ajuns la strada din spatele hotelului, ea l-ar fi așteptat și i-ar fi spus ceva despre soțul ei mort.

Vă rog, îi scrisese ea. *Vă rog, vă rog.* Acum era aproape sigur că văzuse mai mult decât doar teamă pe chipul ei: era și sfidare, poate chiar ură. „Se întâmplă ceva aici, ceva mai mult decât am bănuit eu, se gândi el. A fost nevoie de un mesager în uniformă de cameristă ca să-mi dau seama. Am uitat că sunt într-o lume necunoscută."

Chiar înainte de opt dimineața, ieși din lift la parter. Nu era nicio urmă a bărbatului care citea ziarul, dar era un bărbat care se uita la cărțile poștale de la un stand. Wallander ieși în stradă. Era mai cald decât în ziua precedentă. Sergentul Zids stătea în mașină, așteptându-l și îi ură „Bună dimineața". Wallander se așeză pe locul din spate, iar sergentul porni motorul. Ziua începea încet în Riga. Traficul era aglomerat și sergentul nu mai putu să conducă așa de repede pe cât i-ar fi plăcut. Tot timpul Wallander putu să vadă chipul Baibei Liepa cu ochii minții. Dintr-odată, fără avertisment, îl cuprinse teama.

8

La puțin timp după ora opt și jumătate dimineața, Wallander descoperi că colonelul Murniers fuma aceleași țigări foarte tari ca maiorul Liepa. Recunoscu pachetul, cu numele mărcii „PRIMA", pe care colonelul îl scosese din buzunarul uniformei și-l puse pe masă în fața lui.

Wallander se simți de parcă era în mijlocul unui labirint. Sergentul Zids îl conduse în sus și-n jos pe scări prin aparent infinitul sediu central al poliției, înainte de a se opri în fața unei uși care se dovedi a aparține biroului lui Murniers. Lui Wallander i se păru că sigur trebuia să fie un drum mai scurt și mai drept spre biroul lui Murniers, dar el nu avea voie să-l știe.

Biroul avea mobilă puțină, nu era foarte mare și ceea ce-i captase imediat interesul lui Wallander era că avea trei telefoane. Pe un perete era un dulăpior cu lacăte. Lângă telefoane era o scrumieră metalică mare pe birou, decorată cu un model complicat pe care Wallander îl crezu la început o pereche de lebede, apoi își dădu seama că era un bărbat cu mușchii proeminenți ținând un steag în vântul care-i bătea din față.

Scrumieră, telefoane, dar nicio hârtie. Jaluzelele celor două ferestre înalte din spatele lui Murniers erau ori pe jumătate coborâte, ori defecte, Wallander nu înțelese. Se holbă la jaluzele în timp ce asimilă veștile importante pe care Murniers tocmai i le comunicase.

— Am arestat un suspect, spuse colonelul. Investigațiile din timpul nopții au produs rezultatul la care speram.

La început, Wallander crezu că se referea la ucigașul maiorului, dar apoi își dădu seama că Murniers vorbea despre morții din barca de salvare.

— A fost o bandă, spuse Murniers. O bandă cu ramificații atât în Tallinn, cât și în Varșovia. O vastă adunătură de infractori care-și câștigă existența din contrabandă, jafuri, spargeri, din orice se pot face bani. Bănuim că au început să profite recent de traficul de droguri care, din păcate, a pătruns și în Letonia. Colonelul Putnis îl interoghează pe suspect chiar acum. În curând vom ști mult mai multe.

Ultimele propoziții fură rostite ca o declarație calmă, chibzuită și bazată pe fapte. Wallander putu să-l vadă pe Putnis cu ochii minții obținând încet adevărul de la un om care fusese torturat. Ce știa el despre poliția letonă? Era vreo limită cu privire la ceea ce era permis într-o dictatură? Apropo de asta, *era* Letonia o dictatură? Se gândi la chipul Baibei Liepa. Frică, dar și opusul fricii. „Când va suna cineva și va întreba de domnul Eckers, va trebui să veniți.”

Murniers îi zâmbi, de parcă era evident că putea citi gândurile ofițerului suedez. Wallander încercă să-și ascundă secretul spunând ceva cam neadevărat.

— Maiorul Liepa m-a făcut să înțeleg că avea griji în legătură cu siguranța lui personală, spuse el, dar nu mi-a oferit niciun motiv pentru teama lui. Asta e una dintre întrebările la care colonelul Putnis ar trebui să încerce să găsească un răspuns - dacă e vreo legătură directă între bărbații găsiți morți în barca de salvare și uciderea maiorului Liepa.

Lui Wallander i se păru că simțise o schimbare aproape invizibilă în expresia feței lui Murniers. Așadar, spusese ceva la care el nu se aștepta. Dar intuiția lui era neașteptată sau maiorul Liepa chiar fusese îngrijorat și Murniers deja știa asta?

— Ar fi trebuit să puneți întrebările cele mai importante, spuse Wallander. Cine ar fi putut să-l ademenească pe maiorul Liepa afară la miezul nopții? Cine ar fi avut un motiv să-l omoare? Chiar și atunci când un politician controversat este asasinat, cineva trebuie să se întrebe dacă ar fi putut exista un motiv privat. Asta s-a întâmplat și când a fost asasinat Kennedy și la fel a fost și cazul în care prim-ministrul suedez a fost împușcat în stradă acum câțiva ani. Bănuiesc că trebuie să vă fi gândit la toate astea. De asemenea, trebuie să fi ajuns la concluzia că nu exista niciun motiv privat credibil, altfel nu m-ați fi chemat să vin la Riga.

— Corect, spuse Murniers. Sunteți un ofițer de poliție experimentat și analiza dumneavoastră este corectă. Maiorul Liepa era fericit în căsnicie. Nu avea probleme financiare. Nu era dependent de jocuri de noroc, nu avea o amantă. Era un ofițer de poliție conștiincios, care era convins că munca pe care o făcea ajuta la dezvoltarea țării noastre. Credem că moartea lui are o legătură cu munca lui. Cum nu lucra la alt caz în afară de cel al morților găsiți pe barca de salvare, am cerut ajutor din Suedia. Poate v-a spus ceva

ce nu apărea în raportul pe care ni l-a înmânat în ziua în care a murit. Trebuie să știm și sperăm că ne puteți ajuta.

— Maiorul Liepa a vorbit despre droguri, spuse Wallander. S-a referit la răspândirea fabricilor de amfetamine în Europa de Est. Era convins că cei doi bărbați au murit în urma unui conflict intern într-un sindicat implicat în contrabanda cu droguri. Și-a folosit multă energie încercând să descopere dacă acei oameni au fost uciși din răzbunare sau pentru că au refuzat să divulge ceva. Mai mult, existau motive întemeiate pentru a crede că barca de salvare transporta o încărcătură de droguri, pentru că a fost furată din secția noastră de poliție. Ceea ce n-am reușit să înțelegem e cum aceste lucruri diferite ar putea fi legate unele de altele.

— Să sperăm că Putnis va afla un răspuns pentru asta, spuse Murniers. E un anchetator foarte priceput. Între timp, m-am gândit să vă arăt locul în care a fost ucis maiorul Liepa. Colonelul Putnis nu se grăbește la o anchetă, dacă crede că merită.

— Locul în care a fost găsit e același cu locul în care a fost ucis?

— Nu avem niciun motiv să presupunem altceva. E un loc izolat. Nu sunt prea mulți oameni pe chei noaptea.

„Asta nu-i adevărat, se gândi Wallander. Maiorul ar fi opus rezistență. Nu putea să fi fost ușor să fie târât pe un chei la miezul nopții. Doar dacă-mi spui că locul e izolat nu-mi oferi o explicație prea bună.“

— Aș vrea s-o întâlnesc pe văduva maiorului. O discuție cu ea ar putea fi importantă și pentru mine. Presupun că ați vorbit cu ea de mai multe ori.

— Am avut o discuție foarte detaliată cu Baiba Liepa, spuse Murniers. Bineînțeles că putem aranja s-o întâlniți.

Merseră cu mașina de-a lungul râului în lumina cenușie a dimineții de iarnă. Sergentul Zids fu însărcinat cu găsirea Baibei Liepa, în timp ce Wallander și colonelul Murniers se duseră unde fusese găsit cadavrul, în locul despre care Murniers pretindea că era și scena crimei.

— Care e ipoteza voastră? întrebă Wallander în timp ce se tolăniră pe scaunul din spate al mașinii lui Murniers, care era mai mare și mai luxoasă decât cea care-i fusese repartizată lui Wallander. Trebuie să aveți una, dumneavoastră și colonelul Putnis.

— Droguri, răspunse Murniers fără să ezite. Știm că marii șefi ai afacerilor cu droguri se înconjoară de gărzi de corp, bărbați care sunt aproape întotdeauna dependenți și ei și gata să facă orice ca să-și primească doza zilnică. Poate acești șefi s-au gândit că maiorul Liepa se apropia prea mult de ei.

— Asta făcea?

— Nu. Dacă ipoteza asta ar fi corectă, cel puțin o duzină de ofițeri ai forței de poliție de-aici din Riga ar fi fost înaintea maiorului Liepa pe o listă a morții. Cel mai ciudat lucru în legătură cu asta e că maiorul Liepa nu a mai fost implicat până acum în

investigarea unor infracțiuni legate de droguri. Din pură coincidență ni s-a părut cel mai potrivit ofițer pentru a-l trimite în Suedia.

— Cu ce fel de cazuri se ocupa maiorul Liepa?

Murniers se uită absent pe geamul mașinii.

— Era un detectiv priceput la toate. Recent, am avut niște jafuri care implicau și crime în Riga: maiorul Liepa s-a ocupat de caz într-un mod genial și a arestat vinovații. Când alți anchetatori, cel puțin la fel de experimentați ca el, se împotmoleau, apelam adesea la maiorul Liepa.

Rămaseră tăcuți în timp ce mașina poliției opri la un semafor. Wallander privi un grup de oameni cocoșați de frig într-o stație de autobuz și avu o impresie clară că niciun autobuz nu va veni să-și deschidă ușile pentru ei.

— Droguri, spuse el. Asta-i o poveste veche pentru noi, în vest, dar e ceva nou pentru voi.

— Nu complet nou, spuse Murniers, dar n-am mai observat fenomenul ăsta la scara la care e în mod normal astăzi. Deschiderea granițelor noastre a creat oportunități și o piață la un nivel complet diferit. Nu mi-e rușine să recunosc că, uneori, ne-am simțit neputincioși. Trebuie să ne dezvoltăm cooperarea cu forțele poliției din vest pentru că o mare cantitate dintre drogurile care trec prin Letonia sunt, de fapt, destinate Suediei. Valuta forte e momeala. Ne e destul de clar că Suedia e una dintre piețele de care sunt foarte interesate bandele de-aici din Letonia. Din motive evidente. Coasta suedeză nu e departe de Ventspils și, mai mult decât atât, coasta aceea e lungă și greu de păzit. Ai putea spune că au preluat vechile rute de contrabandă - obișnuiau să transporte butoaiele de vodcă pe aceeași cale.

— Spuneți-mi mai multe, îi zise Wallander. Unde sunt fabricate drogurile? Cine-i în spatele acestei afaceri?

— Trebuie să înțelegeți că trăim într-o țară sărăcită, spuse Murniers. La fel de sărăcită și de amărâtă ca vecinele noastre. Timp de mulți ani am fost forțați să trăim de parcă am fi fost închiși într-o cușcă. Am putut observa bogățiile vestului numai de la distanță. Acum, dintr-odată, totul poate fi obținut. Dar cu o singură condiție: trebuie să ai bani. Pentru cineva care e în stare să recurgă la orice mijloace și e total lipsit de scrupule, cel mai rapid mod de a obține bani e prin droguri. Când ne-ați ajutat să ne demolăm zidurile și ați deschis porțile țărilor care au fost închise, ați deschis și stăvilarele a tot felul de pofte care trebuie satisfăcute. Foamea pentru toate acele lucruri pe care am fost obligați să le observăm de la distanță, dar ni s-a interzis sau am fost opriți să le atingem. Nu-i nevoie să vă mai spun, dar încă nu avem nicio idee despre cum vor evolua lucrurile.

Murniers se aplecă în față și-i spuse ceva șoferului, care frână imediat și se opri lângă bordură.

Murniers arătă cu degetul spre fațada unei clădiri vizavi de ei.

— Găuri de gloanțe, spuse el. Vechi cam de un an.

Wallander se aplecă înainte ca să privească. Zidul chiar era ciuruit de gloanțe.

— Ce e în clădirea asta? întrebă el.

— Unul dintre ministerele noastre, spuse Murniers. Vă arăt asta ca să vă ajut să înțelegeți. Să înțelegeți de ce încă nu știm ce se va-ntâmpla. Vom avea mai multă libertate? Sau libertatea pe care o avem ne va fi și mai limitată? Sau va dispărea de tot? Încă nu știm. Trebuie să înțelegeți, inspectore Wallander, că sunteți într-o țară în care nu s-a hotărât încă nimic.

Merseră cu mașina mai departe, până când ajunseră la o zonă întinsă de docuri. Wallander încercă să asimileze ceea ce-i spusese Murniers. Începea să-l simpatizeze pe omul palid cu trăsături tumefiate și să simtă că tot ce spunea îl implica și pe el - ba chiar, poate îl implica pe el mai mult decât pe oricine altcineva.

— Ştim că există laboratoare care fabrică amfetamine și poate și alte droguri, ca morfina și efedrina, spuse Murniers. De asemenea, mai suspectăm cartelurile cocainei din Asia și America de Sud care încearcă să-și stabilească noi rețele în fostul bloc estic. Ideea e să înlocuiască vechile rute care duceau drept spre vestul Europei. Multe dintre ele au fost închise de poliția europeană, dar cartelurile cred că în teritoriile virgine din estul Europei ar putea să scape de ochii vigilenți ai ofițerilor de poliție. Să zicem că ne cred mai ușor de corupt și de mituit.

— Ofițeri ca maiorul Liepa?

— Niciodată nu s-ar fi înjosit într-atât încât să primească o mită.

— Voiam să spun că era un polițist cu ochi vigilenți.

— Dacă ochii lui au fost prea vigilenți, dacă asta i-a adus moartea colonelul Putnis o va afla în scurt timp.

— Cine e bărbatul pe care l-ați arestat?

— Cineva peste care-am dat de multe ori în împrejurări în care erau implicați și cei doi morți. Un fost măcelar din Riga, care a fost unul dintre liderii crimei organizate împotriva căreia ne luptăm tot timpul. Destul de remarcabil, întotdeauna a reușit să evite închisoarea - dar poate l-am prins de data asta.

Mașina încetini și se opri lângă un chei cu grămezi de resturi de fier și macarale abandonate. Ieșiră din mașină și merseră până la marginea apei.

— Aici a fost găsit maiorul Liepa.

Wallander se uită în jur, încercând să înțeleagă niște fapte de bază.

Cum ajunseseră criminalii și maiorul acolo? De ce tocmai acolo? Nu era suficient să spună că partea aceea a cheiului era izolată. Wallander examină rămășițele a ceea ce fusese odată o macara. *Vă rog,* scrisese Baiba Liepa. Murniers își aprinse o țigară și dădea ritmic din picioare ca să se încălzească.

„De ce nu vrea să-mi spună unde a avut loc crima cu adevărat? se gândi Wallander. De ce vrea Baiba Liepa să ne-ntâlnim pe-ascuns? *Când cineva va suna și va întreba de domnul Eckers...* Ce fac de fapt aici în Riga?“

Teama pe care-o simțise dimineața se întoarse. Se întrebă dacă avea vreo legătură cu faptul că era un străin într-o țară necunoscută. Slujba de ofițer de poliție însemna că trebuia să facă față unor împrejurări în care era implicat. Aici, era un spectator. Poate va pătrunde în mediul acesta străin sub forma domnului Eckers. Kurt Wallander era un ofițer de poliție suedez și se simțea neputincios în aceste împrejurări străine. Se întoarse la mașină.

— Aș dori să studiez documentația voastră, spuse el. Autopsia, rapoartele medico-legale, pozele.

— O să vă traducem toate documentele, spuse Murniers.

— Ar putea merge mai rapid dacă aș avea un translator, îi sugeră Wallander. Sergentul Zids vorbește engleza foarte bine.

Murniers zâmbi strâmb și-și aprinse încă o țigară.

— Vă grăbiți, spuse el. Sunteți nerăbdător. Bineînțeles că sergentul Zids vă poate traduce rapoartele.

Când se întoarseră la sediul central al poliției, merseră după o perdea și-i priviră pe colonelul Putnis și pe bărbatul pe care-l interoga printr-o oglindă falsă. Camera de interogatoriu era rece și mobilată doar cu o măsuță de lemn și două scaune. Colonelul Putnis își dăduse jos haina. Bărbatul care stătea vizavi de el era nebărbierit și părea epuizat. Răspundea foarte încet întrebărilor lui Putnis.

— O să ne ia ceva timp, spuse Murniers îngândurat, dar o să aflăm adevărul mai devreme sau mai târziu.

— Ce adevăr?

— Dacă avem sau nu dreptate.

Se întoarseră în centrul labirintului, iar Wallander fu condus într-un birou mic de pe același coridor precum cel al lui Murniers. Sergentul Zids veni cu un dosar despre investigarea morții maiorului. Înainte ca Murniers să-i lase să continue, el și sergentul schimbară câteva cuvinte în letonă.

— Baiba Liepa va fi adusă aici pentru un interogatoriu azi la ora două după-amiaza, spuse Murniers.

Wallander fu îngrozit. „M-ai trădat, domnule Eckers. De ce-ai făcut-o?“

— Eu mă gândeam la o conversație, spuse Wallander. Nu la un interogatoriu.

— N-ar fi trebuit să folosesc cuvântul „interogatoriu”, spuse Murniers. Permiteți-mi să vă explic că mi-a spus că va fi încântată să vă-ntâlnească.

Murniers plecă și, două ore mai târziu, Zids termină de tradus toate documentele din dosar. Wallander examină fotografiile neclare ale corpului lui Liepa și senzația că ceva esențial lipsea îi fu întărită. De vreme ce știa că putea gândi mai clar când făcea altceva, îi ceru sergentului să-l ducă la un magazin de unde-și putea cumpăra izmene groase. Sergentul nu păru surprins de cererea lui. Wallander fu frapat de absurditatea situației în timp ce intră în magazinele alese de sergent: era ca și cum și-ar fi cumpărat izmene escortat de poliție. Zids vorbi în locul lui și insistă ca Wallander să probeze izmenele înainte de a plăti pentru ele. Își cumpără două perechi care

fuseseră bine împachetate în hârtie maro și legate cu sfoară. Când ieșiră în stradă, îi sugeră că ar trebui să ia prânzul.

— Dar nu la hotelul Latvia, spuse el. Oriunde altundeva, dar nu acolo.

Sergentul Zids ieși de pe strada principală și conduse prin vechiul oraș. Lui Wallander i se păru că intra într-un nou labirint, din care nu ar fi putut ieși niciodată singur.

Se opriră la restaurantul Sigulda. Wallander luă o omletă, iar sergentul o farfurie cu supă. Atmosfera era sufocantă și plină de fum de țigară. Locul fusese plin când ajunseseră, iar Wallander observase că sergentul ceruse o masă.

— Asta ar fi fost imposibil în Suedia, spuse el în timp ce mâncau. Mă refer la faptul ca un polițist să intre într-un restaurant plin și să ceară o masă.

— Aici e altfel, spuse sergentul Zids, nepăsător. Oamenii preferă să se pună bine cu poliția.

Wallander simți cum se enervează. Sergentul Zids era prea tânăr ca să fie atât de arogant.

— Nu vreau să mai sar peste rând la coadă în viitor, spuse el.

Sergentul se holbă mirat la el.

— Atunci n-o să primim de mâncare, spuse el.

— Sala de mese de la hotelul Latvia e goală tot timpul, îi răspunse tăios Wallander.

Se întoarseră la sediul central al poliției chiar înainte de ora două după-amiaza. În timpul mesei, Wallander stătu fără să vorbească încercând să stabilească în mintea lui ce nu era în ordine cu raportul pe care i-l tradusese Zids. Ajunse la concluzia că ceea ce-l îngrijora era chiar *perfecțiunea* lui - era ca și cum ar fi fost scris în așa fel încât să facă inutilă orice întrebare. Atât de departe putuse ajunge și nu era sigur că avea dreptate. Poate că vedea fantome acolo unde nu era nimic.

Murniers nu era în biroul lui, iar colonelul Putnis încă era ocupat cu interogatoriul. Sergentul merse s-o aducă pe Baiba Liepa, lăsându-l pe Wallander singur în biroul lui. Se întrebă dacă avea microfoane ascunse și dacă cineva îl supraveghea printr-o oglindă falsă. De parcă ar fi vrut să-și afirme nevinovăția, își dădu jos pantalonii și se îmbrăcă cu izmenele groase. Tocmai observase că începură să-l mănânce picioarele, când auzi o bătaie în ușă. Strigă „intră“ și sergentul o introduse pe Baiba Liepa. „Nu sunt domnul Eckers. Domnul Eckers nu există. Exact de asta vreau să vorbesc cu tine.“

— Văduva maiorului Liepa vorbește engleza? îl întrebă pe sergent.

Zids dădu din cap.

— Atunci poți să ne lași singuri.

Încercase să se pregătească. „Trebuie să țin minte că orice spun sau fac poate fi monitorizat. Nu putem nici măcar să ne punem degetele la gură, darămite să scriem bilețele. Dar Baiba Liepa trebuie să înțeleagă că domnul Eckers încă există.“

Purta un palton negru și o căciulă de blană. Spre deosebire de întâlnirea lor de mai devreme din acea zi, acum purta ochelari. Își dădu jos căciula și-și scutură părul negru.

— Vă rog, luați loc, doamnă Liepa, spuse Wallander. Ea zâmbi imediat, un surâs rapid, de parcă i-ar fi trimis un semnal secret cu o lanternă. Observă că îl acceptă fără nicio urmă de surpriză, ci mai degrabă ca și cum nu s-ar fi așteptat la ceva diferit. Știa că trebuia să-i pună toate întrebările la care deja avea răspunsuri. Poate ea va reuși să-i trimită un mesaj printre răspunsuri, un indiciu cu privire la ceea ce era păstrat doar pentru ochii și urechile domnului Eckers.

Își exprimă condoleanțele - în mod formal, dar sincer chiar și-așa. Apoi puse întrebările firești în asemenea circumstanțe, păstrând în minte tot timpul că o persoană necunoscută îi monitoriza.

— Cât timp ați fost căsătorită cu maiorul Liepa?

— Opt ani.

— Dacă am înțeles bine, nu ați avut copii.

— Am vrut să așteptăm. Eu am o carieră.

— Care e cariera dumneavoastră, doamnă Liepa?

— Sunt inginer. Dar în ultimii ani mi-am petrecut majoritatea timpului traducând lucrări științifice. Unele dintre ele pentru universitatea tehnică.

„Cum ai aranjat să-mi servești micul dejun? se întrebă el. Cine e cunoștința ta de la hotelul Latvia?“ Gândul îl distrase. Puse următoarea întrebare:

— Și v-ați gândit că nu puteți îmbina asta cu faptul de a avea copii?

Regretă întrebarea imediat. Era o chestiune privată, irelevantă. Își ceru scuze prin faptul că nu așteptă un răspuns, ci doar continuă.

— Doamnă Liepa, spuse el. Trebuie să vă fi gândit, preocupat, întrebat ce i s-a întâmplat cu adevărat soțului dumneavoastră. Am primit traducerea interogatoriului dumneavoastră de la poliție. Spuneți că nu știți nimic, că nu înțelegeți nimic, că n-aveți nicio idee despre nimic. Sunt sigur că așa stau lucrurile. Nimeni nu vrea ca ucigașul soțului dumneavoastră să fie prins și pedepsit mai mult ca dumneavoastră. Cu toate astea, aș vrea să vă mai gândiți încă o dată la ziua în care soțul dumneavoastră s-a întors din Suedia. Se poate să fi trecut cu vederea ceva din cauza șocului de a auzi că soțul dumneavoastră a fost ucis.

Răspunsul ei a fost primul semnal codat pe care trebuia să-l interpreteze.

— Nu, spuse ea. N-am uitat nimic. Chiar nimic. „Domnule Eckers, nu am fost șocată de ceva neașteptat. S-a întâmplat ceva de care ne temeam.“

— Atunci poate un pic mai devreme, spuse Wallander.

Trebuia să înainteze cu grijă, ca să nu-i îngreuneze situația.

— Soțul meu nu-mi vorbea despre munca lui, spuse ea. N-ar fi încălcat niciodată jurământul de tăcere pe care îl făcuse când a devenit ofițer de poliție. Am fost căsătorită cu un bărbat a cărui moralitate a fost de un standard foarte ridicat.

„Desigur, se gândi Wallander. Moralitatea lui de un standard foarte ridicat a fost cea care l-a ucis."

— Şi eu am avut exact aceeaşi părere despre maiorul Liepa, spuse el, în ciuda faptului că ne-am întâlnit doar pentru câteva zile în Suedia.

Oare înțelegea acum că el era de partea ei? Că-i ceruse să vină și să-l vadă chiar din acest motiv? Ca să creeze o perdea de fum din niște întrebări care nu însemnau nimic?

Îi repetă cererea de a-și căuta din nou prin amintiri. Făcură schimb de răspunsuri și întrebări până când Wallander socoti că era vremea să se oprească. Apăsă pe o sonerie presupunând că sergentul Zids îl va asculta, apoi se ridică și îi strânse mâna.

„Cum de-ai știut că o să vin în Riga? se întrebă el. Cineva trebuie să-ți fi spus. Cineva care a vrut să ne-ntâlnim. Dar de ce? Cum crezi că te poate ajuta un ofițer de poliție dintr-un neînsemnat orășel suedez?"

Sergentul apăru ca s-o însoțească pe Baiba Liepa spre o ieșire îndepărtată. Wallander rămase lângă fereastra prin care trăgea curentul și se uită în curte. Lapovița cădea peste oraș și dincolo de zidul înalt putea vedea turle de biserici și clădiri înalte din loc în loc. Brusc avu senzația că se lăsase dus de val fără să-i permită rațiunii să protesteze și că totul era în imaginația lui. Vedea conspirații acolo unde nu erau, înghițise mitul nefondat despre dictaturile din blocul estic, care erau bazate pe asmuțirea unui cetățean împotriva altuia. Ce motiv avea ca să nu aibă încredere în Putnis și în Murniers? Faptul că Baiba Liepa apăruse la hotelul lui deghizată în cameristă putea avea o explicație mult mai puțin dramatică decât ce-și imaginase el.

Şirul gândurilor lui fu întrerupt de o bătaie în ușă. Era colonelul Putnis. Părea obosit și zâmbetul lui părea forțat.

— Interogatoriul suspectului a fost întrerupt temporar, spuse el. Din păcate, suspectul nu a făcut mărturisirile la care speram. Acum verificăm diferite informații pe care ni le-a oferit, apoi o să reîncep interogatoriul.

— Pe ce vă bazați bănuielile? întrebă Wallander.

— În trecut i-a folosit adesea pe Leja și pe Kalns pe post de curieri și paznici, spuse Putnis. Sperăm să putem dovedi că au făcut trafic de droguri în ultimul an. Hagelman, așa îl cheamă, e tipul de om care n-ar ezita să-și tortureze sau să-și ucidă colegii dacă ar crede că e necesar. Bineînțeles că n-a acționat singur: acum căutăm și alți membri ai bandei lui. Mulți dintre ei sunt cetățeni sovietici, așa că, din păcate, ar putea fi în țara lor acum. Dar n-o să renunțăm. De asemenea, am găsit și câteva arme la care avea acces Hagelman și încercăm să aflăm dacă gloanțele care i-au ucis pe Leja și pe Kalns provin dintr-una dintre ele.

— Dar legătura cu uciderea maiorului Liepa? întrebă Wallander. Unde e și asta?

— Nu știm, îi răspunse Putnis, dar a fost o crimă plănuită, o execuție. Nici măcar n-a fost jefuit. A trebuit să ajungem la

concluzia că a fost ceva legat de munca lui.

— Putea să fi dus maiorul Liepa o viață dublă? întrebă Wallander.

Putnis zâmbi obosit.

— Trăim într-o țară în care aflarea lucrurilor pe care le fac concetățenii a ajuns o formă de artă, spuse el. Asta nu e mai puțin valabil în cazul colegilor ofițeri de poliție. Dacă maiorul Liepa ar fi dus o viață dublă, am fi aflat despre ea.

— Nu și dacă cineva l-ar fi protejat, spuse Wallander.

Putnis se uită mirat la el.

— Cine ar fi putut să-l protejeze?

— Nu știu, spuse Wallander. Doar gândeam cu voce tare. Dar mă tem că nu e un gând prea bine întemeiat.

Putnis se ridică să plece.

— Voiam să vă invit să luați cina acasă la noi în seara asta, spuse el, dar din păcate asta nu va fi posibil pentru că trebuie să continui cu interogatoriul. Poate colonelul Murniers a avut aceeași idee. Ar fi foarte nepoliticos din partea noastră să vă lăsăm de unul singur într-un oraș ciudat.

— Hotelul Latvia e splendid, spuse Wallander. Pe lângă asta, am plănuit să-mi rezum toate gândurile pe care le am despre moartea maiorului Liepa. Asta-mi va lua toată seara.

Putnis dădu din cap.

— Atunci mâine-seară, spuse el. Mi-ar plăcea să veniți și să-mi cunoașteți familia. Soția mea, Ausma, e o bucătăreasă excelentă.

— Și mie mi-ar plăcea, spuse Wallander. Cred că ar fi foarte frumos.

Putnis plecă, iar Wallander apăsă pe sonerie. Voia să iasă din sediul central al poliției înainte ca Murniers să aibă vreo șansă să-l invite acasă la el sau poate la vreun restaurant.

— Aș vrea să mă-ntorc la hotel acum, spuse Wallander când Zids apăru în pragul ușii. Am multe notițe de scris în camera mea în seara asta. Poți să vii să mă iei mâine la opt dimineața.

Când sergentul îl lăsă la hotel, Wallander își cumpără niște cărți poștale și niște timbre de la recepție. Mai ceru și o hartă a orașului, dar cum harta de la hotel nu era destul de detaliată, fu îndrumat spre o librărie din apropiere.

Wallander se uită prin jur în holul de la intrare, dar nu văzu pe nimeni bând ceai sau citind ziarul. „Asta înseamnă că ei sunt încă aici, se gândi el. Într-o zi sunt evidenți, în următoarea sunt invizibili. Ar trebui să mă-ndoiesc de existența umbrelor.”

Plecă din hotel și merse în căutarea librăriei. Era deja întuneric, iar trotuarul era ud din cauza lapoviței. Erau mulți oameni pe stradă, iar Wallander se opri din când în când să se uite în vitrinele magazinelor. Bunurile expuse erau limitate și asemănătoare. Când intră în librărie, se uită peste umăr: nu era niciun semn că cineva s-ar fi oprit în mijlocul drumului.

Un domn în vârstă care nu știa nici măcar un cuvânt în engleză îi vându o hartă a Rigăi. Continuă să pălăvrăgească în letonă, de parcă îi era de la sine înțeles că Wallander pricepea fiecare cuvânt. Se întoarse la hotel. Undeva înaintea lui era o umbră pe care n-o putea vedea. Se hotărî ca a doua zi să-i întrebe pe unul din colonei de ce era urmărit. Se gândi să aducă subiectul în discuție într-o manieră prietenoasă, fără sarcasm sau agresivitate.

Întrebă la recepție dacă cineva încercase să-l contacteze.

— N-ați primit apeluri, domnule Wallander, n-ați primit niciun apel, fu răspunsul.

Se urcă până în camera lui și se așeză ca să scrie pe cărțile poștale, mutând biroul mai departe de fereastră, ca să evite curentul. Alese o carte poștală cu o imagine a catedralei din Riga pentru a o trimite lui Björk. Undeva nu departe de locul acela trăia Baiba Liepa; într-o seară târzie maiorul primise un telefon și fusese chemat. „Baiba, cine l-a sunat? Domnul Eckers așteaptă un răspuns la această întrebare în camera lui.“

Scrise cărți poștale lui Björk, Lindei și tatălui lui. Ezită în legătură cu ultima carte poștală, apoi se hotărî să-i trimită salutări surorii lui, Kristina.

Era șapte seara. Își umplu cada de baie cu apă călduță și-și puse în echilibru un pahar de whisky pe marginea căzii. Apoi își închise ochii și se gândi la toată chestiunea, de la început. Barca de salvare, morții, îmbrățișarea lor ciudată, încercă să descopere ceva ce nu observase mai devreme. Rydberg obișnuia să vorbească despre capacitatea de a vedea *ceea ce era invizibil.* Observarea ciudățeniei în ceea ce părea normal. Reveni metodic asupra întregului caz. Unde erau indiciile pe care nu le putea vedea?

Când își termină baia, se așeză la birou și începu să scrie mai multe notițe. Era sigur că cei doi colonei de poliție letoni erau pe calea cea bună. Nu exista nimic care să contrazică ipoteza că bărbații din barca de salvare fuseseră pedepsiți pentru o greșeală internă. Nu conta că fuseseră împușcați în cămăși și apoi aruncați într-o barcă de salvare. Nu mai credea că cine făcuse asta voia ca trupurile lor să fie găsite.

„De ce a fost furată barca de salvare? scrise el. De către cine? Cum puteau infractorii letoni să ajungă așa de ușor în Suedia? Furtul a fost comis de suedezi sau de letonii din Suedia cu legături suedeze?" Maiorul Liepa fusese ucis chiar în seara în care se întorsese din Suedia. Erau destule indicii care să sugereze că fusese redus la tăcere. „Ce știa maiorul Liepa? scrise el. Şi de ce mi se oferă un raport nesatisfăcător al cazului care evită să stabilească unde a avut loc crima? Baiba Liepa, scrise el. Ce știe ea, dar nu vrea să spună poliției."

Își împinse notițele la o parte și își turnă încă un pahar de whisky. Era aproape nouă seara și îi era foame. Ridică receptorul telefonului pentru a verifica dacă funcționa, apoi coborî până la recepție și îi informă că era în sala de mese dacă-l suna cineva. Când ajunse în sala de mese, fu condus la aceeași masă ca înainte.

„Poate e un microfon în scrumieră, se gândi el ironic. Poate e cineva sub masă, ca să-mi ia pulsul? Bău jumătate de sticlă de vin armenesc și mâncă pui fript cu cartofi. De fiecare dată când se deschideau ușile batante, se gândea că ar putea fi recepționerul venind să-i spună că-l sunase cineva. Bău un pahar de coniac împreună cu cafeaua și se uită prin sala de mese. Erau ocupate câteva mese în seara aceea. Erau niște ruși într-un colț și un grup de germani la o masă lungă împreună cu gazdele lor letone. Se făcu aproape zece și jumătate seara când își plăti nota incredibil de mică și se întrebă pentru o clipă dacă ar trebui să arunce o privire prin clubul de noapte. Apoi se gândi că mai bine nu și urcă scările până la etajul 15.

Chiar când introducea cheia-n broască, auzi telefonul sunând. Înjurând cu voce tare, deschise ușa trântind-o și înșfacă receptorul.

— *Pot vorbi cu domnul Eckers?*

Vorbea un bărbat, iar engleza lui era foarte proastă. Wallander răspunse așa cum trebuia s-o facă, spunând că nu era niciun domn Eckers acolo.

— O, se pare c-am făcut o greșeală.

Bărbatul își ceru scuze și închise. „Folosiți ușa din spate. Vă rog, vă rog."

Își luă paltonul și căciula tricotată - apoi se răzgândi și și-o puse în buzunar. Când ajunse în holul de la intrare, se asigură că nu putea fi văzut de la recepție. Grupul de germani tocmai pleca din sala de mese în timp ce el se apropia de ușa rotativă. Coborî grăbit pe scările care duceau spre sauna hotelului și pe coridorul care ducea spre intrarea mărfurilor în restaurant. Ușa gri, de oțel, era exact cum i-o descrisese Baiba Liepa. O deschise cu grijă, simțind vântul bătându-i în față, apoi coborî pe rampa de încărcare și curând se trezi în spatele hotelului.

Strada era luminată doar de câteva felinare, iar el înaintă prin umbre. Singura persoană pe care o văzu fu un bătrân plimbându-și câinele. Rămase nemișcat în întuneric, așteptând. Nu veni nimeni. Bărbatul stătu răbdător lângă lada de gunoi în timp ce câinele lui își ridică piciorul, apoi, în timp ce bărbatul trecu pe lângă el, îi spuse lui Wallander să-l urmeze după colț. Se auzi un tramvai zăngănind în depărtare, în timp ce Wallander așteptă. Își puse căciula tricotată: ninsoarea se oprise și se făcuse mai frig. Bărbatul dispăru după colț, iar Wallander merse încet după el. Când coti după colț, se trezi pe altă alee; nu era nicio urmă de bărbat și de câinele lui. Fără să scoată niciun zgomot, portiera unei mașini se deschise lângă el.

— *Domnule Eckers,* spuse o voce din întunericul dinăuntrul ei, *ar trebui să plecăm imediat.*

In timp ce Wallander se așeză pe scaunul din spate, realiză că ceea ce făcea nu era deloc bine. Își aminti senzația pe care-o avusese chiar în acea dimineață, când fusese în altă mașină, condusă de Zids. Își aminti frica. Se întorsese.

9

Mirosul înțepător de lână udă.

Așa își va aminti Kurt Wallander călătoria cu mașina din timpul nopții în Riga. Se apleca și se așeză pe bancheta din spate și, înainte ca ochii lui să se acomodeze cu întunericul, niște mâini necunoscute îi traseră o glugă peste față. Mirosea a lână și, când începu să transpire, simți cum îl mănâncă pielea. Cu toate astea, teama lui, convingerea intensă că totul era greșit, cât de greșit putea să fie, dispăruse în clipa în care urcase în mașină. O voce pe care o crezu aparținând mâinilor care-i traseră gluga peste cap încercă să-l calmeze.

— Nu suntem teroriști. Trebuie doar să fim prudenți.

Recunoscu vocea de la telefon, vocea care-l întrebase despre domnul Eckers și apoi își ceruse scuze că sunase la camera greșită. Vocea liniștită fusese foarte convingătoare, iar apoi îi trecu prin minte că asta era ceva ce oamenii din țările haotice și distruse ale blocului estic trebuiau să învețe: cum să pară convingători când pretind că nu e nicio amenințare, chiar dacă totul e amenințător.

Mașina nu era confortabilă. Sunetul motorului îi spunea că era rusească - probabil o Lada. Nu-și putu da seama câți oameni erau în mașină, doar că erau cel puțin doi: în fața lui era șoferul, care tot tușea, și bărbatul de lângă el care-i vorbise așa de liniștitor. Din când în când simțea în față câte un curent de aer rece, ca și cum cineva cobora geamul ca să lase fumul de țigară să iasă afară. Pentru o clipă, crezu că simțise o vagă urmă de parfum în mașină, parfumul Baibei Liepa, dar își dădu seama că era doar imaginația lui sau poate o speranță. Era imposibil să determine viteza cu care mergeau, dar când se simți o schimbare bruscă în suprafața drumului, presupuse că lăsaseră orașul în urma lor. Mașina încetinea din când în când și întorcea la stânga sau la dreapta, iar odată negociară un ocol. Încercă să țină socoteala timpului, dar renunță repede. În cele din urmă, mașina întoarse pentru ultima dată și începu să se hurduce și să sară într-un fel care arăta că părăsiseră șoseaua și călătoria ajunsese la sfârșit. Șoferul opri motorul, ușile fură deschise, iar el fu ajutat să iasă din mașină.

Era foarte frig și i se păru că simțise miros de conifere. Cineva îl ținea de braț ca să nu cadă. Fu urcat pe niște scări, o ușă scârțâi, intră într-o cameră caldă, simți un miros de petrol lampant, apoi îi fu îndepărtată gluga. Tresări. Putea să vadă din nou - iar șocul fu mai mare decât atunci când îi fusese pusă pentru prima dată gluga pe față. Camera era dreptunghiulară, cu pereți de lemn tare, iar impresia lui imediată fu că era într-un fel de cabană de vânătoare. Capul unui cerb era ridicat deasupra unui șemineu deschis, toată mobila era făcută din lemn deschis la culoare și singurele surse de lumină erau câteva lămpi cu petrol.

Bărbatul cu vocea liniștitoare începu să vorbească. Chipul lui nu semăna deloc cu ce-și imaginase Wallander, dacă și-l imaginase cumva. Era scund și incredibil de slab, de parcă ar fi îndurat încercări cumplite sau ar fi fost în greva foamei. Fața îi era palidă, ochelarii cu rama groasă păreau prea mari și grei pentru pomeții lui,

iar Wallander se gândi că ar putea avea orice vârstă între douăzeci și cinci și cincizeci de ani. Îi zâmbi, îi arătă un scaun, iar Wallander se așeză. Fără să scoată niciun sunet, alt bărbat ieși din întuneric cu un termos și câteva căni. „Poate e șoferul“, se gândi Wallander. Era mai în vârstă, oacheș și clar genul de persoană care zâmbea rar. Lui Wallander i se turnă o cană de ceai, cei doi bărbați se așezară la capetele opuse ale mesei, iar șoferul aprinse o lampă cu petrol cu un glob de porțelan alb și o puse pe masă. Un sunet aproape imposibil de auzit veni din întunericul de dincolo de lumina lămpii cu petrol, iar Wallander își dădu seama că mai erau și alți oameni prezenți acolo. „Cineva m-a așteptat și a făcut ceaiul.“

— Putem să vă oferim doar ceai, domnule Wallander, spuse bărbatul. Dar ați luat cina cu puțin înainte de a vă lua noi și n-o să vă ținem mult.

Ceva din ce-i spusese bărbatul îl deranjă pe Wallander. Cât timp fusese domnul Eckers, i se păruse că nu era nimic personal; dar acum era domnul Wallander și îl urmăriseră printr-un fel de vizor invizibil, observându-l cum își lua cina și singura greșeală pe care o făcuseră fuse să sune în camera lui cu câteva secunde prea devreme, înainte să poată deschide ușa.

— Am toate motivele să nu mă-ncred în voi, spuse el. Nici măcar nu știu cine sunteți. Unde e Baiba Liepa, văduva maiorului?

— Vă rog să-mi iertați nepolitețea. Numele meu e Upitis. Puteți să fiți complet liniștit. În clipa în care o să încheiem discuția, o să puteți să vă întoarceți la hotel, vă promit.

„Upitis, se gândi Wallander. E ca domnul Eckers. Oricare ar fi numele lui, poți fi sigur că nu e ăsta.“

— Promisiunea unui necunoscut nu are nicio valoare, spuse Wallander. M-ați adus până aici cu o glugă peste față. (Era „glugă" cuvântul potrivit?) Am acceptat să mă întâlnesc cu doamna Liepa în condițiile cerute de dânsa, pentru că l-am cunoscut pe soțul dumneaei. Am crezut că va putea să-mi spună ceva care ar putea lumina poliția cu privire la motivul pentru care a fost ucis maiorul Liepa. Habar n-am cine sunteți. Cu alte cuvinte, am toate motivele să nu mă-ncred în voi.

Upitis se gândi pentru o clipă și dădu din cap în semn de acord.

— Aveți dreptate, spuse el. Vă rog să nu credeți că suntem așa de precauți fără un motiv întemeiat. Mă tem că e necesar. Doamna Liepa nu poate fi cu noi în această seară, dar vă vorbesc în numele ei.

— Cum pot să fiu sigur de asta? De fapt, ce vreți de la mine?

— Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră.

— De ce trebuie să-mi prezentați o identitate falsă? De ce trebuie să ne-ntâlnim într-un loc ascuns?

— După cum v-am mai spus, mă tem că e necesar. Nu sunteți în Letonia de multă vreme, domnule Wallander - o să-nțelegeți până la urmă.

— Cum credeți că vă pot ajuta?

Încă o dată auzi un zgomot aproape imperceptibil din întunericul de dincolo de lumina slabă a lămpii cu petrol: „Baiba Liepa, se gândi el. Nu iese, dar sigur e acolo, foarte aproape de mine."

— Va trebui să aveți răbdare câteva minute, spuse Upitis. Lăsați-mă să încep prin a vă explica ce este de fapt Letonia.

— E necesar? Letonia e o țară ca oricare alta, chiar dacă trebuie să recunosc că nu știu cum arată steagul vostru.

— Cred că e necesar să vă explic. Simplul fapt că spuneți că țara noastră e ca oricare alta înseamnă că există anumite lucruri pe care chiar trebuie să le-nțelegeți.

Wallander luă o gură de ceai. Încercă să pătrundă întunericul cu privirea lui: poate era o rază slabă de lumină pe care s-o vadă cu coada ochiului, cum ar fi una venind de la o ușă care nu era bine închisă.

Șoferul își încălzea mâinile ținându-le în jurul cănii. Ochii lui erau închiși și Wallander înțelese clar că discuția se va purta între el și Upitis.

— Cine sunteți? întrebă el. Spuneți-mi măcar asta.

— Suntem letoni, îi răspunse Upitis. S-a nimerit să ne naștem în țara asta bătută de soartă în niște vremuri nenorocite, să ni se întâlnească drumurile și ne-am dat seama că atât noi, cât și dumneavoastră suntem implicați într-o misiune pe care pur și simplu trebuie s-o ducem până la capăt.

— Maiorul Liepa? întrebă Wallander, dar își lăsă întrebarea neterminată.

— Lăsați-mă să-ncep cu-nceputul, spuse Upitis. Trebuie să-nțelegeți că țara noastră e la marginea prăpastiei. La fel ca în celelalte două state baltice, ca să nu mai spun de celelalte țări care au fost tratate ca niște colonii de către Uniunea Sovietică, oamenii încearcă să-și recapete libertatea pe care au pierdut-o după al Doilea Război Mondial. Dar libertatea se naște din haos, domnule Wallander, iar monștrii care vor să-și atingă scopurile lor mârșave pândesc din umbră. Presupunând că cineva ar putea fi ori pentru, ori împotriva libertății, am face o greșeală catastrofală. Libertatea are multe fețe. Numărul mare de ruși care au fost aduși aici ca să rărească populația letonă și să ne distrugă de tot nu sunt îngrijorați doar că prezența lor aici e pusă sub semnul întrebării, ci sunt și speriați în mod firesc că își pot pierde toate privilegiile. Nu există niciun precedent istoric în care oamenii să fi renunțat voluntar la privilegiile lor, așa că se înarmează ca să-și apere pozițiile și o fac în secret. De asta s-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat aici toamna trecută: armata sovietică a preluat controlul și a declarat starea de urgență. E o iluzie să presupunem că putem ieși ca o națiune unită dintr-o dictatură și să pornim ușor spre ceva ca democrația. În ceea ce ne privește pe noi, libertatea e tentantă, ca o femeie frumoasă căreia nu-i putem rezista. Dar alții privesc libertatea ca pe o amenințare la care trebuie să se opună cu orice preț.

Apoi Upitis tăcu, ca și cum ce spusese fusese o revelație chiar și pentru el.

— O amenințare? spuse Wallander.

— Ne-am putea confrunta cu un război civil, spuse Upitis. Dialogul politic ar putea fi înlocuit de o situație în care oamenii ar recurge doar la răzbunarea nebunească. Dorința pentru libertate ar putea deveni o stare de fapt oribilă, pe care nimeni nu o poate prevedea. Monștrii au aripi și plutesc deasupra noastră, cuțitele se ascut în întuneric. E la fel de greu să spui cum se va termina confruntarea asta cum e să prezici viitorul.

„O misiune care trebuie pur și simplu dusă până la capăt.“ Wallander încercă să înțeleagă ce voia să spună Upitis mai exact prin asta, dar știu dinainte că-și pierdea vremea. Abilitatea lui de a pricepe ce se-ntâmpla în Europa era, practic, inexistentă: evenimentele politice nu făcuseră niciodată parte din lumea lui de ofițer de poliție. De obicei vota la vremea alegerilor, dar la-ntâmplare, fără vreun interes serios. Schimbările care nu-i afectau imediat viața îl lăsau rece.

— Urmărirea monștrilor nu prea e genul de treabă pe care-o fac polițiștii, spuse el pentru început, încercând să-și scuze ignoranța. Eu investighez crime reale comise de oameni reali. Am acceptat să devin domnul Eckers pentru că am crezut că Baiba Liepa voia să se-ntâlnească doar cu mine și cu nimeni altcineva. Poliția letonă m-a rugat să ajut la găsirea ucigașului maiorului Liepa, în primul rând prin a încerca să aflu dacă are vreo legătură cu cei doi cetățeni letoni ale căror trupuri au ajuns pe coasta suedeză într-o barcă de salvare. Iar acum, dintr-odată, voi păreți să-mi cereți ajutorul - am dreptate? Dacă-i așa, trebuie să-mi puteți formula cererea mai simplu, fără să-mi țineți discursuri lungi despre probleme sociale pe care nu le-nțeleg.

— Aveți dreptate, spuse Upitis. Dar hai să zicem că ne vom ajuta reciproc.

Wallander nu-și putu aminti cuvântul englezesc pentru „ghicitoare” și trebui să se exprime într-un fel ocolit.

— Nu e destul de clar, spuse el. Nu puteți să-mi spuneți exact ce vreți, să treceți direct la subiect?

Upitis își răsfoi carnețelul, care fusese ascuns dincolo de lampa cu petrol și-și scoase un stilou din buzunarul hainei lui ponosite.

— Cadavrele celor doi cetățeni letoni au plutit până la coasta suedeză, spuse el. Maiorul Liepa a mers în Suedia. Ați lucrat cu el?

— Da. A fost un bun ofițer de poliție.

— Dar a stat în Suedia doar câteva zile?

— Da.

— De unde puteați să știți că era un investigator priceput după o perioadă așa de scurtă?

— Meticulozitatea și experiența sunt aproape întotdeauna evidente imediat.

Wallander înțelese că întrebările păreau destul de inocente, dar că Upitis era destul de sigur de ce căuta, întrebările erau un fel de a țese o plasă invizibilă. Şi el era un investigator priceput, care se îndrepta spre un scop clar încă de la început. Simplitatea întrebărilor era o iluzie. „Poate că și el e un ofițer de poliție, se gândi Wallander. Poate nu e Baiba Liepa cea care se ascunde în întuneric. Poate e colonelul Putnis. Sau colonelul Murniers."

— Vasăzică apreciați munca maiorului Liepa?

— Bineînțeles. Nu asta am spus?

— Dacă desconsiderați experiența maiorului Liepa și meticulozitatea lui ca ofițer de poliție?

— Cum poate cineva să desconsidere asta?

— Ce impresie v-a făcut ca om?

— Aceeași pe care mi-a făcut-o ca ofițer de poliție. Era calm, meticulos, foarte răbdător, versat, inteligent.

— Maiorul Liepa avea aceeași părere despre dumneavoastră, domnule Wallander. Credea că sunteți un bun ofițer de poliție.

Semnale de alarmă sunară în mintea lui Wallander. Era doar o senzație vagă, dar bănuia că Upitis se apropia de întrebările importante. În același timp, își dădu seama că ceva nu era bine. Maiorul Liepa fusese acasă doar câteva ore înainte să fie ucis, dar Upitis știa detalii despre călătoria lui în Suedia. Numai maiorul ar fi putut să-i transmită o asemenea informație, ori direct, ori prin soția lui.

— Foarte frumos din partea lui, spuse Wallander.

— Ați fost foarte ocupat în timpul pe care maiorul l-a petrecut în Suedia?

— Întotdeauna sunt multe de făcut când investighezi o crimă.

— N-ați avut timp să socializați?

— Mă scuzați. Nu înțeleg întrebarea.

— Să socializați. Să vă relaxați. Să râdeți și să cântați. Am auzit că suedezilor le place să cânte.

— Maiorul Liepa și cu mine n-am înființat un cor, dacă la asta vă referiți. L-am invitat acasă la mine într-o seară, dar asta a fost tot. Am golit o sticlă de whisky împreună și am ascultat muzică. A nins mult în noaptea aceea. Apoi s-a întors la hotel.

— Maiorul Liepa îndrăgea foarte mult muzica. Uneori se plângea de cât de rar își găsea timp să meargă la un concert.

Semnalele de alarmă sunară mai tare. „Ce naiba încearcă să afle? se întrebă el. Cine e acest Upitis? Şi unde e Baiba Liepa?"

— Pot să întreb ce muzică ați ascultat? întrebă Upitis.

— Maria Callas. Nu-mi amintesc ce operă. Cred că *Turandot.*

— N-o cunosc.

— E una dintre cele mai frumoase opere ale lui Puccini.

— Şi ați băut whisky?

— Da.

— Şi ningea mult?

— Da.

„Acum o să treacă la subiect, se gândi Wallander cu încordare. Ce vrea să-i spun fără să-mi dau seama că i-am spus?“

— Ce marcă de whisky ați băut?

— Cred că JB.

— Maiorul Liepa era foarte cumpătat când era vorba de tării. Dar să știți, din când în când îi plăcea să se relaxeze la un pahar.

— Chiar așa?

— Era cumpătat în toate privințele.

— Cred că am fost mai afectat de băutură decât el. Dacă asta vreți să știți.

— Cu toate astea, păreți să vă amintiți destul de clar acea seară.

— Am ascultat muzică. Am stat acolo cu paharele-n mână. Am vorbit. Am tăcut. De ce nu mi-aș aminti asta?

— Fără-ndoială ați continuat să discutați despre cadavrele din barca de salvare.

— Nu, din câte-mi amintesc. Cred că maiorul Liepa a fost cel care a vorbit mai mult, despre Letonia. Apropo, doar atunci am descoperit că era însurat.

Wallander observă o schimbare bruscă a atmosferei. Upitis îl privi mai atent, iar șoferul își schimbă, aproape imperceptibil, poziția pe scaun. Wallander era așa de sigur că se putea baza pe intuiția lui încât nu avu nicio îndoială că tocmai trecuseră de acel punct al discuției spre care se îndreptase Upitis de la-nceput. Dar ce era, mai exact? Cu ochii minții îl vedea pe maior așezat pe canapeaua lui, ținând paharul de whisky pe un genunchi și ascultând muzică. Trebuie să fi fost mai mult decât atât, ceva care să justifice crearea domnului Eckers ca o identitate secretă pentru un ofițer de poliție suedez.

— I-ați oferit domnului Liepa o carte la plecare, nu-i așa?

— I-am cumpărat o carte cu poze din Skåne. Poate că nu am fost prea original, dar nu m-am putut gândi la ceva mai bun.

— Maiorul Liepa a apreciat foarte mult acel dar.

— De unde știți?

— Soția lui mi-a spus.

„Așa mai merge, se gândi Wallander. Întrebările astea sunt doar ca să-mi distragă atenția de la adevăratul subiect al discuției.”

— Ați mai avut de-a face cu ofițeri de poliție din blocul estic și înainte?

— Am fost vizitați odată de un detectiv polonez. Atât.

Upitis își împinse carnețelul la o parte. Nu-și notase nimic, dar Wallander era sigur că Upitis aflase ceea ce voia să știe. „Ce era? se întrebă el. Ce-i spun fără să-mi dau seama?“

Wallander luă o gură de ceai, care se făcuse deja rece ca gheața. „Acum e rândul meu. Acum trebuie să conduc conversația asta.“

— De ce a fost ucis maiorul Liepa? întrebă el.

— Maiorul Liepa era foarte îngrijorat de mersul lucrurilor din țara asta, îi răspunse Upitis șovăitor. Am vorbit des despre asta,

întrebându-ne ce se putea face.

— Din cauza asta a fost ucis?

— Din ce alt motiv ar fi vrut să-l omoare cineva?

— Ăsta nu-i un răspuns. E altă întrebare.

— Ne temem că e adevărul.

— Cine ar fi avut un motiv să-l omoare?

— Amintiți-vă ce v-am spus mai devreme. Despre oamenii care se tem de libertate.

— Și-și ascut cuțitele la adăpostul nopții.

Upitis dădu încet din cap. Wallander încercă să gândească, să asimileze tot ce auzise.

— Dac-am înțeles bine, sunteți membrii unei organizații, spuse el.

— Mai degrabă un cerc larg de oameni conectați. O organizație e mult prea ușor de găsit și de distrus.

— Ce încercați să obțineți?

Upitis păru să ezite. Wallander așteptă.

— Suntem oameni liberi, domnule Wallander, în mijlocul lipsei de libertate. Suntem liberi în sensul că putem analiza tot ce se-ntâmplă în jurul nostru în Letonia. Poate că ar trebui să adaug că majoritatea suntem intelectuali. Jurnaliști, academicieni, poeți. Poate formăm nucleul a ceea ce poate deveni mișcarea politică ce va salva țara noastră de la ruinare. Dacă totul va deveni haotic. Dacă ne invadează Uniunea Sovietică. Dacă un război civil nu poate fi evitat.

— Maiorul Liepa era unul dintre voi?

— Da.

— Un lider?

— Noi nu avem lideri, domnule Wallander, dar maiorul Liepa era un membru important al cercului nostru. Datorită poziției lui, avea o excelentă privire de ansamblu. Credem că a fost trădat.

— Trădat?

— Forțele de poliție din țara asta sunt controlate în întregime de puterea care ne-a ocupat. Maiorul Liepa era o excepție. Făcea un joc dublu cu colegii lui. Se supunea unor riscuri majore.

Wallander se gândi pentru o clipă. Își aminti ceva ce-i spusese unul din colonei. „Ne pricepem foarte bine să stăm unii cu ochii pe alții."

— Sugerați cumva că cineva din poliție ar fi vinovat de crimă?

— Nu putem fi siguri, bineînțeles, dar bănuim că e posibil în cazul acesta. Nu există altă explicație credibilă.

— Cine putea să fi fost?

— Asta sperăm că o să ne ajutați să aflăm.

Wallander realiză că, în sfârșit, apăruse primul semn că o soluție la acel puzzle ar putea fi la îndemână. Se gândi la examinarea suspicios de inadecvată a locului în care fusese găsit trupul maiorului Liepa. Se gândi la modul în care fusese urmărit din clipa în care pusese piciorul în Riga. Brusc, observă că era un model dincolo de diversiunile care se succedau una după alta.

— Unul din colonei? spuse el. Putnis sau Murniers?

Upitis răspunse fără ezitare. Wallander va înțelege mai târziu că era un ecou de triumf în vocea lui atunci.

— Îl suspectăm pe colonelul Murniers.

— De ce?

— Avem motivele noastre.

— Ce motive?

— Colonelul Murniers s-a remarcat în multe feluri ca un cetățean sovietic loial.

— E rus? întrebă Wallander uimit.

— Murniers a venit în Letonia în timpul războiului. Tatăl lui a fost în Armata Roșie. S-a înrolat în poliție în 1957, când era tânăr. Foarte tânăr și foarte promițător.

— Și spuneți că și-a omorât unul dintre subordonați?

— Nu există altă explicație, dar nu putem ști dacă Murniers a comis personal crima.

— De ce a fost maiorul Liepa omorât în noaptea în care s-a întors din Suedia?

— Maiorul Liepa nu a fost un om comunicativ, spuse Upitis. Nu făcea risipă de cuvinte. Ăsta e un obicei pe care-l deprinzi în țara asta. Deși am fost prieteni apropiați, nu mi-a spus niciodată mai mult decât trebuia. Înveți să nu-ți împovărezi prietenii cu prea multe confidențe. Cu toate astea, câteodată se exprima când urmărea ceva.

— Ce?

— Nu știm.

— Dar sigur trebuie să aveți o idee.

Upitis dădu din cap. Dintr-odată păru foarte obosit. Șoferul stătea nemișcat pe scaunul lui.

— Cum de știți că puteți avea încredere în mine? întrebă Wallander.

— Nu știm, dar trebuie să riscăm. Credem că un ofițer de poliție suedez nu e interesat să se implice în haosul acesta teribil care e o regulă în țara asta.

„Aveți mare dreptate, se gândi Wallander. Nu-mi place să fiu urmărit, nu vreau să fiu condus noaptea la întâlniri secrete în cabane de vânătoare. Cel mai mult îmi doresc să mă întorc acasă."

— Trebuie s-o văd pe Baiba Liepa, spuse el.

Upitis dădu din cap.

— O să vă sunăm și o să întrebăm de domnul Eckers, spuse el. Poate chiar mâine.

— Pot să cer să fie adusă la interogatoriu?

Upitis dădu din cap.

— Prea mulți oameni v-ar asculta, spuse el. O să aranjăm o întâlnire.

Acesta fu sfârșitul discuției. Upitis părea pierdut în gânduri. Wallander aruncă o privire în întuneric: raza slabă de lumină nu se mai vedea.

— Ați aflat ce voiați să știți? întrebă el.

Upitis zâmbi, fără să răspundă.

— În seara în care maiorul Liepa a fost la mine, bând whisky și ascultând *Turandot,* nu mi-a spus nimic care să aibă vreo legătură, cu moartea lui. Ar fi trebuit să mă întrebați imediat.

— Nu există scurtături în țara asta, spuse Upitis. Calea ocolită e adesea singura accesibilă și cea mai sigură.

Își puse carnețelul la o parte și se ridică în picioare. Șoferul se ridică și el repede de pe scaunul lui.

— Aș prefera să nu mai port gluga pe drumul de întoarcere, spuse Wallander. Îmi provoacă mâncărimi.

— Bineînțeles, spuse Upitis. Dar, trebuie să înțelegeți că e și în interesul dumneavoastră să fim prudenți.

*

Afară era frig și drumul luminat de lună înapoi spre Riga. Prin geamurile mașinii putu să vadă formele satelor întunecate trecând pe lângă el. Continuară să meargă pe la periferie, în umbra nenumăratelor blocuri-turn și a străzilor neluminate.

Wallander coborî din mașină în același loc în care se și urcase. Upitis îi spusese să folosească intrarea din spate a hotelului. Când încercă să deschidă ușa, își dădu seama că era încuiată. Se întrebă ce să facă în continuare, când auzi cum ușa era descuiată cu grijă dinăuntru. Spre mirarea lui, îl recunoscu pe bărbatul care-i deschisese ușa clubului de noapte al hotelului cu câteva zile în urmă. Wallander îl urmă urcând pe o scară de incendiu și fu însoțit până își deschise ușa camerei 1506. Era trecut de două dimineața.

În cameră era rece ca gheața. Își turnă whisky în cana de spălat pe dinți, se înveli cu o pătură și se așeză la birou. Deși era obosit, știa că nu va putea dormi până nu va scrie un rezumat a ceea ce tocmai se-ntâmplase. Stiloul era rece în mâna lui. Își apropie notițele pe care și le făcuse mai devreme, luă o gură de whisky și începu să gândească.

“Întoarce-te la-nceput, ar fi spus Rydberg. Uită toate golurile din puzzle. Începe cu ce știi sigur.“

Dar ce știa sigur, de fapt? Doi letoni omorâți plutesc până la țărm lângă Ystad într-o barcă de salvare fabricată în Iugoslavia. Acesta era, fără-ndoială, un punct de pornire. Un maior al forțelor de poliție din Riga petrece câteva zile în Ystad, ca să asiste la investigație. Wallander face greșeala de neiertat de a nu examina destul de atent barca de salvare. Apoi este furată. *Furată de cine?* Maiorul Liepa se întoarce în Riga. Prezintă un raport celor doi colonei, Putnis și Murniers. Apoi merge acasă și-i arată soției cartea primită de la Wallander, ofițerul de poliție suedez. *Ce discută cu soția lui?* Ce o face să apeleze la Upitis după ce se deghizează în cameristă de hotel? *De ce îl inventează pe domnul Eckers?*

Wallander își goli paharul și-și turnă mai mult whisky. Vârfurile degetelor lui erau albe și-și acoperi mâinile cu pătura ca să se încălzească.

„Caută o legătură chiar și unde nu crezi că poate fi una“, obișnuia să spună adesea Rydberg. Dar existau legături? Singurul

numitor comun era maiorul Liepa. Maiorul vorbise despre contrabandă și despre droguri. La fel făcuse și colonelul Murniers. Dar nu exista nicio dovadă, erau doar speculații.

Wallander reciti ceea ce scrisese, gândindu-se în același timp la ceea ce-i spusese Upitis: „Maiorul Liepa urmărea ceva“. Dar ce? Unul dintre monștrii despre care-i vorbise Upitis? Adâncit în gânduri, contemplă perdelele care se mișcau ușor în curentul creat de ferestrele nepotrivite. „Cineva l-a trădat. Îl bănuim pe colonelul Murniers.“

Ar putea fi adevărat? Gândurile lui Wallander se întoarseră în anul precedent, când un ofițer de poliție din Malmö împușcase cu sânge rece un refugiat în căutare de azil. Oare exista ceva imposibil?

Continuă să scrie. „Morți în barca de salvare - droguri - maiorul Liepa - colonelul Murniers." Ce indică acest lanț? Ce voia să afle Upitis? Crede că maiorul Liepa mi-a divulgat ceva în seara aceea când a stat pe canapeaua mea ascultând-o pe Maria Callas? Voia să știe ce mi-a spus? Sau voia doar să știe *dacă* maiorul Liepa mi s-a destăinuit în vreun fel?

Era aproape trei și-un sfert dimineața. Wallander simți că ajunsese cât de departe putea. Merse la baie și se spălă pe dinți. În oglindă văzu că fața lui era roșie și pătată de la gluga de lână.

„Ce știe Baiba Liepa? Ce nu pot să văd?"

Se dezbrăcă și se trânti în pat după ce-și puse ceasul să sune cu puțin înainte de șapte dimineața, dar nu putu adormi. Se uită la ceasul lui de mână: patru fără un sfert dimineața. Putea să vadă limbile ceasului deșteptător în întuneric: 3.35. Își potrivi perna și închise ochii. Brusc, tresări și se uită la ceasul de mână din nou: 3.51. Își întinse mâna și-și aprinse veioza. Ceasul deșteptător arăta 3.41. Se ridică. De ce rămânea în urmă ceasul deșteptător? Sau ceasul lui de mână mergea înainte? De ce era o diferență? Nu se mai întâmplase înainte. Luă ceasul deșteptător și potrivi limbile ca să arate aceeași oră ca și cel de mână: 3.44. Apoi stinse veioza și închise ochii. Era pe punctul de a moțăi, dar fu readus la cunoștință. Rămase aproape nemișcat în întuneric, spunându-și că era totul în imaginația lui. Dar, în cele din urmă, aprinse lumina, se ridică din pat și deșurubă partea din spate a ceasului deșteptător.

Microfonul era aproape la fel de mare ca o monedă și gros de trei-patru milimetri. Era înghesuit între cele două baterii. La început, Wallander crezu că era o scamă sau o bucată de bandă gri; dar când înclină veioza și cercetă mecanismul ceasului mai îndeaproape, văzu că ceea ce era prins între baterii era un microfon fără fir. Rămase pe loc multă vreme, holbându-se la ceasul pe care-l ținea în mână. Apoi înșurubă din nou partea din spate. Cu puțin înainte de ora șase dimineața se cufundă într-un somn neliniștit, lăsând veioza aprinsă.

10

Wallander se trezi într-o stare de furie incontrolabilă. Se simți umilit și șocat de faptul că cineva îi montase un microfon în ceasul lui deșteptător. Făcu un duș ca să scape de oboseala care pusese stăpânire pe corpul lui și se hotărî să afle imediat de ce era și ascultat, și urmărit. Presupuse că răspunzători erau coloneii, dar de ce-l invitaseră să vină să-i ajute și apoi îi arătaseră imediat cât de puțină încredere aveau în el ținându-l sub observație? Putea să-l înțeleagă pe bărbatul în costum gri. Credea că supravegherea era ceva normal într-o țară care era, evident, încă sub cortina de fier. Dar să intre în camera lui de hotel și să-i monteze un microfon!

La șapte și jumătate dimineața comandă o ceașcă de cafea la sala de mese. Se uită în jur să vadă dacă era vreun semn de vreo umbră, dar era singur, cu excepția câtorva japonezi care discutau încet și neliniștit la o masă în colț. Ieși în stradă înainte de ora opt. Aerul era mai călduț - poate că primăvara era pe drum. Sergentul Zids stătea în picioare, lângă mașină, făcându-i cu mâna. Ca semn al indignării lui, Wallander rămase tăcut și posomorât pe toată durata drumului spre sediul fortificat al poliției. Când sergentul Zids voi să-l conducă spre biroul lui din coridorul lui Murniers, Wallander îi făcu semn să plece - știa deja drumul. Dar, spre marea lui supărare, se rătăci și trebui să ceară indicații. Se opri la ușa lui Murniers și-și ridică mâna ca să bată în ea, apoi se răzgândi și merse în biroul lui. Încă era obosit și simți că trebuia să-și adune mințile înainte de a-și vărsa furia pe Murniers. De-abia-și dăduse jos haina, când sună telefonul.

— Bună dimineața, spuse colonelul Putnis. Sper că ați dormit bine, domnule Wallander.

„Fără îndoială, știi foarte bine că n-am dormit aproape deloc, se gândi Wallander. Trebuie să fi auzit la microfon că n-am sforăit nici măcar o dată. Pun pariu că deja ai un raport despre asta la tine pe birou."

— Nu mă pot plânge, zise el. Cum merge interogatoriul?

— Mă tem că nu prea bine. Mai încerc o dată în dimineața asta. O să confruntăm suspectul cu o grămadă de probe noi, care l-ar putea determina să-și schimbe atitudinea.

— Mă simt cam inutil, spuse Wallander. Nu înțeleg cum v-aș putea fi de vreun ajutor.

— Ofițerii de poliție buni sunt întotdeauna nerăbdători, spuse colonelul Putnis. M-am gândit să vă fac o vizită, dacă nu vă supărați.

— Sunt aici, spuse Wallander.

Colonelul Putnis sosi după cincisprezece minute. Avea cu el un ofițer de poliție tânăr care purta o tavă cu două cești de cafea. Putnis avea pungi sub ochi.

— Arătați obosit, domnule colonel.

— Aerul din camera de interogatoriu e tot timpul neplăcut.

— Nu cumva fumați prea mult?

Putnis ridică din umeri.

— Cred că ai dreptate. Am auzit că polițiștii suedezi fumează rar. Mi-e greu să-mi imaginez o existență fără țigări.

„Maiorul Liepa, se gândi Wallander. A reușit să descrie ciudata secție de poliție din Suedia unde fumatul nu era permis decât în zonele rezervate pentru asta?“

Putnis își scoase un pachet de țigări.

— Vă deranjează? întrebă el.

— Nu. Eu nu fumez, dar nu mă deranjează fumul de țigară.

Wallander gustă cafeaua. Lăsa în urmă un gust amar și era foarte tare. Putnis rămase adâncit în gânduri, privind fumul înălțându-se spre tavan.

— De ce mă supravegheați? îl întrebă Wallander.

Putnis se holbă întrebător la el.

— Poftim?

„Știe cum să joace teatru”, se gândi Wallander și simți cum îl cuprinse iarăși indignarea.

— De ce mă supravegheați? Știu că ați pus să fiu urmărit; dar de ce ați considerat că e necesar să ascundeți un microfon în ceasul meu deșteptător?

Putnis îl privi gânditor.

— Microfonul din ceasul dumneavoastră se poate afla acolo doar dintr-o neînțelegere, spuse el. Unii dintre subordonații mei pot fi prea zeloși câteodată. Polițiștii îmbrăcați în civil care stau cu ochii pe dumneavoastră sunt acolo pentru siguranța dumneavoastră.

— De ce? Ce mi s-ar putea întâmpla?

— Nu vrem să vi se-ntâmple ceva rău. Dar până nu aflăm de ce a fost omorât maiorul Liepa, vom fi foarte atenți.

— Pot să am grijă de mine, îi spuse Wallander într-un fel obraznic. V-aș fi recunoscător dacă v-ați abține de a a-mi mai monta microfoane. Dacă mai găsesc unul, mă întorc imediat în Suedia.

— Îmi pare rău, spuse Putnis. O să mă asigur că persoana răspunzătoare va primi o mustrare severă.

— Dar, cu siguranță, dumneavoastră ați dat ordinele.

— Nu pentru microfon, insistă Putnis. Trebuie să fi fost unul dintre căpitanii mei care a avut o inițiativă regretabilă.

— Microfonul era foarte mic, spuse Wallander. Foarte avansat. Să-nțeleg că cineva stătea într-o cameră alăturată și mă asculta?

Putnis dădu din cap.

— Bineînțeles, spuse el.

— Am crezut că Războiul Rece s-a sfârșit, spuse Wallander.

— Când o perioadă istorică e înlocuită de alta, întotdeauna rămâne un grup de oameni din vechea societate, spuse Putnis, filosofând. Mă tem că asta e valabil și pentru polițiști.

— Îmi permiteți să vă pun niște întrebări care nu sunt direct legate de anchetă? întrebă Wallander.

Zâmbetul obosit al lui Putnis se întoarse.

— Bineînțeles, spuse el, dar nu sunt sigur că voi putea să vă ofer răspunsuri satisfăcătoare.

Lui Wallander îi trecu prin minte că politețea exagerată a lui Putnis era foarte diferită de impresia pe care și-o făcuse despre polițiștii din țările blocului estic. Când îl întâlnise prima dată pe Putnis, îi amintise de o felină mare. Un animal de pradă zâmbitor. Un animal de pradă zâmbitor și politicos.

— Nu mi-e rușine să recunosc că nu prea înțeleg ce se întâmplă în Letonia, începu el, dar știu ce s-a-ntâmplat aici toamna trecută. Tancuri pe străzi, oameni zăcând morți prin șanțuri. Invazia îngrozitoare a „Beretelor negre“ rusești. Am văzut rămășițele baricadelor pe străzi. Am văzut găuri de gloanțe pe zidurile caselor. E o dorință larg răspândită de eliberare de Uniunea Sovietică, de a pune capăt ocupației. Această hotărâre întâmpină rezistențe.

— Sunt mai multe moduri de a privi aceste rezistențe, spuse Putnis șovăitor.

— Care e atitudinea poliției față de situația asta?

Putnis se holbă surprins la el.

— Noi păstrăm ordinea, bineînțeles, răspunse el.

— Cum poate cineva să facă ordine printre tancuri?

— Ceea ce vreau să spun e că avem grijă ca oamenii să rămână calmi. Şi ne asigurăm ca nimeni să nu fie rănit inutil.

— Dar, sigur, tancurile acelea ar trebui privite ca o cauză a tulburărilor.

Putnis își stinse cu grijă țigara înainte de a răspunde.

— Amândoi suntem ofițeri de poliție, spuse el. Avem același țel înalt: să combatem crimele și să avem grijă ca oamenii să se simtă în siguranță. Dar lucrăm în împrejurări diferite și asta ne afectează felul în care ne facem treaba.

— Ați spus că sunt mai multe moduri de a privi lucrurile. Presupun că există mai multe perspective și în interiorul forțelor de poliție.

— Ştiu că în vest poliția e privită ca un servitor public apolitic. Forțele de poliție trebuie să fie neutre indiferent ce guvern e la putere. În principiu, același lucru se aplică și în țara noastră.

— Dar aici există un singur partid, nu-i așa?

— Acum nu mai e așa. Anumite organizații politice noi au apărut în ultimii ani.

Wallander își dădu seama că Putnis evita, cu pricepere, să-i răspundă la întrebări. Se hotărî să ia taurul de coarne.

— Dumneavoastră ce credeți? întrebă el.

— Despre ce?

— Despre independență. Despre eliberare.

— Nu e treaba unui colonel al forței de poliție letone să discute asemenea chestiuni. Cu siguranță nu cu un străin.

— Nu prea cred că sunt microfoane ascunse aici, insistă Wallander. Răspunsul dumneavoastră nu va ajunge mai departe. Pe lângă asta, o să mă întorc în curând în Suedia. Nu o să mă urc pe un piedestal în piața orașului ca să anunț ce mi-ați spus în particular.

Putnis îl studie din cap până în picioare pentru o vreme înainte să-i răspundă.

— Bineînțeles că am încredere în dumneavoastră, inspectore Wallander. Permiteți-mi să vă spun că mă impresionează ceea ce se întâmplă în țara asta - și în țările noastre vecine, și în Uniunea Sovietică; dar mă tem că nu toți colegii mei împărtășesc perspectiva mea.

„Colonelul Murniers, se gândi Wallander. Dar, se înțelege, nu o să recunoască atât de multe."

Colonelul Putnis se ridică în picioare.

— Discuția asta m-a pus pe gânduri, spuse el. Dar acum trebuie să mă confrunt cu o persoană neplăcută în camera de interogatoriu. Motivul pentru care am venit la dumneavoastră a fost ca să vă spun că soția mea, Ausma, se întreabă dacă v-ar conveni să luați cina cu noi mâine-seară. Am uitat că aveam o întâlnire programată pentru seara asta.

— Ar fi minunat, spuse Wallander.

— Colonelul Murniers ar vrea să luați legătura cu dânsul în dimineața asta. S-a gândit că puteți discuta despre părțile investigației la care ar trebui să ne concentrăm. Evident, o să vă anunț dacă interogatoriul meu înregistrează vreun progres.

Putnis ieși din cameră. Wallander își citi notițele pe care și le făcuse cu o noapte înainte, când se întoarse de la cabana de vânătoare din pădure. “Îl bănuim pe colonelul Murniers, îi spuse Upitis. Credem că maiorul Liepa a fost trădat. Nu există altă explicație."

Stătu lângă fereastră, privind peste acoperișurile caselor. Nu mai fusese niciodată implicat într-o anchetă ca aceasta. Oameni ducând vieți de care el n-avea nicio idee ocupau teritoriul în care se găsea el. Cum ar trebui să procedeze? Oare ar fi fost mai bine să meargă acasă? Şi totuși, nu putea să nege că era curios. Voia să știe de ce micul maior miop fusese omorât. Unde erau legăturile? Se întoarse la birou și-și reciti notițele încă o dată. Sună telefonul și ridică receptorul, așteptându-se să audă vocea lui Murniers. Tot ce putu auzi la început fu un pârâit asurzitor, apoi își dădu seama că era Björk încercând să se facă înțeles cu engleza lui proastă.

— Eu sunt, strigă el la telefon, Wallander. Te aud.

— Kurt! strigă Björk. Tu ești. De-abia te-aud. Sunt doar de cealaltă parte a Balticii - de ce e legătura așa de proastă? Poți să mă auzi?

— Te-aud. Nu trebuie să zbieri.

— Ce-ai spus?

— Nu mai urla! Şi nu vorbi așa de repede!

— Cum merge ancheta?

— Încet. Nici nu știu dacă o să ajungem undeva.

— Alo?

— Am spus că merge încet. Poți să m-auzi?

— Cu greu. Nu vorbi așa de repede. Nu mai țipa. Ești bine?

Dintr-odată legătura a devenit foarte clară - de parcă Björk ar fi fost în camera alăturată.

— Acum e mai bine. N-am auzit ce-ai spus.

— Merge încet și nu știu dacă o să ajungem undeva. Un colonel pe nume Putnis interoghează un suspect de ieri, dar habar n-am unde se va ajunge cu asta.

— Crezi că le poți fi de ajutor?

Wallander ezită, dar apoi răspunse încrezător.

— Da, spuse el. Cred că e bine că sunt aici, dacă poți să mă mai lași un pic.

— Nu se întâmplă nimic deosebit aici. E cam liniște. Poți să te concentrezi la ce faci.

— Ceva indicii despre barca de salvare?

— Nimic.

— Ar trebui să mai știu și altceva? Martinsson e lângă tine?

— Martinsson e în pat cu gripă. Am renunțat la investigațiile preliminare acum că Letonia a preluat cazul. N-avem cum să contribuim cu nimic.

— Ați avut parte de zăpadă?

Wallander nu auzi răspunsul lui Björk. Legătura telefonică se întrerupse, de parcă cineva ar fi tăiat-o cu foarfeca. Wallander puse receptorul la locul lui și-i trecu prin minte că ar trebui să-și sune tatăl. Încă nu trimisese cărțile poștale pe care le scrisese. Poate ar trebui să cumpere niște suvenire din Riga? Ce ar putea duce acasă din Letonia? Își izgoni o vagă senzație de dor de casă, bău restul cafelei lui reci și se întoarse la notițele lui. După o jumătate de oră se lăsă pe spate în scaunul lui de birou scârțâitor și se întinse. În sfârșit, începea să se simtă mai puțin obosit. „Primul lucru pe care trebuie să-l fac e să vorbesc cu Baiba Liepa, se gândi el. Până nu fac asta, mă bazez numai pe presupuneri. Ea trebuie să aibă informații de importanță crucială. Trebuie să știu de ce Upitis a aranjat întâlnirea de astă-noapte, ce voia să-i spun sau ce se temea că aș putea să știu.“

Îi scrise numele pe o foaie de hârtie și desenă un cerc în jurul lui. Puse un semn de exclamare după numele ei. Apoi scrise numele lui Murniers și puse un semn al întrebării după el. Își adună hârtiile, se ridică și merse pe coridor. Când bătu la ușa lui Murniers, auzi un mormăit și, când intră, îl auzi pe Murniers vorbind la telefon. Colonelul îi arătă unul dintre scaunele incomode pentru vizitatori, iar Wallander se așeză și așteptă. Ascultă ce spunea Murniers. Părea să fie o discuție aprinsă și, din când în când, colonelul își ridica vocea și striga. Wallander își dădu seama că era o putere remarcabilă înăuntrul acelui corp tumefiat și neglijat. Nu înțelegea nici măcar un cuvânt din ce se zicea, dar, brusc, își dădu seama că Murniers nu vorbea letona - intonația era diferită. Mai trecu o vreme până când înțelese că Murniers vorbea rusește. Discuția se sfârși cu Murniers emițând un ropot de ceea ce părea a fi o serie de ordine categorice, apoi trântind receptorul.

— Idioții, bombăni el, ștergându-și fața cu batista.

Se întoarse spre Wallander, calm și stăpân pe sine din nou și zâmbi.

— Întotdeauna e greu când subordonații nu fac ce trebuie să facă. Aveți aceeași problemă și în Suedia?

— Des, răspunse Wallander politicos.

Îl privi pe bărbatul care stătea vizavi de el. Putea să-l fi omorât el pe maiorul Liepa? Bineînțeles că putea! Experiența adunată de-a lungul anilor în forțele de poliție îi dăduse un răspuns clar: nu există criminali. Doar oameni obișnuiți care comit crime.

— M-am gândit că am putea să examinăm probele încă o dată, spuse Murniers. Sunt convins că bărbatul pe care îl interoghează colonelul Putnis e implicat într-un fel sau altul, dar, în timpul interogatoriului, poate reușim să găsim și noi puncte de vedere?

Wallander se hotărî să ia taurul de coarne.

— Mi se pare că investigația scenei crimei e inadecvată, spuse el.

Murniers își ridică o sprânceană.

— În ce fel?

— Sergentul Zids mi-a tradus raportul și câteva detalii nu mi s-au părut adevărate. Pentru început, nimeni nu pare să se fi deranjat să cerceteze cheiul.

— Ce-ar putea fi de găsit acolo?

— Urme de roți de mașină. Maiorul Liepa nu ar fi mers pe jos până în port în noaptea aceea.

Wallander așteptă ca Murniers să spună ceva, dar, cum colonelul nu spuse nimic, continuă:

— Nimeni nu pare să fi căutat nici măcar arma crimei. Impresia mea generală e că crima n-ar fi putut fi comisă unde a fost găsit cadavrul. În rapoartele pe care sergentul Zids le-a tradus pentru mine, se afirmă că scena crimei și locul în care a fost găsit cadavrul sunt identice, dar nu oferă nicio probă care să susțină această afirmație. Dar ceea ce mă frapează drept cel mai ciudat lucru e că niciun martor nu a fost interogat.

— Nu a existat niciun martor, spuse Murniers.

— De unde știți?

— Am vorbit cu paznicii din port. Nimeni n-a văzut nimic. Pe lângă asta, Riga e un oraș care doarme noaptea.

— Mă gândeam mai degrabă la zona în care locuia maiorul Liepa. Era târziu în noapte când a plecat de-acasă. Cineva ar fi putut auzi o ușă închizându-se și ar fi verificat să vadă cine ieșea așa de târziu. O mașină s-ar fi putut opri. Aproape întotdeauna e cineva care a văzut sau a auzit ceva, dacă cercetați destul.

Murniers dădu din cap.

— Exact asta facem acum, spuse el. Câțiva polițiști merg din ușă-n ușă cu o poză a maiorului Liepa.

— Nu credeți că e un pic mai târziu? Oamenii uită repede. Sau încurcă zilele și datele. Maiorul Liepa obișnuia să urce și să coboare scările spre apartamentul lui în fiecare zi.

— Uneori poate fi un avantaj să aștepți câteva zile, răspunse Murniers. Când a început să se răspândească zvonul că maiorul Liepa a fost omorât, oamenii au pretins că au văzut tot felul de

lucruri. Sau și-au imaginat că au văzut. Așteptând câteva zile putem să-i facem pe oameni să reflecteze, ca să-și dea seama de diferența dintre ce și-au imaginat că au văzut și observațiile corecte.

Wallander știa că Murniers avea dreptate, dar știa din propria experiență și că era mai util să se facă două anchete din ușă-n ușă, cu câteva zile între vizite.

— Vă mai preocupă și altceva? întrebă Murniers.

— Ce purta maiorul Liepa?

— Ce-ați spus?

— Era îmbrăcat în uniformă sau în haine civile?

— În uniformă. I-a spus soției că mergea la datorie.

— Ce-au găsit în buzunarele lui?

— Ţigări și chibrituri. Niște mărunțiș. Un stilou. Nimic care nu trebuia să fie acolo. Nici nu lipsea nimic. Buletinul îi era în buzunarul de la piept, iar portofelul și l-a lăsat acasă.

— Avea arma la el?

— Maiorul Liepa prefera să nu poarte o armă decât dacă era un mare risc și ar fi putut fi nevoit să o folosească.

— Cum ajungea de obicei până la secția de poliție?

— Avea o mașină cu șofer, bineînțeles, dar deseori prefera să vină pe jos. Numai Dumnezeu știe de ce.

— În notițele cazului se spune că Baiba Liepa nu-și amintește să fi auzit vreo mașină oprind afară.

— Bineînțeles că nu. Nu mergea la datorie - a fost păcălit.

— Dar nu știa asta atunci. De vreme ce nu s-a întors înăuntru, trebuie să fi presupus că s-a-ntâmplat ceva cu mașina. Ce-a făcut atunci?

— Probabil a-nceput să meargă pe jos. Nu putem ști sigur.

Wallander nu mai avea întrebări, dar acum era sigur că ancheta fusese condusă prost. Atât de prost încât îi lăsă impresia că fusese aranjată dinainte. Dar ce voiau să ascundă?

— Aș vrea să petrec câteva ore cercetându-i casa și străzile înconjurătoare, spuse Wallander. Sergentul Zids poate să m-ajute.

— N-o să găsiți nimic, îl asigură Murniers, dar sunteți binevenit să căutați. Dacă se află ceva important la interogatoriu, o să trimit după dumneavoastră.

Apăsă pe sonerie; sergentul Zids apăru în pragul ușii. Wallander îi ceru să-i arate, pentru început, orașul. Simți că trebuia să-și odihnească un pic mintea înainte de a înțelege soarta maiorului Liepa.

Sergentul Zids păru să se bucure de sarcina de a-i arăta vizitatorului orașul. Îi descrise străzile și parcurile pe lângă care treceau, iar Wallander putu să vadă cât de mândru era. Merseră pe bulevardul Aspasias, cu râul la stânga lor și sergentul opri lângă bordură ca să-i arate lui Wallander monumentul închinat libertății. Wallander încercă să înțeleagă ce reprezenta giganticul obelisc și-și aminti că Upitis îi spusese că cineva poate tânji după libertate, dar se poate și teme de ea. Niște oameni care arătau dubios stăteau pe vine la poalele monumentului, îmbrăcați sărăcăcios, tremurând de

frig. Wallander îl privi pe unul dintre ei ridicând o țigară de pe stradă. „Riga e plină de contraste, se gândi el. Tot ce văd și cred că încep să înțeleg e urmat imediat de opusul lui. Clădiri înalte și nezugrăvite se ridicau deasupra blocurilor bogat decorate, dar vechi, construite înainte de război. Esplanadele uriașe se terminau fie ca alei înguste, fie ca piețe splendide - terenurile de paradă ale Războiului Rece făcute din beton gri și monumente de granit.

Când sergentul opri la un stop, Wallander privi șuvoiul nesfârșit de oameni revărsându-se pe trotuare. Oare erau fericiți? Erau diferiți de oamenii de-acasă? Nu-și putea da seama.

— Parcul Verman, spuse sergentul Zids. Sunt două cinematografe aici, Spartak și Riga. Aceea din stânga e Esplanada. Acum întoarcem spre strada Valdemar. Când o să trecem de podul de peste canalul municipal, o să vedeți Teatrul Dramatic în dreapta. Acum întoarcem iar la stânga, spre cheiul 11 Noiembrie. Mergem mai departe, domnule colonel Wallander?

— Nu, atât ajunge, spuse Wallander, fără să se simtă deloc ca un colonel. Poți să mă ajuți să-mi cumpăr niște suvenire mai târziu, dar acum aș vrea să oprim undeva lângă casa maiorului Liepa.

— Strada Skarnu, îi spuse sergentul Zids, în inima vechii părți a Rigăi.

Parcă în spatele unui camion care scotea fum pe țeava de eșapament, în timp ce șoferul descărca niște saci cu cartofi. Wallander ezită pentru o clipă, neștiind dacă să-l ia sau nu pe sergent cu el. Fără el nu va putea pune nicio întrebare, dar, chiar și-așa, simțea nevoia de a fi singur cu observațiile și gândurile lui.

— Aceea e casa maiorului Liepa, spuse sergentul Zids, arătând spre o clădire înghesuită între două blocuri-turn ce păreau s-o țină pe verticală.

— Apartamentul lui are vedere la stradă? întrebă Wallander.

— Da, la etajul doi, cele patru ferestre din stânga.

— Așteaptă-mă aici, îi spuse Wallander.

Era amiază, dar strada era liniștită. Wallander merse încet spre casa din care maiorul Liepa ieșise pentru ultima dată pentru o plimbare singuratică. Și-l aminti pe Rydberg spunând că un ofițer de poliție trebuia să fie un actor, să se apropie de necunoscut încercând să pătrundă în el, să intre în pielea unui criminal sau a unei victime, imaginându-și gândurile și reacțiile lor. Wallander merse până la ușa de la intrare și o deschise. Era întuneric pe casa scării și se simțea un miros neplăcut de urină. Dădu drumul ușii și se închise cu un zgomot slab.

Nu-și putu da seama de unde-i venise acea intuiție, dar, când stătea privind scările întunecate, ceva i-a devenit clar dintr-odată. Era ca și cum o mică rază de lumină s-ar fi răspândit și putu să-și amintească tot ce văzuse trecându-i prin fața ochilor. „S-a întâmplat ceva înainte", se gândi el. Când maiorul Liepa venise în Suedia, multe se întâmplaseră deja. Barca de salvare pe care o găsise doamna Forsell la Mosby Strand era doar o mică parte dintr-un șir de evenimente pe care-l urmărea maiorul Liepa. Asta voia să afle

Upitis. Îi destăinuise maiorul Liepa vreo suspiciune, îi spusese ceva despre ce știa sau bănuia despre o crimă din țara lui? Wallander putea să vadă acum destul de clar că pierduse o idee pe care trebuia s-o aibă mai devreme. Dacă Upitis avea dreptate și maiorul Liepa fusese trădat de unul dintre colegii lui, probabil colonelul Murniers, nu se putea ca și alții în afară de Upitis să-și pună aceeași întrebare? Cât de mult știe, de fapt, ofițerul de poliție suedez? E posibil ca maiorul Liepa să-i fi transmis lui Wallander ceva din ce știa sau bănuia?

Îi trecu prin minte că teama pe care o simțise de câteva ori de când sosise în Riga era un semnal de alarmă. Poate ar trebui să fie mai în gardă decât crezuse până acum? Nu exista nicio îndoială că acela care era răspunzător de uciderea oamenilor din barca de salvare și a maiorului Liepa nu va ezita să ucidă din nou.

Trecu strada și se uită în sus, la ferestre. „Baiba Liepa trebuie să știe, se gândi el. Dar de ce n-a venit chiar ea la cabana de vânătoare? E supravegheată? De asta am devenit domnul Eckers? De ce am acceptat să vorbesc cu Upitis? Cine e Upitis? Cine asculta în pragul ușii dincolo de lumina slabă a lămpii cu petrol?“

„Trebuie să intru în pielea lor, se gândi el, acum Rydberg și-ar fi început jocul solitar de roluri.“

Maiorul Liepa se întoarce din Suedia. Își prezintă raportul colonelului Putnis și colonelului Murniers, apoi merge acasă. Ceva ce spune în timp ce-și raportează activitățile desfășurate în Suedia are ca rezultat pronunțarea imediată a unei sentințe capitale de către cineva. Merge acasă, ia cina cu soția lui și-i arată cartea dăruită de ofițerul de poliție suedez, inspectorul Wallander. E bucuros că e din nou acasă și habar n-are că e ultima seară din viața lui. După ce moare, soția lui încearcă să-l contacteze pe ofițerul de poliție suedez: îl inventează pe domnul Eckers, iar un bărbat care-și spune Upitis îl interoghează într-o încercare de a afla ce știe Wallander. Ofițerului de poliție suedez i se cere ajutorul, deși nu e deloc clar cum ar putea ajuta. Cu toate astea, e evident că această crimă e legată de agitația politică din Letonia și că în centrul ei e un maior mort al forței de poliție, pe nume Liepa. Cu alte cuvinte, mai e o verigă de adăugat lanțului de evenimente deja stabilit: politica. Oare despre asta a discutat maiorul Liepa cu soția lui în ultima seară din viața lui? Telefonul sună chiar înainte de unsprezece seara. Nimeni nu știe de la cine vine apelul, dar maiorul Liepa pare să nu aibă nicio cunoștință că ar avea vreo legătură cu executarea unei pedepse cu moartea. Spune că a fost chemat la slujbă pe timp de noapte și-și părăsește apartamentul. Nu se mai întoarce niciodată.

„Nu a apărut nicio mașină, se gândi Wallander. A așteptat câteva minute, bineînțeles. N-a bănuit că ceva era în neregulă. După o vreme, îi trece prin cap că mașina s-ar putea să se fi stricat, așa că se hotărăște să meargă pe jos.“ Wallander își scoase harta Rigăi din buzunar și începu să meargă. Sergentul Zids stătea în mașină,

privindu-l. „Cui îi dă raportul? se întrebă Wallander. Colonelului Murniers?“

„Vocea de la telefon care l-a chemat la miezul nopții trebuie să-i fi inspirat încredere, se gândi el. Maiorul Liepa nu putea să suspecteze nimic. Pe de altă parte, trebuie să fi avut motive să suspecteze pe toată lumea. În cine mai putea avea încredere?" Răspunsul era evident. Baiba Liepa, soția lui.

Lui Wallander îi era clar că nu va ajunge niciunde rătăcind cu o hartă în mâini. Oamenii - trebuie să fi fost mai mulți - care i-au înscenat asta maiorului ar fi plănuit totul cu mare grijă. Dacă voia să ajungă undeva, trebuia să cerceteze mai multe căi.

Când se întoarse la mașină, lui Wallander îi trecu prin minte că era ciudat că nu exista niciun raport scris despre călătoria maiorului în Suedia. Wallander văzuse cu ochii lui cum maiorul își făcuse notițe în timpul șederii în Ystad. De câteva ori chiar spusese cât de important era să scrie rapoarte detaliate.

Dar sergentul Zids nu-i tradusese niciun astfel de raport scris. Ori Putnis, ori Murniers îi povestise despre ultima lor întâlnire cu maiorul.

Putea să-l vadă pe maiorul Liepa cu ochii minții. În clipa în care avionul plecase din aeroportul Sturup, și-ar fi desfăcut măsuța din spatele scaunului, ar fi întins-o în față și ar fi început să-și scrie raportul. Ar fi continuat să scrie în timp ce aștepta transferul la Arlanda și ar fi continuat să lucreze la el și în ultima parte a călătoriei lui - zborul spre Riga.

— N-a prezentat maiorul Liepa un raport scris despre munca lui din Suedia? întrebă el după ce se urcă în mașină.

Sergentul Zids se holbă mirat la el.

— Cum ar fi avut timp de așa ceva?

„O, și-ar fi făcut timp, își zise Wallander în sinea lui. Raportul acela trebuie să existe, dar poate e cineva care nu vrea să-l văd.“

— Suvenirele, spuse Wallander. Aș vrea să merg într-un centru comercial, iar apoi putem lua prânzul. Dar, fii atent, nu mai sărim peste cozi.

Parcă în fața centrului comercial. Wallander petrecu o oră cutreierându-l cu sergentul după el. Magazinul era plin, dar nu erau multe bunuri expuse. Numai când ajunse la raionul de cărți și de CD-uri interesul lui fu trezit. Găsi niște înregistrări de operă cu orchestră și cântăreți ruși, care erau foarte ieftine. Își mai cumpără, de asemenea, și niște cărți de artă, la prețuri la fel de mici. Nu știa sigur cui i le va dărui, dar ceru să fie ambalate ca niște cadouri, iar sergentul îl conduse încolo și-ncoace între diferite case de marcat. Totul era așa de complicat că pe Wallander îl apucară sudorile.

Când ieșiră din nou în stradă, îi propuse, fără alte adăugiri, să mănânce la hotelul Latvia. Sergentul dădu din cap în semn de aprobare, de parcă ar fi vrut să arate că punctul de vedere pe care tot încercase să-l impună ajunsese, în sfârșit, unde trebuia.

Wallander urcă în camera lui cu cadourile, își dădu jos haina și se spălă pe mâini în baie. Speră în van că telefonul va suna și cineva

va întreba de domnul Eckers, dar nimeni nu făcu asta. Încuie ușa camerei în urma lui și luă liftul până la parter. Chiar dacă sergentul Zids fusese cu el, întrebă dacă primise vreun mesaj când își luă cheia de la cameră: recepționerul dădu din cap că nu. Se uită prin jur în recepție după vreunul dintre oamenii coloneilor, dar nu văzu niciunul. Îl trimise pe sergentul Zids înaintea lui în sala de mese, sperând că rezultatul va fi așezarea lui la altă masă decât cea la care era așezat de obicei.

O femeie îi făcu semn cu mâna. Stătea la o tejghea unde se vindeau ziare și cărți poștale. Trebui să se uite în jur înainte să fie sigur că el era cel chemat. Merse până la ea.

— Ați dori să cumpărați niște vederi, domnule Wallander? întrebă ea.

— Nu acum, spuse el, întrebându-se de unde-i știa numele.

Femeia purta o rochie gri și avea probabil peste cincizeci de ani. Făcuse greșeala de a-și ruja buzele cu roșu aprins și lui Wallander îi trecu prin minte că avea nevoie de o prietenă sinceră care să-i spună cât de rău îi stătea.

Îi întinse niște vederi ca să se uite la ele.

— Sunt frumoase, nu-i așa? spuse ea. Nu v-ar plăcea să vedeți mai mult din țara noastră?

— Din păcate, nu cred că am timp, spuse el. Altfel, mi-ar plăcea să fac un tur al Letoniei.

— Dar sunt sigură că puteți găsi timp pentru un concert de orgă, îi spuse femeia. Până la urmă, sunteți un iubitor al muzicii clasice, domnule Wallander.

Tresări aproape imperceptibil. De unde îi cunoștea gusturile lui muzicale?

— Se va ține un concert de orgă în seara asta la biserica Sfânta Gertrude, îi spuse ea. Începe la șapte. V-am desenat o hartă, în caz că vreți să mergeți.

I-o oferi și observă că scria *Domnul Eckers* cu creionul pe verso.

— Concertul e cu intrare liberă, spuse femeia, când îl văzu căutându-și portofelul prin buzunarul interior.

Wallander dădu din cap și-și puse harta în buzunar. Cumpără câteva cărți poștale, apoi merse în sala de mese. De data asta era sigur că o va întâlni pe Baiba Liepa.

Sergentul Zids stătea la aceeași masă, făcându-i semn. Sala de mese era neobișnuit de plină, iar ospătarii păreau să lucreze, în sfârșit, la capacitate maximă. Wallander se așeză și-i arătă vederile lui Zids.

— Trăim într-o țară foarte frumoasă, spuse sergentul. „O țară nefericită, se gândi Wallander. Rănită, schilodită, ca un animal lovit. În seara asta voi întâlni una din acele păsări cu aripile frânte. Baiba Liepa."

11

Wallander plecă de la hotel la cinci și jumătate după-amiaza. Se gândi că, dacă nu va putea să scape de urmăritori în următoarea oră, atunci nu va mai putea scăpa de ei niciodată. După ce își luă rămas-bun de la sergentul Zids la sfârșitul prânzului luat împreună cu el - se scuză spunând că avea de lucrat la niște documente și că prefera să facă asta în camera lui de hotel - își petrecu toată după-amiaza încercând să găsească o cale de a scăpa de bărbații care se țineau după el.

Nu avea nicio experiență în a fi filat și doar foarte rar filase chiar el câte un suspect. Își răscoli memoria încercând să-și aducă aminte câteva vorbe înțelepte de ale lui Rydberg despre greutățile urmăririi oamenilor, dar ajunse la concluzia că acesta nu-și exprimase vreodată o părere despre arta filajului. Wallander își mai dădu seama și că nu va putea planifica nicio manevră surprinzătoare, de vreme ce nu cunoștea prea bine străzile Rigăi. Trebuia să profite de orice ocazie i se ivea în cale și nu era încrezător că va reuși, dar se simțea obligat să încerce. Baiba Liepa nu ar fi recurs la atâtea mijloace ca să se întâlnească în secret cu el dacă n-ar fi avut un motiv serios. Wallander nu-și putea imagina că o femeie căsătorită cu maiorul ar fi fost înclinată spre gesturi excesiv de dramatice.

Era deja întuneric când plecă din hotel și începuse să bată vântul mai tare. Își lăsă cheile la recepție fără să spună unde mergea sau când se va întoarce. Biserica Sfânta Gertrude, unde trebuia să aibă loc concertul, nu era departe de hotelul Latvia. Avea o speranță vagă de a se pierde printre toți oamenii care se grăbeau să ajungă acasă de la muncă.

Afară, pe stradă, își încheie nasturii de la haină și se uită rapid în jur, dar nu putu să vadă pe nimeni care părea să-l urmărească. Poate că erau mai mulți? Știa că urmăritorii experimentați nu rămâneau niciodată în spatele țintei lor, ci întotdeauna încercau să se poziționeze în fața lor. Merse încet, oprindu-se des ca să se uite în vitrinele magazinelor. Nu putu să se gândească la un plan mai bun decât să se dea drept un străin ce căuta suvenirele potrivite pentru a le duce la el acasă. Traversă Esplanada largă și merse pe strada din spatele birourilor guvernamentale. Se gândi să cheme un taxi și să ceară să fie dus undeva, apoi să-l schimbe cu altul, dar se hotărî că ar putea fi un șiretlic prea ușor de observat pentru un urmăritor. Fără îndoială, oricine îl urmărea putea afla foarte repede cine folosise taxiurile orașului și unde mersese.

Se opri în fața unei vitrine în care erau expuse niște haine banale pentru bărbați. Nu recunoscu pe niciunul dintre oamenii care treceau prin spatele lui și ale căror reflexii le putea vedea în geam. „Ce fac? se întrebă el. Baiba, ar fi trebuit să-i spui domnului Eckers cum să ajungă la biserică fără să fie urmărit.“ Porni din nou la drum. Mâinile îi erau reci și regretă că nu-și luase o pereche de mănuși la el.

Dintr-un impuls de moment, intră într-o cafenea și într-o cameră plină cu fum, ticsită de lume, care mirosea puternic a bere,

tutun și transpirație și se uită prin jur după o masă. Nu era niciuna goală, dar reuși să vadă un scaun gol chiar în spate, în colț. Doi bătrâni, fiecare cu câte-o halbă de bere în fața lui, erau adânciți în discuție și doar dădură din cap atunci când Wallander arătă întrebător spre scaun. O chelneriță cu petice pe coate strigă ceva la el, iar el arătă spre una dintre halbele de bere. Tot timpul, stătea cu ochii pe intrare: îl va urmări umbra? Chelneriță veni cu halba înspumată. Îi dădu o bancnotă, iar ea puse restul pe masa lipicioasă. Intră un bărbat cu o geacă de piele purtată. Wallander îl privi croindu-și drumul spre un grup care părea să-l fi așteptat și așezându-se. Wallander luă o gură de bere și aruncă o privire la ceasul lui de mână: 5.55 după-amiaza. Acum trebuia să hotărască ce urma să facă în continuare. Ușa spre toaletă era pe diagonală, în spatele lui - de fiecare dată când ușa se deschidea, era asaltat de duhoarea urinei. Când își goli halba pe jumătate, se ridică și merse la toaletă. Se trezi într-un coridor îngust, cu cabine pe fiecare parte și cu un pisoar la capăt, luminat de un singur bec. Se gândi că ar putea fi o ușă în spate pe care s-o folosească, dar coridorul era închis de un zid de cărămidă. „Asta nu e bine, se gândi el, nici nu are rost să încerc. Cum scapi de ceva ce nici măcar nu vezi? Din păcate, domnul Eckers va avea parte de o companie nedorită când va merge la concert.” Incapacitatea lui de a găsi o soluție îl enerva. În timp ce stătea la pisoar, ușa se deschise și un bărbat intră și se închise într-una dintre cabine.

Wallander știu imediat că era cineva care sosise în cafenea după el, își amintea foarte bine chipurile. Nu ezită, cu riscul de a face o greșeală. Trecu grăbit prin cafeneaua plină de fum și ieși pe ușă. Afară, pe stradă, se uită în jur, privind spre uși, dar nu văzu pe nimeni. Se întoarse rapid pe același drum, coti spre o alee îngustă și fugi cât de iute putu până când ieși din nou la Esplanadă. Un autobuz stătea într-o stație și reuși să se urce în el chiar înainte de a se închide ușile. Coborî la următoarea stație fără să i se fi cerut biletul, ieși de pe drumul principal și merse pe numeroasele alei. Se opri la lumina unui felinar ca să se uite pe hartă. Mai avea timp, așa că se ascunse într-o intrare întunecată ca să aștepte. În următoarele zece minute nicio persoană pe care ar fi bănuit-o a fi un urmăritor nu trecu pe-acolo. Ştia că putea să fie încă supravegheat, dar își spuse că făcuse tot ce putea.

Ajunse la biserică înainte de ora șapte seara. Era deja destul de plină, dar găsi un loc lângă una dintre părțile laterale ale naosului și privi șuvoiul de oameni care încă intra în biserică. Nu văzu niciunul care ar fi putut fi urmăritorul lui, dar n-o văzu nici pe Baiba Liepa.

Sunetul orgii îl sperie. Era ca și cum întreaga biserică era gata să fie dărâmată doar de puterea muzicii. Wallander își aminti o ocazie când era copil și tatăl lui îl dusese la biserică. Muzica de orgă îl speriase atât de tare că izbucnise în lacrimi. Acum recunoscu ceva liniștitor în acea muzică. „Bach nu are patrie, se gândi el. Muzica lui aparține tuturor.”

Wallander lăsă muzica să-i pătrundă în conștiință.

„Murniers putea să fi fost cel care l-a sunat pe maiorul Liepa. Ceva ce a spus maiorul când s-a întors din Suedia putea să-l determine pe Murniers să-l reducă la tăcere rapid. Maiorului Liepa i s-ar fi putut ordona să se întoarcă la serviciu. Putea să fi fost omorât chiar și la secția de poliție.”

Șirul gândurilor lui fu brusc întrerupt de senzația că era privit. Se uită într-o parte și-n alta, dar putu să vadă numai fețe concentrându-se la muzică. La corul mare din centru putea vedea doar spatele oamenilor. Continuă să se uite în jur până când privirea i se opri pe partea opusă a naosului.

Acolo era Baiba Liepa, în mijlocul unui rând de bănci, într-un grup de bătrâni. Își purta căciula de blană și-și întoarse privirea imediat ce fu sigură că Wallander o recunoscuse. În următoarea oră, el încercă să evite s-o mai privească din nou, dar, din când în când, nu putea rezista să nu arunce o privire în direcția ei și putu să vadă că stătea cu ochii închiși, ascultând muzica. Wallander fu copleșit de o senzație de irealitate. Cu numai câteva săptămâni în urmă, soțul ei stătea pe canapeaua lui în timp ce o ascultau pe Maria Callas cântând în *Turandot,* cu un viscol făcând ravagii dincolo de ferestre. Acum era într-o biserică din Riga, maiorul era mort, iar văduva lui stătea cu ochii închiși, ascultând o fugă de Bach.

„Ea trebuie să știe cum putem ieși de-aici, se gândi el. Ea a ales biserica asta ca loc de întâlnire, nu eu.“

Când se termină concertul, toată lumea se ridică, plecă imediat și se făcu un blocaj la ieșire. Graba îl uimi pe Wallander. Era ca și cum muzica n-ar fi existat niciodată, iar congregația încerca să scape de o amenințare cu bombă, înghesuit, o pierdu din vedere pe Baiba Liepa și se lăsă purtat de mulțime. Chiar când ajunse în pridvor, o văzu în umbrele din transeptul de nord. O văzu chemându-l prin semne și ieși din mulțimea care-și făcea loc cu coatele spre ieșire.

— Urmați-mă, îi spuse ea.

În spatele unei cripte străvechi era o ușă îngustă pe care ea o deschise cu o cheie mai mare decât mâna ei. Intrară într-un cimitir, ea se uită repede în jur, apoi merse grăbită printre pietrele vechi de mormânt și crucile ruginite de fier. Ieșiră din cimitir pe o poartă care dădea spre o stradă din spate, o mașină cu luminile stinse își porni motorul zgomotos, iar ei urcară în ea. De data asta Wallander era sigur că era o Lada. Bărbatul de la volan era foarte tânăr și fuma una din acele țigări foarte tari. Baiba Liepa îi zâmbi repede lui Wallander, timid și nesigur, apoi merseră spre o stradă mare și largă, pe care Wallander o bănui a fi Valdemar. Continuară să meargă spre nord, pe lângă un parc pe care Wallander și-l aminti din turul făcut cu sergentul Zids, apoi cotiră spre stânga. Baiba Liepa îl întrebă ceva pe șofer și primi un semn cu capul drept răspuns. Wallander observă că șoferul verifica oglinda retrovizoare tot timpul. Apoi cotiră din nou spre stânga și, brusc, șoferul acceleră și făcu un viraj în formă de U. Trecură din nou pe lângă parc, iar

Wallander era acum sigur că era parcul Verman; apoi se întoarseră în centrul orașului. Baiba Liepa se aplecă în față pe locul ei, de parcă i-ar fi dat șoferului indicații tăcute respirându-i în ceafa. Merseră de-a lungul bulevardului Aspasias, trecură pe lângă una dintre acele piețe pustii și peste un pod al cărui nume Wallander nu-l cunoștea.

Ajunseră într-o zonă de fabrici dărăpănate și cartiere sumbre de locuințe. Păreau să meargă mai încet acum. Baiba Liepa se lăsă pe spate pe locul ei, iar Wallander presupuse că erau încrezători că nimeni nu reușise să le dea de urmă.

Câteva minute mai târziu se aflară în fața unei clădiri dărăpănate cu două etaje. Baiba îi făcu un semn cu capul lui Wallander și ieșiră. Îl conduse rapid printr-o poartă de fier, pe o cărare de pietriș și descuie o ușă. Wallander auzi mașina plecând în urma lor. Intră într-un hol care mirosea puțin a dezinfectant, observând că era luminat de un singur bec slab ascuns sub un abajur roșu de pânză și se gândi că ar putea fi la intrarea unui club rău famat. Își atârnă paltonul gros, își puse haina pe spătarul unui scaun, apoi o urmă într-o cameră de zi unde primul lucru pe care-l văzu fu un crucifix atârnat de perete. Ea aprinse niște lumini și, dintr-odată, păru calmă. Îi făcu semn să stea jos.

Mai târziu, mult mai târziu, va fi uimit că nu-și va aminti nimic despre camera în care se întâlnise cu Baiba Liepa. Singurul lucru care-i rămase în memorie era crucifixul negru, lung de un metru atârnând între două ferestre ale căror perdele erau trase cu grijă și mirosul persistent de dezinfectant din hol. Dar fotoliul uzat în care șezu, ascultând povestea îngrozitoare a Baibei Liepa - ce culoare avea? Nu-și putea aminti. Era ca și cum ar fi vorbit într-o cameră cu mobilă invizibilă. Crucifixul negru putea să fi fost suspendat în aer, ținut acolo de o forță divină.

Ea purta o rochie roșiatică despre care mai târziu află că maiorul i-o cumpărase într-un centru comercial din Ystad. O purta ca să-i onoreze memoria, îi spuse ea și, de asemenea, se gândise că va fi o amintire a crimei care fusese comisă și împotriva ei prin trădarea și uciderea soțului ei. Wallander fu cel care vorbi mai mult, punând întrebări la care ea răspunse cu vocea ei reținută.

Primul lucru pe care-l făcură fu să scape de *domnul Eckers.*

— De ce numele ăsta? întrebă el.

— E doar un nume, spuse ea. Poate există o persoană cu acest nume, poate nu. Eu l-am inventat. Era ușor de ținut minte.

La început vorbi într-un fel care-i aminti lui Wallander de Upitis. De parcă avea nevoie de timp ca să treacă la subiectul la care poate se temea să ajungă. El ascultă atent, temându-se să nu piardă vreo semnificație ascunsă - ceva ce descoperise că era o trăsătură a societății letone, dar ea confirmă relatarea lui Upitis despre lupta care se dădea în Letonia. Îi vorbi despre răzbunare și ură, despre o teamă care începea, încet-încet, să scape de sub control, despre o generație postbelică ce fusese suprimată. Lui Wallander i se păru că era anticomunistă, bineînțeles, antisovietică,

o prietenă a vestului pe care, paradoxal, țările blocului estic reușeau întotdeauna să le producă pentru a-și sprijini dușmanii imaginari. Cu toate astea, niciodată nu făcea afirmații pe care nu le putea susține cu argumente detaliate. Mai târziu își dădu seama că încercase să-l facă să înțeleagă. Ea era profesoara lui și nu voia să-l lase în ignoranță cu privire la circumstanțele din spatele situației prezente, care explicau evenimentele pentru care era prea devreme să aibă o vedere de ansamblu. Își dădu seama că fusese mult prea ignorant în legătură cu ce se întâmpla în Europa de Est.

— Spune-mi Kurt, îi zise, dar ea dădu din cap și continuă să-l țină la distanța pe care o stabilise de la început.

El rămase în continuare domnul Wallander.

O întrebase unde erau.

— Într-un apartament de-al unui prieten, spuse ea. Ca să rezistăm și să supraviețuim, trebuie să împărțim totul - cu atât mai mult cu cât trăim într-o țară în care fiecare e îndemnat să se gândească doar la propria persoană.

— Din câte văd, comunismul e opusul acestui lucru, spuse Wallander. Credeam că pretindea că numai lucrurile gândite și realizate împreună sunt acceptabile.

— Așa era înainte, spuse ea. Dar atunci totul era altfel. S-ar putea recrea acel vis cândva în viitor sau poate e imposibil să readuci la viață visele moarte? Ca atunci când ești mort, ești mort pentru totdeauna.

— Ce s-a-ntâmplat, mai exact?

La început, ea păru să nu înțeleagă ce voia el să-i spună, dar apoi înțelese că o întreba despre soțul ei.

— Karlis a fost trădat și ucis, spuse ea. A pătruns prea adânc sub suprafața unei infracțiuni prea mari, care implica prea mulți oameni importanți, ca să mai fie lăsat să trăiască. Știa că trăia periculos, dar nu fusese expus ca trădător. Un trădător în interiorul nomenclaturii.

— S-a întors din Suedia, spuse Wallander. A mers direct la secția centrală de poliție să-și prezinte raportul. L-ați întâlnit la aeroport?

— Nici măcar nu știam că venea acasă, răspunse ea. Poate a încercat să mă sune, n-o să știu niciodată. Poate a trimis o telegramă la secția de poliție și le-a cerut să mă informeze. Nici asta n-o să aflu vreodată. Nu m-a sunat până n-a ajuns în Riga. Nici măcar n-am avut mâncarea potrivită pentru a-i sărbători întoarcerea. Una dintre prietenele mele mi-a dat un pui. De-abia am terminat de pregătit masa când a apărut cu cartea aceea frumoasă.

Wallander se simți un pic vinovat. Cartea pe care o cumpărase, în mare grabă și fără să se gândească prea mult, era lipsită de orice semnificație emoțională. Dar acum, când o auzea vorbind în felul acela despre ea, se simțea de parcă o mințise.

— Trebuie să fi spus ceva când s-a întors acasă, zise Wallander, dureros de conștient de limitările vocabularului lui în limba engleză.

— A fost foarte fericit, spuse ea. Firește, a fost și îngrijorat și furios, dar ceea ce-mi voi aminti mai presus de orice e cât de fericit a fost.

— Ce s-a-ntâmplat?

— A spus că ceva a devenit clar, în sfârșit. „Acum sunt sigur că sunt pe pista cea bună“, a spus el de mai multe ori. De vreme ce bănuia că aveam un microfon în apartamentul nostru, m-a dus în bucătărie, a deschis robinetele și mi-a șoptit la ureche. A spus că a descoperit o conspirație atât de dezgustătoare și de barbară că voi, oamenii din vest, veți fi forțați să recunoașteți ce se întâmplă în țările baltice.

— Asta a spus? O conspirație în țările baltice? Nu doar în Letonia?

— Sunt foarte sigură de asta. Se enerva des că cele trei țări baltice sunt privite ca o singură entitate, în ciuda marilor diferențe dintre ele, dar atunci n-a vorbit doar despre Letonia.

— Chiar a folosit cuvântul „conspirație"?

— Da.

— V-ați dat seama despre ce era vorba?

— Ca toată lumea, știa de multă vreme că existau legături directe între anumiți infractori, politicieni și chiar ofițeri de poliție. Se protejau unul pe altul ca să-și ușureze tot felul de activități infracționale, apoi își împărțeau câștigurile. Chiar și lui Karlis i s-a oferit mită în numeroase ocazii, dar avea prea mult respect de sine ca să ia în considerare acceptarea uneia. A lucrat sub acoperire multă vreme, încercând să afle ce se întâmpla și cine era implicat. Bineînțeles că eu știam totul despre asta. Știam că trăim într-o societate care, la nivel fundamental, nu e decât o conspirație. O filosofie colectivă a vieții care s-a transformat într-un monstru și, la sfârșit, conspirația a rămas singura ideologie valabilă.

— De când investiga această conspirație?

— Am fost căsătoriți timp de opt ani, dar a început investigațiile astea cu mult înainte să ne cunoaștem.

— Ce credea că va descoperi?

— La început, nimic mai mult decât adevărul.

— Adevărul?

— Pentru posteritate. Pentru o vreme de care era sigur că va veni în cele din urma. O vreme în care va putea să dezvăluie ce s-a-ntâmplat în timpul ocupației.

— Prin urmare, era un oponent al regimului comunist? În cazul acesta, cum de a devenit un ofițer de poliție de rang înalt?

Răspunsul ei fu plin de furie, de parcă ar fi fost vinovat de o gravă jignire a soțului ei.

— Dar nu înțelegeți? El a fost un comunist! Ceea ce l-a dezamăgit a fost o trădare uriașă! Corupția și indiferența. Visul unei societăți noi care s-a transformat în minciună.

— Prin urmare, ducea o viață dublă?

— Nu mă pot aștepta să înțelegeți ce implică asta, să fii obligat să pretinzi an după an că ești ceea ce nu ești, proclamând credințe

pe care le detești, apărând un regim pe care-l urăști. Dar nu l-a afectat numai pe Karlis. M-a afectat și pe mine, și pe toți oamenii din țara asta care au refuzat să renunțe la speranța într-o lume nouă.

— Ce-a descoperit de l-a făcut așa de fericit?

— Nu știu. N-am avut timp să vorbim despre asta. Purtam cele mai intime discuții în așternut, unde nu ne putea auzi nimeni.

— Nu v-a spus nimic?

— Îi era foame. Voia să mănânce și să bea vin. Cred că, în sfârșit, a simțit că putea să se relaxeze pentru câteva ore. Să-și dea frâu liber sentimentelor de bucurie. Dacă n-ar fi sunat telefonul, cred c-ar fi început să cânte cu paharul de vin în mână.

Ea se opri, iar Wallander așteptă. Îi trecu prin minte că nici nu știa dacă maiorul Liepa fusese îngropat sau nu.

— Gândiți-vă mai în urmă, spuse el blând. Ar fi putut face o aluzie la ceva. Oamenii care fac o descoperire importantă pot lăsa uneori să le scape ceva ce nu intenționează să spună.

Ea dădu din cap.

— M-am gândit, spuse ea. Şi sunt foarte sigură că n-a făcut așa ceva. Poate-a fost ceva ce-a descoperit în Suedia? Poate-a descoperit în mintea lui soluția unei probleme foarte importante.

— Avea niște documente acasă?

— Am căutat. Dar era foarte prudent. Cuvântul scris poate fi mult prea periculos.

— A dat ceva prietenilor lui? Lui Upitis?

— Nu. Aș fi știut dacă ar fi făcut asta.

— Vi se destăinuia?

— Ne destăinuiam unul altuia.

— Se mai destăinuia și altcuiva?

— Evident, avea încredere în prietenii lui; dar trebuie să înțelegem că fiecare secret încredințat altei persoane poate fi o povară pentru ea. Sunt foarte sigură că nimeni nu știa atât de multe ca mine.

— Trebuie să știu totul, spuse Wallander. Fiecare detaliu cât de mic pe care-l cunoașteți despre această conspirație este important.

Ea rămase tăcută o vreme, înainte de a vorbi. Wallander își dădu seama că se concentrase atât de intens că-l apucaseră sudorile.

— Cu câțiva ani înainte de a ne cunoaște, la sfârșitul anilor ’70, ceva s-a întâmplat și i-a deschis ochii față de ce se petrecea în țara asta. Vorbea des despre asta spunând că ochii fiecărei persoane trebuie deschiși într-un mod individual. Folosea o metaforă pe care n-am înțeles-o la început. „Unii oameni sunt treziți de cântatul cocoșilor, alții pentru că e prea multă liniște." Acum știu ce voia să spună. Ce s-a-ntâmplat, acum mai bine de zece ani, a fost că s-a implicat într-o investigație lungă și meticuloasă care a dus, în cele din urmă, la arestarea vinovatului. Era un bărbat care a furat multe icoane din bisericile noastre, opere de artă unice care au fost scoase prin contrabandă din țară și vândute pentru sume uriașe de bani. Karlis nu s-a îndoit că bărbatul va fi declarat vinovat. Dar n-a fost așa.

— De ce nu?

— Nu a fost nici măcar dus la judecată. Cazul a fost abandonat, Karlis n-a putut înțelege ce se întâmpla și, bineînțeles, a cerut un proces - dar, fără nicio informare, bărbatul a fost eliberat și toate documentele cazului au fost declarate secrete. Lui Karlis i s-a ordonat să uite toată treaba. Bărbatul care a emis acel ordin a fost superiorul lui. Încă-mi mai amintesc numele lui, Amtmanis. Karlis era convins că Amtmanis îl proteja pe infractor și că poate au împărțit și prada. Incidentul l-a șocat foarte tare.

Gândurile lui Wallander se întoarseră la acea noapte înzăpezită, când micul maior miop stătea pe canapeaua lui. „Sunt un om religios, îi spusese el. Nu cred într-un anumit Dumnezeu, dar, chiar și-așa, cineva poate avea o credință. “

— Și-apoi?

— Încă nu-l cunoșteam pe Karlis atunci, dar cred că a , trecut printr-o criză serioasă. Poate s-a gândit să demisioneze din poliție. De fapt, cred că eu l-am convins să-și păstreze slujba.

— Cum v-ați cunoscut?

Ea se uită surprinsă la el.

— Contează?

— S-ar putea. Nu știu. Tot ce știu e că trebuie să vă pun întrebări ca să vă pot ajuta.

— Cum se cunosc oamenii? spuse ea cu un zâmbet trist. Cu ajutorul prietenilor. Am auzit despre un tânăr ofițer de poliție care nu era precum ceilalți. Nu arăta grozav, dar m-am îndrăgostit de el la prima vedere.

— Și v-ați căsătorit? El a continuat să lucreze?

— Era căpitan când ne-am cunoscut, dar a fost promovat neobișnuit de repede. De fiecare dată când urca o treaptă ierarhică, venea acasă și-mi spunea că altă coroană funerară invizibilă i-a fost agățată de epoleți. A continuat să încerce să găsească dovezi despre o legătură între politicienii care sunt la putere în țara noastră, poliție și diferitele bande. S-a hotărât să găsească toate contactele și a vorbit odată despre un departament guvernamental, aici în Letonia, al cărui singur scop era să coordoneze legăturile dintre lumea interlopă, politicieni și ofițerii de poliție implicați. Aproximativ acum un an l-am auzit folosind cuvântul „conspirație” pentru prima dată. Nu trebuie să uitați că avea senzația că era în pas cu vremurile: *perestroika* din Moscova s-a răspândit până-n Letonia și am început să ne întâlnim mai des și să discutăm deschis despre ce trebuia făcut în țara noastră.

— Șeful lui era tot Amtmanis?

— Amtmanis a murit. Murniers și Putnis i-au urmat imediat la conducere. Nu avea încredere în niciunul și avea o senzație clară că unul din ei era implicat sau poate chiar liderul unei conspirații în care încerca să pătrundă. Spunea că exista un „condor“ și un „nagâț“ în forțele de poliție, dar nu știa care e unul și care e celălalt.

— Un condor și un nagâț?

— Un condor e un vultur, dar nagâțul e o pasăre de baltă nevinovată. Când Karlis era copil, era foarte interesat de păsări și chiar visa să devină ornitolog.

— Dar nu știa care e unul și care era celălalt? Credeam că a decis că era colonelul Murniers.

— Asta s-a întâmplat mult mai târziu, cam acum zece luni. Karlis era pe urma unui uriaș cerc de traficanți de droguri. A spus că era un plan diabolic care putea să ne ucidă de două ori.

— Ce voia să spună cu asta?

— Nu știu. Se ridică repede, de parcă se speriase brusc să continue. Pot să vă ofer o ceașcă de ceai, spuse ea. Mă tem că n-am cafea.

— Mi-ar plăcea o ceașcă de ceai, spuse Wallander.

Ea dispăru în bucătărie și Wallander încercă să hotărască cele mai importante întrebări pe care trebuia să i le pună în continuare. Era sigur că era sinceră cu el, dar încă nu știa ce credeau ea și Upitis că putea el să facă pentru a-i ajuta. Se îndoia că va fi capabil să împlinească așteptările pe care ei le aveau de la el. „Sunt doar un simplu ofițer de poliție din Ystad, se gândi el. Voi aveți nevoie de un om ca Rydberg - dar el e mort, la fel ca maiorul. Nu vă poate ajuta."

Se întoarse cu un ceainic și cu două cești pe o tavă. „Trebuie să mai fie și altcineva în apartament, apa n-ar fi putut să fiarbă așa de repede. Oriunde mă duc, e un paznic ascuns supraveghindu-mă și înțeleg foarte puțin din ce se întâmplă cu adevărat."

Putu să vadă că era obosită.

— Cât mai putem continua? întrebă el.

— Nu prea mult. Casa mea trebuie să fie sub observație - nu pot sta departe prea mult timp, dar putem continua tot aici mâine-seară.

— Atunci sunt invitat la colonelul Putnis.

— Înțeleg. Dar în seara următoare?

Dădu din cap, luă o gură de ceai (era slab) și continuă să-i pună întrebările.

— Trebuie să vă fi întrebat ce-a vrut să spună Karlis cu rețeaua de trafic de droguri care va ucide de două ori, spuse el. Ați discutat despre asta și cu Upitis, nu-i așa?

— Karlis mi-a spus odată că orice poate fi folosit pentru șantaj, îi răspunse ea. Când l-am întrebat ce voia sa spună cu asta, mi-a zis că era ceva ce i-a spus unul din colonei. Nu știu de ce-mi amintesc detaliul ăsta. Poate pentru că, în vremea aceea, Karlis era foarte tăcut și retras.

— Şantaj?

— Da, acesta a fost cuvântul pe care l-a folosit.

— Cine urma să fie victima șantajului?

— Letonia.

— Chiar a spus asta? O țară întreagă putea fi supusă șantajului?

— Da. Dacă n-aș fi sigură de asta, n-aș spune-o.

— Care din colonei a folosit cuvântul „șantaj“?
— Cred că Murniers, dar nu sunt sigură.
— Ce credea Karlis despre colonelul Putnis?
— A spus că Putnis nu era printre cei mai răi.
— Ce voia să spună cu asta?
— Respecta legea cât de cât. Nu lua mită de la oricine.
— Dar lua mită?
— Toți iau.
— Dar nu și Karlis.
— Niciodată. El era diferit.

Wallander observă că ea devenise neliniștită. Celelalte întrebări ale lui vor trebui să aștepte.

— Baiba, spuse el - și era prima dată când îi folosea numele de botez -, vreau să te gândești la tot ce mi-ai spus în seara asta. Poimâine s-ar putea să-ți pun din nou aceleași întrebări.

— Da, spuse ea. Tot ce fac e să mă gândesc.

Pentru o clipă crezu că o să înceapă să plângă, dar ea își recăpătă controlul de sine și se ridică în picioare. Trase o perdea care atârna de un perete ca să dezvăluie o ușă, pe care o deschise. Intră o femeie tânără, zâmbind, și începu să adune setul de ceai.

— Ea e Inese, îi spuse Baiba Liepa. În seara asta, ai venit aici ca s-o vizitezi. Asta va fi explicația ta dacă vei fi întrebat. Ai cunoscut-o în clubul de noapte de la hotelul Latvia și a devenit iubita ta. Nu știi exact unde locuiește, doar că stă de cealaltă parte a podului. Nu-i cunoști numele de familie și e iubita ta pentru puținele zile pe care le vei petrece în Riga. Crezi că lucrează la arhive.

Wallander o ascultă cu gura căscată. Baiba Liepa spuse ceva în letonă, iar Inese poză pentru el.

— Amintește-ți fața ei, spuse Baiba Liepa. Va veni să te ia poimâine. Du-te la clubul de noapte după opt seara și o s-o găsești acolo.

— Care e alibiul tău?
— Am fost la un concert de orgă, apoi mi-am vizitat fratele.
— Fratele?
— Da, el a fost cel care a condus mașina.
— De ce mi-ai pus o glugă pe cap când am mers să mă-ntâlnesc cu Upitis?
— El e mai inteligent decât mine, atunci nu știam dacă puteam avea încredere în tine.
— Ce crezi că pot face ca să te-ajut?
— Ne vedem poimâine, spuse ea evazivă. N-avem timp de pierdut.

Mașina era la poartă. Nu spuse un cuvânt în timp ce se întoarseră spre centrul orașului. Wallander crezu că plângea. Când îl lăsară nu departe de hotel, ea îi strânse mâna. Murmură ceva în letonă, iar Wallander ieși din mașina care apoi dispăru într-o clipită. Îi era foame, dar, chiar și-așa, merse drept în camera lui. Își turnă un pahar de whisky, apoi se băgă în pat, sub plapumă.

Nu-și mai putu lua gândul de la Baiba Liepa.

De-abia după ora două dimineața se dezbrăcă și se culcă. În visele lui, o femeie stătea culcată lângă el. Nu era „iubita" lui, Inese, era altcineva, dar coloneii care-i controlau visul nu-l lăsau s-o vadă.

Sergentul Zids veni să-l ia în dimineața următoare la opt fix. La opt și jumătate, colonelul Murniers îl chemă în biroul lui.

— Credem că l-am găsit pe ucigașul maiorului, spuse el.

Wallander se uită mirat la el.

— E vorba despre bărbatul pe care colonelul Putnis l-a interogat în ultimele zile?

— Nu, nu e el. E, fără îndoială, un nemernic de infractor care e implicat într-un fel sau altul - dar am prins pe altcineva. Vino să-l vezi!

Coborâră la subsol. Murniers deschise ușa unei anticamere cu o oglindă falsă pe un perete. Murniers îi făcu semn lui Wallander, invitându-l să se uite.

Camera de dincolo de oglindă avea pereți goi, o masă și două scaune. Pe unul din scaune stătea Upitis. Avea un bandaj murdar pe frunte. Purta aceeași cămașă pe care-o avusese în timpul conversației lor nocturne în misterioasa cabană de vânătoare.

— Cine e? întrebă Wallander fără să-și ia ochii de la Upitis.

Se temea că șocul îl va da de gol. Pe de altă parte, poate Murniers știa deja totul.

— E un om pe care stăm cu ochii de mult. Un profesor universitar ratat, poet, colecționar de fluturi și jurnalist. Bea prea mult, vorbește prea mult. Și-a petrecut câțiva ani în închisoare, pentru tot felul de delicte. Știam de ceva vreme că era implicat în infracțiuni serioase, dar n-am putut-o dovedi niciodată. Am primit un indiciu anonim sugerându-ne ca ar putea avea legătură cu uciderea maiorului Liepa.

— Există vreo dovadă?

— Nu e nevoie s-o mai spun, nu recunoaște nimic, dar avem probe la fel de importante ca o mărturisire voluntară.

— Ce?

— Arma crimei.

Wallander se întoarse să-l privească pe Murniers.

— Arma crimei, repetă Murniers. Poate că ar trebui să mergem în biroul meu ca să-ți dau toate datele despre arestarea lui. Și colonelul Putnis ar fi trebuit să ajungă acolo până acum.

Wallander îl urmă pe Murniers urcând pe scări. Mai observă cum colonelul fluiera ca pentru el însuși. „Cineva mă duce cu zăhărelul, se gândi el îngrozit. Cineva mă duce cu zăhărelul - dar nu știu cine. Nu știu cine și nu știu de ce.“

12

Upitis fu acuzat. La percheziția efectuată în apartamentul său fusese găsită o bâtă veche de lemn cu câteva șuvițe de păr lipite de

ea. Upitis n-avea un alibi pentru noaptea în care maiorul Liepa fusese omorât. Pretindea că băuse cu niște prieteni, dar nu-și amintea cu cine. În decursul dimineții, Murniers trimise o echipă de ofițeri să chestioneze oamenii care i-ar fi putut furniza un alibi lui Upitis, dar nimeni nu-și amintea să-l fi văzut sau să fi fost vizitat de el. Murniers folosea resurse uriașe pentru căutări, în timp ce colonelul Putnis părea înclinat să aștepte și să vadă cum evolua situația.

Wallander făcu tot ce putu ca să afle adevărul. Prima lui reacție când îl văzu pe Upitis prin oglinda falsă fu să creadă că fusese trădat, dar apoi începu să aibă îndoieli. Prea multe lucruri erau încă neclare. Descrierea Baibei Liepa despre traiul într-o societate în care conspirația era numitorul comun încă îi suna în urechi. Chiar dacă bănuielile maiorului Liepa fuseseră corecte și Murniers era un polițist corupt, dacă era persoana răspunzătoare de moartea maiorului, tot cazul părea ireal. Murniers era gata să riște să trimită la închisoare un om nevinovat doar ca să scape de el? Nu era acesta un act de o aroganță extremă?

— Dacă va fi găsit vinovat, îl întrebă pe Putnis, ce pedeapsă va primi?

— Suntem destul de învechiți și am păstrat pedeapsa cu moartea, îi spuse Putnis. Uciderea unui ofițer de poliție de rang înalt e una din cele mai grave crime pe care le poate comite cineva. Mă aștept să fie împușcat. Personal, cred că ar fi o pedeapsă potrivită - dumneavoastră ce părere aveți, inspectore Wallander?

Wallander nu-i dădu niciun răspuns. Faptul că era într-o țară în care criminalii erau executați îl îngrozi atât de tare încât îl lăsă mut pentru o vreme.

Putnis juca un joc al așteptării, iar Wallander își dădu seama că cei doi colonei o luau pe drumuri diferite fără să se anunțe unul pe altul. Putnis nici măcar nu fusese informat de indiciul anonim al lui Murniers. În timpul unuia dintre cele mai frenetice momente de hiperactivitate ale lui Murniers din acea dimineață, Wallander îl invită pe Putnis în biroul lui, îi ceru sergentului Zids să le-aducă o cafea și încercă să-l facă pe Putnis să-i explice ce se-ntâmpla cu adevărat. De la-nceput observase o anumită tensiune între colonei, iar acum, când era mai confuz ca niciodată, credea că n-avea nimic de pierdut prezentându-și îndoielile lui Putnis.

— Chiar e omul pe care-l căutăm? întrebă el. Ce motiv ar fi putut avea? O bâtă de lemn cu niște pete de sânge și fire de păr - cum poate fi asta o dovadă înainte de a se face vreun test medico-legal? Părul ar putea proveni și de la o pisică, nu-i așa?

Putnis ridică din umeri.

— O să vedem, spuse el. Murniers e foarte sigur de ce face. Foarte rar se-ntâmplă să aresteze pe cine nu trebuie, e mult mai eficient decât mine. Dar se pare că aveți îndoieli, domnule Wallander! Pot să vă-ntreb din ce motive?

— Doar mă mir, atâta tot, spuse Wallander. Dintr-odată ați arestat un criminal care pare cel mai puțin credibil dintre suspecți.

Rămaseră tăcuți, bându-și cafelele.

— Bineînțeles, ar fi minunat dacă ucigașul maiorului Liepa ar fi prins, spuse Wallander, dar acest Upitis nu pare a fi liderul unei rețele criminale care s-a hotărât să elimine un ofițer de poliție.

— Probabil e un dependent de droguri, spuse Putnis șovăitor. Dependenții de droguri pot fi constrânși să facă orice. Cineva ascuns putea să-i fi dat un ordin.

— Dar să ucizi un polițist de rang înalt cu o bâtă de lemn? Cu un cuțit sau un pistol mai merge - dar cu o bâtă de lemn? Şi cum a reușit să-i care trupul până în port?

— Nu știu. Asta o să afle Murniers.

— Cum merge cu bărbatul pe care-l interogați?

— Bine, n-a recunoscut încă nimic, dar o va face. Sunt convins că a fost implicat în traficul de droguri, la fel ca și bărbații din barca de salvare care a plutit până la țărm. Acum îl las să aștepte, să se gândească la situația în care se află.

Putnis se întoarse în biroul lui, iar Wallander rămase complet nemișcat, încercând să înțeleagă situația. Se întrebă dacă Baiba Liepa știa că prietenul ei, Upitis, fusese arestat pentru uciderea soțului ei. Revăzu cu ochii minții cabana de vânătoare din pădure și-și dădu seama că era posibil ca Upitis să se fi temut că Wallander știa ceva ce l-ar fi silit să-i spargă capul cu o bâtă de lemn și ofițerului suedez. Wallander își putea vedea toate ipotezele năruindu-se și toate indiciile dispărând unul câte unul. Încercă să reasambleze piesele, ca să vadă dacă mai putea salva ceva.

După o oră de meditație adâncă, ajunse la concluzia că mai putea face doar un lucru - să se întoarcă în Suedia. Venise la Riga pentru că poliția letonă îi ceruse ajutorul. Nu putuse să-i ajute în niciun fel, iar acum că păreau să fi arestat un vinovat, nu mai avea niciun motiv să rămână. Nu avea ce face decât să-și accepte propria confuzie, să accepte că ar fi putut fi interogat o noapte de bărbatul care s-ar putea dovedi a fi omul pe care-l căuta. Jucase rolul *domnului Eckers* fără să știe nimic despre piesa în care credea că joacă. Singurul lucru rațional pe care putea să-l facă era să se întoarcă acasă cât mai repede posibil și să uite toată treaba. Şi totuși, nu prea voia să facă asta. Dincolo de toată agitația și confuzia mai era ceva: teama și sfidarea Baibei Liepa și ochii obosiți ai lui Upitis. Îi trecu prin minte că mare parte din societatea letonă era mai presus de înțelegerea lui, dar și că ar putea observa lucruri pe care alții nu le-ar putea vedea.

Se hotărî să mai aștepte câteva zile. Cum simțea nevoia de a face ceva practic, în loc să stea degeaba și să viseze cu ochii deschiși în biroul lui, îi ceru sergentului Zids, care aștepta răbdător pe coridor, să-i aducă documentația tuturor cazurilor la care lucrase maiorul Liepa în ultimul an. Nu vedea nicio cale înainte, așa că încercă să se întoarcă înapoi, în trecutul recent al maiorului. Poate ar fi găsit ceva în arhive care să-i ofere un indiciu.

Sergentul Zids își demonstră eficiența obișnuită întorcându-se după o jumătate de oră cu un teanc de dosare prăfuite. Şase ore mai

târziu, sergentul Zids era răgușit și se plângea de dureri de cap. Wallander nu permise nici lui Zids, nici lui însuși, o pauză de masă: examinaseră dosarele unul câte unul, iar sergentul Zids tradusese, explicase, răspunse întrebărilor lui Wallander și continuă să traducă. Acum ajunseseră la ultima pagină a ultimului raport din ultimul dosar, iar Wallander trebui să facă față dezamăgirii. Aflase că, în ultimul an al vieții lui, maiorul Liepa arestase un violator, un hoț care terorizase una dintre suburbiile Rigăi de multă vreme, rezolvase două cazuri de falsificare de timbre poștale și descoperise autorii a trei crime, dintre care două se petrecuseră în familii în care victima și criminalul se cunoșteau. Nu găsi nicio urmă din ce Baiba Liepa pretindea că era adevărata lui misiune. Nu încăpea nicio îndoială că maiorul Liepa fusese un investigator conștiincios și uneori chiar pedant, dar asta fu tot ce putu spicui din munca lui zilnică. Când îl trimise pe Zids să returneze dosarele, îi trecu prin minte că singurul lucru remarcabil din ele era ceea ce lipsea. Maiorul Liepa trebuia să-și fi păstrat undeva informațiile obținute din investigațiile făcute sub acoperire, Wallander era sigur de asta. Nu putea să le fi ținut pe toate doar în mintea lui. Nu se îndoia de riscul de a fi prins, deci cum s-ar fi putut gândi în mod serios să facă o anchetă pentru viitor fără să lase o mărturie undeva? Ar fi putut fi călcat de un autobuz și nu ar fi rămas nicio consemnare a activității lui. „Trebuie să existe un dosar scris undeva și cineva trebuie să știe unde e.” Oare Baiba Liepa știa de el? Sau Upitis? Mai exista și altă persoană în trecutul maiorului, o persoană pe care-o ascunsese și de soția lui? „Orice secret pe care-l încredințăm altei persoane poate fi o povară pentru aceasta", îi spusese Baiba Liepa, iar acelea erau sigur vorbele soțului ei.

Sergentul Zids se întoarse de la arhive.

— Maiorul Liepa mai avea și alți membri ai familiei în afară de soția lui? îl întrebă Wallander.

— Nu știu, răspunse el, dar sigur știe doamna Liepa.

Wallander încă nu voia să-i pună această întrebare Baibei Liepa. Se gândi că de-acum încolo nu avea ce face decât să urmeze ce părea procedura normală în locul acela și să nu transmită informații și confidențe inutile, ci să acționeze de unul singur conform agendei personale.

— Trebuie să existe un dosar personal al maiorului Liepa, spuse el. Aș vrea să-l văd.

— Nu am acces la el, spuse sergentul Zids. Numai câțiva oameni pot avea acces la arhivele personale.

Wallander arătă spre telefon.

— Sună pe cineva care are acces, îi spuse el. Spune-i că ofițerul de poliție suedez vrea să vadă dosarul personal al maiorului Liepa.

Sergentul Zids reuși, în cele din urmă, să-l contacteze pe colonelul Murniers, care-i promise că dosarul maiorului Liepa va fi adus imediat. După trei sferturi de oră era pe biroul lui Wallander. Avea o copertă roșie și primul lucru pe care-l văzu când îl deschise

fu chipul maiorului. Era o poză veche, dar fu surprins să vadă că înfățișarea maiorului nu se schimbase aproape deloc în ultimii zece ani.

— Tradu-mi! Îi spuse lui Zids.

Sergentul dădu din cap.

— Nu sunt autorizat să văd conținutul dosarelor roșii, spuse el.

— Dac-ai avut voie să iei dosarul, cum să n-ai voie să traduci și conținutul lui pentru mine?

Sergentul Zids dădu din cap cu tristețe.

— Nu sunt autorizat, spuse el.

— Te autorizez eu. Tot ce trebuie să faci e să-mi spui dacă maiorul Liepa mai avea și alți membri ai familiei în afară de soție. Apoi o să-ți ordon să uiți totul.

Fără tragere de inimă, sergentul Zids se așeză și răsfoi hârtiile. Wallander avu impresia că Zids atingea hârtiile cu dezgust, de parcă ar fi fost cadavre.

Maiorul Liepa avea un tată. Conform dosarului, avea același prenume ca fiul lui, Karlis, și era un șef de poștă pensionat cu adresa în Ventspils. Wallander își aminti de broșura pe care doamna cu buze roșii de la hotel i-o arătase: conținea detalii despre o excursie pe coastă și în orașul Ventspils. Tatăl maiorului Liepa avea șaptezeci și patru de ani și era văduv. Wallander studie fața maiorului încă o dată și împinse dosarul la o parte. În acel moment, Murniers intră în cameră. Sergentul Zids se ridică grăbit în picioare și încercă să se distanțeze cât de mult putea de dosarul roșu.

— Ați găsit ceva interesant? întrebă Murniers. Ceva ce ne-a scăpat?

— Nimic. Tocmai voiam să trimit dosarul înapoi la arhivă.

Sergentul luă dosarul și ieși din cameră.

— Cum merge interogatoriul bărbatului pe care l-ați arestat? întrebă Wallander.

— O să cedeze, spuse Murniers cu răceală. Sunt sigur că am prins omul potrivit, chiar dacă colonelul Putnis pare să se îndoiască.

„Și eu mă îndoiesc, se gândi Wallander. Poate-o să vorbesc cu Putnis despre asta când o să ne-ntâlnim diseară. Și-o să-ncercăm să aflăm pe ce ne bazăm îndoielile."

Se hotărî pe loc că era vremea să pornească singur pe un drum singuratic care să-l scoată din confuzie. Nu mai avea niciun motiv să-și țină gândurile doar pentru el însuși, „în țara orbilor, chiorul e împărat", își spuse în gând. De ce să se limiteze la fapte când adevărul era denaturat în toate felurile?

— M-a mirat foarte tare ceva ce mi-a spus maiorul Liepa în timpul șederii lui în Suedia, spuse el. N-am înțeles clar ce-a vrut să spună. A băut mult whisky, dar mi s-a părut că sugera că unii dintre colegii lui nu ar fi tocmai de încredere.

Murniers nu se arătă deloc surprins de vorbele lui Wallander.

— Era un pic beat, bineînțeles, continuă Wallander, simțindu-se puțin rușinat că-și vorbea de rău un coleg mort, dar cred că

bănuia că unul din superiorii lui avea înțelegeri secrete cu diferite rețele criminale de-aici din Letonia.

— O afirmație interesantă, chiar dacă a venit de la un om beat, spuse Murniers gânditor. Dacă a folosit cuvântul „superiori" putea să se refere doar la colonelul Putnis și la mine.

— Nu mi-a dat niciun nume, spuse Wallander.

— V-a spus motivele bănuielilor lui?

— A vorbit despre traficul de droguri. Despre noi rute prin Europa de Est. Credea că erau imposibil de folosit acele rute pentru trafic fără niște persoane de rang înalt protejând activitatea asta.

— Asta-i ciudat. Maiorul Liepa mi s-a părut întotdeauna o persoană deosebit de rațională. Un om cu o conștiință foarte specială.

„E indiferent, se gândi Wallander. Ar putea fi așa pentru că maiorul Liepa avea dreptate?"

— La ce concluzii ați ajuns? îl întrebă Murniers.

— La niciuna. Doar mă gândeam să vă spun și-asta.

— Ați făcut bine, spuse Murniers. Poate ar trebui să-i vorbiți despre asta și colegului meu, colonelul Putnis.

Murniers plecă. Wallander își puse haina pe el și-l găsi pe sergentul Zids pe coridor. Când se întoarse la hotel, se întinse pe pat și dormi o oră. Se forță să facă un duș rapid și rece și se îmbrăcă cu costumul bleumarin pe care și-l adusese din Suedia. Puțin după ora șapte seara coborî în holul de la intrare, unde sergentul Zids, rezemat de biroul de la recepție, îl aștepta.

Colonelul Putnis stătea la țară, destul de departe, la sud de Riga. În timpul călătoriei, lui Wallander îi trecu prin minte că întotdeauna era dus cu mașina prin Letonia în timpul nopții. Se mișca în întuneric și gândea în întuneric. Stând pe bancheta din spate, i se făcu dintr-odată dor de casă. Înțelese că acesta fusese declanșat de ambiguitatea misiunii lui. Se holbă în întuneric și se hotărî că ar fi bine să-și sune tatăl a doua zi. Tatăl lui sigur l-ar fi întrebat când se întorcea acasă. “În curând, îi va spune. În curând.“

Sergentul ieși de pe drumul principal și conduse printre porți înalte de metal. Aleea colonelului Putnis era cel mai îngrijit drum de țară pe care Wallander îl văzuse în timpul șederii lui în Letonia. Sergentul Zids opri lângă o terasă luminată de reflectoare de grădină. Wallander avu senzația intensă că era în altă țară. Când ieși din mașină și văzu că tot ce era în jurul lui nu mai era vechi și întunecat, lăsă Letonia în urmă.

Colonelul Putnis îi aștepta pe terasă și-i întâmpină. Renunțase la uniforma de poliție în favoarea unui costum bine croit, care-i aminti lui Wallander de hainele purtate de morții din barca de salvare. Lângă el stătea soția lui, o femeie mult mai tânără decât el. Wallander socoti că nu avea nici treizeci de ani. Când fură prezentați, Wallander observă ca ea vorbea o engleză excelentă, iar Wallander intră în frumoasa vilă cu senzația specială de bine pe care o simte cineva după încheierea unei călătorii lungi și

obositoare. Colonelul Putnis, cu un pahar de cristal cu whisky în mână, îi arătă casa și nu făcu niciun efort de a-și ascunde mândria. Wallander putu să vadă camerele mobilate cu piese importate din vest, care dădeau casei un aer luxos, dar temperat.

„Fără îndoială că aș fi fost ca acest cuplu dacă aș fi trăit într-o țară unde totul pare ori pe cale de a dispărea, ori de a se nărui“, se gândi el. Dar casa trebuie să-l fi costat foarte mulți bani și era surprins că un colonel de poliție putea câștiga atât de mult. „Mită, se gândi el. Mită și corupție." Dar apoi își alungă gândul imediat. Nu-i cunoștea pe colonelul Putnis și pe soția lui, Ausma. Dacă mai existau averi de familie în Letonia, în ciuda faptului că cei de la guvernare avuseseră aproape cincizeci de ani ca să schimbe toate legile financiare? Ce știa el despre asta? Nimic.

Cinară la lumina unui candelabru înalt. Wallander înțelese din conversație că și Ausma lucra în poliție, dar la alt sector. Avu impresia că munca ei era secretă și-i trecu prin cap că ar putea face parte din departamentul local al KGB-ului leton. Ea îi puse multe întrebări despre Letonia, iar vinul îl încurajă să fie comunicativ, în ciuda eforturilor de a se controla.

După cină, Ausma dispăru în bucătărie să prepare cafeaua. Putnis servi coniac într-o cameră de zi în care erau grupate mai multe fotolii frumoase din piele. Wallander nu și-ar fi putut permite niciodată asemenea mobilă oricât de mult ar fi muncit, iar gândul îl înfurie. Simți o vagă răspundere personală. Era ca și cum - dacă n-ar fi protestat - ar fi contribuit la mitele care-l făceau pe colonelul Putnis să-și permită casa pe care-o avea.

— Letonia e o țară a marilor contraste, spuse el, încurcându-se în cuvintele englezești.

— Nu e și Suedia la fel?

— Ba da, dar nu e așa de evident ca aici. Ar fi inimaginabil pentru un polițist suedez să trăiască într-o casă ca asta.

Colonelul Putnis își întinse mâinile de parcă ar fi vrut să se scuze.

— Eu și cu soția mea nu suntem bogați, spuse el, dar am făcut economii mulți ani. Eu am cincizeci și cinci de ani acum și aș vrea să am o bătrânețe confortabilă. E ceva rău în asta?

— Nu vorbesc despre bine și rău, spuse Wallander, vorbesc despre diferențe. Când l-am întâlnit pe maiorul Liepa, a fost prima dată când am cunoscut pe cineva din țările baltice. Am avut impresia că venea dintr-o țară foarte săracă.

— Sunt mulți oameni săraci aici, nu pot să neg asta.

— Aș vrea să știu cum stau lucrurile de fapt.

Privirea colonelului Putnis era pătrunzătoare.

— Mă tem că nu-nțeleg întrebarea.

— În legătură cu mitele. Corupția. Legăturile dintre organizațiile infracționale și politicieni. Aș vrea să aflu răspunsul la ceva ce mi-a spus maiorul Liepa când a fost în apartamentul meu din Suedia. Ceva ce-a spus când era aproape la fel de beat cum sunt eu acum.

Colonelul Putnis îl privi cu un zâmbet.

— Bineînțeles. Bineînțeles c-o să-ți explic dacă o să pot, dar mai întâi trebuie să aflu ce a zis maiorul Liepa.

Wallander îi repetă citatul inventat pe care-l prezentase și colonelului Murniers cu câteva ore mai devreme.

— Nereguli se mai ivesc, chiar și în forțele de poliție letone, spuse Putnis. Mulți ofițeri de poliție au salarii mici, iar tentația de a accepta mită e foarte mare. Dar, în același timp, trebuie să spun că maiorul Liepa avea o tendință de a exagera circumstanțele dominante ale societății noastre. Sinceritatea și sârguința lui erau admirabile, bineînțeles, dar, din când în când, se făcea vinovat de confuzia faptelor cu preconcepțiile lui emoționale.

— Vrei să spui că exagera?

— Din păcate, cred că da.

— Chiar și-atunci când pretindea că un polițist de rang înalt era profund implicat în activități criminale?

Colonelul Putnis își încălzi paharul de coniac în mâini.

— Trebuie să se fi referit ori la colonelul Murniers, ori la mine, spuse el. Asta mă surprinde. Acuzația lui e și nefondată, și irațională.

— Dar trebuie să fie o explicație.

— Poate maiorul Liepa credea că eu și Murniers îmbătrânim prea repede, spuse Putnis zâmbind. Poate era nemulțumit că stăteam între el și promovarea lui.

— Maiorul Liepa nu mi-a lăsat impresia unui om foarte preocupat de cariera lui.

Putnis dădu din cap cu un aer de înțelepciune.

— Lasă-mă să-ți sugerez o explicație plauzibilă, spuse el, dar te atenționez că trebuie să rămână doar între noi.

— De obicei nu trădez oamenii care-mi fac confesiuni.

— Acum zece ani, colonelul Murniers a cedat unei slăbiciuni regretabile, spuse Putnis. A fost prins luând mită de la directorul unei fabrici de textile care fusese arestat din cauza suspiciunii de deturnare de fonduri. Banii primiți de Murniers au fost priviți ca o răsplată pentru că a închis ochii la faptul că unora dintre colegii infractori ai arestatului li s-a oferit ocazia de a ascunde anumite documente care ar fi putut fi probe hotărâtoare în acel caz.

— Ce s-a-ntâmplat după aceea?

— Afacerea a fost mușamalizată. Omul de afaceri a primit o pedeapsă simbolică și, după un an, a fost numit directorul celei mai mari fabrici de cherestea din țară.

— Ce s-a-ntâmplat cu Murniers?

— Nimic. A rămas plin de remușcări. A fost suprasolicitat în perioada aceea și trecea printr-un divorț lung și dureros. Tribunalul care a primit sarcina judecării cazului a decis că delictul ar trebui să fie iertat. Poate maiorul Liepa a presupus, greșit, că o slăbiciune temporară era de fapt un defect cronic de caracter. Asta e singura explicație pe care ți-o pot oferi. Pot să-ți mai torn niște coniac?

Wallander îi întinse paharul. Ceva ce-i spusese colonelul Putnis, dar și Murniers, mai devreme, nu-i dădea pace, deși nu putea ști exact ce. Chiar atunci Ausma intră cu tava de cafea și începu să-i povestească lui Wallander cu mare entuziasm despre toate locurile frumoase pe care trebuia să le vadă înainte de a pleca din Riga. În timp ce o asculta, anxietatea lui sâcâitoare se cufundă în adâncul minții. Ceva de o importanță crucială îi fusese spus, ceva greu observabil: dar îi atrăsese atenția chiar și-așa.

— Poarta suedeză, spuse Ausma. N-ați văzut monumentul nostru de pe vremea când Suedia era una dintre marile puteri ale Europei?

— Cred că mi-a scăpat.

— Suedia încă e o mare putere și astăzi, spuse colonelul Putnis. O țară mică, dar foarte invidiată pentru bogățiile ei.

Temându-se să nu piardă firul vagilor bănuieli pe care le înregistrase intuitiv, Wallander se scuză și merse la baie. Încuie ușa și se așeză. În urmă cu mulți ani, Rydberg îl învățase importanța urmăririi imediate a unui indiciu care părea a fi chiar sub nasul lui și de aceea era greu de văzut, în sfârșit, înțelese. Ceva ce-i spusese Murniers, dar care fusese contrazis de colonelul Putnis cu doar câteva clipe mai devreme, folosind aproape aceleași cuvinte.

Murniers vorbise despre rațiunea maiorului Liepa, iar colonelul Putnis despre lipsa lui de rațiune. Cu privire la ceea ce Putnis binevoise să-i spună despre Murniers, poate nu era așa de greu de înțeles; dar cum Wallander stătea acolo pe capacul de la toaletă își dădu seama că se aștepta ca Putnis și Murniers să aibă păreri opuse.

“Îl bănuim pe Murniers, spuse Baiba Liepa. Credem că a fost trădat.”

„Poate am înțeles totul greșit, se gândi Wallander. Poate că văd în Murniers ceea ce ar trebui să caut la Putnis. Cel care mi-a vorbit de maiorul Liepa ca de un om rațional era cel de la care mă așteptam să gândească opusul.” Încercă să-și amintească vocea lui Murniers și-i trecu prin minte că colonelul i-ar fi putut sugera mai mult. Maiorul Liepa era o persoană rațională, un polițist rațional: asta ar sugera că bănuielile lui erau corecte.

Reflectă asupra acelei afirmații și-și dădu seama că fusese prea grăbit în acceptarea suspiciunilor și informațiilor transmise lui la mâna a doua sau a treia. Trase apa în baie și se întoarse la cafeaua și la coniacul lui.

— Fiicele noastre, spuse Ausma, întinzându-i două portrete înrămate. Aida și Lija.

— Și eu am o fată, spuse Wallander. Se numește Linda.

Pentru restul serii conversația rătăci fără scop de la un subiect la altul, iar Wallander își dori să poată face un gest prin care să le-arate dorința de-a pleca fără să pară nepoliticos. Cu toate astea, de-abia pe la unu noaptea, Zids opri în fața hotelului Latvia. Wallander adormise pe bancheta din spate și-și dădu seama că băuse mai mult

decât ar fi trebuit. A doua zi va fi epuizat și va avea parte și de o mahmureală.

Se-ntinse în pat și rămase privind în întuneric multă vreme înainte de a dormi. Cei doi colonei se contopiră într-o singură imagine. Nu s-ar fi împăcat cu el însuși niciodată dacă ar fi plecat acasă fără să facă tot ce-i stătea în puteri ca să arunce lumină asupra cazului morții maiorului Liepa. „Există niște legături, se gândi el. Maiorul Liepa, morții din barca de salvare, arestarea lui Upitis. Toate sunt legate. Doar că eu încă nu pot vedea tot lanțul evenimentelor. Și, dincolo de capul meu, de cealaltă parte a peretelui ăsta subțire, sunt oameni invizibili care-mi înregistrează fiecare răsuflare. Poate că vor nota și vor raporta faptul că stau aici treaz câteva ore înainte să adorm. Poate că ei cred că asta-i ajută să-mi citească gândurile." Un camion singuratic trecu cu zgomot pe strada de sub camera lui. Chiar înainte să adoarmă, se gândi că trecuseră deja șase zile de când era în Riga.

13

Când Wallander se trezi a doua zi dimineață, era la fel de obosit și de mahmur precum se temea că va fi. Tâmplele-i zvâcneau și, când se spălă pe dinți, crezu că o să vomite. Își dizolvă două pastile pentru dureri de cap într-un pahar cu apă și se gândi nostalgic la capacitatea lui de a bea tărie seara, care acum era de domeniul trecutului.

Își examină fața în oglindă și observă că începea să semene tot mai mult cu tatăl lui. Mahmureala nu-l făcea să se simtă doar amărât și că pierduse ceva pentru totdeauna, dar îl făcea să observe și primele semne ale bătrâneții pe fața lui palidă și umflată. Coborî în sala de mese la șapte și jumătate dimineața, bău o ceașcă de cafea și-și împinse pe gât un ou prăjit. Se simți mai bine cu niște cafea în sistem. Avea jumătate de oră doar pentru el, până când sergentul Zids trebuia să vină să-l ia și repetă încă o dată faptele complicatului șir de evenimente care începuse când cei doi morți bine îmbrăcați plutiseră până la țărmul de la Mossby Strand. Încercă să asimileze descoperirea pe care o făcuse în noaptea precedentă, posibilitatea că ar fi putut fi foarte bine să fie Putnis, și nu Murniers cel care trăgea sforile din umbră, dar gândul acesta doar îl ducea înapoi la început. Nimic nu era clar. Înțelese că o anchetă în Letonia se făcea în condiții foarte diferite de cele care se aplicau în Suedia. Adunarea probelor și aflarea lanțului de evenimente era mult mai complicată pe fundalul întunecat al unui stat totalitar.

„Poate că primul lucru care trebuie să fie hotărât aici e dacă o crimă trebuie investigată sau nu, se gândi el, sau dacă ar trebui să intre în categoria «non-crimelor».“ I se păru că va trebui să-și dubleze eforturile ca să obțină explicații de la cei doi colonei. După cum stăteau lucrurile în acel moment, nu putea ști dacă i se închideau sau i se deschideau uși invizibile.

În cele din urmă se ridică și merse să-l caute pe sergentul Zids. Pe când înaintau cu mașina prin Riga, combinația de clădiri vechi și piețe înspăimântătoare și sinistre îl umplu din nou cu un fel special de melancolie pe care nu-l mai simțise înainte. Își imagina că oamenii care Stăteau în stațiile de autobuz sau treceau grăbiți pe trotuare simțeau aceeași dezolare și se cutremură la acel gând. I se făcu din nou dor de casă, deși nu știa sigur ce anume de acasă îl făcea să se simtă așa.

Telefonul sună în timp ce-și deschise ușa biroului. Îl trimise pe sergentul Zids să-i aducă niște cafea.

— Bună dimineața, îi spuse Murniers, iar Wallander își putu da seama că posomorâtul colonel era în toane bune. Ați avut o seară plăcută?

— Am savurat cea mai bună mâncare pe care am gustat-o de când am venit în Riga, îi răspunse Wallander, dar mă tem că am băut prea mult.

— Moderația e o virtute necunoscută în țara asta, îi spuse Murniers. Din câte am înțeles, succesul Suediei se bazează pe abilitatea ei de a trăi cumpătat.

Înainte ca Wallander să se poată gândi la un răspuns potrivit, Murniers continuă.

— Am un document foarte interesant pe biroul din fața mea, spuse el. Cred că o să v-ajute să uitați că ați băut prea mult din excelentul coniac al colonelului Putnis.

— Ce fel de document?

— Mărturisirea lui Upitis. Scrisă și semnată în timpul nopții.

Wallander nu spuse nimic.

— Mai sunteți acolo? întrebă Murniers. Poate c-ar trebui să veniți în biroul meu imediat.

Pe coridor, Wallander se întâlni cu sergentul Zids și cu cana în mână intră în biroul lui Murniers. Colonelul stătea la biroul lui, cu zâmbetul lui obosit și alese un dosar de pe birou în timp ce Wallander se așeză.

— Aici avem mărturisirea criminalului, Upitis, spuse el. Va fi o adevărată plăcere pentru mine să v-o traduc. Păreți surprins.

— Sunt, spuse Wallander. Dumneavoastră l-ați interogat?

— Nu. Colonelul Putnis i-a ordonat căpitanului Emmanuelis să se ocupe de interogatoriu. S-a descurcat mai bine decât ne așteptam. Sunt sigur că Emmanuelis e un ofițer de poliție cu un viitor strălucit.

Wallander detectă o notă de ironie în vocea lui Murniers? Sau așa era tonul normal al vocii unui ofițer de poliție obosit și deziluzionat?

— Așadar, Upitis, bețivul colecționar de fluturi și poet, s-a hotărât să facă o mărturisire completă, continuă Murniers. Împreună cu alți doi indivizi, Messrs Bergklaus și Lapin, recunoaște că l-a ucis pe maiorul Liepa la primele ore ale dimineții de 23 februarie. Cei trei bărbați au luat asupra lor îndeplinirea unui contract privind viața maiorului Liepa. Upitis pretinde că nu știe cine e în spatele

acelui contract și asta e probabil adevărat. Contractul a trecut prin multe mâini până să ajungă la adresa potrivită. De vreme ce era vorba despre viața unui ofițer de poliție de rang înalt, suma implicată era considerabilă. Upitis și ceilalți doi domni au împărțit recompensa, care corespunde cu aproximativ salariul pe o sută de ani al unui muncitor de-aici din Letonia. Contractul a fost făcut acum mai bine de două luni - cu mult înainte de a pleca maiorul Liepa în Suedia. Persoana care a comandat crima nu a propus un termen limită: esențial era ca Upitis și complicii lui să nu dea greș. Apoi, brusc, asta s-a schimbat. Cu trei zile înainte de crimă, când maiorul Liepa era încă în Suedia, Upitis a fost contactat de un intermediar și i s-a cerut să termine cu maiorul imediat ce se întoarce în Riga. Nu i s-a dat niciun motiv pentru grabă, dar suma de bani oferită a crescut și o mașină a fost pusă la dispoziția lui Upitis. Upitis trebuia să viziteze un cinematograf din oraș, Spartak, ca să fiu mai exact, în fiecare zi, dimineața și seara. Pe una dintre coloanele negre care susțin clădirea, cineva trebuia să scrie ceva - genul de scriere pe care voi, cei din vest, o numiți graffitti -, iar când asta apărea, maiorul Liepa trebuia lichidat imediat. Scrierea aceea a apărut în dimineața zilei în care trebuia să se întoarcă maiorul Liepa. Upitis i-a contactat imediat pe Bergklaus și pe Lapin. Intermediarul le-a spus că maiorul Liepa va fi momit să iasă din apartamentul lui târziu, în seara aceea. Ce se-ntâmpla după aceea depindea doar de ei. Evident, asta le-a cauzat celor trei criminali probleme destul de mari. Au presupus că maiorul Liepa va fi înarmat, că va fi vigilent și că, probabil, se va împotrivi. Asta însemna că trebuiau să lovească atunci când ieșea din clădire. Firește, aveau toate șansele să rateze.

Murniers se opri brusc și îl privi pe Wallander.

— Vorbesc prea repede? întrebă el.

— Nu. Cred că pot să vă urmăresc.

— Au mers cu mașina pe strada unde locuia maiorul Liepa, continuă Murniers. Au scos becul felinarului din fața intrării și s-au ascuns în întuneric, înarmați cu diferite arme. Înainte de asta, au fost într-un bar și s-au încurajat reciproc bând cantități mari de tărie. Când maiorul Liepa a ieșit pe ușă, au atacat. Upitis susține că Lapin a fost cel care l-a lovit în ceafa. Când o să-i aducem pe Lapin și pe Bergklaus, nu mă-ndoiesc că vor da vina unul pe celălalt. Spre deosebire de legea suedeză, a noastră ne permite să condamnăm mai mult de un om dacă se dovedește imposibil de stabilit care e adevăratul criminal. Maiorul Liepa a căzut pe trotuar, a venit mașina, iar cadavrul a fost înghesuit pe bancheta din spate. În drum spre port și-a revenit, după care se zice că Lapin l-ar mai fi lovit din nou în cap. Upitis pretinde că maiorul Liepa era mort când l-au dus la chei. Intenția lor era să dea impresia că maiorul Liepa a fost victima unui accident - dar au dat greș, se pare că Upitis și complicii lui nu prea au făcut mari eforturi să deruteze poliția.

Murniers azvârli raportul înapoi pe biroul lui.

Gândurile lui Wallander se întoarseră înapoi la seara petrecută la cabana de vânătoare, la Upitis, la întrebările lui și la raza de lumină ce venea de la ușa de după care cineva asculta.

„Credem că maiorul Liepa a fost trădat, îl bănuim pe colonelul Murniers."

— De unde puteau să știe că maiorul Liepa se întorcea acasă în ziua aceea? întrebă el.

— Probabil cineva care lucrează pentru Aeroflot a fost mituit. Până la urmă, există liste de pasageri. Cu siguranță vom verifica și asta,

— De ce a fost omorât maiorul?

— Zvonurile se răspândesc repede într-o societate ca a noastră. Poate maiorul Liepa era prea incomod ca să-i mai tolereze anumiți infractori puternici.

Wallander se gândi pentru o clipă înainte de a pune următoarea întrebare. Ascultase relatarea lui Murniers despre mărturisirea lui Upitis și-și dădu seama că era ceva greșit - foarte greșit. Chiar dacă știa că era o minciună, nu putea ghici adevărul. Minciunile se completau una pe alta, iar ceea ce se întâmplase cu adevărat și motivele erau imposibil de zărit.

Înțelese că nu mai avea alte întrebări de pus. Nu mai existau întrebări, doar declarații vagi și inutile.

— Trebuie să știți că niciun cuvânt din declarația lui Upitis nu e sincer, spuse el.

Murniers îl privi atent.

— De ce n-ar fi sincer?

— Pentru simplul motiv că Upitis nu l-a ucis pe maiorul Liepa, evident. Toată mărturisirea e bine ticluită. Trebuie să fi fost forțat să o facă. Dacă nu cumva a înnebunit.

— De ce n-ar fi putut un infractor ca Upitis să-l omoare pe maiorul Liepa?

— Pentru că l-am întâlnit, spuse Wallander. Am vorbit cu el. Sunt convins că, dacă cineva din țara asta poate fi eliberat de suspiciunea de a-l fi omorât pe maiorul Liepa, acea persoană e Upitis.

Uimirea lui Murniers nu putea fi prefăcută.

„Așa că nu era el cel care stătea în întuneric la cabana de vânătoare, ascultând, înțelese Wallander. Dar atunci, cine a fost? Baiba Liepa? Sau colonelul Putnis?"

— Spuneți că l-ați întâlnit pe Upitis?

Wallander se hotărî brusc să mai încerce încă o dată cu adevărul spus pe jumătate. N-avea de ales, trebuia s-o protejeze pe Baiba Liepa.

— A venit în camera mea de la hotel și mi s-a prezentat. L-am recunoscut când colonelul Putnis mi l-a arătat prin oglinda falsă din camera interogatoriului. Când a venit să mă vadă, mi-a spus că era un prieten de-al maiorului Liepa.

Murniers stătea drept și încordat pe scaunul lui, cu toată atenția îndreptată spre ceea ce Wallander tocmai îi spusese.

— Ciudat, zise el. Foarte ciudat.

— A venit să mă vadă ca să-mi spună că bănuia că maiorul Liepa fusese ucis de unul dintre colegii lui.

— De poliție?

— Da. Upitis spera că-l voi putea ajuta să afle ce s-a întâmplat. Dar n-am nicio idee cum a aflat că era un polițist suedez în Riga.

— Ce altceva v-a mai spus?

— Prietenii maiorului Liepa n-aveau nicio dovadă, dar maiorul le-a spus că se simțea amenințat.

— Amenințat de cine?

— De cineva din poliție. Poate și de KGB.

— De ce s-ar fi simțit amenințat?

— Din același motiv pentru care Upitis crede că infractorii din Riga au decis că maiorul ar trebui lichidat. E o legătură evidentă.

— Ce legătură?

— Faptul că Upitis a avut dreptate în două privințe, chiar dacă trebuie să fi mințit o dată.

Murniers sări de pe scaun și se ridică în picioare. Wallander se întrebă dacă el, ofițerul de poliție din Suedia, și-a depășit atribuțiile, și-a forțat norocul, dar felul în care-l privea Murniers îi sugeră că aproape îl implora.

— Colonelul Putnis trebuie să afle lucrurile astea, îi spuse Murniers.

— Într-adevăr, spuse Wallander. Trebuie să le afle.

Zece minute mai târziu, Putnis intră pe ușă. Wallander nu avu ocazia de a-i mulțumi pentru cină înainte ca Murniers, vorbind agitat și energic în letonă, să-i povestească ce tocmai îi spusese Wallander despre întâlnirea cu Upitis. Wallander era sigur că expresia feței lui Putnis îi va arăta dacă el fusese una dintre umbrele din noaptea aceea petrecută în cabana de vânătoare, dar nu-i arătă nimic. Wallander încercă să se gândească la o posibilă explicație pentru care Upitis ar fi făcut o mărturisire falsă, dar totul era atât de confuz și de misterios că renunță repede la încercare.

Reacția lui Putnis fu foarte diferită de cea a lui Murniers.

— De ce n-ați mai spus nimănui până acum că l-ați mai întâlnit pe infractorul Upitis? întrebă el.

Wallander nu știu ce să spună. Înțelese că rupsese legătura de încredere dintre ei, dar, în același timp, se întrebă dacă era doar o coincidență că luase cina cu familia Putnis chiar în seara în care Upitis făcuse presupusa mărturisire. Oare existau simple coincidențe într-un stat totalitar? Nu spunea Putnis tot timpul că prefera să-și interogheze singur prizonierii?

Indignarea lui Putnis se potoli la fel de repede precum apăruse. Zâmbi din nou și-și puse mâna pe umărul lui Wallander.

— Upitis, poetul și colecționarul de fluturi, e un mare șmecher, îi spuse el. Trebuie să recunosc că e o mișcare foarte isteață de a îndepărta bănuiala de la el prin abordarea unui polițist suedez care vizitează Riga, dar nu e nimic fals în mărturisirea lui. Mă așteptam să cedeze. Cazul uciderii maiorului Liepa e rezolvat. Asta înseamnă

că nu mai aveți niciun motiv de a mai rămâne în Riga. O să mă ocup de aranjamentele pentru întoarcerea dumneavoastră acasă imediat. O să transmitem mulțumirile ministerului de externe suedez prin canalele oficiale.

Atunci înțelese Wallander cum era organizată acea conspirație gigantică. Putu să vadă nu doar scopul ei și ingeniosul amestec de adevăr și minciună, de piste false și de adevărate lanțuri de evenimente, dar îi și deveni clar că maiorul Liepa fusese polițistul priceput și onorabil pe care-l crezuse de la-nceput. Înțelese teama Baibei Liepa la fel de bine precum îi înțelegea și sfidarea. Deși urma să fie obligat să se întoarcă acasă, știa că va trebui s-o revadă. Îi datora asta și știa că avea o obligație față de maiorul mort.

— Bineînțeles c-o să mă-ntorc acasă, spuse el, dar o să stau până mâine. Am avut prea puțin timp ca să văd frumosul oraș în care-am stat - mi-am dat seama de asta aseară, în timp ce vorbeam cu soția dumneavoastră.

Se adresa ambilor colonei, cu excepția ultimei părți, care era adresată doar lui Upitis.

— Sergentul Zids e un ghid excelent, continuă el. Sper că voi beneficia de serviciile lui pentru tot restul zilei, chiar dacă munca mea aici s-a terminat.

— Bineînțeles, spuse Murniers. Poate că ar trebui să sărbătorim faptul că toată ciudățenia asta e pe cale să se termine. Ar fi o lipsă de politețe din partea noastră dacă v-am lăsa să zburați înapoi acasă fără să vă dăruim un suvenir sau să bem pentru sănătatea dumneavoastră.

Wallander se gândi la seara care urma. Inese l-ar fi așteptat în clubul de noapte al hotelului și s-ar fi prefăcut că e amanta lui, ca să-l ducă la întâlnirea cu Baiba Liepa.

— Haideți să fim discreți, spuse el. Suntem polițiști, până la urmă, nu actori care ne sărbătorim succesul debutului. Pe lângă asta, am ceva programat pentru diseară. O tânără domniță a fost de acord să-mi țină companie.

Murniers zâmbi și scoase o sticlă de vodcă dintr-un sertar al biroului.

— N-am vrea să stricăm asta, spuse el. Haideți să bem în sănătatea dumneavoastră aici și acum!

„Se grăbesc, se gândi Wallander. Nu știu cum să mă scoată mai repede din țara asta.“

Băură în cinstea lui. Wallander ridică paharul spre cei doi colonei și se întrebă dacă va descoperi vreodată cine semnase ordinul care dusese la asasinarea maiorului Liepa. Acesta era singurul lucru de care se mai îndoia, singurul lucru pe care nu-l știa. Putnis sau Murniers? Ceea ce era destul de sigur acum era că maiorul Liepa avusese dreptate. Cercetările lui secrete îl conduseseră la un adevăr pe care-l luase cu el în mormânt, dacă nu cumva lăsase în urmă un dosar. Asta trebuia să știe Baiba Liepa dacă voia să afle cine-i omorâse soțul, dacă fusese Murniers sau Putnis. Numai atunci ar putea descoperi de ce Upitis făcuse o

mărturie falsă într-o încercare disperată de a afla care din colonei era vinovat de moartea maiorului.

„Iată-mă bând cu unul dintre cei mai periculoși criminali pe care i-am întâlnit vreodată, se gândi Wallander. Problema e că nu știu care din cei doi e criminalul.”

— Vă vom însoți până la aeroport mâine-dimineață, se-nțelege, spuse Putnis când terminară de băut.

Wallander părăsi secția centrală de poliție simțindu-se ca un prizonier proaspăt eliberat, mergând cu câțiva pași în urma sergentului Zids. Merseră cu mașina pe străzi, iar sergentul îi arătă tot felul de locuri interesante. Wallander se uită și dădu din cap, murmurând „da“ și „foarte frumos“ când se cuvenea. Dar gândurile lui erau la kilometri distanță. Se gândea la Upitis și la alegerea pe care, evident, fusese nevoit s-o facă. Ce-i șoptise Murniers sau Putnis la ureche? Cu ce îl amenințase? Wallander cu greu îndrăznea să-și imagineze. Poate Upitis avea și el o Baiba Liepa, poate avea copii. Mai împușcau copii în Letonia? Sau era suficient să amenințe că fiecare ușă le va fi închisă în viitor, că viitorul lor se va sfârși înainte de-a începe? Oare așa funcționa un stat totalitar? Ce alegere făcuse Upitis? Își salvase viața, familia și pe Baiba Liepa pretinzând că el e criminalul? Wallander încercă să-și amintească puținele lucruri pe care le știa despre procesele înscenate care duseseră la o serie de nedreptăți îngrozitoare de-a lungul istoriei comunismului. Upitis se încadra în acel tipar într-un fel sau altul. Wallander știa că nu va putea înțelege niciodată cum pot fi forțați oamenii să recunoască crime pe care nu le-ar fi comis nicicând, să recunoască uciderea intenționată și cu sânge rece a celui mai bun prieten.

„N-o să știu niciodată, se gândi el. N-o să știu niciodată ce s-a-ntâmplat și asta e foarte bine pentru că, oricum, nici n-o să înțeleg vreodată. Dar Baiba Liepa ar înțelege și ea trebuie să afle. Cineva e în posesia testamentului și a mărturiei maiorului Liepa, investigația lui nu s-a sfârșit, continuă, dar e în afara legii și se face în ascuns, undeva unde nu numai spiritul maiorului o supraveghează. Eu caut «paznicul» și asta e ceva ce Baiba Liepa ar trebui să știe. Trebuie să știe că undeva e un secret care nu trebuie să se piardă. E ascuns cu atâta dibăcie că nimeni în afară de ea nu va fi în stare să-l găsească și să-l înțeleagă. Ea era omul lui de încredere, ea era îngerul maiorului într-o lume în care toți ceilalți îngeri erau căzuți.”

Sergentul Zids opri în fața unei porți din vechiul zid al cetății Riga, iar Wallander ieși din mașină, înțelegând că trebuia să fie Poarta suedeză despre care-i vorbise doamna Putnis. Se-nfioră. Se făcuse din nou frig. Cercetă absent zidul crăpat de cărămidă și încercă să descifreze niște semne străvechi gravate pe el. Renunță aproape imediat și se întoarse la mașină.

— Mergem mai departe? întrebă sergentul.

— Da, spuse Wallander. Vreau să văd tot ce e de văzut.

Ştia că lui Zids îi plăcea să conducă și, singur pe bancheta din spate, în ciuda frigului, în ciuda privirii constante a sergentului în oglinda retrovizoare, prefera mașina în locul camerei lui de hotel.

Se gândea la seara care trebuia să vină și la cât de important era ca nimic să nu împiedice întâlnirea lui cu Baiba Liepa. Pentru o clipă, se gândi s-o contacteze la universitate și să-i spună tot ce știa pe un coridor pustiu. Dar habar n-avea ce materie preda și nici măcar nu știa daca nu cumva erau mai multe universități în Riga.

Dar îi mai trecu și altceva prin minte. Scurtele întâlniri pe care le-avusese cu Baiba Liepa, chiar dacă erau pe fugă și umbrite de perspectiva tristă a plecării, fuseseră mai mult decât niște simple discuții despre o moarte bruscă. Aveau un conținut emoțional mult mai mare decât cel cu care era obișnuit. În adâncul minții lui putea auzi vocea supărătoare a tatălui lui plângându-se de fiul lui rătăcitor, care nu numai că devenise polițist, dar fusese și destul de prost încât să se îndrăgostească de văduva unui polițist leton.

Oare asta era? Chiar se îndrăgostise de Baiba Liepa?

De parcă sergentul Zids i-ar fi citit gândurile, își scoase mâna afară și arătă spre o clădire lungă și urâtă, spunându-i că era o parte a Universității din Riga. Wallander privi edificiul sumbru de cărămidă prin geamul aburit al mașinii. Undeva în el era Baiba Liepa. Toate clădirile oficiale din această țară arătau ca niște închisori și lui Wallander i se părea că toți locatarii lor erau, cu adevărat, prizonieri. Ca maiorul și ca Upitis, care era acum un prizonier în adevăratul sens al cuvântului, erau prinși într-un coșmar fără de sfârșit.

Dintr-odată, se simți obosit de-atâta învârtit încoace și-ncolo în mașină cu sergentul și-i ceru să se întoarcă la hotel. Fără să știe de ce, îi ceru să revină după el la ora două după-amiaza.

Zări imediat pe unul dintre bărbații în gri și-i trecu prin minte că nu mai era nevoie de atâta prefăcătorie din partea coloneilor. Merse la sala de mese și se așeză intenționat la altă masă, ignorând fața speriată a chelnerului care veni să-l servească. „Pot să stârnesc o mare agitație dacă refuz să cooperez cu departamentul guvernamental care se ocupă de plasarea meselor”, se gândi el furios. Se trânti pe scaun, comandă o bere și șnaps, apoi simți că furunculul care-i ieșea pe fesă din când în când îi reapăruse și asta îl făcu mai furios. Rămase în sala de mese mai bine de două ore și, de câte ori i se golea paharul, îi făcea semn chelnerului și-i comanda să i-l umple din nou. Cum se îmbăta tot mai tare, mintea i-o lua razna și, într-o izbucnire sentimentală, își imagină cum ar fi s-o ia pe Baiba Liepa în Suedia cu el. Când plecă din sala de mese, nu se putu abține să nu-i facă cu mâna bărbatului în gri care-l supraveghea de pe o canapea. Luă liftul până în camera lui, se întinse pe pat și adormi. Mult mai târziu, cineva începu să bată la o ușă din capul lui. Ii luă ceva timp să realizeze că era sergentul cel care ciocănea în ușa lui. Wallander sări din pat, strigă la el să aștepte și-și spălă fața cu apă rece. Îi ceru sergentului să-l scoată din oraș și să-l ducă într-o pădure unde ar putea să se plimbe și să se pregătească pentru întâlnirea cu „iubita” care trebuia să-l ducă la Baiba Liepa.

Era frig în pădure, pământul era tare sub picioarele lui și lui Wallander i se păru că se găsea într-o situație imposibilă. „Trăim într-o vreme în care șoarecii vânează pisicile, se gândi el. Dar nici asta nu-i adevărat, pentru că nimeni nu mai știe cine sunt șoarecii și cine sunt pisicile. Așa se descrie exact situația mea. Cum mai pot să fiu polițist când nimic nu mai e ceea ce pare a fi, când nimic nu mai are sens? Nici măcar Suedia, țara pe care am crezut odată că o înțeleg, nu mai e o excepție. Acum un an am condus mașina într-o stare avansată de ebrietate, dar n-am fost pedepsit pentru că colegii mei s-au unit să mă apere - încă un caz în care infractorul dă mâna cu cel care-l urmărește?"

Când mergea printre brazi, în timp ce Zids îl aștepta în limuzina neagră, se hotărî să solicite postul de la Compania de Cauciucuri Trelleborg. Ajunsese la momentul în care o asemenea decizie era inevitabilă. Fără nicio îndoială, fără să fie nevoie să se convingă singur, înțelese că era timpul să plece.

Gândul îl făcu să se simtă mai bine și se întoarse la mașină. Merseră înapoi în Riga. Își luă rămas-bun de la sergent și-și luă cheia de la recepție, unde i se înmână un bilet de la colonelul Putnis, care-l informa că zborul lui spre Helsinki va pleca la 9.30, în dimineața următoare. Merse până sus în camera lui, făcu o baie în apa călduță și se culcă. Mai avea trei ore până când trebuia să se întâlnească cu Inese și revăzu tot ce se întâmplase încă o dată. Încercă să se pună în locul maiorului și-și imagină câtă scârbă trebuie să fi simțit Karlis Liepa. Scârbă și un sentiment de neputință pentru că avea probe, dar nu putea să facă nimic cu ele. Pătrunsese până-n centrul corupției în care era implicat ori Putnis, ori Murniers sau poate chiar amândoi, întâlnind infractori care creaseră o situație pe care nici Mafia nu reușise s-o realizeze: infracționalitatea controlată de stat. Liepa văzuse, văzuse prea multe și fusese asasinat. Undeva era mărturia lui, dosarele investigației lui și dovada lui. Wallander se ridică drept din patul lui. Neglijase cea mai gravă consecință a acelei mărturii. Trebuie să li se fi întâmplat și lui Putnis, și lui Murniers. Ar fi ajuns la aceeași concluzie și ar fi fost la fel de dornici să găsească dovada pe care maiorul Liepa o ascunsese. Teama lui reveni. Nimic n-ar fi mai ușor decât să se aranjeze dispariția unui ofițer de poliție suedez. Se putea aranja un accident, o investigație a crimei care era de fapt doar un joc de cuvinte și un sicriu de zinc ar fi putut fi trimis în Suedia, cu cele mai profunde condoleanțe.

Probabil deja bănuiau că știa prea multe. Sau decizia rapidă de a-l trimite acasă era un semn că credeau că nu știa nimic?

„Aici nu pot să am încredere în nimeni, se gândi Wallander. Sunt de unul singur și trebuie să fac ca Baiba Liepa, să hotărăsc cui mă pot destăinui și să risc să fac o alegere care s-ar putea dovedi o greșeală. Dar sunt izolat, în timp ce în jurul meu sunt ochi și urechi care nu ar ezita să mă trimită pe ultimul drum, ca pe maior. Poate că încă o discuție cu Baiba Liepa ar fi prea riscantă."

Se ridică din pat și stătu la fereastră, uitându-se peste acoperișuri. Se făcuse întuneric, era aproape șapte seara, iar el trebuia să se hotărască.

„Nu sunt un om curajos, se gândi el. Cu atât mai puțin, sunt un polițist indiferent față de moarte și care-și asumă riscuri fără să ezite. Ce mi-ar plăcea cel mai mult ar fi să investighez furturi fără vărsare de sânge și fraude într-un colț liniștit al Suediei."

Apoi se gândi la Baiba, la teama și la curajul ei și înțelese că nu va mai avea pace pentru tot restul zilelor lui dacă o va dezamăgi. Se îmbrăcă la costum și coborî scările la puțin timp după ora opt seara. În holul de la intrare era alt bărbat îmbrăcat în gri, cu alt ziar, dar, de data asta, Wallander nu se mai deranjă să-i facă cu mâna. Chiar dacă era doar începutul serii, clubul de noapte era deja plin. Își făcu loc cu coatele prin mulțime, trecu pe lângă câteva femei care-i zâmbiră îmbietor și, în cele din urmă, ajunse la o masă goală. Ştia că n-ar trebui să bea nimic, dar, când un chelner veni la masa lui, comandă un whisky chiar și-așa. Nu era nicio trupă pe scenă, dar muzica suna din boxele suspendate de tavanul negru, încercă să recunoască oamenii din acea lume întunecoasă și crepusculară, dar erau doar umbre și voci înăbușite de o muzică îngrozitoare.

Inese apăru de nicăieri și-și jucă rolul cu o siguranță care-l surprinse. Nu mai era nici urmă din domnișoara timidă pe care o întâlnise în urmă cu câteva zile. Avea un machiaj strident și era îmbrăcată provocator cu o fustă mini, iar el își dădu seama că nu era pregătit pentru o astfel de mascaradă. El își întinse mâna să o salute, dar ea îl ignoră și se așeză ca să-l sărute.

— Nu putem să plecăm acum, îi spuse ea. Fă-mi cinste cu ceva de băut. Râzi. Prefă-te că ești bucuros că mă vezi.

Ea bău whisky și fumă nervos, stând cu ochii pe intrarea clubului. Wallander încercă să joace rolul unui bărbat de vârstă mijlocie flatat de atenția unei femei tinere. Încercă să străbată zidul sonor și să-i povestească despre lungul tur al orașului făcut cu sergentul Zids pe post de ghid. Când Wallander îi spuse că se va întoarce acasă a doua zi, ea tresări. Se întrebă cât de implicată era, dacă făcea parte din cercul de „prieteni" la care se referise Baiba Liepa, prietenii ale căror vise erau garanția că viitorul țării lor nu va fi aruncat la câini. „Dar nu pot să am încredere nici în ea, se gândi Wallander. Şi ea ar putea duce o viață dublă, neavând de ales sau ca un ultim truc disperat."

— Plătește acum, spuse ea. O să plecăm imediat.

Wallander observă că reflectoarele se îndreptaseră spre scenă, iar formația, cu jachete roz de mătase, începuse să-și acordeze instrumentele. Plăti chelnerul, iar Inese zâmbi, prefăcându-se că-i șoptea nimicuri dulci la ureche.

— E o ușă în spate, lângă toalete, îi spuse ea. E încuiată, dar, dacă bați în ea, cineva o să-ți deschidă. O să intri într-un garaj. Acolo o să fie un Moskvici alb cu o apărătoare galbenă peste roata dreaptă din față. Mașina nu e încuiată. Urcă-te pe bancheta din

spate. Eu o să vin la puțin timp după tine. Zâmbește-mi acum, șoptește-mi ceva la ureche, sărută-mă. Apoi pleacă.

Făcu ce i se spusese, apoi se ridică în picioare. Lângă toalete, ciocăni într-o ușă metalică și imediat auzi o cheie învârtindu-se. Oamenii intrau și ieșeau din toalete, dar nimeni nu păru să-i acorde vreo atenție în timp ce ieși prin ușă și intră în garaj. „Sunt într-o țară cu intrări și ieșiri secrete, se gândi el. Se pare că nimic nu se-ntâmplă la vedere aici.“

Garajul era înghesuit, prost luminat și mirosea a ulei de motor și benzină. Wallander putu să vadă un camion cu o roată lipsă, niște biciclete și apoi Moskviciul alb. Nu era nici urmă de bărbatul care-i deschisese ușa. Wallander încercă portiera mașinii. Nu era încuiată. Se așeză pe bancheta din spate și așteptă. La puțin timp după asta, apăru și Inese. Era evident că se grăbea. Porni motorul, ușile garajului se deschiseră și ieși din hotel, întorcând spre stânga ca să se îndepărteze de străzile largi care înconjurau blocul ce găzduia hotelul Latvia. Observă că se uita tot timpul în oglinda retrovizoare și tot schimba direcția, urmând traseul de pe o hartă invizibilă. După aproximativ douăzeci de minute de curbe și viraje, păru mulțumită că nu erau urmăriți. Îi ceru o țigară lui Wallander, iar el îi aprinse una. Trecură peste un pod lung de fier și intrară într-un labirint de fabrici mizerabile și grupuri interminabile de blocuri arătând ca niște barăci. Wallander nu fu sigur dacă recunoscu sau nu clădirea în fața căreia se opri.

— Grăbește-te, îi spuse ea. N-avem mult timp.

Baiba Liepa îi lăsă să intre și schimbă câteva vorbe în grabă cu Inese. Wallander se întrebă dacă deja i se spusese că va pleca din Riga în următoarea dimineață, dar ea nu-i spuse nimic, doar îi luă haina și o așeză pe spătarul unui scaun. Inese dispăruse și erau din nou doar ei doi în camera liniștită cu perdelele grele. Wallander nu știa cum să înceapă, ce-ar fi trebuit să spună, așa că făcu ceea ce Rydberg îi spusese de multe ori: „Spune lucrurilor pe nume, nu poți să înrăutățești situația, spune lucrurilor pe nume!“

Ea se trânti pe canapea ca și cum ar fi fost cuprinsă de o durere bruscă atunci când el îi spuse că Upitis mărturisise că-i omorâse soțul.

— Nu-i adevărat, șopti ea.

— Mi s-a tradus mărturisirea lui, îi spuse el. Pretinde că a avut doi complici.

— Nu-i adevărat! țipă ea de parcă s-ar fi rupt un baraj. Inese apăru din întuneric și se uită la Wallander. El știu imediat ce trebuia să facă. Se îndreptă spre canapea și-și puse brațele în jurul Baibei, care tremura și plângea în hohote. Wallander avu destul timp să se întrebe dacă plângea pentru că Upitis comisese un act de trădare strigător la cer, imposibil de înțeles, sau pentru că adevărul fusese suprimat printr-o mărturisire falsă și forțată. Plângea frenetic și se agăța de el de parcă ar fi suferit un atac prelung și dureros.

Privind în urmă, lui Wallander i se păru că acela fusese momentul în care-și dăduse foc la valiză și începu să accepte că era

îndrăgostit de Baiba Liepa. Înțelese că dragostea pe care o simțea se născuse din nevoia altei persoane de el. Se întrebă rapid dacă mai simțise vreodată așa ceva.

Inese veni cu două cești de ceai. Mângâie rapid capul Baibei, iar văduva maiorului se opri din plâns aproape imediat. Fața îi era palidă.

Wallander îi spuse tot ce se-ntâmplase și că se va întoarce în Suedia în dimineața următoare. Îi spuse toată povestea pe care reușise s-o înțeleagă și rămase surprins de cât de convingător părea. În cele din urmă, reuși să-i vorbească și despre secretul care trebuia să existe undeva, iar ea dădu din cap în semn de înțelegere.

— Da, spuse ea. Trebuie să fi ascuns ceva departe. Trebuie să fi avut niște notițe. O mărturie adevărată nu poate consta doar din gânduri nescrise.

— Dar tu nu știi unde este?

— Nu mi-a spus nimic despre așa ceva.

— E cineva care ar putea ști?

— Nimeni. Mi se destăinuia numai mie.

— Dar îl avea și pe tatăl lui din Ventspils, nu-i așa?

Ea se uită mirată la el.

— Am aflat și despre el, spuse Wallander. M-am gândit că ar fi o posibilitate.

— Ţinea foarte mult la tatăl lui, spuse ea. Dar nu i-ar fi încredințat niciodată niște documente.

— Atunci unde le-ar fi putut ascunde?

— Nu în apartamentul nostru. Asta ar fi fost prea periculos. Poliția ar fi întors toată clădirea pe dos dacă ar fi crezut că era ceva ascuns acolo.

— Gândește-te, îi spuse Wallander. Întoarce-te în timp, încearcă să-ți amintești. Unde ar fi putut să le-ascundă?

Ea dădu din cap.

— Nu știu.

— Trebuie să fi prevăzut că se putea întâmpla așa ceva. Trebuie să fi presupus că tu vei înțelege, că vei ști că există o dovadă care te-așteaptă s-o găsești. Trebuie să fie într-un loc pe care numai tu îl poți descoperi.

Brusc, ea îl strânse de mână.

— Trebuie să m-ajuți, îi spuse ea. Nu poți să pleci.

— Mi-e imposibil să rămân, îi spuse el. Coloneii n-ar înțelege niciodată de ce nu m-am întors în Suedia și cum aș putea rămâne aici fără ca ei să știe?

— Poți să te întorci, îi spuse ea, încă ținându-i strâns mâna. Ai o iubită aici. Poți să te-ntorci ca turist.

„Dar eu sunt îndrăgostit de tine, îi spuse el în gând. Nu de Inese."

Dădu din cap. Avea o iubită în Riga, dar nu era Inese.

Nu-i spuse nimic, iar ea nu încercă să-l facă să vorbească. Părea sigură că el se va întoarce. Inese se întoarse în cameră, dar

până atunci Baiba Liepa își revenise din șocul prin care trecuse când auzise de mărturisirea făcută de Upitis.

— În țara noastră poți muri dacă spui ceva, îi zise ea, și poți muri dacă nu spui nimic. Sau dacă spui ce nu trebuie. Sau dacă vorbești cu oamenii cu care nu trebuie. Dar Upitis e puternic. Ştie că nu-l vom abandona. Ştie că noi știm că mărturisirea lui nu e sinceră. De asta vom câștiga la sfârșit.

— Veți câștiga?

— Noi cerem doar adevărul, spuse ea. Cerem doar decență, ceva fundamental. Libertatea de a trăi în libertatea pe care alegem s-o trăim.

— Asta-i prea mult pentru mine, spuse el. Eu vreau să știu cine l-a ucis pe maiorul Liepa. Vreau să știu de ce au plutit cei doi morți până la coasta suedeză.

— Întoarce-te aici și te voi învăța totul despre țara mea, îi spuse Baiba Liepa. Nu doar eu, ci și Inese.

— Nu știu, spuse Wallander.

Baiba Liepa se uită la el.

— Nu poți fi un om care-și dezamăgește semenii, spuse ea. Dac-ai fi așa, Karlis s-ar fi înșelat. Iar el nu se-nșela niciodată.

— Nu e posibil, îi repetă Wallander. Dacă m-aș întoarce aici, coloneii ar afla imediat. Mi-ar trebui o identitate falsă, un pașaport fals.

— Asta se poate aranja, spuse Baiba Liepa dornică. Doar dacă o să știu că te întorci.

— Sunt un polițist, îi spuse Wallander. Nu pot să-mi risc viața călătorind prin lume cu un pașaport falsificat.

Regretă cele spuse în momentul în care-i ieșiră cuvintele din gură. O privi pe Baiba Liepa în ochi și văzu chipul maiorului mort.

— Bine, spuse el încet. O să mă-ntorc.

Seara trecu și se făcu miezul nopții. Wallander încercă s-o ajute pe Baiba Liepa să găsească un indiciu despre locul în care maiorul ar fi putut să-și ascundă dovada. Concentrarea ei era imperturbabilă, dar nu putură găsi urme niciunde. În cele din urmă, discuția lor se sfârși încetul cu încetul.

Wallander se gândi la câinii care-l căutau pe undeva prin întuneric - câinii coloneilor care nu se opreau niciodată din căutare. Cu o senzație crescândă de irealitate, înțelese că era atras într-un complot care îl va aduce înapoi în Riga ca să investigheze o crimă în secret. Va fi un polițist din afara poliției într-o țară complet necunoscută, iar acest polițist din afara poliției va încerca să afle adevărul despre cazul unei crime pe care mulți oameni îl priveau ca deja rezolvat și terminat. Ştia că toată această aventură era o nebunie, dar nu-și putea lua ochii de la chipul Baibei Liepa, iar vocea ei era așa de convingătoare că nu putea să-i reziste.

Era aproape ora două dimineața când Inese îi anunță că trebuiau să termine. Îl lăsă singur cu Baiba Liepa și își luară rămas-bun unul de la altul în liniște.

Baiba se aplecă înainte și-l sărută pe obraz.

— Avem prieteni în Suedia, îi spuse ea. O să te contacteze. O să ajute la organizarea întoarcerii ale.

Inese îl duse cu mașina înapoi spre hotel. În timp ce se apropiau de pod, ea dădu din cap privind în oglinda retrovizoare.

— Acum ne urmăresc. Trebuie să părem foarte îndrăgostiți și să ne despărțim cu greu când o să ne luăm rămas-bun în fața hotelului.

— O să fac tot ce pot, spuse Wallander. Poate ar trebui să-ncerc să te conving să urci până în camera mea.

Ea începu să râdă.

— Sunt o fată cuminte, spuse ea, dar când te-ntorci poate o să ajungem și până acolo.

Ea plecă, iar el rămase o vreme în frigul năprasnic, încercând să pară distrus de plecarea ei.

A doua zi zbură spre casă via Helsinki.

Coloneii îl escortară prin aeroport și-și luară un cald rămas-bun de la el. „Unul din acești bărbați l-a omorât pe maior, își spuse Wallander în sinea lui. Sau amândoi?" Dar cum putea un polițist din Ystad să afle ce se-ntâmplase cu adevărat?

Seara târziu ajunse înapoi acasă și descuie ușa apartamentului lui din Mariagatan. Deja toate întâmplarea începuse să se șteargă din memorie, să semene cu un vis și i se părea că n-o va mai vedea niciodată pe Baiba Liepa. Va trebui să jelească moartea soțului ei fără să afle vreodată ce se-ntâmplase.

Luă o gură din whisky-ul pe care și-l cumpărase în avion. Înainte de a se culca petrecu multă vreme ascultând-o pe Maria Callas și simțindu-se obosit și neliniștit. Se întrebă cum se va termina totul.

14

La șase zile după întoarcere primi o scrisoare.

O găsi pe podeaua holului când se întoarse acasă după o zi lungă și grea la secție. Lapovița căzuse toată după-amiaza și-și petrecu ceva timp la intrare scuturându-și hainele și dând din picioare înainte să deschidă ușa.

Mai târziu se gândi că era ca și cum se întărise pentru momentul în care aveau să-l contacteze. În adâncul minții lui, știuse tot timpul că o vor face, dar tot nu se simțea pregătit pentru asta. Plicul de pe preș era unul banal și maroniu - la început crezu că era un fel de reclamă pentru că avea numele unei companii tipărit în față. Îl puse pe măsuța din hol și uită complet de el. De-abia după ce-și termină cina, un pește gratinat care stătuse prea mult la frigider, își aminti de scrisoare și merse s-o ia. Era de la florăria Lippman și se miră pentru că nu era perioada potrivită a anului pentru ca o seră să trimită un catalog de produse. Era să-l arunce la coșul de gunoi, dar nu se putea abține să nu se uite chiar și la cele mai neinteresante reclame venite prin poștă înainte de a le arunca la

gunoi. Era un obicei prost, pe care-l căpătase de la slujbă: putea fi ceva ascuns în broșurile colorate. Uneori i se părea că trăia viața unui om obligat să întoarcă fiecare piatră pe care-o întâlnea în drum. Întotdeauna trebuia să știe ce se afla sub ea.

Când deschise plicul și văzu o scrisoare de mână, își dădu seama că-l contactaseră. Lăsă scrisoarea pe masa din bucătărie în timp ce-și făcu o cană de cafea. Avea nevoie de puțin timp înainte de a o citi. Când coborâse din avion pe aeroportul din Arlanda, acum o săptămână, se simțise ușor neliniștit, dar și ușurat că nu mai era într-o țară în care era supravegheat tot timpul și, într-o izbucnire de spontaneitate neobișnuită, încercase să înceapă o conversație cu femeia de la controlul imigrației când îi înmână pașaportul prin geam.

— Ce bine-i acasă, spuse el, dar ea îl privi nepăsătoare și îi împinse pașaportul înapoi fără ca măcar să-l deschidă.

„Asta e Suedia, se gândi el. Totul e vesel și strălucitor la suprafață, aeroporturile noastre sunt construite în așa fel încât nici praful și nici întunericul să nu pătrundă vreodată în ele. Totul e vizibil, nimic nu e diferit de ceea ce pare a fi. Năzuința noastră națională, religia noastră, e acea siguranță înscrisă în constituția suedeză, care înștiințează toată lumea că a muri de foame e o nedreptate. Dar nu vorbim cu străinii decât dacă suntem nevoiți, pentru că tot ce e necunoscut ne poate răni, ne poate murdări podelele și slăbi lumina neoanelor. Nu ne-am făurit niciodată un imperiu, așa că nu a trebuit să vedem unul prăbușindu-se, dar ne-am convins că am creat cea mai bună dintre lumile posibile și, chiar dacă suntem mici, suntem păstrătorii privilegiați ai paradisului. Acum că petrecerea s-a încheiat, ne răzbunăm având cei mai neprietenoși ofițeri ai controlului imigrației din întreaga lume."

Senzația de ușurare îi fu înlocuită aproape imediat de depresie. În lumea lui Kurt Wallander, în acest paradis uzat sau măcar parțial distrus, nu era niciun loc pentru Baiba Liepa. Nu și-o putea imagina acolo, în acea lumină, sub toate acele tuburi de neon care nu se defectau niciodată. Cu toate astea, deja începuse să tânjească după ea și, când își trase bagajul după el pe coridorul lung, ca de închisoare, spre terminalul intern, unde trebuia să aștepte legătura lui spre Malmö, deja începuse să viseze la întoarcerea lui în Riga, în orașul în care câinii invizibili îl spionaseră. Zborul spre Malmö întârzia și primise un cupon care-i dădea dreptul la un sendviș. Rămase multă vreme într-o cafenea, privind aeronavele decolând și aterizând pe ninsoare. Peste tot în jurul lui, bărbați în costume elegante vorbeau la telefoane mobile și, spre mirarea lui, auzi un agent de vânzări care comercializa mașini de spălat vorbind repede la jucăria lui monstruoasă, spunând povestea lui Hansel și Gretel unui copil. Găsi o cabină telefonică și formă numărul fiicei lui. Spre mirarea lui, reuși să ia legătura cu ea și simți imediat bucurie auzindu-i vocea. Cochetă rapid cu ideea de a sta câteva zile în Stockholm, dar își dădu seama că ea era prea ocupată, așa că nu aduse vorba de subiect. În schimb, se gândi la Baiba, la frica și

curajul ei, și se întrebă dacă ea chiar îndrăznea să creadă că ofițerul de poliție suedez nu o va dezamăgi. Dar ce putea să facă? Dacă s-ar fi întors, câinii i-ar fi adulmecat urma și n-ar mai fi putut scăpa de ei.

Era seara târziu când ateriză la Sturup. Nu era nimeni acolo să-l întâmpine, așa că luă un taxi spre Ystad și, de pe bancheta neagră din spate, vorbi despre vreme cu șoferul care conducea mult prea repede. Când nu mai avu nimic de spus despre ceață și despre fulgii care dansau în lumina farurilor, i se păru dintr-odată că putea mirosi parfumul Baibei Liepa și se îngrozi la gândul că n-ar mai putea s-o vadă niciodată.

*

A doua zi merse cu mașina să-și vadă tatăl în Löderup. Asistentul la domiciliu îl tunsese și lui Wallander i se păru că nu mai arătase așa de sănătos de mulți ani. Îi aduse o sticlă de coniac, iar tatăl lui dădu din cap mulțumit când văzu eticheta.

Spre mirarea lui, îi spuse tatălui lui despre Baiba Liepa. Stăteau în vechea magazie pe care tatăl lui o folosea ca atelier. Era un tablou neterminat pe șevalet, același peisaj invariabil. Wallander putu să vadă că avea să fie unul cu o ieruncă în colțul din stânga jos. Când ajunse cu sticla de coniac, tatăl lui colora ciocul ieruncii, dar își puse pensula jos și-și șterse mâinile cu o cârpă mirosind a terebentină. Wallander îi spuse de călătoria lui la Riga și apoi, fără să înțeleagă de ce, se opri din descrierea orașului și începu să-i povestească despre întâlnirea cu Baiba Liepa. Nu-i spuse că era văduva unui polițist care fusese asasinat, îi spuse doar numele ei, că o întâlnise și că-i era dor de ea.

— Are copii? îl întrebă tatăl lui.

Wallander dădu din cap în semn că nu.

— Poate avea copii?

— Cred că da. De unde să știu eu asta?

— Dar trebuie să știi câți ani are.

— E mai tânără decât mine. Cred că în jur de treizeci și trei.

— Atunci poate să aibă copii.

— De ce vrei să știi dacă poate să aibă copii?

— Pentru că cred că de asta ai tu nevoie.

— O am pe Linda.

— Unul nu ajunge. Un om trebuie să aibă cel puțin doi copii ca să înțeleagă despre ce e vorba. Adu-o în Suedia. Ia-o de nevastă!

— Nu-i așa de ușor.

— Trebuie să faci totul așa de complicat doar pentru că ești polițist?

„Iar începem, se gândi Wallander. Iar a luat-o razna. Cum încep o discuție cu el, cum găsește o scuză să se ia de mine că am intrat în rândul forțelor de poliție."

— Poți să păstrezi un secret? îl întrebă pe bătrân.

Tatăl lui îl privi neîncrezător.

— Cum să nu pot? îl întrebă el. Am cui să i-l spun?

— Mă gândesc să termin cu poliția, spuse Wallander. S-ar putea să solicit altă slujbă. Paznic la fabrica de cauciucuri din Trelleborg. Am spus doar că s-ar putea.

Tatăl lui se holbă la el o vreme înainte să-i răspundă.

— Nu-i niciodată prea târziu ca să-ți vină mintea la cap, îi spuse el în cele din urmă. Singurul lucru pe care o să-l regreți e că ți-a luat atâta timp să te hotărăști.

— Am spus doar că s-ar putea. N-am spus că e o hotărâre definitivă.

Dar tatăl lui nu-l mai ascultă. Se întoarse la șevalet și termină ciocul ieruncii. Wallander stătu pe o sanie veche și-l privi o vreme în tăcere. Apoi merse acasă, gândindu-se că n-avea cu cine vorbi. Avea patruzeci și trei de ani și n-avea cui se destăinui. Când murise Rydberg, devenise mai singur decât și-ar fi imaginat vreodată. O mai avea doar pe Linda. Nu putea vorbi cu Mona, fosta lui soție. Devenise o străină pentru el și nu știa mai nimic despre viața ei în Malmö.

În timp ce trecea cu mașina pe lângă cotitura spre Kaseberga, se gândi să meargă la Kristianstad ca să-l viziteze pe Göran Boman, care lucra în poliția de-acolo. Poate ar fi reușit să vorbească cu el despre tot ce i se întâmplase. Dar n-o făcu. Se prezentă la datorie după ce scrisese un raport pentru Björk. Martinsson și ceilalți colegi îi puseră câteva întrebări la o cafea în cantină, dar îi deveni repede clar că nu erau cu adevărat interesați de nimic din ce-avea să le spună. Trimise prin poștă cererea pentru postul de la fabrica din Trelleborg și își rearanjă mobila din birou într-o încercare de a reînvia ceva din entuziasmul pentru muncă. Björk păru să observe că nu mai avea tragere de inimă și făcu un efort bine intenționat, dar inutil, de a-i ridica moralul cerându-i să țină o prelegere în locul lui la Clubul Rotary. El fu de acord s-o facă și ținu un discurs nereușit despre tehnologia în munca poliției, la prânz, la hotelul Continental. Uită fiecare cuvânt rostit din clipa în care se așeză pe scaun.

Într-o dimineață se trezi convins că se simțea rău. Merse la medicul secției de poliție și i se făcu un control amănunțit. Doctorul nu-i găsi nicio problemă, dar îl sfătui să continue să-și supravegheze greutatea. Se întorsese din Riga într-o miercuri, iar sâmbătă seara merse cu mașina la un restaurant din Åhus unde era o formație care cânta o muzică potrivită pentru dans. După câteva dansuri, o psihoterapeută din Kristianstad, pe nume Ellen, îl invită la masa ei, dar el nu-și putea scoate chipul Baibei Liepa din minte, îl urmărea ca o umbră, așa că se scuză și plecă mai devreme. O luă pe drumul de coastă de la Åhus și opri în câmpul părăsit unde era talciocul în fiecare vară - anul trecut alergase pe-acolo ca un nebun, cu arma în mână, urmărind un criminal. Câmpul era acoperit cu puțină zăpadă, luna plină strălucea peste mare și putea s-o vadă pe Baiba Liepa stând lângă el. Merse cu mașina înapoi la apartamentul lui din Ystad și bău până nu mai știu de el. Dădu volumul radioului atât de tare că vecinii începuseră să bată în pereți.

Se trezi duminică dimineața cu palpitații și ziua deveni o prelungă așteptare pentru ceva necunoscut și inaccesibil.

Scrisoarea sosi luni. Stătea la masa din bucătărie, descifrând scrisul îngrijit. Era semnat de cineva ce se prezenta ca Joseph Lippman.

Sunteți un prieten al țării noastre, îi scria Joseph Lippman. Am fost informați în Riga despre minunata dumneavoastră muncă desfășurată acolo. În scurt timp veți primi vești de la noi cu mai multe detalii despre călătoria dumneavoastră de întoarcere acolo. Joseph Lippman.

Wallander se întrebă în ce consta „munca minunată“. Şi cine erau cei care urmau să-l contacteze din nou?

Era enervat de concizia mesajului și de tonul care dădea impresia unui ordin. El nu avea nimic de spus în chestiunea asta? El era sigur că nu-și dăduse acordul pentru a intra într-un serviciu secret condus de oameni invizibili. Teama și îndoiala lui erau mai puternice decât hotărârea și voința. Era adevărat că voia s-o revadă pe Baiba Liepa; dar n-avea încredere în motivele lui și știa că se purta ca un adolescent îndrăgostit lulea.

Cu toate astea, când se trezi marți dimineață, bănui că, în adâncul inimii, deja se hotărâse. Merse cu mașina până la stație, luă parte la o ședință tristă de sindicat, apoi merse să-l vadă pe Björk.

— Mă-ntrebam dacă aș putea să-mi iau concediul care mi se cuvine, îi spuse el.

Björk se holbă la el cu un amestec de invidie și înțelegere profundă.

— Şi eu aș vrea să fac la fel, spuse el posomorât. Tocmai am citit un lung memoriu de la consiliul poliției naționale. Mi-am imaginat toți colegii din toate colțurile țării făcând același lucru, fiecare om aplecat deasupra biroului. L-am citit de la un capăt la altul, apoi am stat aici gândindu-mă că habar n-am despre ce-i vorba în el. Se așteaptă ca noi să comentăm mai multe documente mai vechi despre un mare plan de reorganizare, dar n-am nici cea mai vagă idee la care din acele documente se referă memoriul ăsta.

— Ia-ți și tu concediu, îi sugeră Wallander.

Björk împinse supărat o hârtie ce zăcea pe birou înaintea lui.

— Imposibil, spuse el. O să-mi pot lua concediu numai după ce o să mă pensionez. Dacă o să trăiesc atât de mult. Să știi că ar fi o mare prostie să mori înhămat la o muncă grea. Ai zis că vrei să-ți iei concediu?

— Mă gândesc să-mi petrec o săptămână la schi în Alpi. Dacă o să fac asta, s-ar putea să-ți rezolv unele probleme cu munca de la miezul verii - o să pot lucra atunci și o să aștept până la sfârșitul lui iulie ca să plec în vacanță.

Björk dădu din cap.

— Chiar ai reușit să găsești un pachet de călătorie în perioada asta a anului? Am crezut că toate locurile au fost deja rezervate.

— Nu.

Björk ridică o sprânceană.

— Nu poate fi adevărat, chiar așa e?

— O să merg cu mașina până în Alpi. Nu-mi plac vacanțele la pachet.

— Cui îi plac?

Björk adoptă brusc expresia serioasă pe care o arăta când considera că era necesar să amintească tuturor cine era șeful.

— Ce cazuri ai pe birou în momentul ăsta?

— Surprinzător de puține. Atacul de la Svarte e cel mai presant dintre ele, dar e ceva de care se poate ocupa oricare altul.

— Când vrei să pleci? Azi?

— Joi mi-ar conveni.

— Cât timp vrei să stai?

— Am dreptul la zece zile.

Björk dădu din cap și-și făcu o notiță.

— Cred că e o idee bună să-ți iei concediu. În ultimul timp n-ai prea fost în apele tale.

— Poți să mai spui asta o dată, îi zise Wallander în timp ce ieșea.

Își petrecu restul zilei lucrând la cazul atacului. Dădu diferite telefoane și reuși să răspundă și la o solicitare a băncii cu privire la niște încurcături legate de plata salariului. Tot timpul aștepta să se întâmple ceva. Căută în cartea de telefon a Stockholmului și găsi câțiva oameni numiți Lippman, dar nu era nimic în *Pagini Aurii* despre florăria Lippman.

La puțin timp după ora cinci după-amiaza, își făcu ordine în birou și plecă acasă. Făcu un mic ocol și opri în fața noului magazin de mobilă, intră înăuntru și găsi un fotoliu de piele care i-ar fi plăcut pentru apartamentul lui, dar fu îngrozit de preț. Opri la băcănia din Hamngatan ca să-și cumpere niște cartofi și șuncă. Tânăra de la casă îi zâmbi și păru să-l recunoască, și-și aminti că în urmă cu aproximativ un an își petrecu o zi încercând să dea de urma unui bărbat care jefuise magazinul. Merse cu mașina până acasă, își pregăti cina, apoi se trânti în fața televizorului.

Îl contactară la puțin timp după ora nouă seara.

Telefonul sună și un bărbat vorbind o suedeză stricată îi ceru să meargă la pizzeria de peste drum de hotelul Continental. Wallander se simți dintr-odată sătul de toată treaba asta secretă și-i ceru bărbatului să-și spună numele.

— Am toate motivele să fiu neîncrezător, îi explică el. Vreau să știu în ce mă bag.

— Numele meu e Joseph Lippman. Eu v-am scris.

— Cine sunteți dumneavoastră?

— Am o mică afacere.

— O seră?

— Se poate spune și-așa.

— Ce vreți de la mine?

— Cred că m-am exprimat destul de clar în scrisoare.

Wallander închise. Oricum nu primea niciun răspuns. Îl înfuria faptul că era tot timpul înconjurat de fețe invizibile, care se așteptau ca el să fie interesat și să coopereze. Ce dovadă avea că Lippman nu era unul dintre acoliții coloneilor letoni?

Nu-și folosi mașina, ci merse pe jos prin Regementsgatan spre centrul orașului. Se făcu nouă și jumătate până ajunse la pizzerie. Erau oameni la vreo zece mese, dar nu văzu niciun om care ar fi putut fi Lippman. Își aminti ceva ce-l învățase odată Rydberg. "Întotdeauna trebuie să hotărăști dacă e mai bine să fii prima sau ultima persoană care ajunge la un loc de întâlnire prestabilit." Nu știa dacă avea vreo importanță în cazul acesta. Se așeză la o masă din colț, comandă o halbă de bere și așteptă.

Joseph Lippman apăru chiar înainte de zece. Până atunci Wallander începu să se întrebe dacă intenția lui fusese să-l ademenească să iasă din apartament, dar, în clipa în care ușa se deschise și omul intră, Wallander nu mai avu nicio îndoială că nou-sositul era Joseph Lippman. Avea peste șaizeci de ani și purta un palton mult prea mare pentru el. Se mișca încet și cu grijă printre mese, de parcă se temea să nu cadă sau să nu calce cumva pe vreo mină. Îi zâmbi lui Wallander, își dădu jos paltonul și se așeză în fața lui. Era neliniștit și se uita peste tot în jurul lui. La una dintre mese stăteau doi bărbați care îl bârfeau de zor pe un treilea, care nu era cu ei.

Wallander crezu că Joseph Lippman era evreu. Cel puțin, arăta așa cum credea Wallander că arăta un evreu tipic. Obrajii îi erau acoperiți de o barbă căruntă și aspră și avea ochii negri după niște ochelari fără ramă. Dar în fond, ce știa Wallander despre aspectul fizic al evreilor? Nimic.

Ospătărița se apropie, iar Lippman comandă o ceașcă de ceai. Era excesiv de politicos și asta îl făcu pe Wallander să creadă că îndurase multe umilințe de-a lungul vieții.

— Vă sunt foarte recunoscător că ați venit, îi spuse Lippman cu o voce joasă.

Wallander trebui să se aplece în față ca să audă ce-i spunea.

— Nu mi-ați dat de ales, îi spuse el. Întâi o scrisoare, apoi un telefon. Poate ar trebui să începeți prin a-mi spune cine sunteți.

Lippman dădu din cap.

— Nu contează cine sunt. Dumneavoastră sunteți cel important, domnule Wallander!

— Nu, spuse Wallander, enervându-se din nou. Trebuie să înțelegeți că nu am nicio intenție să ascult ce aveți să-mi spuneți dacă nu sunteți nici măcar pregătit să-mi dezvăluiți cine sunteți.

Ospătărița sosi cu ceaiul, iar ei așteptară până când fură din nou singuri.

— Rolul meu e doar de organizator și mesager, îi spuse Lippman. Cine vrea să știe numele mesagerului? Nu contează. Ne întâlnim aici în seara asta, apoi eu o să dispar. Poate nu ne vom mai întâlni niciodată. Prin urmare, cel mai important nu e să mă

destăinuiesc dumneavoastră, ci să luăm niște decizii practice. Siguranța e întotdeauna o chestiune practică. În viziunea mea, afacerea încrederii e și ea o chestiune practică.

— În cazul ăsta, am putea foarte bine să încheiem discuția asta imediat, îi spuse Wallander.

— Am un mesaj pentru dumneavoastră de la Baiba Liepa, îi spuse Lippman în grabă. Nu vreți nici măcar să-l auziți?

Wallander se liniști. Îl privi pe bărbatul care stătea în fața lui, cocoșat într-un mod ciudat, de parcă starea lui de sănătate ar fi fost atât de fragilă încât s-ar fi putut prăbuși în orice moment.

— Nu vreau să aud nimic până nu aflu cine sunteți, îi spuse el în cele din urmă. E atât de simplu!

Lippman își dădu jos ochelarii și-și turnă cu grijă niște lapte în ceai.

— Eu doar mă gândesc la binele dumneavoastră, domnule Wallander, îi spuse Lippman. În zilele noastre, de multe ori e mai bine să știi cât se poate de puțin.

— Am fost în Letonia, îi spuse Wallander. Am fost acolo și cred că știu cum e să fii supravegheat tot timpul și verificat întotdeauna. Dar acum suntem în Suedia, nu în Riga.

Lippman dădu gânditor din cap.

— S-ar putea să aveți dreptate, spuse el. Poate că sunt doar un bătrân care nu mai poate observa cum se schimbă realitatea.

— O seră, îi spuse Wallander, într-o încercare de a-l ajuta. Nu cred că lucrurile au stat întotdeauna ca acum.

— Am venit în Suedia în toamna anului 1941, spuse Lippman, amestecând în ceaiul lui. Atunci eram tânăr și aveam ambiția naivă de a deveni un pictor, un mare pictor. Era frig de crăpau pietrele și se iveau zorile, când am văzut coasta Gotland. Acela a fost momentul în care am știut că am reușit, în ciuda faptului că barca era găurită și unii dintre tovarășii mei de la bord erau grav bolnavi. Eram subnutriți, aveam tuberculoză. Cu toate astea, îmi amintesc clar acea dimineață geroasă. Era începutul lui martie și m-am hotărât să pictez un tablou cu coasta suedeză care să simbolizeze libertatea. Așa credeam că arăta poarta raiului. Rece și înghețată, cu câteva stânci negre de-abia vizibile prin ceață. Dar n-am pictat niciodată acel tablou. În schimb, m-am făcut grădinar. Acum îmi câștig existența sugerând plantele decorative potrivite pentru diferite firme suedeze. Am observat cum oamenii, în special cei care lucrează pentru companiile care se folosesc de noua tehnologie informațională, au o nevoie imensă de a-și ascunde aparatele printre plante verzi. Nu voi picta niciodată paradisul. Va trebui să mă mulțumesc cu faptul că l-am văzut. Știu că raiul are mai multe porți, la fel ca și iadul. Trebuie să înveți să le deosebești, altfel ești pierdut.

— Și maiorul Liepa putea să facă asta?

Lippman nu reacționă la pomenirea maiorului de către Wallander.

— Maiorul Liepa știa cum arătau porțile, spuse el, dar nu de asta a trebuit să moară. A murit pentru că a văzut cine intra și ieșea prin acele porți. Oamenii care se tem de lumină, pentru că lumina îi face vizibili în fața unor oameni ca maiorul Liepa.

Wallander avu impresia că Lippman era un om profund religios. Se exprima ca un preot în fața unei congregații.

— Mi-am trăit toată viața în exil, continuă Lippman. Primii zece ani, până la mijlocul anilor '50, am crezut că mă voi putea întoarce într-o zi în țara mea natală. Apoi au venit interminabilii ani '60 și '70, când mi-am pierdut complet speranța. Numai cei mai vechi letoni exilați, numai letonii foarte bătrâni, foarte tineri și cu adevărat nebuni credeau că lumea se va schimba în așa fel încât într-o zi ne vom putea întoarce în patria mamă. Credeau într-o răsturnare de situație dramatică, în timp ce eu mă așteptam la o încheiere lentă a tragediei care chiar și-atunci părea completă. Dar, dintr-odată, au început să se întâmple niște lucruri. Am primit vești ciudate din patria noastră, vești optimiste. Am văzut gigantica Uniune Sovietică cutremurându-se, de parcă ar fi fost cuprinsă, în sfârșit, de o febră latentă. Se poate întâmpla ceea ce n-am îndrăznit să credem? Încă nu știm răspunsul la această întrebare. Ştim că putem fi păcăliți din nou să ne pierdem libertatea. Uniunea Sovietică e slăbită, dar poate fi doar o stare temporară. Noi nu avem prea mult timp la dispoziție. Maiorul Liepa știa asta și asta îl mâna înainte.

— Noi? întrebă Wallander. Care noi?

— Toți letonii din Suedia fac parte dintr-o organizație, îi răspunse Lippman. Am intrat în diferite organizații ca un substitut pentru patria noastră pierdută. Am încercat să ajutăm oamenii să-și păstreze cultura, am creat diferite punți de legătură, am înființat fundații. Am ascultat strigăte de ajutor și am încercat să le răspundem. Am luptat tot timpul ca să nu fim uitați. Organizațiile noastre din exil au fost calea noastră de a înlocui orașele și satele pe care le-am pierdut.

Ușa de sticlă se deschise și intră un bărbat. Lippman reacționă imediat. Wallander îl recunoscu pe bărbat - numele lui era Elmberg și era patronul unei benzinării locale.

— Nu aveți niciun motiv să vă alarmați, îi spuse el. Omul ăla n-a rănit nici măcar o muscă din ziua în care s-a născut. Mă-ndoiesc că s-a gândit vreodată la existența Letoniei. E patronul unei benzinării.

— Baiba Liepa v-a trimis un strigăt de ajutor, îi spuse Lippman. Ea vă cere să veniți. Are nevoie de ajutorul dumneavoastră.

Scoase un plic din buzunarul interior.

— De la Baiba Liepa, îi spuse el. Pentru dumneavoastră.

Wallander luă plicul. Nu era lipit, așa că scoase cu grijă hârtia subțire de scris. Mesajul ei era scurt și scris cu creionul, parcă în grabă.

„Există o mărturie și un paznic, îi scria ea, dar mă tem că nu voi putea descoperi locul potrivit de una singură. Ai încredere în mesager cum ai avut odată în soțul meu. Baiba.”

— Vă putem oferi tot ce aveți nevoie ca să ajungeți la Riga, spuse Lippman când Wallander puse scrisoarea jos.

— N-o să puteți să mă faceți invizibil!

— Invizibil?

— Dacă mă-ntorc în Riga, trebuie să devin altă persoană. Cum o să reușiți să faceți asta? Cum o să-mi garantați siguranța?

— Va trebui să aveți încredere în noi, domnule Wallander. Dar nu avem prea mult timp.

Wallander își dădu seama că Lippman era tulburat, încercă să se convingă că nimic din ce se întâmpla în jurul lui nu era real. Dar știa că așa era lumea. Baiba Liepa lansase unul din miile de strigăte de ajutor care sunt trimise tot timpul de la un capăt la celălalt al continentelor. Acesta era destinat lui și era dator să-i răspundă.

— Mi-am luat concediu de joi încolo, îi spuse el. Oficial, merg la schi în Alpi. Pot lipsi doar o săptămână.

Lippman își împinse ceașca într-o parte. Expresia lui molatică și melancolică fu înlocuită de o hotărâre înverșunată.

— E o idee excelentă, spuse el. În mod normal, un polițist suedez merge în Alpi în fiecare iarnă ca să-și încerce norocul pe pârtie. Pe ce rută călătoriți?

— Via Sassnitz, apoi cu mașina prin fosta Germanie de Est.

— La ce hotel o să stați?

— Habar n-am. N-am mai fost în Alpi până acum.

— Dar știți să schiați?

— Da.

Lippman se adânci în gânduri. Wallander îi făcu semn ospătăriței și comandă o ceașcă de cafea. Lippman dădu din cap absent când Wallander îl întrebă dacă mai voia ceai. În cele din urmă își dădu jos ochelarii și îi frecă atent de mâneca sacoului.

— E o idee excelentă să mergeți în Alpi, îi repetă el. Dar am nevoie de puțin timp ca să fac aranjamentele necesare. Mâine-seară cineva vă va suna și vă va informa care feribot de dimineață ar trebui să-l luați de la Trelleborg. Orice veți face, nu uitați să vă puneți schiurile pe portbagajul de pe capotă. Împachetați-vă totul ca și cum ați merge cu adevărat în Alpi.

— Cum credeți c-o să pot intra în Letonia?

— O să aflați tot ce trebuie să știți pe feribot. Cineva vă va contacta. Va trebui să aveți încredere în noi.

— Nu vă pot garanta că voi accepta planul vostru.

— Nu există garanție în lumea noastră, domnule Wallander. Tot ce pot face e să vă promit că vom face tot ce ne stă în puteri ca să ne autodepășim. Poate ar trebui să plătim acum și să plecăm.

Își luară rămas-bun afară din pizzerie. Vântul se întețise și șuiera. Joseph Lippman își luă un rămas-bun grăbit înainte să dispară în direcția gării. Wallander merse pe jos spre casă prin orașul pustiu, gândindu-se la ceea ce-i scrisese Baiba Liepa.

„Câinii sunt pe urma ei, se gândi el. E speriată și îngrijorată. Coloneii au înțeles și faptul că maiorul trebuie să fi lăsat o mărturie undeva.“

Înțelese că n-avea timp de pierdut. Nu mai era loc de teamă sau de îndoieli. Trebuia să răspundă strigătului ei de ajutor.

A doua zi se pregăti pentru călătoria lui.

La puțin timp după ora șase seara, o femeie îl sună ca să-i spună că-i fusese rezervat un loc pe feribotul care pleca din Trelleborg la cinci și jumătate în dimineața următoare. Spre mirarea lui Wallander, se prezentă ca reprezentantă a agenției de turism Lippman.

Se culcă la miezul nopții. Ultimul lui gând înainte de a adormi fu despre cât de nebunesc era tot planul. Era pe punctul de a se implica voluntar în ceva sortit eșecului, în același timp, strigătul de ajutor al Baibei era real și se simțea obligat să-i răspundă.

A doua zi dis-de-dimineață merse cu mașina până la feribotul din portul Trelleborg. Unul dintre funcționarii care se ocupa de pașapoarte îi făcu cu mâna și-l întrebă unde mergea.

— În Alpi, îi spuse Wallander.

— Grozav.

— E bine să evadezi din când în când.

— Toți avem nevoie de asta.

— N-aș mai fi rezistat nici măcar o zi în plus.

— Ei bine, acum o să puteți uita pentru câteva zile cum e să fiți polițist.

— Asta o să și fac, îi spuse Wallander, dar știa că așa ceva sigur nu era adevărat.

Urma să se îmbarce pentru cea mai grea misiune. O misiune care nici măcar nu exista.

În zori, cerul era cenușiu. Urcă pe punte în timp ce feribotul porni. Tremură privind marea largă crescând încet, în timp ce nava se depărta de pământ și coasta suedeză dispărea din vedere.

Era în restaurantul cu autoservire, îmbucând ceva, când un bărbat de vreo cincizeci de ani, rumen la față și cu ochii vioi, se apropie de el și se prezentă cu numele de Preuss. Preuss avea instrucțiuni scrise de la Joseph Lippman și o identitate nouă-nouță pe care Wallander trebuia s-o folosească de-acum încolo.

— Haideți să facem o plimbare până la punte, sugeră Preuss.

Era o ceață groasă peste Baltică în ziua în care Wallander porni spre Riga.

15

Granița era invizibilă.

Cu toate astea, era acolo, înăuntrul lui, ca o sârmă ghimpată încolăcită, chiar sub stern. Kurt Wallander era speriat. Când va privi în urmă spre ultimii pași făcuți pe pământul lituanian și spre granița letonă i se va părea o călătorie grea spre o țară în care se va trezi

strigând cuvintele lui Dante: „Voi, cei care intrați aici, lăsați orice speranță! “ Nimeni nu se întoarce de aici - cel puțin, niciun polițist suedez nu va ieși viu.

Cerul nopții era plin de stele. Preuss rămase cu el din clipa în care îl contactase la bordul feribotului din Trelleborg și nu părea indiferent față de ce-i aștepta. În întuneric, Wallander îi putea auzi respirația rapidă și neregulată.

— Trebuie să așteptăm, îi șopti Preuss în germana lui aproape imposibil de înțeles.

Warten, warten.

La început, Wallander se înfuriase că-i fusese oferit un' ghid care nu știa o boabă de engleză. Se întrebă la ce se gândise Joseph Lippman când presupuse că un polițist suedez, de-abia capabil să lege două vorbe în engleză, ar fi un vorbitor de germană. Wallander fu foarte aproape de a anula toată treaba, care acum părea triumful unei fantezii nebunești asupra rațiunii. I se părea că letonii trăiseră în exil prea mult timp și-și pierduseră orice contact cu realitatea. Că-și pierduseră mințile din cauza durerii, că erau exagerat de optimiști sau pur și simplu nebuni. Cum putea acest om, Preuss, acest slăbănog micuț cu fața plină de cicatrici, să-i inspire lui Wallander destul curaj și să-i ofere destulă siguranță, să-l ajute să se întoarcă în Letonia ca o persoană invizibilă și inexistentă? Ce știa despre Preuss, care apăruse în autoservirea feribotului? Că putea fi un cetățean leton trăind în exil, că-și câștiga existența ca numismat în orașul german Kiel - dar altceva? Nimic.

Cu toate astea, ceva îl făcuse să continue, iar Preuss stătuse lângă el pe locul pasagerului, moțăind tot timpul, în timp ce Wallander conduse grăbit urmând indicațiile pe care Preuss i le dădea arătându-i drumul pe un atlas rutier. Călătoriră spre răsărit prin fosta Germanie de Est și, pe la cinci după-amiaza, mai aveau cinci kilometri până la granița poloneză, unde Wallander își parcă mașina într-un grajd dărăpănat de lângă o fermă ruinată. Bărbatul care-i întâmpină era încă un leton exilat, dar vorbea bine engleza. Îi promise că mașina va fi păstrată în siguranță până când Wallander se va întoarce. Așteptară căderea nopții, apoi înaintară poticnindu-se printr-o pădure deasă de molizi până când ajunseră la graniță și trecuseră prima linie invizibilă în drumul spre Riga. Într-un orășel al cărui nume Wallander îl uită imediat, fuseseră întâmpinați de Janick, un om cu o răceală zdravănă, care-i luă în camionul lui vechi și ruginit. Urmă o călătorie plină de hurducături pe un drum accidentat din stepa poloneză. Wallander se molipsi de răceala șoferului și tânji după o masă decentă și o baie, dar i se oferiră doar cotlete reci de porc și paturi de campanie în case în care era frig de crăpau pietrele din teritoriile necunoscute din Polonia. Înaintau încet. În general călătoreau noaptea sau înaintea zorilor. Restul timpului și-l petreceau dormind sau într-o tăcere incomodă, încercă să înțeleagă de ce Preuss era atât de prudent. De ce se temeau cât timp erau în Polonia? Nu i se dădu nicio explicație. Preuss înțelegea puțin din ce-i spunea Wallander, iar Janick fredona un cântec pop

englezesc din anii războiului, atunci când nu pufnea, nu-i curgea nasul şi nu împrăştia microbi în direcţia lui Wallander. Când, în sfârşit, ajunseră la graniţa lituaniană, Wallander începu să urască melodia „O să ne mai întâlnim". Putea să fie foarte bine în centrul Rusiei sau în Polonia. Sau în Cehoslovacia ori în Bulgaria. Nu mai ştia încotro era Suedia faţă de locul în care erau. Nebunia întregii acţiuni devenea tot mai evidentă cu fiecare kilometru pe care camionul îl parcurgea ducându-l mai departe în necunoscut. Călătoriră prin Lituania cu nişte autobuze, dintre care niciunul n-avea arcuri, şi-acum, după zile întregi după ce Preuss îl contactase pe feribot, erau aproape de graniţa letonă, în mijlocul unei păduri care mirosea tare a răşină.

Warten, îi tot repeta Preuss, iar Wallander se aşeză ascultător pe un trunchi de copac şi aşteptă. Îi era frig şi se simţea rău.

„O să fac pneumonie până când o să ajung la Riga, se gândi el disperat. Din toate prostiile pe care le-am făcut în viaţa mea, asta e cea mai mare şi nu merită niciun respect, ci nimic mai mult decât un hohot de râs dispreţuitor. Aici, pe un trunchi de copac dintr-o pădure lituaniană, stă un poliţist suedez de vârstă mijlocie, unul care şi-a pierdut complet discernământul şi şi-a ieşit din minţi."

Dar nu mai putea da înapoi. Îi era clar că nu putea găsi drumul de întoarcere fără ajutor. Depindea total de zăpăcitul de Preuss pe care idiotul de Lippman i-l oferise ca ghid şi nu avea de ales decât să continue, tot mai departe de ordinele raţiunii, până când ajungea în Riga.

Pe feribot, chiar când coasta suedeză dispăruse din vedere, Preuss se prezentase în timp ce Wallander îşi băuse cafeaua în autoservire. Se urcaseră pe punte, unde vântul era aspru. Preuss avea o scrisoare de la Lippman şi, spre mirarea lui, Wallander se trezi asumându-şi o nouă identitate. De data asta, nu mai trebuia să fie „domnul Eckers", ci Herr Hegel, Herr Gottfried Hegel, un agent de vânzări pentru partituri şi editor de albume de artă plastică. Fu uimit când, de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume, Preuss îi înmână un paşaport german cu fotografia lui lipită corespunzător la locul ei şi ştampilată. Recunoscu fotografia făcută de Linda în urmă cu câţiva ani - cum pusese Lippman mâna pe ea era un mister. Acum era Herr Hegel şi, în cele din urmă, înţelese din discursul încăpăţânat şi gesticulaţia lui Preuss că trebuia să-şi predea paşaportul suedez pentru o vreme. Wallander îi oferi actul, ştiind că făcea ceva nebunesc.

Trecuseră patru zile de când se confrunta cu noua lui identitate. Preuss se căţără pe un copac scos cu tot cu rădăcină, iar Wallander putu să-l vadă prin întuneric. Bărbatul părea să privească spre est. Era trecut de miezul nopţii. Dintr-odată Preuss îşi ridică mâna şi arătă agitat spre est. Agăţaseră o lampă cu petrol de o creangă ca Wallander să nu piardă legătura cu Preuss. Se ridică şi-şi miji ochii în direcţia spre care arăta Preuss. Zări o lumină slabă, intermitentă, de parcă un biciclist cu dinamul defect venea spre ei.

— *Gehen!* şopti el. *Schnell, nun. Gehen!*

Crenguțe și ramuri îi împungeau și-i zgâriau fața lui Wallander.

„Trec ultima graniță, dar parcă am sârmă ghimpată-n stomac."

Ajunseră la o linie de graniță trasată prin pădure ca o stradă. Preuss îl opri pe Wallander pentru scurt timp ca să asculte atent, apoi îl târî după el printr-un loc gol și sub acoperământul unei păduri dese de pe partea cealaltă. După vreo zece minute, dădură de o urmă noroioasă de roată și găsiră o mașină așteptându-i. Wallander putu să vadă focul unei țigări înăuntrul ei. Cineva ieși și veni spre el cu o lanternă acoperită. Dintr-odată, realiză că Inese stătea înaintea lui.

Va trece multă vreme până când va uita valul de bucurie și de ușurare care-l cuprinse la vederea ei, la întâlnirea unei cunoștințe după atâta rătăcire prin necunoscut. Ea îi zâmbi în lumina slabă a lanternei, dar lui nu-i veni să spună nimic. Preuss își întinse mâna slăbănoagă în semn de rămas-bun, apoi fu înghițit de pădure înainte ca Wallander să aibă timp să-și ia și el rămas-bun.

— E cale lungă până la Riga, îi spuse Inese. Trebuie să pornim.

Din când în când se abăteau din drum ca să se odihnească Inese și avură de asemenea și o pană la una dintre roți, iar Wallander reuși s-o schimbe cu un efort enorm. Îi sugerase să conducă și el, dar ea doar dădu din cap, fără să-i ofere nicio explicație.

Își dădu seama imediat că se întâmplase ceva. Inese avea o duritate și o hotărâre care nu puteau fi stinse nici de epuizare. Rămase tăcut lângă ea, neștiind dacă avea puterea de a-i răspunde la întrebări. I se spusese că Baiba Liepa îl aștepta și că Upitis încă era la închisoare și mărturia lui fusese publicată în ziare.

— De data asta mă numesc Gottfried Hegel, îi spuse când, după două ore de drum, se opriră să alimenteze cu benzină dintr-o canistră de rezervă pe care o luă de pe bancheta din spate.

— Știu, îi răspunse Inese. Nu e un nume prea atrăgător.

— Inese, spune-mi de ce sunt aici. Cu ce pot eu să vă ajut?

Ea nu-i răspunse. În schimb, îl întrebă dacă-i era foame și-i dădu o sticlă de bere și două sendvișuri cu carne într-o pungă de hârtie. Apoi își continuară călătoria. La un moment dat, el ațipi, dar se trezi tresărind, îngrijorat că ea ar putea adormi la volan.

Ajunseră la periferia Rigăi cu puțin timp înainte de ivirea zorilor. Era 21 martie, ziua surorii lui. Într-o încercare de a-și înfrumuseța noua identitate, hotărî că Gottfried Hegel avea un număr mare de frați și surori și că sora lui cea mai mică se numea Kristina. Putea s-o vadă pe doamna Hegel cu ochii minții, o femeie mai degrabă masculină, cu un început de mustață, și casa lor din Schwabingen, făcută din cărămidă roșie și cu o grădină bine îngrijită, dar lipsită de originalitate. Povestea pe care Lippman i-o furnizase ca biografie atașată pașaportului fusese mai mult decât sumară. Wallander se gândi că unui anchetator experimentat nu i-ar lua mai mult de un minut să-l demaște pe Gottfried Hegel și să descopere că pașaportul era un fals.

— Unde mergem? întrebă el.
— Aproape-am ajuns, răspunse ea.
— Cum pot să fiu util dacă nimeni nu-mi spune nimic? întrebă el. Ce îmi ascundeți? Ce s-a-ntâmplat?
— Sunt obosită, îi spuse ea, dar suntem bucuroase că te-ai întors. Baiba e fericită. O să izbucnească în lacrimi când o să te vadă.
— De ce nu-mi răspunzi la întrebări? Ceva s-a-ntâmplat, văd că ești speriată de moarte. Ce e?
— Totul a devenit mult mai dificil în ultimele două săptămâni, dar mai bine-o să-ți spună Baiba. Oricum, sunt multe lucruri pe care nici eu nu le știu.
Conducea prin periferia nesfârșită. Siluetele fabricilor se vedeau cu greu pe fundalul cerului gălbui, luminat de felinare. Străzile pustii erau învăluite în ceață, iar Wallander își aminti că așa își imaginase țările din Europa de Est, țările care se numeau socialiste și se declarau a fi raiul pe pământ.
Inese parcă în fața unui depozit dreptunghiular, opri motorul și arătă spre o ușă joasă, metalică, de sub un fronton.
— Mergi acolo, îi spuse ea. Bate la ușă și o să te lase înăuntru. Eu trebuie să plec.
— O să ne mai vedem?
— Nu știu. Depinde de Baiba.
— Ai uitat că ești iubita mea?
Ea zâmbi repede scurt înainte să răspundă.
— Poate-am fost iubita domnului Eckers, spuse ea, dar nu prea cred că mi-e la fel de drag Herr Hegel. Sunt o fată bună și nu mă duc după orice bărbat.
Wallander ieși, iar ea plecă imediat. Doar pentru o clipă, luă în considerare opțiunea de a încerca să găsească o stație de autobuz și să meargă spre centrul orașului, unde putea să caute Consulatul sau Ambasada Suediei și să primească ajutor pentru întoarcerea acasă. Nu îndrăzni să-și imagineze cum ar putea reacționa un diplomat suedez la povestea pe care i-ar fi spus-o polițistul suedez. Putea doar să spere că relaționarea cu persoanele suferind de alienare mintală acută era una dintre abilitățile unui diplomat. Dar era prea târziu pentru așa ceva. Trebuia să continue treaba la care se înhămase.
Mărșălui pe pietrișul scârțâitor și ciocăni la ușa de fier. Un om cu barbă pe care Wallander nu-l mai văzuse niciodată îi deschise. Era sașiu, dar dădu prietenos din cap, se uită peste umărul lui Wallander ca să se asigure că nu fusese urmărit, apoi îl introduse rapid și închise ușa în urma lui.
Wallander se trezi într-un depozit plin de jucării. Oriunde se uita erau rafturi de lemn pline cu grămezi de păpuși. Era ca și cum ar fi coborât într-o catacombă cu fețe de păpuși rânjindu-i ca niște cranii diabolice. Parcă avea un coșmar. Nu cumva era în pat, în apartamentul lui din Mariagatan, Ystad, și nimic din ce-l înconjura nu era real? Tot ce trebuia să facă era să respire adânc și să aștepte

până se trezea. Dar nu avea la ce trezire bine-venită să se aștepte. Încă trei oameni ieșiră din întuneric, urmați de o femeie. Wallander îl recunoscu pe șoferul care stătuse tăcut în întuneric atunci când vorbise cu Upitis.

— Domnule Wallander, îi spuse omul care-i deschisese ușa, suntem foarte bucuroși că ați venit să ne ajutați.

— Am venit pentru că mi-a cerut-o Baiba Liepa, îi răspunse Wallander. Nu din alt motiv. Pe ea vreau s-o întâlnesc.

— Asta nu e posibil acum, spuse femeia, într-o engleză perfectă. Baiba e supravegheată tot timpul, dar cred că știm cum să te ducem la ea.

Wallander se așeză pe un scaun șubred de lemn și i se oferi o cană de ceai. Îi era greu să distingă fețele oamenilor în lumina slabă. Omul sașiu, care părea să fie liderul comitetului de primire, se așeză pe vine în fața lui Wallander.

— Suntem într-o situație foarte dificilă, spuse el. Toți suntem supravegheați încontinuu pentru că poliția știe că există riscul ca maiorul Liepa să fi ascuns niște documente care le-ar putea amenința existența.

— Baiba n-a găsit hârtiile?

— Nu încă.

— Are vreo idee despre locul în care le-ar fi ascuns?

— Nu. Dar crede că dumneavoastră ați putea s-o ajutați.

— Cum aș putea să fac asta?

— Sunteți de partea noastră, domnule Wallander. Sunteți polițist și sunteți obișnuit să deslușiți enigme.

„Sunt nebuni, se gândi Wallander indignat. Trăiesc într-o lume de vis, iar eu sunt ultimul pai de care se agață."

Dintr-odată înțelese ce făcea teama și opresiunea din oameni. Își puneau speranța într-un salvator necunoscut, care va apărea de nicăieri și-i va izbăvi.

Maiorul Liepa nu fusese așa. Nu avea încredere decât în el însuși și în prietenii lui apropiați și confidenți. Pentru el începutul și sfârșitul tuturor nedreptăților care loviseră națiunea letonă era în realitate. Era religios, dar nu lăsase idealurile lui religioase să fie întunecate de un zeu. Acum maiorul nu mai era și nu mai aveau un centru după care să se orienteze: Kurt Wallander, polițistul suedez, trebuia să intre în arenă și să-și asume răspunderea.

— Trebuie s-o văd pe Baiba Liepa cât mai curând posibil, insistă el. Ăsta e singurul lucru care contează.

— Asta se va întâmpla în cursul zilei de astăzi, îi spuse omul sașiu.

Wallander se simți epuizat. Ce i-ar fi plăcut mai mult ar fi fost să facă o baie, apoi să se bage în pat și să doarmă. N-avea încredere în discernământul lui când era prea obosit și îi era teamă că ar putea face o greșeală ce ar avea consecințe fatale.

Omul sașiu încă stătea pe vine. Wallander observă că avea un revolver ascuns în pantaloni.

— Ce se va-ntâmpla când vor fi găsite hârtiile maiorului Liepa? întrebă el.

— O să găsim modalități de a le publica, îi răspunse bărbatul, dar cel mai important e să le scoateți din țară și să le publicați în Suedia. Va fi un eveniment revoluționar, o ocazie istorică. Lumea va înțelege ce s-a-ntâmplat în țara noastră nenorocită.

Wallander simți o nevoie copleșitoare de a protesta, de a-i conduce pe acei oameni rătăciți înapoi pe calea urmată de maiorul Liepa, dar creierul lui obosit era incapabil să găsească cuvântul englezesc pentru „salvator" și tot ce reuși să gândească era cât de incredibil era că ajunsese în Riga, într-un depozit de jucării, și că n-avea nici cea mai vagă idee despre ce trebuia să facă în continuare.

Apoi totul se întâmplă foarte repede. Ușa depozitului fu trântită și deschisă, Wallander se ridică de pe scaun și o văzu pe Inese fugind printre rândurile de rafturi, țipând. Nu înțelegea ce se-ntâmpla, dar apoi se auzi o explozie violentă și se trânti cu capul înainte în spatele unor rafturi ticsite cu capete de păpuși.

Clădirea fu invadată de lumini și urmă o serie de pocnituri zgomotoase, dar, numai când îl văzu pe omul sașiu scoțându-și revolverul și trăgând, realiză că la fața locului se petrecea un schimb de focuri intens. Se târî mai în spatele rafturilor, dar se opri într-un perete. Zgomotul era insuportabil. Auzi un țipăt și, când se întoarse să vadă ce era, văzu că Inese căzuse pe scaunul pe care el stătuse mai înainte. Fața ei era acoperită de sânge și părea să fi fost împușcată direct prin ochi. Era moartă. Chiar în acel moment, omul sașiu își duse mâna la cap: fusese nimerit și el, dar Wallander nu-și putu da seama dacă mai era viu. Știa că trebuia să scape, dar era blocat într-un colț, iar acum primul dintre bărbații în uniformă venea în fugă, cu o mitralieră în mână. Fără să ezite, răsturnă o poliță plină cu matrioște care se revărsară peste el, iar el se lipi de podea, lăsându-se acoperit de un potop de jucării. Tot timpul se gândea că putea fi oricând descoperit și împușcat - pașaportul lui fals n-avea cum să-l ajute. Inese era moartă, depozitul fusese înconjurat, iar visătorii nebuni din el nu avuseseră nicio șansă de a rezista.

Schimbul de focuri încetă la fel de brusc precum începuse. Liniștea era asurzitoare, iar el încercă să nu respire. Putea auzi voci, soldați sau polițiști vorbind unul cu altul, apoi recunoscu unul dintre ei: fără nicio îndoială, era sergentul Zids. Putea vedea oamenii în uniformă prin acoperământul lui de păpuși. Toți prietenii maiorului păreau morți și erau transportați pe tărgi de pânză gri. Sergentul Zids ieși din întuneric și ordonă oamenilor lui să cerceteze depozitul. Wallander își închise ochii, gândindu-se că totul se va termina în curând. Se întrebă dacă Linda va afla vreodată ce se întâmplase cu tatăl ei, care dispăruse în timpul unei vacanțe în Alpi sau dacă dispariția lui va rămâne un mister în analele poliției suedeze.

Dar nimeni nu veni să dea la o parte păpușile de pe fața lui. Ecoul cizmelor dispăru treptat, vocea nervoasă a sergentului încetă să-și mai îndemne oamenii și doar tăcerea și mirosul usturător al muniției risipite rămaseră în urmă. Wallander nu știa cât timp zăcuse acolo nemișcat, în cele din urmă, răceala podelei de beton îl făcu să tremure atât de tare că păpușile începură să zornăie. Se ridică cu grijă. Unul din picioarele lui amorțise, era înghețat și înțepenit, dar nu știa sigur care. Podeaua era împroșcată cu sânge, erau găuri de gloanțe pe jos și se forță să respire adânc de câteva ori ca să nu vomite.

„Ei știu că sunt aici, se gândi el. Sergentul Zids le-a ordonat să mă caute. Oare-au crezut că încă n-am venit? Oare-au crezut că au intrat prea devreme?”

Se forță să gândească, în ciuda faptului că nu-și putea scoate imaginea lui Inese din minte. Trebuia să iasă din acea casă a morții, trebuia să accepte faptul că acum era pe cont propriu. Îi mai rămânea de făcut un singur lucru: să găsească ambasada suedeză. Inima-i bătea nebunește și se temea că va suferi un infarct de pe urma căruia nu-și va mai reveni. Lacrimile-i curgeau pe obraz când se gândea la Inese zăcând acolo moartă. Privind în urmă, nu-și putea da seama cât timp îi luase să-și recapete autocontrolul și să înceapă să gândească rațional din nou.

Poarta de fier era încuiată. Presupuse că tot depozitul era supravegheat. Niciodată n-ar fi reușit să iasă de acolo la lumina zilei. Dincolo de o poliță răsturnată era o fereastră aproape complet acoperită de praf. Își croi calea spre ea printre jucăriile sparte și împrăștiate și se uită în afară. Erau două jeepuri parcate cu fața spre depozit. Patru soldați păzeau clădirea, cu armele pregătite. Wallander se retrase din fața ferestrei și exploră clădirea. Îi era sete - trebuia să fie apă undeva. În timp ce o căuta, mintea lui lucra suplimentar. Era vânat, iar vânătorii se prezentaseră cu o brutalitate nimicitoare. Contactarea Baibei Liepa ieșea din discuție. Ar fi putut la fel de bine să-și aranjeze propria execuție. Cei doi colonei sau doar unul din ei ar fi făcut orice ca să împiedice publicarea descoperirilor maiorului. Timida și modesta Inese fusese împușcată cu sânge rece, de parcă ar fi fost un animal dăunător. Poate că „prietenosul” sergent Zids fusese cel care trăsese glonțul care-i trecuse direct prin ochi.

Teama lui era însoțită de o ură sălbatică. Dac-ar fi avut o armă în mână, n-ar fi ezitat s-o folosească. Pentru prima dată în viața lui era gata să ucidă altă ființă umană, fără ca măcar să folosească scuza autoapărării.

„E o vreme pentru a trăi și o vreme pentru a muri“, se gândi el. Asta era mantra pe care și-o repetase când fusese înjunghiat de un bețiv în parcul Pildamm din Malmö. Acum căpătase un sens nou.

Ajunse într-o toaletă murdară cu un robinet care picura. Își clăti fața și-și potoli setea, apoi găsi o parte a depozitului care era izolată de restul, deșurubă becul și se așeză în întuneric pentru a aștepta noaptea care trebuia să vină în cele din urmă.

Ca să-și controleze teama, încercă să se concentreze la crearea unui plan de evadare. Într-un fel sau altul trebuia să ajungă în centrul orașului și să găsească Ambasada Suediei. Va trebui să ia în calcul fiecare polițist, fiecare „Beretă Neagră“ care știa cum arăta și primise ordine să-l caute. Fără ajutor de la Ambasada Suediei ar fi fost pierdut. Se gândi că era exclus să rămână nedescoperit pentru multă vreme. Trebuia să ia în considerare și faptul că Ambasada Suediei ar fi fost supravegheată.

„Coloneii trebuie să creadă că eu deja știu secretul maiorului, se gândi el, altfel n-ar fi reacționat așa cum au făcut-o. Spun coloneii pentru că încă n-am aflat care din ei e în spatele tuturor lucrurilor care s-au întâmplat.**”**

Ațipi câteva ore, doar ca să se trezească tresărind când auzi o mașină oprind lângă depozit. Din când în când mergea la fereastra murdară. Soldații erau tot acolo, în alertă. Wallander se simți rău pe tot parcursul acelei zile nesfârșite. Nu putea să treacă peste răutatea ei. Se forță să se ridice în picioare și să cerceteze toată clădirea, căutând o ieșire. Ușa principală ieșea din discuție. În cele din urmă, găsi un grilaj într-un perete, aproape de sol, și care acoperea o gaură ce probabil conținuse odată un ventilator. Își apăsă urechea de zidul rece de cărămidă ca să afle dacă putea auzi vreun sunet venind de la soldații din partea aceea a clădirii, dar nu auzi nimic. N-avea nici cea mai vagă idee despre ce-ar fi făcut dacă ar fi ieșit până la urmă din depozit. Încercă să se odihnească, dar nu putea dormi. Trupul căzut al lui Inese și fața ei pătată de sânge nu dispăreau. Veni amurgul și, odată cu el, un frig mai pătrunzător.

Cu puțin timp înainte de ora șapte seara, se hotărî că trebuia să plece. Cu mare grijă, începu să scoată grilajul ruginit. În orice moment se aștepta să fie aprinsă o lanternă, voci nervoase să strige comenzi și o ploaie de gloanțe să lovească zidul. În cele din urmă reuși să desprindă grilajul, să-l dea cu grijă la o parte și să intre înăuntru. Se vedea o lumină galbenă slabă de la o fabrică învecinată luminând pustiul din afara depozitului și încercă să-și obișnuiască ochii cu întunericul aproape total. Nu era nici urmă de soldați. La vreo zece metri distanță era un șir de camioane ruginite și se hotărî ca, pentru început, să încerce să ajungă până acolo fără să fie observat. Respiră adânc, se aplecă și alergă cât de repede putu până la vechiturile acelea ruinate. Când ajunse la prima dintre ele, se împiedică de un cauciuc vechi și-și lovi genunchiul de o bară de protecție ruptă. Durerea era sfâșietoare și se gândi că zgomotul va atrage imediat atenția soldaților de pe partea cealaltă a depozitului. Dar rămase nemișcat și nu se întâmplă nimic. Durerea din genunchi era insuportabilă și putea simți sângele curgându-i pe picior.

Ce urma? Se gândi la ambasada suedeză, dar apoi își dădu seama că nici nu putea și nici nu voia să renunțe. Trebuia s-o contacteze pe Baiba Liepa și nu era bine să ceară ajutor. Acum că scăpase din depozitul în care Inese și omul sașiu își găsiseră moartea, avea destulă putere să gândească diferit. Venise aici pentru

Baiba Liepa și ea era persoana pe care trebuia să încerce s-o găsească, chiar dacă era ultimul lucru pe care-l făcea în viața lui. Se furișă prin întuneric, urmând un gard dimprejurul fabricii și ajungând, în cele din urmă, la stradă. Încă nu știa unde era, dar putea auzi bâzâitul înăbușit care părea să vină de la o autostradă din depărtare și se îndreptă spre acel zgomot. Trecea din când în când pe lângă alți oameni și-i mulțumi în gând lui Joseph Lippman pentru că fusese destul de prevăzător încât să insiste ca Wallander să poarte hainele pe care Preuss i le adusese într-un geamantan uzat. Merse mai bine de jumătate de oră, aplecat prin întuneric ca să evite mașinile poliției și tot timpul încerca să înțeleagă ce era de făcut. Trebui să accepte că exista doar o singură persoană la care putea apela. Implica un mare risc, dar n-avea de ales. Mai însemna și că trebuia să-și petreacă încă o noapte ascunzându-se. Era frig și trebuia să găsească ceva de mâncare ca să supraviețuiască nopții.

Își dădu seama că n-avea destulă putere să meargă până-n centrul Rigăi. Genunchiul îl durea rău și era atât de obosit că nici nu mai putea gândi coerent. Trebuia să fure o mașină. Gândul la riscurile implicate de asta îl îngrozi, dar era singura lui șansă. Observă o Lada parcată pe strada pe care tocmai trecuse - nu era în fața unei case și părea, în mod ciudat, părăsită. Se întoarse din drum. Încercă să-și amintească cum se deschideau portierele încuiate și motoarele cu scurtcircuit. Dar ce știa despre o Lada? Poate era imposibil să pornești una folosind metodele perfecționate de hoții de mașini din Suedia.

Mașina era gri și barele ei de protecție erau turtite. Wallander rămase în întuneric, observând mașina și împrejurimile. Putea să vadă numai fabrici cu toate luminile stinse. Merse până la un gard rupt și dărâmat ce înconjura un loc de descărcare pe ruinele a ceea ce fusese odinioară o fabrică. Degetele lui erau înghețate și înțepenite, dar reuși să rupă o sârmă lungă de vreo șaizeci de centimetri. Făcu un laț la un capăt, apoi se grăbi să ajungă la mașină. Introducerea sârmei prin geamul mașinii și manevrarea mânerului fură mai ușoare decât se așteptase. Se așeză pe locul șoferului și căută cheia de contact și cablurile, înjură din cauza faptului că nu avea chibrituri. Sudoarea îi curgea pe sub cămașă, dar îi era așa de frig că tremura. În cele din urmă, din pură disperare, smulse tot mănunchiul de cabluri din spatele contactului, trase cheia în afară și uni capetele libere. Mașina era în viteză și făcu un salt în față când sistemul de aprindere produse o scânteie. Duse schimbătorul de viteze la punctul neutru, apoi uni capetele libere din nou. Motorul porni, bâjbâi după frâna de mână fără s-o găsească, apăsă toate butoanele vizibile de pe bord în încercarea de a găsi luminile, apoi băgă în viteza întâi.

„Ăsta-i un coșmar, se gândi el. Sunt un polițist suedez, nu un nebun cu pașaport german, care fură mașini în Riga, capitala Letoniei." Conduse în direcția spre care se îndreptase și pe jos, încercând să-și dea seama care erau vitezele și întrebându-se de ce puțea a pește în mașină.

După o vreme, ajunse la autostrada de unde se auzise zgomotul de mai înainte. Motorul era să se oprească atunci când întoarse spre ea, dar reuși să-l facă să meargă mai departe. Putea să vadă luminile Rigăi. Deja se hotărâse să găsească drumul spre cartierul în care era hotelul Riga și să meargă la unul dintre micile restaurante pe care le văzuse acolo. Încă o dată, îi mulțumi în gând lui Joseph Lippman, care se asigurase că Preuss îi va oferi valută letonă. Nu știa câți bani avea, dar speră că era îndeajuns pentru o masă. Trecu peste râu și coti spre stânga pe bulevardul de pe malul râului. Traficul nu era aglomerat, dar se blocă după un tramvai și fu imediat claxonat cu furie dintr-un taxi din spatele lui, care fusese forțat să frâneze brusc. Se enervă, apăsând vitezele și reuși să iasă de pe liniile de tramvai, întorcând spre o stradă lăturalnică. Descoperi prea târziu că ajunsese pe o stradă cu sens unic. Un autobuz veni spre el, strada era foarte strâmtă și, indiferent cât de mult încerca și mișca schimbătorul de viteze, nu putea să găsească marșarierul. Era pe punctul de a abandona mașina în mijlocul străzii și de a fugi când, în sfârșit, reuși să dea în marșarier și să se dea la o parte din drum. Coti spre una dintre străzile din apropierea hotelului Latvia și parcă pe un loc de parcare legal. Era leoarcă de sudoare și știa că risca să facă pneumonie dacă n-ar fi putut să facă repede o baie caldă și să-și schimbe hainele. Un clopot de biserică sună de ora nouă fără un sfert seara. Trecu strada și intră într-o cafenea plină de fum. Avu noroc și găsi o masă goală. Bărbații adânciți în conversație deasupra halbelor de bere nu părură să-l observe și nu era nici urmă de cineva în uniformă și putea să-și asume rolul lui Gottfried Hegel, comis-voiajor. Odată, când el și Preuss opriseră pentru o masă în Germania, observă că în germană meniul se numea *Speisekarte,* așa că asta ceru. Din păcate, totul era scris într-o letonă de neînțeles, așa că doar arătă spre unul dintre feluri. Fu servit cu o farfurie de tocană cu carne de vită și comandă o halbă de bere ca să-și spele greața. Pentru o scurtă vreme, mintea lui fu complet goală.

Se simți mai bine după ce mâncă. Comandă o cafea și mintea începu să-i funcționeze din nou. Înțelese că trebuia să-și petreacă noaptea undeva. Tot ce trebuia să facă era să profite de ceea ce descoperise despre această țară - și anume, că orice avea un preț. Când mai fusese în acest loc observase că în spatele hotelului Latvia erau câteva pensiuni și hoteluri dărăpănate. S-ar fi dus la unul dintre ele, și-ar fi fluturat pașaportul lui german, apoi ar fi pus câteva coroane suedeze pe birou, cumpărându-și în acest fel puțină pace și liniște și evitând întrebările inutile. Exista riscul ca poliția să fi înștiințat conducerea fiecărui hotel din Riga să se uite după el, dar acesta era un risc pe care trebuia să și-l asume. Cetățenia lui germană ar fi trebuit să-l ajute măcar o noapte. Cu puțin noroc, ar fi putut să găsească un recepționer al cărui prim instinct n-ar fi fost să dea fuga la poliție.

Își bău cafeaua și se gândi la cei doi colonei. Și la sergentul Zids, care putea fi direct răspunzător de uciderea lui Inese. Undeva acolo, în întunecimea aceea groaznică, era Baiba Liepa și-l aștepta.

„Baiba Liepa se va bucura foarte tare.“ Cam astea erau ultimele cuvinte pe care Inese le spusese în scurta ei viață.

Se uită la ceasul de deasupra tejghelei barului. Era aproape zece și jumătate seara. Achită nota de plată și află după calculele lui că avea o sumă de bani mai mult decât suficientă pentru a plăti pentru o cameră la hotel. Plecă din cafenea și opri în fața hotelului Hermes, care nu era departe. Ușa exterioară era deschisă și urcă pe o scară scârțâitoare până la etajul întâi. O perdea fu trasă la o parte și descoperi o femeie bătrână și cocoșată privindu-l din spatele unor ochelari groși. Îi oferi cel mai prietenesc zâmbet pe care-l putea arăta cuiva, îi spuse *Zimmer* și-și puse pașaportul pe birou. Femeia bătrână dădu din cap, spuse ceva în letonă și-i oferi o fișă pe care trebuia s-o completeze. Cum nici măcar nu se deranjase să se uite la pașaportul lui, se hotărî pe loc să-și schimbe planurile și se semnă cu un nume inventat. Era atât de zăpăcit că singurul nume la care se putuse gândi fusese Preuss. Își luă numele de botez Martin, pretinse că avea treizeci și șapte de ani și era din Hamburg. Femeia îi oferi un zâmbet prietenos, îi înmâna cheia și arătă spre un coridor din spatele lui. „Dacă nu cumva coloneii sunt atât de disperați să mă găsească încât organizează raiduri în fiecare hotel din Riga în seara asta, voi putea petrece o noapte liniștită aici, se gândi Wallander. Nu mai e nevoie s-o spun, în cele din urmă-și vor da seama că Martin Preuss e de fapt Kurt Wallander, dar până atunci eu voi fi la o distanță de câțiva kilometri de locul ăsta.“ Descuie ușa, fu încântat să descopere o baie și greu îi veni să creadă ce noroc avu când apa se încălzi treptat. Se dezbrăcă și se cufundă în cada de baie. Căldura care-i pătrunse corpul îl moleși și-l făcu să ațipească.

Când se trezi, apa era rece ca gheața. Ieși din cada de baie, se uscă și merse la culcare. Un tramvai zornăi pe stradă. Se holbă în întuneric și simți întoarcerea fricii. Trebuia să rămână la planul lui. Dacă pierdea controlul propriei minți, câinii care erau pe urmele lui l-ar fi adulmecat în curând. Atunci i s-ar fi înfundat. Ştia ce trebuia să facă. Va căuta singura persoană din Riga care putea să-i facă legătura cu Baiba Liepa. Nu știa numele ei, dar își amintea că avea buze roșii.

16

Inese se întoarse chiar înaintea zorilor.

Ii apăru într-un coșmar în care ambii colonei îl supravegheau de undeva din întuneric, chiar dacă el nu-i putea vedea. Ea încă era vie, iar el încerca s-o avertizeze, dar ea nu auzea ce-i spunea și el știa că nu putea s-o ajute. Se trezi tresărind în camera lui din hotelul Hermes.

Își pusese ceasul de mână pe noptieră. Era trecut de ora șase dimineața. Un tramvai zornăi jos, pe stradă. Se întinse pe pat, simțindu-se cu adevărat odihnit pentru prima oară de când plecase din Suedia.

Stătu în pat și retrăi cu o claritate agonizantă evenimentele zilei precedente. Mintea lui era acum pe deplin vigilentă și oribilul masacru i se părea ireal. Masacrul aleatoriu era de neînțeles. Moartea lui Inese îl umplea de disperare și nu știa cum va putea face față gândului că n-o putuse ajuta pe ea, nici pe omul sașiu, nici pe ceilalți oameni care-l așteptaseră și ale căror nume nu le cunoștea. Agitația îl ridică din pat. Ieși din camera lui după șase și jumătate dimineața, merse la recepție și achită nota de plată. Bătrâna îi luă banii și o verificare rapidă îi arătă că-i mai rămăseseră destui bani ca să mai stea câteva nopți la hotel, dacă ar fi fost necesar.

Era o dimineață rece. Își ridică gulerul hainei și se hotărî să ia micul dejun înainte să-și pună planul în aplicare. După ce rătăci pe străzi timp de aproximativ douăzeci de minute, găsi o cafenea. Era pe jumătate goală, dar intră în ea și comandă o cafea și niște sendvișuri, apoi se așeză la o masă din colț care nu se vedea de la intrare. Pe la șapte și jumătate dimineața știu că nu mai putea aștepta. Acum era momentul decisiv.

După jumătate de oră stătea în fața hotelului Latvia, exact acolo unde sergentul Zids îl așteptase cu mașina. Ezită. Poate ajunsese prea devreme. Oare femeia cu buzele roșii nu ajunsese încă? Intră, aruncă o privire înspre recepție, unde câteva persoane matinale își achitau notele de plată, trecu de canapeaua pe care stătuseră supraveghetorii lui ascunși după ziare și descoperi că femeia chiar era acolo, stând după tejghea și aranjând cu grijă diferite ziare în fața ei. „Dacă nu mă recunoaște? se întrebă el. Sau e doar o mesageră care nu știe nimic despre comisioanele pe care le face?“

Chiar în acel moment ea îl văzu stând lângă una dintre marile coloane din holul de intrare. Își dădu seama că îl recunoscuse imediat, că știa cine era el și că nu era speriată că-l revedea. Merse până la masa ei, își întinse mâna și îi explică tare în engleză că voia să cumpere niște vederi. Ca să-i dea timp să se acomodeze cu apariția lui neașteptată, continuă să vorbească. Din întâmplare, avea vederi cu vechea Rigă? Nu era nimeni prin apropiere și, când crezu că vorbise destul și pentru suficient de mult timp, se înclină în față, de parcă ar fi vrut să-i ceară să-i explice niște detalii ale unei vederi.

— Mă recunoașteți, îi spuse el. Mi-ați dat un bilet pentru concertul de orgă la care am întâlnit-o pe Baiba Liepa. Acum am nevoie să mă ajutați s-o revăd. Sunteți singura persoană care mă poate ajuta. E foarte important s-o întâlnesc pe Baiba, dar, în același timp, trebuie să vă fie clar că e foarte periculos, pentru că e supravegheată. Nu știu dacă ați aflat ce s-a-ntâmplat ieri. Arătați-mi ceva dintr-o broșură, prefaceți-vă că-mi explicați, numai răspundeți-mi la întrebare.

Buza ei de jos începu să-i tremure și putu să-i vadă ochii umplându-se de lacrimi. Cum nu voia să riște s-o facă să plângă și să atragă atenția asupra lor, îi explică rapid că era interesat nu numai de vederile cu Riga, ci și de cele cu restul Letoniei. Un

prieten bun îi spusese că era o colecție excelentă de vederi la hotelul Latvia.

Ea-și veni în fire, iar el îi spuse că înțelese că ea trebuia să știe ce se întâmplase. Dar ea știuse și că el se întorsese în Letonia? Ea dădu din cap.

— N-am unde să mă duc, îi spuse el. Am nevoie de un loc în care să mă ascund până când aranjați întâlnirea mea cu Baiba.

Nici măcar nu-i știa numele. Oare avea vreun drept să-i ceară să facă asta pentru el? N-ar fi fost mai bine dacă ar fi renunțat și ar fi plecat în căutarea Ambasadei Suediei? Unde este limita a ceea ce este rezonabil și decent într-o țară în care oameni nevinovați sunt împușcați la întâmplare?

— Nu știu dacă vă pot aranja întâlnirea cu Baiba, spuse ea cu voce joasă. Nu știu dacă mai e posibil. Dar pot să vă ascund la mine acasă. Sunt o persoană mult prea neînsemnată ca poliția să fie interesată de mine. Reveniți peste o oră. Așteptați în stația de autobuz de vizavi. Plecați acum.

Se ridică din nou, îi mulțumi ca un client satisfăcut cum se prefăcea a fi, își puse broșura în buzunar și ieși din hotel. Își petrecu următoarea oră prin mulțimea de clienți a unui mare centru comercial și-și cumpără o pălărie nouă într-o încercare de a-și schimba înfățișarea. După o oră merse să aștepte în stația de autobuz. O văzu ieșind din hotel și, când veni să stea lângă el, se purtă ca și cum el ar fi fost un străin. Un autobuz sosi după câteva minute, amândoi urcară în el, iar Wallander se așeză la câteva rânduri de scaune în urma ei. Timp de mai bine de jumătate de oră autobuzul înconjură orașul înainte să se îndrepte spre periferie. Încercă să rețină ruta, dar singurul reper pe care-l recunoscu fu enormul parc Kirov. Ajunseră la un cartier de locuințe foarte mare și mohorât, iar, când ea apăsă pe sonerie ca să oprească autobuzul, el fu luat prin surprindere și era să nu coboare la timp. Merseră printr-un loc de joacă înghețat, unde niște copii se cățărau pe un cadru ruginit. Wallander călcă peste corpul umflat al unei pisici care zăcea moartă pe pământ. O urmă pe femeie într-o intrare întunecată și plină de ecouri. Intrară într-o curte interioară neacoperită unde vântul rece le bătu fețele. Ea se întoarse cu fața la el.

— Apartamentul meu e foarte mic, spuse ea. Tatăl meu locuiește cu mine, e foarte bătrân. O să-i spun că ești un prieten fără adăpost. Țara noastră e plină de oameni oropsiți și e firesc să ne ajutăm unii pe alții. Mai târziu, cei doi copii ai mei se vor întoarce acasă de la școală. O să le las un bilet prin care-o să le spun să-ți facă un ceai. E un loc foarte înghesuit, dar e tot ce-ți pot oferi. Acum trebuie să mă întorc la hotel.

Apartamentul era compus din două camere mici, o bucătărioară și o baie minusculă. Un bătrân stătea și se odihnea pe un pat.

— Nici măcar nu-ți știu numele, spuse Wallander, acceptând să-și pună haina în cuierul indicat de ea.

— Vera, spuse ea. Pe tine te cheamă Wallander.

Îi pronunță numele de familie de parcă ar fi fost numele lui de botez și-i trecu prin minte că nici el nu prea mai știa cum să se numească în acel moment. Bătrânul de pe pat se ridică, dar, când fu pe punctul de a sta în picioare cu ajutorul bastonului și a da mâna cu el, Wallander se împotrivi. Nu era necesar, nu voia să provoace vreun deranj. Vera aduse niște pâine și niște carne rece din mica bucătărie, iar el se împotrivi din nou: el căuta un loc în care să se ascundă, nu un restaurant. Se simțea jenat că trebuia să-i ceară să-l ajute în felul acela și vinovat din cauza faptului că apartamentul lui din Mariagatan era de trei ori mai mare decât spațiul pe care-l avea ea la dispoziție. Ea îi arătă și cealaltă cameră, în care majoritatea spațiului era ocupat de un pat mare.

— Închide ușa dacă vrei puțină liniște, îi spuse ea. Poți să te odihnești aici. O să-ncerc să mă întorc de la hotel cât de repede o să pot.

— Nu vreau să te pun în pericol, îi spuse el.

— Când ceva e necesar, trebuie să fie făcut, îi spuse ea. Mă bucur că ai venit la mine.

Apoi ea plecă. Wallander se trânti pe marginea patului. Ajunsese atât de departe! Acum tot ce trebuia să facă era s-o aștepte pe Baiba Liepa.

Vera se întoarse de la hotel chiar înainte de ora cinci după-amiaza. Până atunci Wallander luase ceaiul cu cei doi copii ai ei, Sabine, în vârstă de doisprezece ani și sora ei mai mare, Ieva, de paisprezece ani. Învățase câteva cuvinte letone, ele chicotiră la jocul lui nereușit de-a „Purcelușul ăsta a mers la piață", iar tatăl Verei chiar le cântă o baladă veche soldățească cu vocea lui tremurândă. Wallander reușise să uite de misiunea lui, de imaginea lui Inese împușcată în ochi și de crudul masacru. Descoperise că viața normală exista departe de ghearele coloneilor și asta era exact lumea pe care maiorul Liepa o apărase. Oamenii se întâlneau în cabane de vânătoare îndepărtate și în depozite de dragul Sabinei, Ievei și al bătrânului tată al Verei.

Când Vera se întoarse, își îmbrățișă fetele, apoi se încuie în dormitorul ei cu Wallander. Stăteau pe patul ei și, dintr-odată, situația păru s-o jeneze. El îi atinse mâna într-un efort de a-și exprima recunoștința pentru ceea ce făcuse ea, dar ea îi interpretă greșit gestul și se retrase, înțelese că ar fi fost o pierdere de vreme să încerce să se explice și, în loc să facă asta, o întrebă dacă reușise s-o contacteze pe Baiba Liepa.

— Baiba plânge, spuse ea. Își jelește prietenii. Cel mai mult plânge după Inese. I-a avertizat că poliția și-a intensificat activitatea și a insistat ca ei să fie atenți. Chiar și-așa, s-a întâmplat ceea ce o îngrozea cel mai tare. Baiba plânge, dar e copleșită și de furie, exact ca mine. Wallander, ea vrea să te întâlnească în seara asta și avem un plan despre cum o să procedăm. Dar, înainte să facem ceva, trebuie să mâncăm ceva. Dacă nu mâncăm, e ca și cum am renunța la orice speranță.

Reușiră să se adune în jurul unei mese pliante pe care ea o desfăcu de pe unul dintre pereții camerei în care era patul tatălui ei. Lui Wallander i se păru că Vera și familia ei trăiau într-o rulotă. Ca să facă loc pentru toate, organizarea meticuloasă era esențială și se miră cum de era posibil să trăiești o viață întreagă în asemenea condiții restrictive. Se gândi la seara pe care-o petrecuse la vila colonelului Putnis din afara Rigăi. Ca să-și protejeze privilegiile, unul dintre colonei își instruise subordonații să întreprindă o absurdă vânătoare de vrăjitoare împotriva unor oameni ca maiorul și Inese. Acum putea să vadă cât de mari erau diferențele dintre viețile lor. Fiecare interacțiune a acestor oameni se încheia cu vărsare de sânge.

*

Masa era compusă din tocana de legume gătită de Vera pe aragazul ei mic. Fetele puseră pe masă o franzelă tare și bere. Wallander putu simți intensa încordare a Verei, deși ea reuși s-o ascundă de familia ei. Încă se întrebă ce drept avea să o expună unor asemenea riscuri. Cum ar mai fi putut trăi cu inima împăcată dacă i s-ar fi întâmplat ceva rău?

După ce mâncară, fetele goliră masa și spălară vasele, în timp ce bătrânul se întoarse în patul lui ca să se odihnească.

— Cum îl cheamă pe tatăl tău? întrebă Wallander.

— Are un nume ciudat, îi spuse Vera. Îl cheamă Antons. Are șaptezeci și șapte de ani și probleme cu vezica urinară. Și-a petrecut aproape toată viața lucrând ca șef de atelier la o tipografie. Se spune că tipografii bătrâni pot fi afectați de un fel de otrăvire cu plumb care-i face uituci și confuzi. Uneori pare că trăiește în altă lume. Poate a fost afectat de boală.

Stăteau pe pat, în camera ei din nou, iar ea trase perdeaua ca să acopere ușa. Fetele șopteau și chicoteau în mica bucătărie, iar el știu că venise momentul.

— Îți amintești biserica în care ai întâlnit-o pe Baiba după concert? întrebă ea. Sfânta Gertrude?

El dădu din cap, își amintea.

— Crezi că poți să te întorci acolo?

— Nu de aici.

— Dar de la hotelul Latvia? Din centrul orașului?

— Da, aș putea.

— Nu pot să merg în centrul orașului cu tine, e prea periculos. Dar nu cred că bănuiește cineva că ești aici, în apartamentul meu. Trebuie să iei autobuzul care te va duce înapoi în centrul orașului de unul singur. Să nu cobori la stația din fața hotelului — folosește-o pe cea dinainte sau pe cea de după. Găsește biserica și așteaptă până la zece seara. Îți mai amintești poarta din spate care dădea spre cimitir și pe care ați folosit-o prima dată când ați ieșit din biserică?

Wallander dădu din cap. Credea că și-o amintea, deși nu era sigur.

— Ieși pe poarta aceea când o să fii sigur că nu se uită nimeni. Așteaptă acolo. Dacă poate, Baiba va veni la tine.

— Cum ai contactat-o?

— Am sunat-o.

Wallander păru neîncrezător.

— Dar telefonul trebuie să fie ascultat.

— Bineînțeles că e ascultat. Am sunat-o și i-am spus că a fost adusă cartea pe care a comandat-o. Asta înseamnă că știe că trebuie să meargă la o anumită librărie și să ceară o anumită carte. I-am lăsat un bilețel în ea prin care-i spun că ai sosit și ai stat în apartamentul meu. După câteva ore m-am dus la un magazin unde-și face cumpărăturile de obicei o vecină de-a Baibei. Acolo am găsit un bilețel de la Baiba prin care-mi spunea că va încerca să ajungă la biserică în noaptea asta.

— Dar dacă nu va reuși?

— Atunci n-o să mai pot să te-ajut. Şi nici nu te mai poți întoarce aici.

Wallander putea înțelege că ea avea dreptate. Asta era singura lui șansă de a o reîntâlni pe Baiba Liepa. Dacă nu reușea, n-avea de ales și trebuia să găsească drumul spre Ambasada Suediei și să primească ajutor pentru a fugi din țară.

— Ştii unde e Ambasada Suediei de-aici, din Riga?

Ea se gândi pentru o clipă, înainte de a răspunde.

— Nici măcar nu știu dacă Suedia are o ambasadă aici, spuse ea.

— Dar măcar un consulat trebuie să fie.

— Nu știu unde.

— Trebuie să fie în cartea de telefon. Scrie-mi în letonă cum se spune la Ambasada Suediei și la Consulatul Suediei. Trebuie să fie o carte de telefon într-un restaurant. Scrie-mi cum se spune în letonă și la cartea de telefon.

Ea îi scrise ce i se ceruse pe o foaie de hârtie ruptă dintr-un caiet de exerciții al uneia din fetele ei și îl învăță pronunția corectă a cuvintelor.

După două ore își luă rămas-bun de la Vera și de la familia ei și porni la drum. Ea îi dăduse una dintre cămășile vechi ale tatălui ei și un fular, ca să-și mai schimbe un pic înfățișarea. Nu știa dacă-i va revedea vreodată, dar deja începea să i se facă dor de ei.

In timp ce mergea spre stația de autobuz, văzu pisica moartă, zăcând la picioarele lui ca un semn prevestitor al răului ce urma să vină.

Când fu în autobuz, resimți dintr-odată senzația că era deja urmărit. Nu erau mulți pasageri care să meargă în oraș în acea seară, dar el stătea în picioare la capătul autobuzului ca să vadă spatele tuturor celor din fața lui. Se uita din când în când prin geamul murdar din spate, dar nu putea vedea nicio mașină urmărindu-l.

Cu toate astea, instinctul îl făcea să se simtă îngrijorat. Nu putea scăpa de senzația că erau pe urmele lui. Încercă să-și dea seama ce trebuia să facă. Avea aproximativ un sfert de oră ca să se hotărască. Unde ar fi trebuit să coboare? Ce-ar fi trebuit să facă pentru a scăpa de urmăritori? Părea o situație imposibilă, dar, brusc, îi veni o idee care era destul de îndrăzneață ca să aibă o șansă cât de mică de reușită. Presupuse că nu stăteau cu ochii doar pe el. Trebuia să fie cel puțin la fel de important pentru ei să-l urmărească până se întâlnea cu Baiba Liepa și apoi să aștepte momentul în care puteau fi siguri de găsirea mărturiei maiorului.

Ignoră instrucțiunile oferite de Vera și coborî din autobuz în fața hotelului Latvia. Fără să se uite în jur, intră în hotel, merse până la biroul de recepție și întrebă dacă aveau o cameră pentru una sau poate două nopți. Vorbi clar în engleză, iar când recepționerul îi spuse că, într-adevăr, aveau o cameră, își arătă pașaportul german și se semnă ca Gottfried Hegel. Spuse că bagajul lui va sosi mai târziu, iar apoi, cu o voce atât de tare pe cât îndrăznea să folosească fără ca să dea impresia că oferea intenționat o pistă falsă, ceru să fie trezit cu câteva minute înainte de miezul nopții pentru că aștepta un telefon important. Spera că asta îi va da un avantaj de câteva ore. Cum nu avea niciun bagaj, acceptă cheia personal și merse la lift. I se oferise o cameră la etajul patru, iar acum era esențial pentru el să acționeze decisiv și fără ezitare. Încercă să-și amintească, de la prima vizită, unde era scara, și când ieși din lift, la etajul patru, știu imediat unde trebuia să se ducă. Coborî în bezna scărilor din spate și speră că nu avuseseră destul timp să pună paznici peste tot în jurul hotelului. Coborî direct la subsol și găsi calea spre ușa care se deschidea în spatele hotelului. Doar pentru o clipă se temu că nu va putea să deschidă ușa fără o cheie, dar avu noroc. Cheia era în broască. Ieși în strada întunecoasă din spate, rămase complet nemișcat câteva secunde și se uită în jur. Era pustiu și nu putea auzi pași grăbiți. Rămase aproape de ziduri, coti spre străzile laterale și nu se opri din alergare până nu ajunse la cel puțin trei străzi de hotel. Rămase fără suflare până atunci și se retrase în cadrul unei uși în timp ce-și recăpăta răsuflarea și se uita ca să vadă dacă era urmărit. Încercă să-și imagineze cum, chiar în acel moment, în altă parte a orașului, Baiba Liepa încerca să scape și ea de câinii pe care unul din colonei îi pusese pe urmele ei. Nu se îndoia de faptul că va reuși, pentru că maestrul ei fusese unul dintre cei mai buni, maiorul însuși.

Reuși să găsească drumul spre biserica Sfânta Gertrude chiar înainte de ora zece seara. Nu se vedea nicio lumină ieșind din uriașele ferestre ale bisericii și găsi o curte în apropiere, unde putea aștepta fără să fie văzut. De undeva dinăuntrul clădirii se auzeau niște oameni certându-se, un potop lung și necruțător de cuvinte tulburătoare culminând cu un mare zgomot, un țipăt și apoi tăcerea. Bătu pasul pe loc ca să se încălzească și încercă să-și aducă aminte ce dată era. Din când în când, o mașină trecea pe stradă și se cam

aştepta ca una dintre ele să oprească şi ca pasagerii să-l găsească ascunzându-se printre lăzile de gunoi.

Senzaţia că ei deja ştiau unde se afla el se tot întorcea şi se întrebă dacă nu cumva încercarea lui de a evada înregistrându-se la hotelul Latvia dăduse greş. Oare făcuse o greşeală presupunând că Vera nu era în slujba coloneilor? Poate îl aşteptau în întunericul din cimitir, poate aşteptau momentul în care mărturia maiorului va fi dezvăluită. Respinse acel gând. Singura lui alternativă ar fi fost să fugă la Ambasada Suediei şi ştia că nu putea face asta.

Ceasul din turnul bisericii bătu de ora zece seara. Ieşi din curte, se uită atent după orice semn de viaţă pe stradă şi merse grăbit spre mica poartă de fier. Deşi o deschise extrem de atent, se auzi un uşor scârţâit. Câteva felinare aruncau o lumină slabă pe zidurile bisericii. Rămase complet nemişcat, ascultând. Niciun sunet. Merse prudent de-a lungul cărării care ducea spre uşa laterală pe care-o folosise data trecută ca să plece din biserică împreună cu Baiba. Iarăşi avu senzaţia că era urmărit, că urmăritorii lui erau undeva în faţa lui, dar continuă să meargă până la zidul bisericii, apoi se opri ca să aştepte.

Fără să scoată niciun sunet, Baiba Liepa apăru lângă el, de parcă s-ar fi întrupat din întuneric. Tresări când o văzu. Îi şopti ceva ce nu înţelese, apoi îl trase după ea rapid prin uşa care stătea întredeschisă şi el îşi dădu seama că ea fusese în biserică, aşteptându-l. Încuie uşa cu o cheie foarte mare şi merse până la altar. Era foarte întuneric înăuntrul bisericii, iar ea îl ducea de mână de parcă era orb şi nu putea înţelege cum putea să-şi găsească drumul prin întuneric. În spatele sacristiei era o magazie fără ferestre şi o lampă cu petrol era aşezată pe masă. Acolo îl aşteptase, haina ei de blană era întinsă pe un scaun şi fu mirat şi impresionat când observă că pusese o fotografie de-a maiorului lângă lampă. Mai era şi un termos, nişte mere şi o bucată de pâine. Era ca şi cum l-ar fi invitat la cina cea de taină şi se întrebă cât timp va mai trece până când coloneii le-ar fi dat de urmă. Se întrebă ce legătură avea ea cu biserica, dacă ea credea într-un Dumnezeu, spre deosebire de soţul ei, şi realiză că ştia la fel de puţine lucruri despre ea cum ştiuse odinioară despre soţul ei.

Când fură în siguranţă înăuntrul camerei din spatele sacristiei, ea-şi puse braţele în jurul lui şi-l strânse tare. Simţi că plângea şi furia ei era atât de mare că mâinile i se înfigeau în spatele lui ca nişte gheare de fier.

— Au omorât-o pe Inese, şopti ea. I-au omorât pe toţi. Am crezut că şi tu ai murit. Am crezut că totul s-a terminat, apoi m-a contactat Vera.

— A fost îngrozitor, spuse Wallander. Dar nu trebuie să ne gândim la asta acum.

Se holbă mirată la el.

— Trebuie să ne gândim tot timpul la asta, spuse ea. Dacă o să uităm asta, o să uităm că suntem oameni.

— N-am vrut să spun c-ar trebui să uităm, îi explică el. Voiam doar să spun că trebuie să mergem mai departe. Jalea ne oprește de la acțiune.

Ea se trânti pe un scaun și putu să vadă cât de distrusă era din cauza oboselii și a durerii. Se întrebă cât timp va mai putea rezista așa.

Noaptea pe care o petrecură în biserică deveni momentul vieții lui Kurt Wallander în care el simți că pătrunse în centrul existenței lui. Nu-și mai privise viața dintr-un punct de vedere existențial până atunci. Se întâmpla ca în momentele de depresie adâncă - când văzuse cadavrul cuiva ucis, al unui copil mort într-un accident rutier sau un caz disperat de sinucidere - să-l fi bătut gândul că viața pare foarte scurtă când moartea dă lovitura finală. Că omul trăiește așa de puțin timp, dar, după aceea, e mort pe vecie. Însă devenise expert în înlăturarea acestor gânduri. Încercă să privească viața, în principal, ca pe o treabă practică și se îndoia de abilitatea lui de a-și îmbogăți existența adaptându-și viața în așa fel încât să se conformeze unei anumite filosofii. Nici nu se îngrijorase în legătură cu perioada de timp pe care soarta i-o menise s-o trăiască. Un om se naștea într-o vreme sau alta și murea într-o vreme sau alta: cam atât de departe ajunsese când își contempla existența lui pământească. Noaptea petrecută cu Baiba Liepa în biserica rece ca gheața îl făcu să privească înăuntrul ființei sale cu mai multă profunzime decât o făcuse vreodată până atunci. Înțelese că lumea largă semăna foarte puțin cu Suedia și că problemele lui personale păreau neînsemnate în comparație cu cruzimea ce caracteriza viața Baibei Liepa. Era ca și cum de-abia atunci putu accepta ca pe un fapt masacrul în care murise Inese, de-abia atunci devenise real pentru el. Coloneii existau, sergentul Zids trăsese o salvă ucigașă dintr-o armă reală, gloanțe care puteau despica inimile și, într-o fracțiune de secundă, puteau crea un univers abandonat. Se gândi la cât de insuportabil trebuia să fie să-ți fie mereu frică. „Epoca fricii, se gândi el, asta e epoca în care trăiesc, deși n-am înțeles asta niciodată până acum, chiar dacă am ajuns la vârsta mijlocie."

Ea îi spuse că erau în siguranță în biserică, atât de în siguranță pe cât puteau să fie. Vicarul fusese un prieten apropiat al lui Karlis Liepa și nu ezitase să-i ofere Baibei o ascunzătoare când îi ceruse ajutorul. Wallander îi spuse despre senzația lui instinctivă că deja îi luaseră urma și că-l așteptau undeva în întuneric.

— De ce ar aștepta? obiectă Baiba. Pentru asemenea oameni nu există așteptare când vine vorba de arestarea și pedepsirea celor care le amenință existența.

Wallander se gândi că putea foarte bine să aibă și ea dreptate. Dar, în același timp, era sigur că cel mai important lucru era mărturia maiorului: ceea ce-i speria era dovada pe care maiorul o lăsase în urmă, nu o văduvă și, după părerea lor, un polițist suedez inofensiv care pornise propria lui vendetă.

Altceva i se întâmplă. Era ceva atât de uluitor că se hotărî să nu-i spună deocamdată nimic Baibei. Brusc, îi trecu prin minte că

putea fi alt motiv pentru care urmăritorii lor nu se arătaseră, nu-i arestaseră pur și simplu și nu-i transportaseră la sediul central fortificat al poliției. Cu cât se gândise mai mult la asta în timpul lungii nopți petrecute la biserică, cu atât mai credibil i se părea. Dar nu spuse nimic, în principal ca să n-o supună pe Baiba unei tensiuni mai mari decât era nevoie.

Înțelese că disperarea ei se datora la fel de mult faptului că nu putea înțelege unde ascunsese Karlis mărturia lui, cât și șocului produs de moartea lui Inese și a celorlalți prieteni ai ei. Încercase tot ce-i trecuse prin minte, încercase să intre și în mintea soțului ei, dar tot nu putuse găsi răspunsul. Scosese plăcile de faianță din baie, rupsese tapițeria mobilei, dar nu găsi nimic decât praf și oase de șoareci morți.

Wallander încercă s-o ajute. Stătură față-n față la masă, ea turnă niște ceai, iar lumina din lampa cu petrol transformă camera sumbră într-una caldă și intimă. Lui Wallander i-ar fi plăcut foarte mult s-o îmbrățișeze și să o consoleze în durerea ei și luă în considerare din nou posibilitatea de a o lua cu el în Suedia, dar știu că ea nu ar fi fost în stare să se gândească la așa ceva, nu încă. Mai degrabă ar fi murit decât să renunțe la speranța de a găsi mărturia pe care soțul ei trebuie s-o fi lăsat în urmă.

Cu toate astea, în același timp, luă în considerare a treia posibilitate - motivul pentru care urmăritorii nu se puneau în mișcare să-l aresteze. Dacă bănuielile lui erau corecte și devenea tot mai convins că puteau fi, nu era numai un dușman pândind în întuneric, ci și dușmanul dușmanului care de fapt îi păzea pe toți. Condorul și nagâțul. Încă nu știa ce penaj avea fiecare colonel, dar poate nagâțul știa ce făcea condorul și voia să-și apere prada lui.

Noaptea petrecută în biserică fu asemenea unei călătorii spre un continent necunoscut, unde încercaseră să descopere ceva, dar fără să știe ce căutau. Un pachet învelit în hârtie maro? O valiză? Wallander era convins că maiorul fusese un om înțelept care știa că un loc de ascunzătoare era inutil dacă era prea bine ascuns. Dar, ca să pătrundă în modul de gândire al maiorului, trebuia să afle mai multe despre Baiba Liepa. Puse întrebări pe care nu voia să le pună, dar ea insistă să procedeze așa, rugându-l să nu aibă milă de sentimentalismul ei.

Cu ajutorul ei le exploră viețile până la detaliile intime. Din când în când ajungeau într-un punct în care credeau că descifraseră misterul, dar apoi afla că Baiba deja urmărise acea pistă și nu găsise nimic. Pe la patru și jumătate dimineața era pe punctul de a renunța. Se uită obosit la chipul ei epuizat.

— Ce altceva mai e de făcut? întrebă el. Ce mai putem face? O ascunzătoare trebuie să fie undeva, trebuie să existe într-un loc. Într-un spațiu stabil, impermeabil, neinflamabil, ferit de hoți. Ce altceva mai e acolo?

Se forță să continue.

— E vreo pivniță în blocul tău? întrebă el.

Ea dădu din cap.

— Am mai vorbit despre pod. Am luat în considerare fiecare centimetru din apartamentul tău. Casa de vacanță a surorii tale. Casa tatălui lui din Ventspils. Gândește-te, Baiba! Trebuie să mai existe și altă posibilitate.

Putu să vadă că ea era pe punctul de a ceda.

— Nu, spuse ea, nu există.

— Nu trebuie să fie afară. Ai spus că mergeați cu mașina din când în când până la țărmul mării. E vreo stâncă pe care obișnuiați să stați? Unde vă ridicați cortul?

— Ți-am povestit totul despre asta. Karlis n-ar fi ascuns niciodată ceva acolo.

— Vă ridicați cortul de fiecare dată în exact același loc? Timp de opt veri la rând? N-ați ales cu nicio ocazie alt loc?

— Amândoi savuram plăcerea de a ne întoarce în același loc.

Ea voia să continue, dar el o trăgea înapoi tot timpul. I se părea că maiorul n-ar fi ales niciodată un loc la întâmplare. Oriunde era, trebuia să facă parte din trecutul lor comun.

Reîncepu totul. Petrolul din lampă era pe sfârșite, dar Baiba găsi o lumânare. Apoi porniră în altă călătorie prin viața pe care ea și maiorul o împărțiseră. Wallander se temea că Baiba se va prăbuși din cauza epuizării, se întrebă dacă dormise măcar un pic și încercă să-i ridice moralul părând optimist, deși nu era deloc așa. Începu cu apartamentul pe care-l împărțiseră. În ciuda tuturor eforturilor, era vreo posibilitate ca ea să fi omis ceva? Până la urmă, o casă conținea nenumărate locuri ascunse.

O târî din cameră-n cameră, iar la sfârșit fu așa de obosită că-și striga răspunsurile.

— Nu e nicăieri! țipă ea. Am avut o casă și, cu excepția verilor, acolo am locuit. În timpul zilei, eu eram la universitate, iar Karlis mergea la secția centrală de poliție. Nu există nicio mărturie. Karlis trebuie să fi crezut că era nemuritor.

Wallander înțelese că furia ei era îndreptată și spre soțul ei. Era o tânguire care-i aminti de anul precedent în care un refugiat somalez fusese ucis cu brutalitate, iar Martinsson încercase să consoleze văduva disperată. „Trăim în epoca văduvelor, se gândi el. Casele noastre sunt adăposturile fricii și ale văduvelor..."

Făcu o pauză. Baiba putu observa că gândurile lui se îndreptau în altă direcție.

— Ce s-a-ntâmplat? șopti ea.

— Doar un minut, răspunse el. Trebuie să mă gândesc.

Era posibil? O testă din toate unghiurile și încercă să renunțe la ea ca la un exercițiu inutil. Dar nu putu scăpa de ea.

— O să-ți pun o întrebare, îi spuse el încet, și vreau să-mi răspunzi imediat, fără să te gândești. Răspunde-mi fără să eziți. Dacă o să începi să gândești, s-ar putea să-mi dai un răspuns greșit.

Ea îl privi atentă în lumina pâlpâitoare a lumânării.

— Oare Karlis ar fi putut alege cel mai incredibil loc de ascunzătoare dintre toate? întrebă el. Înăuntrul secției de poliție?

Putu să vadă o licărire apărând în ochii ei.

— Da, spuse ea fără să ezite. Ar fi putut foarte bine să facă și asta.

— De ce?

— Așa era Karlis. Gestul ăsta s-ar fi potrivit cu firea lui.

— Unde?

— Nu știu.

— Propriul birou ar fi o posibilitate. Ți-a vorbit vreodată despre secția de poliție?

— O ura. Era ca o închisoare. Era o închisoare.

— Gândește-te bine, Baiba. Vorbea despre o anumită cameră? Despre vreun loc cu însemnătate specială pentru el? Pe care-l ura mai mult decât orice altă cameră? Sau un loc care-i plăcea?

— Camerele în care se țineau interogatoriile îl făceau să se simtă rău.

— Nu se poate ascunde nimic acolo.

— Ura birourile coloneilor.

— Nici acolo n-ar fi putut ascunde nimic.

Se gândea cu atâta concentrare că închise ochii. Când reveni dintre gândurile ei și redeschise ochii, găsise răspunsul.

— Karlis obișnuia să vorbească adesea despre ceea ce el numea „camera răului", spuse ea. Obișnuia să spună că acea cameră conținea toate documentele ce descriau nedreptățile care mâhneau țara asta. Bineînțeles că acolo și-a ascuns mărturia - în mijlocul amintirilor tuturor celor care au suferit și au agonizat atât de multă vreme. Și-a pus hârtiile undeva printre arhivele secției centrale de poliție.

Wallander o privi. Nu mai era nicio urmă din epuizarea ei de dinainte.

— Da, spuse el. Cred că ai dreptate. A ales un loc de ascunzătoare ascuns în alt loc de ascunzătoare. A ales un puzzle dificil. Dar cum a reușit să-și ascundă mărturia în așa fel încât numai tu s-o poți găsi?

Dintr-odată, ea începu să râdă și să plângă în același timp.

— Știu, spuse ea printre hohotele de plâns. Acum înțeleg cum a făcut-o. La primele întâlniri, obișnuia să facă trucuri cu cărți de joc pentru mine. Când era tânăr visa să devină ornitolog, dar mai visa să devină și magician. I-am cerut să mă învețe câteva trucuri. A refuzat. A devenit un fel de joc pentru noi. Mi-a arătat cum se face unul dintre trucurile lui, cel mai simplu dintre toate. Împărți pachetul în două părți, una care să conțină doar cărțile negre și alta doar pe cele roșii. Apoi ceri cuiva să aleagă o carte, s-o țină minte și s-o pună înapoi în pachet. Schimbând cele două jumătăți, faci o carte roșie să apară printre cele negre și viceversa. Adesea spunea că viața era o tristă succesiune de suferințe, dar că eu îi voi lumina existența. De aceea întotdeauna căutam o floare roșie printre cele albastre sau galbene și mergeam oricât ca să găsim o casă verde printre cele albe. Era un fel de joc pe care-l jucam în secret. La asta trebuie să se fi gândit când și-a ascuns mărturia. Mă gândesc că arhivele trebuie să fie pline de dosare de diferite culori. Într-un loc

sau altul trebuie să fie unul diferit, diferit în culoare sau poate chiar în mărime. Acolo o să găsim ceea ce căutăm.

— Arhivele poliției trebuie să fie enorme, spuse Wallander.

— Uneori, când trebuia să plece, obișnuia să-mi pună pachetul de cărți pe pernă, cu o carte roșie introdusă între cele negre, spuse ea. Nu mă îndoiesc că există un dosar despre mine în arhive. Acolo și-ar fi introdus jokerul.

Era cinci și jumătate dimineața. Nu ajunseseră chiar până la destinație, dar măcar acum credeau că știau unde era. Wallander își întinse mâna și-i atinse brațul.

— Aș vrea să vii în Suedia cu mine, îi spuse el în suedeză.

Ea se uită la el fără să-l înțeleagă.

— Am spus c-ar fi bine să ne odihnim, îi explică el. Trebuie să plecăm de-aici înaintea zorilor. Nu știm încotro trebuie să ne îndreptăm, nici nu știm cum o să facem cel mai mare truc dintre toate - să intrăm în sediul poliției centrale. De-asta trebuie să ne odihnim puțin.

Era o pătură într-un dulap, rulată sub o mitră veche. Baiba o întinse pe podea. De parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume, se lipiră strâns unul de altul ca să se încălzească.

— Culcă-te, îi spuse el. Eu trebuie doar să mă odihnesc. O să stau treaz. O să te trezesc când trebuie să plecăm.

Așteptă o clipă, dar nu primi niciun răspuns. Ea deja adormise.

17

Plecară din biserică cu puțin timp înainte de ora șapte dimineața.

Wallander trebui s-o ajute pe Baiba, care era atât de istovită că de-abia era conștientă. Încă era întuneric când porniră la drum. Cât timp dormise pe podea lângă el, stătuse treaz și se gândise la ce trebuia să facă. Știa că era dator să aibă un plan pregătit. Baiba n-ar mai fi putut să-l ajute: își tăiase singură craca de sub picioare și-acum era la fel de proscrisă ca el. De-acum încolo el era și salvatorul ei și i se părea, în timp ce stătea acolo, în întuneric, că nu mai era în stare să facă planuri, că rămăsese fără idei.

Cu toate astea, gândul că ar putea exista a treia posibilitate îl ajuta să continue. Putea înțelege că era extrem de riscant să se bazeze pe așa ceva. S-ar fi putut înșela, iar în acest caz nu ar fi putut scăpa de ucigașul maiorului. Dar, până când plecară din biserică, fu convins că nu avea de ales.

Era o dimineață rece. Rămaseră complet nemișcați în întunericul din fața ușii. Baiba se ținea de brațul lui. Wallander identifică un sunet aproape imposibil de auzit în întuneric, de parcă cineva și-ar fi schimbat poziția și și-ar fi târât, din greșeală, piciorul pe pietrișul înghețat. „Acum vin, se gândi el. Acum vor fi eliberați câinii.” Dar nu se întâmplă nimic, totul rămase nemișcat și o conduse pe Baiba spre poarta din gardul cimitirului. Ieșiră în stradă și acum Wallander fu sigur că urmăritorii lor erau prin apropiere.

Crezu că vede o umbră mişcându-se în cadrul unei uşi şi auzi un uşor scârţâit în timp ce poarta se deschise în urma lor pentru a doua oară. „Câinii pe care-i ţine-n lesă unul din colonei nu sunt foarte pricepuţi, se gândi el cu ironie. Dacă nu cumva vor să ştim că sunt cu ochii pe noi tot timpul."

Baiba îşi revenise datorită frigului de dimineaţă. Se opriră la colţul unei străzi, iar Wallander ştiu că trebuia să se gândească la ceva.

— Ştii pe cineva care are o maşină pe care-am putea s-o împrumutăm? întrebă el.

Ea se gândi o vreme, apoi dădu din cap.

Teama lui îl enervă dintr-odată. De ce era totul aşa de greu în ţara asta? Cum ar fi putut s-o ajute când nimic nu era normal, nimic nu era cum se obişnuise el să fie?

Apoi îşi aminti de maşina pe care-o furase cu o zi în urmă. Şansa ca ea să fi rămas unde o lăsase era foarte mică, dar i se părea că n-avea nimic de pierdut dacă încerca s-o găsească. Ajunseră la o cafenea care se deschisese devreme şi o împinse pe Baiba înăuntru, gândindu-se cum asta va zăpăci haita de câini care era pe urmele lor. Trebuiau să se împartă în două grupuri şi trebuiau să fie mereu în gardă în caz că el şi Baiba ar fi găsit dovada. Acel gând îl făcu pe Wallander să se simtă mult mai bine. Era o posibilitate la care nu se gândise înainte. Ar fi putut să le ofere piste false urmăritorilor lor. Merse grăbit de-a lungul străzii. Prima dată trebuia să afle dacă maşina mai era acolo.

Era tot acolo unde o lăsase. Fără să facă o pauză pentru a reflecta, se aşeză în spatele volanului, simţind din nou mirosul de peşte, uni cablurile electrice, de data asta amintindu-şi să pună schimbătorul de viteze pe neutru la început. Opri în faţa cafenelei şi lăsă motorul pornit în timp ce merse înăuntru ca s-o ia pe Baiba. Ea stătea la o masă, cu o cană de ceai în faţă şi-i trecu prin minte că şi lui îi era foame, dar că asta trebuia să aştepte. Ea deja plătise, aşa că merseră direct la maşină.

— Cum ai reuşit să faci rost de maşină? întrebă ea.

— O să-ţi explic altă dată, spuse el. Pentru moment, doar spune-mi cum să ies din Riga.

— Unde mergem?

— Încă nu ştiu. Pentru început, hai să mergem la ţară.

Străzile erau mai aglomerate acum, iar Wallander mormăi şi se văită din cauza lipsei de putere a motorului, dar, în cele din urmă, ajunseseră la periferia oraşului şi într-o regiune plată de ţară cu ferme din loc în loc pe câmp.

— Unde duce drumul ăsta? întrebă Wallander.

— În Estonia. Se termină la Tallinn.

— Nu mergem atât de departe.

Acul indicatorului de benzină începu să se mişte în sus şi-n jos şi opri într-o benzinărie. Un bătrân, chior de un ochi, umplu rezervorul, iar când Wallander trebui să plătească, descoperi că n-avea destui bani. Baiba putu să achite diferenţa şi merseră mai

departe. Wallander stătuse cu ochii pe drum și observă o mașină neagră de o marcă necunoscută trecând pe lângă ei și urmată de alta. În timp ce ieșeau din benzinărie, aruncase o privire în oglinda retrovizoare și văzuse altă mașină parcată pe banda de refugiu din urma lor. „Așa deci, sunt trei, se gândi el. Cel puțin trei mașini sau poate mai multe.“

Ajunseră într-un oraș al cărui nume Wallander nu reuși să-l afle niciodată. Opri mașina într-o piață în care un grup de oameni erau adunați în jurul unei prăvălii în care se vindea pește. Era foarte obosit. Dacă nu dormea în curând, creierul va refuza să îi mai funcționeze. Observă semnul indicator al unui hotel la capătul pieței și se hotărî pe loc.

— Trebuie să dorm, îi spuse el Baibei. Câți bani ai la tine? Destui pentru o cameră?

Ea dădu din cap. Lăsară mașina unde era, traversară piața și intrară în micul hotel. Baiba spuse ceva în letonă ce o făcu pe fata de la biroul de recepție să roșească, dar nu le ceru să completeze niciun formular de înregistrare.

— Ce i-ai zis? o întrebă Wallander când fură în siguranță, în camera lor cu vedere la curte.

— Adevărul, spuse ea. Că nu suntem căsătoriți și că o să stăm doar câteva ore.

— A roșit, nu-i așa? Ai văzut cum a roșit?

— Şi eu aș fi făcut la fel.

Doar pentru o clipă, se mai eliberară din tensiune. Wallander izbucni în râs, iar Baiba roși. Apoi el redeveni serios.

— Nu știu dacă-ți dai seama, dar asta e cea mai nebunească escapadă în care-am fost vreodată implicat, îi spuse el. Nici nu știu dacă-ți dai seama că sunt cel puțin la fel de speriat ca și tine. Spre deosebire de soțul tău, eu sunt un polițist care și-a petrecut , aproape toată viața muncind într-un orășel nu cu mult mai mare decât acesta în care ne aflăm acum. N-am niciun fel de experiență în rețele criminale complicate și masacre comise de poliție. Din când în când trebuie să rezolv un caz de crimă, bineînțeles, dar îmi petrec majoritatea timpului urmărind hoți beți și speculanți evadați.

Ea se așeză lângă el pe marginea patului.

— Karlis mi-a zis că ești un polițist bun, îi spuse ea. Mi-a zis că ai făcut o greșeală din neglijență, dar că, în ciuda acestui fapt, ești un polițist bun.

Wallander își aminti fără tragere de inimă de barca de salvare.

— Ţările noastre sunt atât de diferite, îi spuse el. Karlis și cu mine am avut începuturi foarte diferite în munca pe care-a trebuit s-o facem. Fără îndoială, el ar fi putut lucra la fel de bine și în Suedia, dar eu n-aș fi putut fi polițist în Letonia.

— Dar exact asta ești acum, îi spuse ea.

— Nu, obiectă el. Sunt aici pentru că tu mi-ai cerut să vin. Poate sunt aici și din cauza lui Karlis, care a fost cine a fost. De fapt, nu știu ce fac aici în Letonia. Doar un singur lucru știu sigur și asta e că vreau să vii în Suedia cu mine. Când se va termina totul.

Se uită la el mirată.

— De ce? întrebă ea.

Își dădu seama că nu putea să-i explice, pentru că propriile lui sentimente erau atât de contradictorii și de nesigure.

— Nu contează, spuse el. Uită de asta. Acum trebuie să dorm dacă vreau să gândesc clar. Şi tu ai nevoie de odihnă. Poate ar fi bine să-i ceri recepționerei să ne bată la ușă peste trei ore.

— Fata o să roșească din nou, spuse Baiba în timp ce se ridică din pat.

Wallander se ghemui sub plapumă. Era deja adormit când Baiba se întoarse de la recepție.

Când se trezi, după trei ore, i se păru că dormise doar câteva minute. Bătaia din ușă n-o deranjase pe Baiba, care încă dormea. Wallander se forță să facă un duș rece ca să izgonească oboseala din corpul lui. Când termină cu îmbrăcatul, se gândi s-o lase să doarmă până când el își va da seama ce trebuia să facă în continuare. Îi scrise un mesaj, transmițându-i că ar trebui să-l aștepte până se va întoarce și că nu va lipsi mult timp.

Fata de la recepție îi zâmbi șovăitor, iar lui Wallander i se păru că observă o urmă de senzualitate în ochii ei. Se dovedi că înțelegea puțină engleză și, când o întrebă unde ar putea mânca ceva, ea îi arătă ușa unei mici săli de mese care făcea parte din hotel. Se așeză la o masă cu vedere la piață. Oamenii încă erau îngrămădiți în jurul prăvăliei cu pește, adunați în ciuda dimineții reci. Mașina era unde o lăsase Wallander.

De cealaltă parte a pieței era una dintre mașinile negre pe care o văzuse trecând pe lângă benzinărie. Speră să înghețe câinii care-l urmăreau în timp ce stăteau de pază în mașinile lor. Fata de la recepție lucra și ca ospătăriță și veni cu o farfurie cu sendvișuri și o cană de cafea. Se tot uita la piață în timp ce mânca și tot timpul încerca să facă un plan de acțiune. Era atât de îndrăzneț că ar fi putut avea o șansă de reușită.

Când terminase de mâncat se simți mai bine. Se întoarse în cameră și o găsi pe Baiba trează. Se așeză pe pat și începu să-i explice ce se hotărâse să facă.

— Karlis trebuie să fi avut pe cineva în care avea încredere printre colegi, îi spuse el.

— N-am socializat niciodată cu alți polițiști, spuse ea. Aveam prieteni din cercuri diferite.

— Gândește-te bine, o îndemnă el. Trebuie să fi fost cineva cu care să-și fi băut cafeaua din când în când. Nu trebuie să fi fost un prieten. Ar fi de-ajuns dacă ți-ai aminti de cineva care nu era dușmanul lui.

Ea încercă să se gândească, iar el îi oferi timpul necesar. Planul lui depindea de o persoană în care maiorul nu avea încredere totală, dar pe care nici nu o bănuia de ceva.

— Uneori pomenea de Mikelis, îi spuse ea, încă gândindu-se intens. Un sergent tânăr care nu era ca restul. Dar nu știu nimic

despre el.

— Dar trebuie să știi ceva. De ce vorbea Karlis despre el?

Ea își rezemă perna de perete, iar el putu să vadă că făcea tot ce putea ca să-și amintească.

— Karlis obișnuia să tot vorbească despre cât de îngrozit era de nepăsarea colegilor lui, începu ea. Reacționau cu sânge rece la orice fel de suferință. Mikelis era o excepție. Cred că el și Karlis au fost odată delegați să aresteze un om sărac cu o familie mare și, după aceea, i-a spus lui Karlis că a fost îngrozitor. Poate Karlis l-a mai menționat și în alt context, dar nu-mi amintesc.

— Când s-a-ntâmplat asta?

— Destul de recent.

— Încearcă să fii mai exactă. Acum un an? Mai mult?

— Mai puțin. Nu putea să fi fost acum un an.

— Mikelis lucra în echipa care se ocupa de infracțiuni grave alături de Karlis?

— N-am idee.

— Trebuie să fi lucrat acolo. Trebuie să-l suni pe Mikelis și să-i spui că ai nevoie să vorbești cu el.

Ea se holbă îngrozită la el.

— O să mă aresteze.

— Nu-i spune că ești Baiba Liepa. Doar spune-i că ai ceva să-i spui care i-ar folosi planurilor lui de carieră, dar că trebuie să ți se acorde dreptul la anonimat.

— Nu e ușor să păcălești poliția în țara asta.

— Trebuie să pari convingătoare. Nu trebuie să renunți.

— Dar ce-ar trebui să spun?

— Nu știu. Va trebui să mă ajuți să înțeleg ceva. Care este cea mai mare ispită cu care se poate confrunta un polițist leton?

— Banii.

— Valuta?

— Mulți oameni din țara mea și-ar vinde și mamele pentru dolari americani.

— Trebuie să-i spui că știi niște oameni care au mulți dolari americani.

— Va întreba de unde vin toate informațiile astea.

Wallander se gândi pentru o clipă și-și aminti ceva ce se întâmplase recent în Suedia.

— Trebuie să-l suni pe Mikelis și să-i spui că știi doi letoni care au jefuit o bancă din Stockholm și au făcut rost de o mare sumă în valută, în principal dolari americani. Au atacat un birou de schimb valutar din gara centrală din Stockholm, iar poliția suedeză n-a reușit să rezolve cazul. Cei doi tâlhari s-au întors acum în Letonia și au toată valuta străină la ei. Asta trebuie să spui.

— Mă va întreba cine sunt și cum de știu ce știu.

— Dă-i impresia că ai fost iubita unuia din bărbați, dar că ți-a dat papucii. Vrei răzbunare, dar ți-e teamă de ei și nu îndrăznești să-ți dai numele.

— Nu mă pricep prea bine la mințit.

El deveni dintr-odată furios.

— Atunci ar trebui să înveți. Acum. Mikelis ăsta e singura noastră speranță de a ajunge la arhive. Am un plan și s-ar putea să meargă. Dacă nu-ți vin în minte alte propuneri, atunci eu trebuie să mă ocup de asta.

Se ridică de pe pat.

— Ne-ntoarcem în Riga acum și o să-ți spun tot despre asta în mașină.

— Vrei să spui că Mikelis o să caute hârtiile lui Karlis?

— Nu, nu Mikelis, îi răspunse el solemn. Eu o să fac asta. Dar Mikelis trebuie să mă lase să intru în sediul poliției.

*

Se întoarseră în Riga, iar Baiba telefonă dintr-un oficiu poștal și reuși să mintă cu succes. Apoi intrară în piața acoperită. Baiba îi spusese să aștepte în hala asemănătoare cu un hangar în care se vindea pește. O văzu dispărând în mulțime și știu că s-ar putea să n-o mai vadă niciodată. Cu toate astea, se întoarse, pentru că-l întâlnise pe Mikelis la raionul cu carne. Umblară de la stand la stand, examinând carnea și vorbind. Ea îi spuse că, de fapt, jefuitorii de bancă nu existau și nici dolarii americani. În timpul călătoriei de întoarcere spre Riga, Wallander îi spuse să nu ezite, să se arunce cu capul înainte și să-i spună toată povestea. Nu aveau altă opțiune. Era totul sau nimic.

— Ori o să te aresteze, îi spuse el, ori o să treacă în echipa noastră. Dacă o să eziți, ar putea bănui că e un complot împotriva lui, poate ceva încercat de superiorii lui pentru a-i testa loialitatea. Trebuie să-i poți dovedi că ești văduva lui Karlis dacă nu-ți recunoaște fața. Trebuie să spui și să faci exact ce ți-am zis eu.

O oră mai târziu, Baiba se întoarse unde o aștepta Wallander. El putu observa imediat că reușise. Chipul ei radia de fericire. Își aminti din nou cât de frumoasă era.

Îi raportă cu voce joasă că Mikelis fusese foarte speriat. Toată cariera lui de polițist era în joc. Putea să-și riște și viața. Cu toate astea, ea bănuia că se simțea și ușurat.

— E unul de-ai noștri, spuse ea. Karlis nu s-a înșelat.

Mai erau câteva ore până când Wallander putea să-și pună planul în aplicare și, ca să-și umple timpul, rătăciră prin oraș, stabiliră două locuri alternative de întâlnire, apoi continuară să meargă până la universitatea unde lucra ea. Într-o sală de curs de biologie, goală, mirosind a eter, Wallander adormi cu capul rezemat de o vitrină ce conținea scheletul unui pescăruș. Baiba se ghemui pe pervazul larg al unei ferestre, contemplând parcul de afară. N-avea nimic de făcut decât să aștepte, obosită și tăcută.

Cu puțin înainte de ora opt seara, se despărțiră în fața amfiteatrului de biologie. Un îngrijitor își făcea rondul, verificând ca luminile să fie stinse și ușile încuiate, iar Baiba îl convinse să stingă momentan lumina de deasupra unei intrări din spate..

Când se stinse lumina, Wallander se furișă pe ușa aceea, fugi prin curte în direcția indicată de Baiba și, când se opri să-și recapete răsuflarea, fu sigur că haita încă mai era adunată în jurul clădirii universității.

În clipa în care ceasul din turnul bisericii din spatele secției centrale de poliție bătu de ora nouă seara, Wallander intră pe ușile bine luminate în secțiunea fortăreței care era accesibilă publicului. Baiba îi descrisese detaliat aspectul fizic al lui Mikelis și singurul lucra care-l surprinse pe Wallander când îl întâlni fu cât de tânăr era. Mikelis aștepta în spatele unui birou și Wallander se întrebă cum își explicase prezența acolo. Cu o voce tare și stridentă, se plânse în engleză că fusese jefuit în plină stradă. Nemernicii nu numai că-i luaseră banii, dar îi și furaseră ce-avea mai sfânt, pașaportul.

Într-un moment de disperare, îi trecu prin minte că se putea să fi făcut o greșeală fatală. Uitase să-i spună Baibei să afle dacă Mikelis vorbea engleza. Dacă vorbea doar letona? N-ar fi putut evita aducerea cuiva care vorbea engleza, și-atunci Wallander chiar ar fi încurcat-o.

Spre ușurarea lui, Mikelis știa puțină engleză, de fapt, vorbea chiar mai bine decât maiorul și, când unul dintre ceilalți ofițeri de serviciu veni să vadă dacă putea să-l ia pe enervantul englez de pe capul lui Mikelis, fu trimis înapoi. Mikelis îl conduse pe Wallander într-o cameră alăturată. Ceilalți ofițeri arătară curiozitate și interes, dar nu genul care sugera că erau bănuitori și gata de a trage semnalul se alarmă.

Camera de interogatoriu era rece și goală. Wallander se așeză pe un scaun, iar Mikelis îl privi serios.

— La zece va începe schimbul de noapte, îi spuse Mikelis. Până atunci va trebui să completez un raport despre atac. O să trimit o mașină ca să caute niște suspecți a căror înfățișare o putem inventa. Avem fix o oră.

Așa cum se așteptase Wallander, Mikelis îi spuse că arhivele erau uriașe. Nu avea nicio șansă să cerceteze nici măcar o porțiune mică de pe toate rafturile din toate cavernele săpate în stânca de sub secția de poliție. Dacă Baiba se înșelase și Karlis nu-și ascunsese de fapt mărturia aproape de dosarul ce purta numele ei, erau pierduți.

Mikelis îi desenă o hartă lui Wallander, care trebuia să treacă de trei uși încuiate în drumul lui spre arhive. Mikelis îi va da cheile. La parter, la arhiva de la subsol, era un paznic postat la ultima ușă. Mikelis avea să-l momească afară cu un telefon fix la ora zece și jumătate seara. După o oră, la unsprezece și jumătate, Mikelis va coborî la subsol și îl va lua pe paznic cu el ca să-l ajute la o treabă inventată. Atunci Wallander va trebui să plece din arhivă. După aceea, avea să fie pe cont propriu. Dacă se va întâlni cu un ofițer de serviciu pe vreunul dintre coridoare și acesta devenea bănuitor, Wallander trebuia să se descurce singur.

Oare se putea baza pe Mikelis? Wallander își puse această întrebare și hotărî că răspunsul era lipsit de importanță. N-avea altă

opțiune decât să aibă încredere în el. Nu avea alternativă. Ştia ce-o învățase pe Baiba să-i spună tânărului sergent, dar n-avea nicio idee despre ce altceva îi mai vorbise, știa doar că atunci Mikelis fusese convins că ar trebui să-l ajute pe Wallander să intre în arhive. Orice ar fi făcut, nu va putea avea niciun control asupra ceea ce se petrecea în jurul lui.

După o jumătate de oră, Mikelis plecă din camera de interogatoriu ca să aranjeze ca o mașină de patrulă să fie trimisă cu instrucțiunea de a căuta persoanele care corespundeau descrierii tâlharilor care-l atacaseră pe domnul Stevens, turistul englez. Mikelis notase niște descrieri care s-ar fi putut aplica foarte bine majorității cetățenilor Rigăi, iar Wallander observă că una dintre descrieri putea fi chiar a lui Mikelis. Se presupunea că atacul se petrecuse lângă Esplanadă, dar domnul Stevens încă era prea supărat ca să poată merge cu mașina și să le arate locul exact. Când Mikelis se întoarse, verificară din nou harta cu traseul până la arhive. Wallander observă că trebuia să treacă pe coridorul unde își aveau coloneii birourile și unde avusese și el un birou. Gândul la asta îl făcu să tremure. „Chiar dacă unul din ei e în birou, se gândi el, nu pot ști dacă el a fost cel care i-a ordonat sergentului Zids s-o măcelărească pe Inese și pe prietenii ei.“ Era Putnis sau Murniers? Care din ei își trimisese câinii să vâneze oamenii aflați în căutarea mărturiei maiorului?

Când veni vremea să înceapă schimbul de noapte, Wallander observă că toată încordarea îi afectase stomacul. Avea o mare nevoie să meargă la toaletă, dar știa că nu avea timp de asta. Mikelis deschise ușa din coridor, apoi îi ordonă lui Wallander să plece. Memorase harta și știa că nu-și putea permite să se rătăcească - dac-ar fi făcut-o, n-ar fi ajuns la ultima ușă în timp ce telefonul lui Mikelis ar fi distras paznicul.

Clădirea era pustie. Trecu grăbit pe coridoarele lungi cât de silențios putea, temându-se că în orice moment o ușă s-ar fi putut da de perete și o armă ar fi putut fi îndreptată spre el. Numără treptele în timp ce călca pe ele, auzi ecoul pașilor într-un coridor îndepărtat și avu senzația că se afla în mijlocul unui labirint în care se putea pierde mult prea ușor. Începu să coboare pe scări, întrebându-se cât de jos sub nivelul străzii erau arhivele. În cele din urmă, ajunse foarte aproape de locul în care paznicul își făcea datoria, aruncă o privire la ceas și văzu că Mikelis trebuia să sune peste doar câteva minute. Rămase nemișcat, așteptând. Tăcerea îl descurajă. O luase într-o direcție greșită în ciuda tuturor eforturilor?

Zgomotul strident al telefonului sunând dintr-odată rupse tăcerea, iar Wallander putu să respire din nou. Auzi pași în coridorul alăturat și, când ecoul lor se stinse, înaintă, ajunse la ușa arhivei și o deschise cu cele două chei pe care i le dăduse Mikelis.

Lui Wallander i se spusese unde erau întrerupătoarele de lumină și bâjbâi de-a lungul peretelui până dădu de ele. Mikelis îl asigură că ușa se închidea bine și că nu se va vedea nicio lumină prin crăpături care să alerteze paznicii.

Sala era ca un hangar subteran uriaș. Nu-și imaginase vreodată că arhivele puteau fi atât de mari. Doar pentru o clipă, se opri, copleșit de șirurile nesfârșite de dulapuri și rafturi ticsite cu dosare. „Sala Răului, se gândi el. La ce se gândea maiorul când a venit aici și a pus bomba, sperând că va exploda mai devreme sau mai târziu?“

Aruncă o privire la ceasul lui și se enervă pentru că-și permisese să piardă timpul gândindu-se la asemenea lucruri. Era și dureros de conștient că nu mai putea aștepta mult până să-și golească intestinele. „Trebuie să fie o toaletă undeva în arhiva asta, se gândi el cu disperare. Dar întrebarea e: pot s-o găsesc?”

Începu să meargă în direcția pe care i-o indicase Mikelis. Îl avertizase pe Wallander cât de ușor era să se piardă printre rafturile și dulapurile care arătau toate la fel. Blestemă faptul că o mare parte din atenția lui era distrasă de chiorăitul stomacului lui și că era speriat de ce s-ar fi putut întâmpla dacă nu găsea repede o toaletă.

Se opri și se uită în jur. Era clar că se abătuse de la drum - dar mersese prea departe sau se oprise unde nu trebuia, potrivit hărții lui Mikelis? Se-ntoarse din drum. Înțelese că era complet dezorientat și se panică. Se uită la ceas și văzu că-i mai rămăseseră patruzeci și două de minute, dar ar fi trebuit să găsească partea potrivită a arhivei până acum. Înjură în sinea lui. Era greșită harta lui Mikelis? De ce nu putea s-o găsească? Se hotărî că va trebui să reînceapă totul și fugi înapoi printre rândurile de rafturi de la intrare. În graba lui, reuși să dea cu piciorul într-un coș de gunoi din metal care sări pe un dulap de acte cu o pocnitură zgomotoasă „Paznicul", se gândi el. Zgomotul acesta trebuie să se fi auzit de afară. Rămase neclintit, ascultând, dar nu se auzi zornăitul cheilor în încuietori. Atunci fu forțat să accepte că nu-și mai putea controla intestinele nici măcar o clipă. Își dădu jos pantalonii, se chirci peste coșul de gunoi din metal și se ușură. Simțindu-se furios și scârbit în același timp, se întinse după un dosar de pe cel mai apropiat raft, rupse niște foi de hârtie care probabil făceau parte din raportul unui interogatoriu și se șterse. Apoi iarăși o luă de la-nceput, știind că de data asta chiar trebuia să găsească locul corect sau va fi prea târziu. Îl rugă în tăcere pe Rydberg, cerându-i să-l îndrume, apoi începu să numere polițele și boxele și, de data asta, fu sigur că le nimerise bine. Dar îi luase prea mult timp și acum avea doar treizeci de minute în care să găsească mărturia. Se îndoia că atât va fi destul. Începu să caute. Mikelis nu putuse să-i explice detaliat cum erau organizate diferitele dosare, iar Wallander fu forțat să-și ghicească drumul înainte. Putu să observe imediat că arhiva nu respecta ordinea alfabetică. Existau secțiuni și sub-secțiuni și poate și sub-sub-secțiuni. „Ăștia sunt toți cetățeni neloiali, se gândi el. Aici sunt toți oamenii care au fost ținuți sub observație și terorizați, toți oamenii care au fost raportați sau însemnați cu titlul de «dușman al statului». Sunt atât de mulți, n-o să pot găsi niciodată dosarul Baibei."

Încercă să identifice centrul nervos al arhivei ca să localizeze poziția logică a unui dosar care fusese introdus ca un joker într-un pachet de cărți. Timpul trecea și el tot nu era mai înțelept. Se întoarse și reîncepu frenetic, scoțând dosarele care păreau a fi de culoare diferită, străduindu-se tot timpul să nu-și piardă calmul.

Mai avea doar zece minute și încă nu găsise dosarul. Ca s-o spună pe-a dreaptă, nu găsise nimic. Se simțea tot mai disperat la gândul că ajunsese atât de departe, dar acum era forțat să se recunoască înfrânt. Nu mai avea timp de căutări sistematice. Tot ce mai putea să facă acum era să mai cerceteze rapid rafturile și să spere că instinctul îl va duce la locul potrivit. Dar era pe deplin conștient că nu exista nici măcar o arhivă în lume care să fie aranjată conform instinctului și intuiției și era convins că dăduse greș. Maiorul fusese un om înțelept, mult prea isteț pentru Kurt Wallander de la poliția din Ystad.

„Unde? se gândi el. Unde? Dacă arhiva asta ar fi un pachet de cărți? Unde ar fi cartea diferită? La margine sau în mijloc? “

Alese mijlocul, își plimbă mâna peste un rând de dosare, toate cu coperte maro și deodată observă unul albastru. Scoase dosarele maro de pe fiecare parte a celui albastru - unul era etichetat cu numele Leonard Blooms, celălalt cu Baiba Kalns. Doar pentru o clipă nu putu gândi limpede - apoi înțelese că Baiba Liepa trebuie să se fi numit Kalns înainte de căsătorie și scoase dosarul albastru pe care nu văzu niciun nume și niciun cod numeric. Nu avea timp să-l examineze, timpul lui se scursese deja. Fugi înapoi la intrare, stinse lumina și descuie ușa. Nu era nici urmă de paznic, dar, conform orarului lui Mikelis, trebuia să se-ntoarcă în orice moment. Wallander porni grăbit pe coridor, dar apoi auzi ecoul pașilor paznicului întorcându-se. Nu putea continua în direcția aceea și-i deveni clar lui Wallander că trebuia să ignore harta și să încerce să găsească drumul spre ieșire cât de bine putea. Rămase nemișcat în timp ce paznicul trecu de-a lungul unui coridor paralel. Când ecoul pașilor pieri, se hotărî că primul lucru pe care trebuia să-l facă era să găsească ieșirea din subsol. Găsi o scară și-și aminti câte trepte coborâse când venise acolo. Când ajunse la parter, nu mai știa unde era. Merse de-a lungul primului coridor gol în care intră.

Bărbatul care-l surprinse fuma o țigară. Trebuie să fi auzit pașii lui Wallander apropiindu-se, să-și fi stins țigara cu cizma și să se fi întrebat cine naiba era la datorie așa de târziu în noapte. Când Wallander merse după colț, bărbatul era la doar câțiva metri distanță. Părea să aibă în jur de patruzeci de ani, haina îi era descheiată, iar în clipa în care-l văzu pe Wallander cu dosarul albastru în mână, trebuie să-și fi dat seama imediat că acest bărbat n-avea ce căuta în clădire. Își scoase pistolul și strigă ceva în letonă. Wallander nu înțelese niciun cuvânt, dar își ridică mâinile deasupra capului. Bărbatul continuă să strige în timp ce se apropia cu pistolul îndreptat spre pieptul lui Wallander. Lui Wallander îi trecu prin minte că polițistul voia ca el să îngenuncheze, așa că asta făcu, ținându-și mâinile încă ridicate într-un gest patetic. Nu avea nicio

șansă de scăpare, fusese prins și nu mai era mult până când unul din colonei ar fi apărut și ar fi luat în posesie dosarul albastru conținând mărturia maiorului.

Bărbatul cu pistolul îndreptat spre el încă-și striga întrebările. Wallander devenea din ce în ce mai îngrozit, realizând că urma să fie împușcat acolo pe coridor și nu se putu gândi la nimic mai bun decât să-i răspundă în engleză.

— E o greșeală, spuse el cu o voce stridentă. E o greșeală. Și eu sunt polițist.

Dar nu era o greșeală, bineînțeles că nu era. Ofițerul îi ordonă să stea cu mâinile deasupra capului, apoi îi spuse să se miște. Îl tot împungea pe Wallander în spate cu țeava pistolului.

Atunci când ajunseră la un lift, i se oferi ocazia. Wallander își pierduse speranța, convins că era prins de-a binelea. N-avea rost să reziste. Bărbatul n-ar fi ezitat să-l împuște. Dar, în timp ce așteptau liftul, cel care-l prinsese se întoarse puțin ca să-și aprindă o țigară și, într-o fracțiune de secundă, Wallander realiză că asta era singura lui șansă de a scăpa. Aruncă dosarul albastru la picioarele bărbatului și, în același timp, îl lovi în ceafa cât de tare putu. Își simți încheieturile zdrobite și durerea fu agonizantă, dar cel care-l prinsese căzu cu capul înainte pe podea și pistolul alunecând pe plăcile de piatră. Wallander nu știa dacă bărbatul era mort sau doar inconștient, dar mâna-i înțepeni de durere. Ridică dosarul, băgă pistolul în buzunar și se hotărî că cel mai prostesc lucru pe care putea să-l facă era să folosească liftul. Încercă să-și dea seama unde era uitându-se pe o fereastră ce dădea spre curte și, după câteva secunde, înțelese că trebuia să fie pe partea opusă coridorului coloneilor. Bărbatul de pe podea începu să geamă și Wallander știu că nu l-ar fi putut doborî a doua oară. O luă grăbit pe coridor, spre stânga, îndepărtându-se de lift și sperând că va ajunge la o ieșire.

Avu noroc. Coridorul ducea spre una dintre cantine și reuși să deschidă ușa zăvorâtă cu neglijență a unei bucătării care era evident o intrare pentru materiile prime. Ieși în stradă. Mâna îl durea rău și începuse să se umfle.

Prima întâlnire asupra căreia se înțelesese cu Baiba trebuia să fie la douăsprezece și jumătate după-amiaza. Wallander așteptă în umbra vechii biserici din parcul Esplanadei care fusese transformată în planetariu. Peste tot în jurul lui erau numai tei înalți, goi și nemișcați. Nu era nici urmă de ea. Durerea din mână era acum aproape insuportabilă. Când se făcu unu și un sfert după-amiază, fu nevoit să accepte că ceva trebuia să se fi întâmplat. Ea nu avea să vină. Fu extrem de îngrijorat. Fața acoperită de sânge a lui Inese persista. În mintea lui și încercă să înțeleagă ce ar fi putut merge prost. Oare câinii și oamenii care-i mânau înțeleseseră că Wallander reușise să se strecoare afară din universitate, nevăzut, în ciuda eforturilor lor? În cazul ăsta, ce-ar fi făcut cu Baiba? Nu îndrăznea nici măcar să se gândească la asta. Plecă din parc, fără să știe unde să meargă în continuare. Ce-l făcu să continue să meargă prin întuneric, pe străzile pustii fu, de fapt, durerea din mâna lui. Un

jeep militar cu sirenele sunând îl forță să sară cu capul înainte într-o intrare întunecoasă și, nu la mult timp după aceea, o mașină de poliție trecu în viteză pe strada pe care mergea, obligându-l încă o dată să se retragă în întuneric. Își pusese dosarul cu mărturia maiorului sub partea din față a cămășii lui, iar marginile îi zgâriau coastele. Se întrebă unde-și va petrece noaptea. Temperatura scăzuse, iar el tremura de frig. Cealaltă întâlnire asupra căreia el și cu Baiba se înțeleseseră era la etajul patru al centrului comercial, dar asta nu se putea întâmpla până la ora zece în dimineața următoare, așa că avea nouă ore de umplut cu ceva și nu le putea petrece umblând pe străzi. Era convins că-și rupsese mâna și știa că trebuia să meargă la un doctor, dar nu îndrăznea să meargă la o secție de primiri urgențe. Nu acum, când avea mărturia la el. Se întrebă dacă ar fi trebuit să încerce să-și găsească adăpost pentru noapte la ambasada suedeză, presupunând că exista una, dar nu-i plăcu nici opțiunea asta. Dacă legea spunea că un polițist suedez care intra într-o țară ilegal trebuia trimis acasă imediat sub pază? Nu îndrăznea să-și asume acest risc.

Neliniștit, se hotărî să meargă la mașina care-l slujise bine două zile la rând, dar, când ajunse la locul în care-o lăsase, nu mai era acolo. Pentru o clipă, se gândi că era atât de dezorientat de durerea din mână că-și amintise ceva greșit. Chiar acela era locul în care-și parcase mașina? Da, sigur acela era - fără îndoială că mașina fusese demontată și tăiată în bucăți ca un animal de fermă până acum. Fără îndoială, colonelul care-l urmărea se asigurase că mărturia maiorului nu era ascunsă undeva în mașină.

Unde avea să-și petreacă noaptea? Dintr-odată se simți complet neajutorat, prizonier în mijlocul teritoriului dușmanilor, la mila unei haite de câini conduse de cineva care n-ar fi ezitat să-l măcelărească și să-l azvârle în portul înghețat sau să-l îngroape într-o pădure îndepărtată. Dorul lui de casă era primitiv, dar tangibil. Motivul pentru care era acum pierdut în Letonia la miezul nopții - o barcă de salvare cu doi morți în ea, adusă de valuri pe coasta suedeză - părea vag și distant, ca și cum nu s-ar fi întâmplat cu adevărat niciodată.

Din dorința de a avea de ales, se întoarse înapoi pe străzile pustii la hotelul în care-și petrecuse noaptea mai devreme, dar ușa era încuiată și nicio lumină nu se aprinse sus când apăsă pe soneria de noapte. Durerea din mână îl zăpăcea și începea să se teamă că-și va pierde complet capacitatea de a gândi rațional dacă nu intra undeva să se încălzească. Merse la următorul hotel, dar, din nou, nu putu obține niciun răspuns când apăsă pe soneria de noapte. Dar la al treilea hotel, care era mai dărăpănat și mai puțin îmbietor decât celelalte, ușa de la intrare nu era încuiată și intră ca să găsească un bărbat dormind în spatele biroului de la recepție, cu capul pe masă și cu o sticlă de vodcă pe jumătate goală la picioarele lui. Wallander îl zgâlțâi pe bărbat ca să-l trezească, îi flutură prin față pașaportul pe care i-l dăduse Preuss și i se înmâna cheia unei camere. Arătă

spre sticla de vodcă, puse o bancnotă de o sută de coroane suedeze pe birou și o luă cu el.

Camera era mică, avea un miros neplăcut de mobilă mucegăită și tapetul pătat de nicotină. Se trânti pe marginea patului, luă două înghițituri zdravene din sticlă și-și simți corpul reîncălzindu-se încet. Apoi își scoase haina, umplu chiuveta cu apă rece și-și cufundă mâna umflată care-i zvâcnea. Durerea începu să-l mai lase și se împăcă cu gândul că trebuia să stea așa toată noaptea. Din când în când, mai lua o înghițitură din sticlă și se întreba îngrijorat ce s-ar fi putut întâmpla cu Baiba.

Scoase dosarul albastru din cămașă și-l deschise cu mâna lui liberă. Conținea aproximativ cincizeci de pagini dactilografiate, plus niște fotocopii neclare, dar nicio fotografie, așa cum spera. Textele maiorului erau scrise în letonă, iar Wallander nu putea înțelege niciun cuvânt. Observă că, începând de la pagina nouă, numele Murniers și Putnis se repetau la intervale regulate: uneori se aflau împreună în aceeași propoziție. Nu înțelegea ce însemna asta, dacă ambii colonei erau acuzați sau dacă degetul acuzator al maiorului era îndreptat doar spre unul din ei. Renunță la încercarea de a descifra documentul secret, lăsă dosarul jos pe podea, umplu din nou chiuveta în care-și ținea mâna în apă și-și rezemă capul de marginea mesei. Era patru dimineața și ațipi. Când se trezi cu o tresărire, constată că dormise zece minute. Mâna începuse să-l doară din nou, iar apa rece nu-i mai ușura durerea. Termină ce-i mai rămăsese din sticla de vodcă, înfășură un prosop umed în jurul mâinii și se întinse pe pat.

Wallander habar n-avea ce să facă dacă Baiba nu apărea la întâlnirea de la centrul comercial. Începea să aibă senzația că fusese învins. Stătu în pat treaz până în zori.

18

Simți pericolul din clipa în care se trezi. Era aproape șapte dimineața. Rămase aproape nemișcat în întuneric, ascultând. În cele din urmă, înțelese că pericolul nu era o amenințare de dincolo de ușă sau de undeva din cameră, ci din el însuși. Era un avertisment că încă nu întorsese fiecare piatră ca să descopere ce zăcea sub ea.

Durerea părea să mai fi scăzut puțin. Cu mare grijă, încercă să-și miște degetele, deși încă nu suporta să se uite la mâna lui. Durerea se întoarse imediat. N-ar mai fi rezistat multe ore fără să meargă la un doctor.

Wallander era epuizat. Înainte de a ațipi, cu câteva ore mai devreme, se simțise înfrânt. Puterea coloneilor era prea mare, iar propria lui capacitate de a controla situația fusese din ce în ce mai redusă. Acum putea să vadă că era învins și de oboseală. N-avea încredere în propria lui judecată și știa că asta se datora lipsei de somn pe o perioadă lungă.

Încercă să analizeze senzația sâcâitoare pe care o simțise la trezire. Ce trecuse cu vederea? Unde, în toate gândurile și eforturile

lui continue de a descoperi legături, ajunsese la concluziile greșite sau poate nu se gândise la anumite lucruri cum trebuia? Ce nu reușise încă să vadă? Nu putea să-și ignore instinctul. Chiar acum, în starea lui de zăpăceală, era singura lui șansă de a-și duce la bun sfârșit misiunea.

Ce nu reușise să vadă încă? Se ridică din pat cu grijă, fără să-și răspundă la întrebare. Se uită cu dezgust la mâna lui umflată pentru prima dată și umplu chiuveta cu apă rece. Întâi își cufundă fața în ea, apoi mâna rănită. După câteva minute merse la fereastră și deschise jaluzelele. Se simțea un miros puternic de cărbune. Se crăpa de ziuă peste ceața ce înconjura turnurile bisericilor din oraș. Rămase la fereastră și privi toți oamenii care se grăbeau pe trotuar, dar tot nu putu să-și răspundă la întrebarea: ce nu reușise să vadă?

Apoi ieși din cameră, plăti și se lăsă absorbit de oraș. În timp ce se plimba printr-unul din numeroasele parcuri ale orașului - nu-și amintea cum se numea - observă cât de mulți câini erau în Riga. Nu era doar haita invizibilă care-l urmărea. Mai erau o mulțime de alți câini, reali, din cei cu care oamenii se joacă și pe care-i scot la plimbare. Se opri ca să privească o pereche de câini implicați într-o luptă violentă. Unul era ciobănesc german, celălalt era o corcitură. Cei doi stăpâni strigau la câinii lor în timp ce încercau să-i despartă, apoi începură să strige și unul la celălalt. Stăpânul ciobănescului german era un bărbat în vârstă, iar corcitura aparținea unei femei de vreo treizeci de ani. Wallander avu senzația că asista la o scenă ce simboliza forțele Opuse din Letonia. Câinii se luptau, la fel ca oamenii, și rezultatele nu puteau fi prezise.

Ajunse la centrul comercial central chiar în timp ce se deschidea, la ora zece dimineața. Dosarul albastru se încălzise atât de tare că-l ardea pe sub cămașă: instinctul îi spunea că trebuia să scape de el, să-i găsească o ascunzătoare temporară.

Cât rătăcise pe străzi în acea dimineață, observase fiecare mișcare dinaintea și din urma lui, iar acum era sigur că fusese încercuit iarăși de colonei. Acum erau mai multe umbre ca niciodată și-i trecu prin minte gândul sumbru că se apropia o furtună. Se opri chiar la intrare și se prefăcu a citi un panou cu informații, dar de fapt observa o tejghea pentru bagaje din stânga lui unde clienții puteau să-și lase bagajele și pachetele. Tejgheaua era în formă de L. Își amintise totul corect. Merse la casa de schimb valutar, înmână o bancnotă suedeză și primi o grămadă de bancnote letone în schimb. Apoi se urcă până la etajul la care se vindeau discuri. Alese două LP-uri cu Verdi și observă că discurile aveau cam aceeași mărime ca dosarul. Când plăti și i se puseră discurile într-o pungă pentru cumpărături, îl văzu pe cel mai apropiat urmăritor prefăcându-se că studia un raft cu discuri de jazz. Apoi se întoarse la tejgheaua pentru lăsat bagaje și așteptă câteva secunde până când se adunară câțiva oameni care așteptau să fie serviți. Merse repede până la cel mai îndepărtat colț al tejghelei, scoase dosarul și-l puse între discuri. Acționă rapid, chiar dacă-și putea folosi în totalitate doar o mână. Înmână punga de cumpărături, i se oferi o etichetă cu un număr și

plecă. Diferiți urmăritori erau răspândiți în jurul ușilor de la intrare, dar chiar și-așa era destul de sigur că nu-l observaseră când pusese dosarul în pungă. Bineînțeles, exista riscul ca ei să caute în pungă, dar se gândi că asta era puțin probabil de vreme ce-l văzuseră cumpărându-și cele două discuri.

Se uită la ceasul lui: mai erau doar zece minute până când Baiba trebuia să vină la locul lor de întâlnire. Încă era neliniștit, dar se simțea mai în siguranță acum că scăpase de dosar. Se urcă până la raionul de mobilă. Deși era încă devreme, erau o mulțime de clienți privind visători sau resemnați la mobilierul de cameră sau de dormitor. Wallander se plimbă încet spre zona în care era expusă aparatura de bucătărie. Nu voia să ajungă prea devreme, ci voia să ajungă la locul de întâlnire la ora exactă, cum plănuiseră, așa că-și ocupă timpul învârtindu-se și uitându-se la diferite corpuri de iluminat. Se înțeleseră să se întâlnească printre cuptoare și frigidere, toate fabricate în Uniunea Sovietică.

O văzu imediat. Se uita la un aragaz și observă că avea doar trei ochiuri. Își dădu seama imediat că ceva nu era în ordine. Ceva se întâmplase cu Baiba, ceva ce bănuise din momentul în care se trezise în acea dimineață. Neliniștea lui crescu și-i ascuți toate simțurile.

Ea-l observă în aceeași clipă. Îi zâmbi, dar putu să vadă teama din ochii ei. Wallander merse spre ea, fără să se deranjeze să mai stabilească în ce poziții mai erau urmăritorii lui. În acel moment toată atenția lui era concentrată pentru a afla ce se întâmplase. Se opri lângă ea și amândoi se holbară la un frigider alb strălucitor.

— Ce s-a-ntâmplat? o întrebă el. Spune-mi doar părțile importante, n-avem mult timp.

— Nu s-a-ntâmplat nimic, spuse ea. Doar că n-am putut pleca de la universitate pentru că era sub supraveghere.

„De ce minte? se întrebă el cu frenezie. De ce încearcă să mintă atât de convingător încât să nu observ?“

— Ai luat dosarul? întrebă ea.

El ezită neștiind dacă trebuia să spună adevărul, dar apoi se hotărî că era sătul de toate minciunile.

— Da, am luat dosarul, spuse el. Mikelis a fost de încredere.

Ea îi aruncă o privire rapidă.

— Dă-mi-l, îi spuse ea. Știu unde-l putem ascunde.

Îi fu clar lui Wallander că nu-i vorbea Baiba. Era teama ei cea care-i cerea dosarul, amenințarea la care fusese expusă.

— Ce s-a-ntâmplat? o întrebă el din nou, de data asta mai ferm și poate cu o notă de furie.

— Nimic, insistă ea.

— Nu minți, îi spuse el, incapabil să-și controleze tonul. O să-ți dau dosarul. Ce se va-ntâmpla dacă n-o să-l primești?

Putea să vadă că era la capătul puterilor. „Nu te da bătută acum, se gândi el cu disperare. Suntem cu un pas înaintea lor atâta timp cât ei nu sunt siguri dacă am sau nu mărturia maiorului.”

— Upitis va muri, șopti ea.

— Cine te-a amenințat cu asta?

Ea dădu din cap încercând să-l contrazică.

— Trebuie să știu, îi spuse el. N-o să-l afecteze cu nimic pe Upitis dacă-mi spui.

Ea se uită îngrozită la el. O prinse de braț și o zgâlțâi.

— Cine? îi spuse el. Cine a fost?

— Sergentul Zids.

Îi dădu drumul. Răspunsul ei îl făcu furios. Avea să afle vreodată care din colonei era nucleul conspirației?

Observă umbre apropiindu-se de ei. Acum păreau să fi decis că el avea mărturia maiorului. Fără să stea pe gânduri o prinse pe Baiba și o trase după el într-o cursă pe scări. „Upitis nu va fi primul care va muri, se gândi el. O să fim noi, dacă nu reușim să scăpăm."

Fuga lor bruscă dezorientă haita de câini. Chiar dacă se îndoia de faptul că putea scăpa, știa că trebuiau să încerce. O trase pe Baiba după el în jos pe scări, împinse cu cotul un bărbat care nu reușise să se dea la o parte din calea lor și, dintr-odată, se treziră în raionul de îmbrăcăminte. Vânzătorii și clienții se holbau mirați la ei în timp ce goneau. Wallander se împiedică și căzu peste un suport de costume. În timp ce se apucă și trase de costume, suportul se răsturnă. Când căzuse, aterizase pe mâna rănită și durerea îi pătrunse mâna ca un cuțit. Un paznic veni în fugă și-l prinse de braț, dar Wallander nu mai avea inhibiții. Îl pocni în față pe bărbat cu mâna lui bună, apoi o trase pe Baiba după el spre locul în care spera că era o scară în spate sau o ieșire de urgență. Umbrele îi ajungeau din urmă și nu mai făceau niciun efort să se ascundă. Wallander împingea și trăgea de uși care refuzau să se urnească, dar, în cele din urmă, ajunse la una întredeschisă. Ajunseră la o scară din spate, dar auzi pași venind spre ei de jos: n-aveau de ales decât să se îndrepte spre etajul superior.

Trânti și deschise o ușă pentru ieșirea în caz de incendiu și ajunseră pe un acoperiș pavat cu pietriș. Se uită în jur după o cale de scăpare, dar erau prinși într-o capcană. Singura cale de a coborî de pe acoperiș era un salt lung în eternitate. Observă că ținea mâna Baibei. N-avea nimic de făcut decât să aștepte. Știa că acel colonel care va păși în curând pe acoperiș va fi cel care-l omorâse pe maior. Ieșirea cenușie în caz de incendiu urma să-i dezvăluie, în sfârșit, răspunsul și realiză, cu amărăciune, că nu mai conta dacă ghicise sau nu răspunsul corect.

Dar, când se deschise ușa și apăru colonelul Putnis însoțit de un grup de oameni înarmați, fu surprins să afle că se înșelase. În ciuda tuturor celor întâmplate, ajunsese la concluzia că Murniers era monstrul care-l pândea de atâta timp în întuneric.

Putnis veni spre ei cu o expresie foarte serioasă pe față. Wallander simți unghiile Baibei înfigându-i-se-n mână. „Nu le poate ordona oamenilor lui să ne-mpuște aici, se gândi el cu disperare. Sau poate? Își aminti de execuția lui Inese și a prietenilor ei și, dintr-odată, simți cum începe să tremure copleșit de teamă.

Apoi chipul lui Putnis fu luminat de un zâmbet, iar Wallander realiză, spre mirarea lui, că nu un animal de pradă stătea în fața lui și îi zâmbea, ci un om care-i arăta o mare prietenie.

— Nu trebuie să fiți atât de mirat, domnule Wallander. Păreți să credeți că eu sunt în spatele acestei afaceri murdare. Dar trebuie să vă spun, sunteți o persoană foarte greu de protejat.

Pentru un moment foarte scurt, mintea lui Wallander se goli. Apoi înțelese că avusese dreptate tot timpul, că nu Putnis, ci Murniers era acolitul diavolului pe care-l vâna de atâta vreme. Mai avusese dreptate și când bănuise că exista a treia posibilitate, ca dușmanul să aibă și el, la rândul lui, un dușman. Totul avea sens. Judecata lui nu-l dezamăgise și-și întinse mâna stângă ca să-l salute pe Putnis.

— Un loc de întâlnire cam neobișnuit, spuse Putnis, dar e evident că ești un om al surprizelor. Trebuie să recunosc că mă mir cum ai reușit să intri în țară fără să te observe polițiștii noștri de la frontieră.

— Nici eu nu prea știu, îi spuse Wallander. E o poveste foarte lungă.

Putnis părea îngrijorat de mâna lui rănită.

— Ar trebui să ți-o tratezi cât mai repede posibil, îi spuse el.

Wallander dădu din cap și-i zâmbi Baibei. Ea încă era încordată și părea să nu înțeleagă ce se întâmpla.

— Murniers, spuse Wallander. Așadar, el a fost?

Putnis dădu din cap.

— Toate bănuielile maiorului Liepa erau bine întemeiate.

— Sunt multe lucruri pe care nu le-nțeleg, spuse Wallander.

— Colonelul Murniers e o persoană foarte inteligentă, îi spuse Putnis. Cu siguranță, e un om rău, dar mă tem că asta doar demonstrează că mințile ascuțite au adesea tendința de a fi localizate în capetele oamenilor violenți.

— E ceva sigur? întrebă Baiba pe neașteptate. Că el a fost cel care mi-a omorât soțul?

— N-a fost el cel care i-a zdrobit capul, îi spuse Putnis. Cel mai probabil e să fi fost sergentul lui credincios.

— Şoferul meu, spuse Wallander. Sergentul Zids. Cel care a omorât-o pe Inese și pe ceilalți în depozit.

Putnis dădu din cap.

— Colonelului Murniers nu i-a plăcut niciodată națiunea letonă, spuse el. Chiar dacă a jucat rolul unui polițist care ținea lumea politică la distanță, cum fac toți profesioniștii, în inima și-n sufletul lui e un susținător fanatic al vechiului regim. În ceea ce-l privește pe el, Dumnezeu va fi întotdeauna la Kremlin. Asta a fost garanția necesară pentru ca el să formeze alianțe cu diferiți infractori, fără ca nimeni să intervină. Când maiorul Liepa a început să-l vadă cum era cu adevărat, a creat piste false care să mă implice pe mine. Trebuie să recunosc că a trecut mult timp până când am început să bănuiesc ce se-ntâmpla. Apoi m-am hotărât că ar fi mai bine să continui să mă prefac că nu știam ce se petrecea.

— Dar tot nu înțeleg, spuse Wallander. Trebuie să fi fost mai mult decât asta. Maiorul Liepa vorbea despre o conspirație, ceva ce ar face toată Europa să înțeleagă ce se întâmplă în țara asta.

Putnis dădu din cap cu înțelepciune.

— Bineînțeles că era mai mult, spuse el. Ceva mult mai important decât un polițist de rang înalt corupt și protejându-și privilegiile cu oricâtă violență era necesară. Era un complot diabolic și maiorul Liepa a înțeles asta.

Lui Wallander i se făcu frig. Încă o ținea pe Baiba de mână. Oamenii înarmați ai lui Putnis se retrăseseră și stăteau lângă ieșirea în caz de incendiu.

— Totul a fost făcut cu mare inteligență, îi spuse Putnis. Murniers a avut o idee și a reușit s-o vândă Kremlinului și cercurilor rusești de elită din Letonia. A văzut că era posibil să prindă doi iepuri deodată.

— Folosindu-se de noua Europa, unde controalele la graniță nu mai există, ca să câștige bani din traficul organizat de droguri, spuse Wallander. Inclusiv în Suedia. Dar, în același timp, a folosit traficul de droguri și ca să discrediteze mișcările naționale letone. Am dreptate?

Putnis dădu din cap.

— Am știut de la-nceput că ești un polițist bun, inspectare Wallander. Foarte analitic, foarte răbdător. Exact așa a reușit Murniers. Vina pentru traficul de droguri ar fi fost atribuită libertății mișcărilor de-aici din Letonia, iar în Suedia opinia publică ar fi fost schimbată radical. Cine ar fi vrut să susțină o mișcare politică de eliberare care ți-ar fi mulțumit pentru ajutorul pe care îl primea inundându-ți țara cu droguri? Nu se poate nega faptul că Murniers a creat o armă care era și periculoasă, și foarte ingenios concepută, o armă care ar fi putut nimici mișcarea de eliberare din țara noastră o dată pentru totdeauna.

Wallander se gândi la ceea ce-i spusese Putnis.

— Înțelegi? o întrebă pe Baiba.

Ea dădu din cap încet.

— Unde e sergentul Zids? întrebă el.

— Când o să am dovezile necesare, Murniers și sergentul Zids vor fi arestați, îi spuse Putnis. Sunt sigur că Murniers e foarte îngrijorat acum. Probabil, nu și-a dat seama că tot timpul am stat cu ochii pe oamenii lui care stăteau cu ochii pe tine. Bineînțeles, mă poți învinui că te-am expus unor pericole inutile, dar am crezut că era singura cale de a găsi hârtiile pe care maiorul Liepa trebuia să le fi lăsat în urma lui.

— Ieri, când am plecat de la universitate, Zids mă aștepta, spuse Baiba. Mi-a spus că, dacă nu-i dau hârtiile, Upitis va muri.

— Upitis e nevinovat, se-nțelege, îi spuse Putnis. Murniers i-a luat ostatici pe cei doi copii mici ai surorii lui și i-a spus că-i va omorî dacă nu mărturisește că a fost ucigașul maiorului Liepa. Murniers chiar nu are nicio limită, e în stare de orice. Va fi o ușurare pentru toată țara când va fi expus drept ceea ce este,

condamnat la moarte și executat, cum va fi și sergentul Zids. Dovada maiorului va fi publicată. Complotul va fi dezvăluit, nu numai în tribunale, ci va fi arătat întregii națiuni. Nu mă-ndoiesc că va interesa și oamenii din afara granițelor noastre.

Wallander simți o ușurare răspândindu-i-se în corp. Totul se terminase.

Putnis zâmbi.

— Tot ce mai rămâne de făcut e ca eu să citesc documentele maiorului Liepa, spuse el. Iar acum poți pleca acasă de-adevăratelea, inspectore Wallander. Suntem profund recunoscători pentru ajutorul pe care ni l-ai oferit.

Wallander scoase eticheta numerotată din buzunar.

— Dosarul e albastru, spuse el. E într-o pungă de cumpărături la biroul pentru bagaje. Împreună cu două discuri pe care le-aș vrea înapoi.

Putnis începu să râdă.

— Chiar ești foarte isteț, domnule Wallander! Nu faci un pas greșit decât dacă n-ai încotro.

Era ceva în tonul vocii lui Putnis care-l dădu de gol? Wallander nu reuși să înțeleagă exact de ce fusese dintr-odată lovit de îngrozitorul gând - dar chiar atunci când Putnis punea eticheta în propriul buzunar, lui Wallander îi deveni limpede ca lumina zilei că tocmai făcuse cea mai mare greșeală din viața lui. Pur și simplu știa fără să știe de ce știa ce știa. Nu mai putea să facă deosebirea dintre intuiție și gândirea rațională, iar gura îi era uscată ca deșertul.

Putnis continuă să-i zâmbească în timp ce-și scoase pistolul din buzunar. Oamenii lui se apropiară, răspândindu-se peste tot pe acoperiș și îndreptându-și mitralierele spre Baiba și spre Wallander. Ea nu părea să înțeleagă ce se întâmpla, iar Wallander rămase tâmpit pur și simplu din cauza fricii și a umilinței. Chiar în acel moment, ușa de la ieșirea în caz de incendiu se deschise și sergentul Zids păși pe acoperiș. Prin mintea confuză a lui Wallander îi trecu gândul că Zids trebuie să fi stat dincolo de ușă tot timpul, așteptând să-și facă intrarea. Spectacolul se terminase și nu mai trebuia să aștepte în culise.

— Singura ta greșeală, spuse Putnis cu o voce lipsită de expresie. Tot ce ți-am spus e în totalitate adevărat, bineînțeles. Singurul lucru care deosebește vorbele mele de realitate e firea mea bună. Tot ce-am spus despre Murniers mi se aplică mie. Ai avut dreptate și te-ai înșelat în același timp, inspectore Wallander! Dacă ai fi fost un marxist, ca mine, ai fi înțeles că, din când în când, lumea trebuie întoarsă cu susu-n jos ca să meargă cum trebuie.

Putnis făcu un pas în spate.

— Cred că ai înțeles că nu te poți întoarce în Suedia, îi spuse el. Până la urmă, o să fii destul de aproape de rai când o să mori aici, pe acoperiș.

— Nu și pe Baiba, îl imploră Wallander. Nu și pe Baiba.

— Îmi pare foarte rău, îi spuse Putnis.

Își ridică arma, iar Wallander înțelese că urma s-o împuște prima dată pe Baiba. Nu putea face nimic, ar fi murit acolo, pe un acoperiș, în centrul Rigăi. Chiar în acel moment, ușa de ieșire în caz de incendiu se deschise trântindu-se. Putnis tresări și se întoarse să vadă ce cauzase acel zgomot neașteptat. În fruntea unui mare număr de polițiști înarmați ce se împrăștiau pe acoperiș era colonelul Murniers. Când îl văzu pe colonelul Putnis stând acolo cu arma în mână, nu ezită. Propriul lui pistol era deja pregătit și-l împușcă pe Putnis în piept cu trei gloanțe într-o succesiune rapidă. Wallander se aruncă peste Baiba ca s-o apere. O violentă luptă armată începu pe acoperiș. Oamenii lui Murniers și ai lui Putnis încercau să se ascundă după coșurile de fum și instalațiile de ventilație. Wallander văzu că era pe linia de tragere și încercă s-o tragă pe Baiba după el în spatele cadavrului lui Putnis. Dintr-odată îl observă pe sergentul Zids ghemuit după un coș. Privirile li se întâlniră, apoi Zids o observă pe Baiba și Wallander înțelese imediat că Zids va încerca să-i ia pe amândoi ostatici ca să-și facă trecerea sigură pentru el. Oamenii lui Murniers îi depășeau numeric pe ceilalți și câțiva dintre acoliții lui Putnis fuseseră deja uciși. Wallander văzu pistolul lui Putnis zăcând lângă corpul lui, dar, înainte ca să ajungă la el, Zids se aruncă asupra lui. Wallander îl lovi în față pe Zids cu mâna lui rănită și urlă de durere. Zids se clătină din cauza forței loviturii, gura începu să-i sângereze, dar nu fusese rănit grav de reacția disperată a lui Wallander. Ura se vedea în ochii lui când își ridică arma ca să tragă în polițistul suedez care-i făcuse lui și superiorului lui atâtea necazuri. Dar, când se auzi împușcătura și Wallander realiză că încă mai era în viață, deschise ochii și observă că Baiba era în genunchi lângă el. Ținea pistolul lui Putnis în mâini și-l împușcase pe sergentul Zids între ochi. Plângea, dar el știa că era mai degrabă din cauza unui amestec de furie și de ușurare decât din cauza fricii și a suferinței pe care o îndurase atât de mult timp.

Schimbul de focuri de pe acoperiș încetă la fel de brusc precum începuse. Doi dintre oamenii lui Putnis erau răniți, ceilalți erau morți. Murniers avu o expresie sumbră în timp ce-și examină unul dintre oameni care primise o grămadă de gloanțe în piept, apoi merse spre Baiba și spre Wallander.

— Îmi pare rău că a trebuit să se ajungă la așa ceva, îi spuse el scuzându-se, dar trebuie să știu ce ți-a zis Putnis.

— Fii sigur că o să citești toată povestea de pe hârtiile maiorului, îi spuse Wallander.

— Cum puteam să fiu sigur că existau? Și, mai mult, că tu le-ai găsit?

— Întrebând, îi răspunse Wallander.

Murniers dădu din cap.

— Dacă v-aș fi contactat pe oricare dintre voi, aș fi intrat într-un conflict direct cu Putnis, el ar fi fugit din țară și nu l-am mai fi putut prinde niciodată. N-am avut de ales decât să vă păzesc pășind tot timpul pe urmele urmăritorilor lui Putnis.

Wallander se simți dintr-odată mult prea obosit ca să mai asculte. Mâna îi zvâcnea și durerea era agonizantă. O luă pe Baiba de mână și se ridică.

Apoi leșină. Când își reveni, era pe o targă în spital, mâna-i era în ghips și durerea, în sfârșit, dispăruse. Colonelul Murniers stătea în cadrul ușii, cu țigara în mână, privindu-l și zâmbind.

— Te simți mai bine acum? îl întrebă el. Medicii noștri sunt foarte buni. Mâna ta nu era o priveliște prea plăcută. Poți să iei radiografiile cu tine acasă.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă Wallander.

— Ai leșinat. Sunt sigur că și eu aș fi făcut la fel dacă aș fi fost în locul tău.

Wallander se uită prin jur în salonul de consultație.

— Unde e Baiba?

— E acasă, în apartamentul ei. Era foarte calmă când am lăsat-o acolo acum câteva ore.

Gura lui Wallander era uscată. Se ridică cu mare grijă pe marginea târgii.

— Cafea, spuse el. Poți să-mi aduci o cană de cafea aici?

Murniers izbucni în râs.

— N-am mai cunoscut un om care să bea așa de multă cafea ca tine, îi spuse el. Bineînțeles că poți primi niște cafea. Dacă te simți în stare, îți sugerez să vii până-n biroul meu ca să terminăm cu toată treaba asta. După aceea cred că tu și cu Baiba Liepa aveți multe de vorbit. Un chirurg al poliției o să-ți facă o injecție cu analgezice dacă o să te doară iar mâna. Doctorul care ți-a pus ghipsul a spus că asta s-ar putea întâmpla.

Merseră cu mașina prin oraș. Deja era destul de târziu și începea să se întunece. Când trecură pe sub boltă și intrară în curtea secției centrale de poliție, lui Wallander i se păru că sigur o făcea pentru ultima oară. În drum spre biroul lui, Murniers se opri ca să descuie un seif și să scoată dosarul albastru. Un paznic înarmat stătea lângă seiful impozant.

— Cred că e o idee bună să-l țineți sub cheie, spuse Wallander.

Murniers îl privi cu mirare.

— O idee bună? repetă el ca un ecou. E necesar, inspectore Wallander. Chiar dacă Putnis nu mai stă în calea noastră, asta nu înseamnă că toate problemele noastre s-au rezolvat. Încă trăim în aceeași lume ca înainte. Trăim într-o țară dezbinată de forțe conflictuale și n-am scăpat de ele doar pentru că am tras trei gloanțe în pieptul unui colonel de poliție.

Wallander medită la vorbele lui Murniers în timp ce continuau să meargă spre biroul lui. Un bărbat cu o tavă cu cafea aștepta atent în fața ușii. Wallander își aminti prima lui vizită în camera aceea întunecoasă. Părea o amintire îndepărtată. Va putea vreodată înțelege tot ce se-ntâmplase între timp?

Murniers scoase o sticlă din sertarul unui birou și umplu două pahare.

— Nu-i prea plăcut să sărbătorești cu băutură după ce-au murit atâția oameni, spuse el, dar cu toate astea, cred că o merităm. Mai ales tu, inspectore Wallander!

— Practic, n-am făcut altceva decât să greșesc, îi spuse Wallander. Am mers pe pista greșită și nu m-am prins cum se potriveau diferite lucruri până n-a fost prea târziu.

— Din contră, spuse Murniers. Sunt foarte impresionat de ce-ai făcut și, nu în ultimul rând, de curajul tău.

Wallander dădu din cap.

— Nu sunt un om curajos, îi spuse el. Mă mir că mai trăiesc.

Își goliră paharele și se așezară la masă cu mărturia maiorului între ei.

— Cred că am doar o singură întrebare, spuse Wallander. Upitis?

Murniers dădu din cap gânditor.

— Viclenia și cruzimea lui Putnis nu aveau limite. Avea nevoie de un țap ispășitor, un criminal credibil. Şi avea nevoie și de o scuză ca să te trimită acasă. Am observat de la început că-l îngrijora priceperea ta și era speriat. Şi-a pus oamenii să răpească doi copii mici, domnule Wallander. Doi copii mici a căror mamă e sora lui Upitis. Dacă Upitis nu mărturisea uciderea maiorului Liepa, acei copii urmau să moară. Upitis n-a avut de ales. Adesea mă întreb ce-aș fi făcut eu în locul lui. Firește, acum a fost eliberat. Baiba Liepa știe că nu a fost un trădător. Am găsit și copiii care erau ținuți ostatici.

— Totul a început cu o barcă de salvare care a ajuns pe coasta suedeză.

Colonelul și tovarășii lui conspiratori tocmai începuseră operațiunea pe scară largă de traficare a drogurilor în diferite țări, inclusiv Suedia, spuse Murniers. Putnis și-a plasat un număr de agenți în Suedia. Au dat de urma unor grupuri de emigranți letoni și erau gata să distribuie drogurile care ar fi dus la discreditarea organizației letone de eliberare. Dar ceva s-a-ntâmplat pe unul dintre vasele lor cu care făceau contrabandă cu droguri din Ventspils. Se pare că unii dintre oamenii colonelului au improvizat un fel de revoltă și că intenționau să utilizeze o mare parte din amfetamine pentru propriul lor profit. Au fost descoperiți, împușcați și lăsați în voia valurilor pe o barcă de salvare. În toată agitația aia, nimeni nu și-a mai amintit de drogurile ascunse în barcă. Din câte am înțeles, și-au petrecut o zi întreagă căutând barca, dar n-au reușit s-o găsească. Acum ne putem considera norocoși că a ajuns pe țărmul Suediei - dacă nu s-ar fi întâmplat asta, probabil că Putnis ar fi reușit să-și pună planul în aplicare. Tot agenții lui Putnis au fost destul de isteți ca să recupereze drogurile din secția ta de poliție, după ce și-au dat seama că nimeni nu descoperise ce era în barca de salvare.

— Dar trebuie să se fi întâmplat și altceva, spuse Wallander gânditor. De ce s-a hotărât Putnis să-l omoare pe maiorul Liepa imediat ce s-a întors acasă?

— Putnis și-a pierdut cumpătul. Nu știa ce făcuse maiorul Liepa în Suedia și nu putea să riște să-l lase în viață fără să poată controla ce făcea el tot timpul. Cât timp maiorul Liepa era în Letonia, putea să stea cu ochii pe el sau măcar să știe cu ce fel de oameni se întâlnea. Colonelul Putnis s-a enervat pur și simplu. Sergentului Zids i s-a dat ordinul de a-l omorî pe maiorul Liepa. Şi a făcut-o.

Se cufundară într-o tăcere lungă. Wallander putu să vadă că Murniers era obosit și îngrijorat.

— Ce se va-ntâmpla acum? întrebă Wallander într-un târziu.

— Bineînțeles că voi studia hârtiile maiorului Liepa cu mare atenție, îi răspunse Murniers. Apoi mai vedem noi.

Răspunsul îl tulbură pe Wallander.

— Dar ar trebui să fie publicate, spuse el.

Murniers nu-i răspunse, iar Wallander realiză brusc că nu era sigur în ceea ce-l privea pe Murniers. Interesele lui nu erau neapărat identice cu cele ale Baibei Liepa și ale prietenilor ei. Pentru el putea să fie suficientă demascarea lui Putnis. Murniers ar fi putut avea o viziune complet diferită despre necesitatea de a oferi poveștii o circulație mai largă. Gândul că povestea maiorului ar fi putut fi ascunsă sub preș îl supără pe Wallander.

— Aș vrea o copie după raportul maiorului, spuse el.

Murniers îi ghici intenția din spatele cererii imediat.

— Nu știam că poți înțelege letona, îi spuse el.

— Nimeni nu le știe pe toate, îi răspunse Wallander.

Murniers se holbă la el multă vreme, fără să vorbească.

Wallander îl privi în ochi și știu că nu trebuia să cedeze. Era ultima dată când ar fi fost implicat într-o luptă de putere cu Murniers și era esențial să nu se lase învins. Îi datora asta micului maior miop.

Dintr-odată, Murniers se hotărî. Apăsă un buton fixat pe partea de jos a mesei și un bărbat apăru să ia dosarul albastru. Puțin mai târziu, Wallander primi o copie, a cărei existență nu ar fi fost niciodată consemnată. Murniers ar fi negat orice răspundere în legătură cu ea. Ar fi fost o copie pe care polițistul suedez, inspectorul Wallander, și-a însușit-o fără permisiune și împotriva tuturor legilor și regulamentelor care guvernau practicile dintre națiunile prietene și pe care apoi ar fi dat-o mai departe oamenilor care n-aveau niciun drept de acces la aceste documente secrete. Făcând asta, polițistul suedez Kurt Wallander arăta o judecată extrem de proastă și trebuia condamnat fără ezitare.

Asta s-ar fi întâmplat, asta ar fi trecut drept adevăr. Dacă ar fi întrebat cineva, ceea ce era puțin probabil. Wallander nu va ști niciodată de ce Murniers lăsase să se întâmple așa ceva. O făcea de dragul maiorului? Pentru țara lui? Sau doar credea că Wallander merita un cadou potrivit de rămas-bun?

Acesta fu sfârșitul discuției. Nu mai era nimic de spus.

— Pașaportul pe care-l ai acum e de o validitate foarte îndoielnică, îi spuse Murniers, dar o să mă asigur c-o să te-ntorci

acasă în Suedia fără probleme. Când ai vrea să pleci?

— Poate nu mâine, spuse Wallander, poate poimâine.

Colonelul Murniers îl însoți până la mașina care-l aștepta în curte. Brusc, Wallander își aminti de Peugeotul lui care era parcat într-un grajd undeva în Germania, nu departe de granița poloneză.

— Mă-ntreb cum naiba o să-mi duc mașina înapoi acasă, spuse el.

Murniers se holbă mirat la el. Wallander realiză că nu va descoperi niciodată cât de apropiat era Murniers de oamenii care se considerau o garanție pentru un viitor mai bun al Letoniei. El doar zgâriase suprafața lucrurilor cu care i se permisese să aibă vreun contact. Exista o piatră pe care nu avea s-o întoarcă niciodată. Murniers chiar n-avea nici cea mai vagă idee despre cum reușise Wallander să intre în Letonia.

— Nu contează, spuse Wallander.

„Afurisitul de Lippman, se gândi el furios. Mă-ntreb dacă organizațiile letone din exil au fonduri cu care să compenseze polițiștii suedezi pentru mașinile pierdute." Simțea o greutate, fără să fie în întregime capabil să-și explice de ce. Poate încă era apăsat de oboseala lui copleșitoare. Până nu se odihnea cum trebuia, nu putea să se încreadă în judecata lui.

Își luară rămas-bun unul de la celălalt când ajunseră la mașina care aștepta să-l ducă pe Wallander la Baiba Liepa.

— O să te conduc până la aeroport, îi spuse Murniers. O să primești două bilete, unul pentru zborul spre Helsinki, și altul pentru zborul de la Helsinki spre Stockholm. Cum nu se face controlul pașapoartelor între țările nordice, nimeni nu va ști că ai fost în Riga.

Mașina ieși din curte. Un geam separa bancheta din spate de șofer. Wallander stătea în întuneric, gândindu-se la ce-i spusese Murniers. Nimeni nu va ști că el fusese în Riga. Îi trecu prin minte că nu va putea vorbi cu nimeni despre asta, nici măcar cu tatăl lui. Un motiv foarte bun pentru a păstra secretul era că totul fusese așa de neverosimil, de incredibil. Cine l-ar putea crede?

Se lăsă pe spate pe locul lui și închise ochii. Acum cel mai important lucru era întâlnirea cu Baiba Liepa. Putea să se gândească la ce s-ar fi întâmplat când s-ar fi întors în Suedia atunci când s-ar fi petrecut asta.

*

Petrecu două nopți și o zi în apartamentul Baibei. Tot timpul așteptă ceva, care în lipsa unui termen mai bun, îl numi „momentul potrivit", dar care nu veni niciodată. Nu scoase un cuvânt despre sentimentele conflictuale pe care le nutrea pentru ea. Cel mai mult reușise să se apropie de ea când stătură unul lângă altul pe canapea în a doua seară, uitându-se la fotografii. Când ieși din mașina care-l dusese de la Murniers la casa ei, ea îl întâmpină tăcută, de parcă redevenise un străin pentru ea. Se simțea exclus, fără să știe sigur de la ce era exclus. Până la urmă, la ce se așteptase? Îi găti o tocană

cu un pui tare ca ingredient principal și avu impresia că Baiba nu era chiar o bucătăreasă inspirată. „Nu trebuie să uit că e o intelectuală, se gândi el. Ea e genul de persoană care e probabil mai bine calificată să viseze la o societate mai bună decât să gătească. Ambele tipuri de femei sunt necesare, chiar dacă nu pot conviețui în cel mai fericit mod împreună.”

Wallander se simțea îngreunat de sentimentul de melancolie pe care, din fericire, nu avea nicio problemă să-l țină pentru el însuși. Fără nicio îndoială, el făcea parte din bucătarii buni ai acestei lumi. Nu era un visător. Un polițist nu prea putea fi preocupat de vise, trebuia să rămână cu picioarele pe pământ, nu să fie cu capul în nori. Dar știa că începuse să se îndrăgostească de ea și că asta era adevărata cauză a melancoliei lui. Era forțat să-și păstreze tristețea asta în inimă, în timp ce termina cea mai ciudată și periculoasă misiune la care participase. Durerea lui era profundă. Când îi spuse că mașina lui îl va aștepta în Stockholm când se va întoarce acolo, el de-abia putu să reacționeze. În sinea lui, începuse să-și plângă de milă.

Ea îi făcu patul pe canapea. El îi putea auzi respirația calmă din dormitor. Nu putea dormi, în ciuda epuizării, Se tot ridica, mergea pe parchetul rece și se uita în jos pe strada pustie unde fusese omorât maiorul. Umbrele nu mai erau acolo, fuseseră îngropate alături de Putnis. Tot ce mai rămăsese era golul respingător și dureros.

Cu o zi înainte de a pleca, merseră împreună să viziteze mormântul nemarcat în care colonelul Putnis îi îngropase pe Inese și pe prietenii ei. Plânseră fără rețineri. Wallander plânse în hohote ca un copil abandonat și se simți de parcă vedea pentru prima dată în ce lume îngrozitoare trăia. Baiba luase niște flori, niște trandafiri firavi, înghețați și înțepeniți, și îi puse pe movilița de pe mormânt.

Wallander îi dăduse copia mărturiei maiorului, dar ea nu o citi cât timp el fu acolo.

În dimineața în care-și luă zborul spre casă ningea în Riga.

Murniers veni să-l ia personal. Baiba îl îmbrățișă pe Wallander în cadrul ușii, se strânseră tare unul pe altul de parcă tocmai scăpaseră dintr-un naufragiu, apoi el plecă.

Wallander urcă scările spre avion.

— Călătorie plăcută, strigă Murniers după el.

„Și el se bucură să mă vadă plecat, se gândi Wallander. N-o să-i fie dor de mine.“

Avionul făcu o întoarcere largă spre stânga deasupra Rigăi, apoi pilotul îl îndreptă spre golful Finlandei. Wallander adormi cu capul pe piept înainte ca avionul să atingă viteza de croazieră.

In aceeași seară ateriză la Stockholm. O voce dintr-un difuzor îi ceru să se prezinte la biroul de informații. I se înmână un plic care conținea pașaportul lui și cheile mașinii. Mașina era parcată lângă rândul de taxiuri și, spre mirarea lui, Wallander observă că fusese

curățată. Era cald în ea. Cineva stătuse în ea, așteptându-l. Conduse spre casa lui din Ystad în aceeași seară și se întoarse în apartamentul lui din Mariagatan chiar înainte de ivirea zorilor.

Epilog

Devreme, într-o dimineață în luna mai, Wallander era în biroul lui completându-și cu grijă, dar fără entuziasm, talonul de pariuri la fotbal, când Martinsson ciocăni în ușă și intră. Încă era frig - primăvara nu ajunsese în Skåne -, dar chiar și-așa, Wallander, își ținea fereastra deschisă, de parcă dorea să-și aerisească bine mintea. Fusese distrat cântărind șansele pe care le aveau diferite echipe ca să se învingă unele pe altele în timp ce asculta un cintezoi cântând departe într-un copac. Când Martinsson apăru în pragul uşii, Wallander lăsă la o parte talonul de pariuri, se ridică de pe scaun și închise fereastra. Ştia că Martinsson se temea tot timpul că va răci.

— Te deranjez? îl întrebă Martinsson.

De la întoarcerea lui din Riga, Wallander fusese nepăsător și distant cu colegii. Unii dintre ei se întrebară cum de nu mai era deloc în apele lui doar pentru că-și rupsese mâna la schi în Alpi. Cu toate astea, nimeni nu voia să-i pună întrebarea direct și toți credeau că proasta lui dispoziție va dispărea încetul cu încetul.

Wallander era conștient că se purta urât cu colegii. Nu era treaba lui să le facă munca mai grea, dar nu știa cum să procedeze ca să redevină vechiul Wallander, ofițerul ferm, dar amabil al poliției din Ystad. Era ca și cum acea persoană n-ar mai fi existat. Nici nu știa dacă într-adevăr îi era dor de acea persoană. Ştia foarte puține despre el însuși. Presupusa excursie în Alpi îi arătase cât de puțin adevăr exista în viața lui. Ştia că nu era genul de om care se înconjura în mod conștient de minciuni, dar începuse să se întrebe dacă nu cumva ignoranța lui cu privire la felul în care era lumea cu adevărat era un fel de minciună, chiar dacă se baza mai mult pe naivitate decât pe un efort conștient de a se izola.

De fiecare dată când cineva intra în biroul lui, se simțea vinovat, dar nu știa ce altceva mai bun să facă decât să pretindă că nu era nimic în neregulă.

— Nu, nu mă deranjezi, îi spuse el, încercând din răsputeri să pară prietenos. Stai jos.

Martinsson se așeză pe scaunul vizitatorilor care era lăsat și foarte incomod.

— M-am gândit să-ți spun o poveste ciudată, începu el. Sau, mai degrabă, am două povești să-ți spun. Se pare că am fost vizitați de fantomele trecutului.

Lui Wallander nu-i plăcea modul în care se exprima Martinsson. I se părea nepotrivită îmbrăcarea în termeni poetici a realității sumbre cu care trebuiau să se confrunte ca polițiști. Dar nu spuse nimic și așteptă.

— Iți mai amintești de bărbatul acela care ne-a sunat să ne spună că o barcă de salvare urma să fie adusă de valuri prin

apropiere, continuă Martinsson, tipul căruia nu i-am dat de urmă și care nu și-a dezvăluit identitatea?

— Erau doi bărbați, îl întrerupse Wallander.

Martinsson dădu din cap.

— Să-ncepem cu primul, spuse el. Acum câteva săptămâni, Anette Brolin se întreba dacă trebuia să trimită în instanță un bărbat acuzat de o vătămare corporală gravă, dar, de vreme ce avea cazierul curat, l-a lăsat în pace.

Wallander își ciuli urechile.

— Numele lui e Holmgren, spuse Martinsson. S-a întâmplat să văd hârtiile despre cazul acela de vătămare corporală gravă zăcând pe biroul lui Svedberg. Am observat că era trecut ca proprietarul unui vas de pescuit numit *Byron* și mi s-a aprins beculețul. Totul a devenit și mai interesant când am văzut că acest Holmgren și-a bătut unul dintre cei mai buni prieteni, un individ pe nume Jakobson care era un membru al echipajului pe acel vas.

Wallander își aminti noaptea din portul Brantevik. Martinsson avea dreptate. Chiar fuseseră vizitați de fantomele trecutului. Își dădu seama cât de dornic era să audă continuarea.

— Ciudat e că Jakobson n-a raportat incidentul, chiar dacă a fost foarte violent și părea să nu fi fost provocat, spuse Martinsson.

— Atunci cine l-a raportat?

— Holmgren l-a atacat pe Jakobson cu o manivelă în portul Brantevik, dar cineva l-a văzut și a sunat la poliție. Jakobson a stat în spital trei săptămâni. A fost bătut destul de rău, dar n-a vrut să-l acuze pe Holmgren. Svedberg n-a reușit să afle ce era în spatele acelei violențe, dar eu am început să mă întreb dacă avea vreo legătură cu barca aceea de salvare. Îți mai amintești cum niciunul din ei nu voia ca celălalt să știe că ne-au contactat amândoi? Sau, cel puțin, asta am crezut.

— Îmi amintesc, îi spuse Wallander.

— M-am gândit să vorbesc cu domnul Holmgren, continuă Martinsson. Apropo, stătea pe aceeași stradă cu tine, Mariagatan.

— Stătea?

— Exact. Când m-am dus să-l văd, se mutase. Și chiar foarte departe. A plecat tocmai în Portugalia. A trimis câteva documente care-l încadrau ca emigrant și ne-a dat noua adresă de undeva din insulele Azore. A vândut vasul *Byron* unui pescar danez la un preț de chilipir.

Martinsson făcu o pauză, iar Wallander îl privi gânditor.

— Trebuie să recunoști că e o poveste destul de ciudată, îi spuse Martinsson. Crezi c-ar trebui să transmitem informațiile astea poliției din Riga?

— Nu, spuse Wallander. Nu cred că e necesar. Dar îți mulțumesc că mi-ai spus.

— Încă n-am terminat, îi spuse Martinsson. Acum urmează partea a doua a poveștii. Ai citit ziarele de astăzi?

Wallander nu mai cumpărase ziare de multă vreme, decât dacă era implicat într-un caz pentru care presa arăta mai mult interes ca

de obicei. Dădu din cap și Martinsson continuă.

— Ar fi trebuit s-o faci. Erau articole despre cum vama din Goteborg a pescuit o barcă de salvare care s-a dovedit mai târziu că provenea de la un trauler rusesc. Au găsit-o plutind lângă Vinga, ceea ce li s-a părut ciudat pentru că nu bătea vântul în acea zi. Comandantul traulerului a susținut că trebuiau s-o acosteze pentru niște reparații la elice. Au pescuit lângă ostrovul Dogger și a pretins că a pierdut barca de salvare fără să știe. Din pură coincidență, s-a-ntâmplat să treacă un câine polițist pe lângă barca de salvare și a devenit foarte interesat. Au găsit câteva kile de amfetamine de calitate superioară ascunse în barca de salvare și i-au dat de urmă în niște laboratoare din Polonia. Asta ar putea să ne dea explicația de care aveam nevoie - barca șutită din subsol probabil avea ceva ascuns în ea, ceva ce noi ar fi trebuit să găsim.

Lui Wallander i se păru că era o referire la greșeala lui capitală. Dar bineînțeles că Martinsson avea dreptate. Fusese o neglijență impardonabilă. Cu toate astea, se simți tentat să se confeseze lui Martinsson, să spună cuiva ceea ce se întâmplase în locul acelei vacanțe din Alpi care fusese doar un pretext. Dar nu-i spuse nimic. Nu se crezu în stare.

— Cred că ai dreptate, îi spuse el. Dar nu cred că vom afla vreodată de ce au fost omorâți acei oameni.

— Nu vorbi așa, îi spuse Martinsson, ridicându-se-n picioare. Nu poți să știi niciodată ce surprize aduce ziua de mâine. În ciuda tuturor aparențelor, se pare că ne-am mai apropiat un pic de încheierea acelei povești, nu crezi?

Wallander dădu din cap. Dar nu spuse nimic.

Martinsson se opri în pragul ușii și se întoarse.

— Ştii ce cred eu? întrebă el. E doar părerea mea, bineînțeles, dar cred că Holmgren și Jakobson au fost implicați într-un fel de contrabandă și că au văzut barca de salvare din întâmplare. Dar au avut un motiv destul de bun ca să nu se apropie prea tare de poliție.

— Asta nu explică vătămarea corporală gravă, spuse Wallander.

— Poate s-au înțeles să nu ne contacteze? Poate Holmgren a crezut că Jakobson dădea din casă?

— S-ar putea să ai dreptate. Dar n-o să știm niciodată.

Martinsson plecă. Wallander deschise fereastra din nou, apoi se întoarse la talonul lui de pariuri la fotbal. Se gândi la scrisoarea pe care o găsise la întoarcerea lui din Riga în care i se mulțumea pentru cererea lui de angajare și era invitat la un interviu la Compania de Cauciucuri Trelleborg. Le spusese că, momentan, nu putea lua în considerare acea slujbă, dar păstră scrisoarea în sertarul lui.

Mai târziu în acea zi, merse cu mașina până la o cafenea din apropierea portului. Comandă o ceașcă de cafea și începu să-i scrie o scrisoare Baibei Liepa. După jumătate de oră citi ce scrisese și o rupse. Ieși din cafenea și merse pe chei. Împrăștie bucățile de hârtie

peste apă ca pe niște firimituri de pâine. Încă nu știa ce să-i scrie. Dar dorul lui era foarte mare.

Postfață

Evenimentele revoluționare care s-au petrecut în țările baltice în cursul acestui an au stat la baza acestui roman. Scrierea unei cărți cu un cadru și o intrigă necunoscută autorului este, bineînțeles, o activitate complicată. E și mai problematic atunci când se încearcă îndreptarea cursului acțiunii printr-un context social și politic care încă este fluid. În afară de dificultățile directe și practice - oare o anumită statuie încă mai stătea pe piedestalul ei într-o anumită zi sau a fost luată, oare o anumită stradă mai are același nume ca în februarie 1991 - mai sunt și multe alte probleme fundamentale. Nu cea mai mică dintre ele e faptul că acum avem cel puțin un răspuns provizoriu la direcția pe care o vor lua dezvoltările din țările baltice, dar această cunoaștere trebuia să fie dată la o parte în scrierea acestei cărți.

Reconstruirea gândurilor și a emoțiilor e, bineînțeles, treaba unui autor, dar un anumit sprijin poate fi necesar, în legătură cu acest roman, sunt foarte îndatorat multor oameni: mulțumirile mele se îndreaptă în special către două persoane, una căreia am să-i fac public numele, alta anonimă. Guntis Bergklavs mi-a stat complet la dispoziție să-mi explice, să-mi amintească și să-mi facă sugestii. M-a mai învățat, de asemenea, și multe despre secretele Rigăi. Aș vrea să-mi exprim și recunoștința față de detectivul de la „departamentul de omucideri", care m-a învățat cu foarte multă răbdare cum își fac treaba el și colegii lui.

Ar trebui să păstrăm mereu în amintire acele vremuri. Totul era foarte diferit, era mai neclar decât e acum. Soarta țărilor baltice încă nu e hotărâtă, în niciun fel. Încă mai există un mare număr de trupe rusești pe teritoriul leton. Viitorul va fi o luptă crâncenă între vechi și nou, între cunoscut și necunoscut.

La doar câteva luni după ce această carte a fost terminată, în primăvara lui 1991, a avut loc lovitura de stat din Uniunea Sovietică - un incident important care a accelerat declarațiile de independență ale țărilor baltice. Bineînțeles, acea lovitură de stat (sau posibilitatea ca o astfel de lovitură să aibă loc) a fost chiar în centrul acestui roman, dar, la fel ca toată lumea, nu puteam prevedea că se va-ntâmpla în realitate sau cum se va încheia.

Acesta este un roman. Asta înseamnă că este posibil ca fiecare eveniment să nu se fi întâmplat în realitate sau să nu se fi petrecut exact cum l-am descris în carte. Dar ar fi putut să se întâmple totul exact așa cum am descris. Licența poetică oferă autorului libertatea de a crea o tejghea pentru lăsat bagaje într-un centru comercial în care nu există așa ceva. Sau de a inventa un raion de mobilă din nimic. Dacă e nevoie. Şi uneori este.

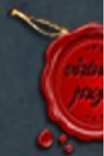
HENNING MANKELL, aprilie 1992

În Suedia e iarnă şi ger, iar inspectorul Wallander pr
un telefon anonim, care îl anunţă că pe o plajă din apro
eşuat o barcă de salvare, în care se află doi bărbaţi
îmbrăcaţi în haine scumpe.

Cei doi morţi erau infractori care se pare că au fost el
de concurenţă.

Însă ceea ce pare a fi un caz uşor de rezolvat încep
dovedească a fi mult mai sinistru decât se credea la înce
în căutarea adevărului Wallander ajunge tocmai în
capitala Letoniei.

Condamnat să fie mereu cu un pas în urma f
întunecate pe care le urmăreşte, inspectorul poate de
adevărul doar cu ajutorul perseverenţei şi inteligenţei s

editura rao

ISBN 978-606-60

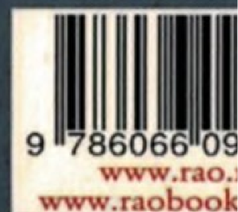

Table of Contents

Table of Contents